ဒေါက်တာဝါလ်ပိုလာရာဟုလာရေး

မြတ်ဗုဒ္ဓ ဒေသနာ

ဦးကိုလေး၊ဖေယျာမောင်၊

အငြိမ်းစား၊ဒုအဓိပတိ၊ မန်းတက္ကသိုလ်

ဘာသာ ပြန်သည်

~~QUALITY~~
~~FOR HEALTH~~

MADE IN GERMANY

Name: Thura U Tun Tin
P.M. Reto

Date: 24th August. 2001.

ဆရာဦး ကို ဘ ချိန်ဦး ဖော်ပြချက်.

အစ်ကို ခင်ဗျာ.

အစ်ကို ဆိုင်းမှာ. ဖိုးသား နဲ့. ဝါဆို သင်္ကန်း

နှင့် အလှူ၊ [illegible] ပေါ်ရာ ဝင် [illegible] များ စုဆောင်း နှင့်

သာ သာ (၄၂) ပါ. အသား ဖြင့် ခဲ့. သည် တွင်၊ နှင့်

ပေါ်နေ ကျွန်တော် ရေး လာ၊ တာ: သည် ကို ဝင်

ပြ ခဲ့ ပြီ၊ က တွေ့ သော် ကို ပြော:၊ အစ်ကို တ ပြော

ပြ၊ ပါ ဦး၊ ဆက် ပြီး၊ ဦး: ကို လေး (၆ ရ သျှာ ဆောင်)

ဖြစ် ရှင့်၊ ဖော် သာ ရှာ.၊ ဖော်ပြ တာ ဝါလ် ပို လာ ပြ

ကြရ: တ နှုတ်. အ များ ၂၁. (၃၉) ၂ ၅ (၄၀)

တွင် ပေး ပြ တာ. ၆ သာ. ခ ကြ ပါ: ပါ.. အ ခန်း

တွင် ဖော် ရ ၇ ၄ ဖြစ် ပါ သည်.

Dr.: ၁၄ ဝ ၆ ဝ. တ: ကျွန်ုပ်

E. DENK OHG
PHARMACEUTICALS

Denk
Pharma

ဌေး

(ဘဇင်ဂျင်)

၂/၂ ၂၉၄.၇ ၁၃၈၁၃၄

ရဟလ

သံအမတ်ကြီး - ဦးခင်မောင်အေး !

" ဓမ္မဒါန "

(ခင်မောင်မှ)

ဆည်မြောင်း ဦးစိုးငြိမ်

ဦးတိုး ယ ဝန်ကြီး ဦးကျော်ငြိမ်း လယ်. သတ်ဝန်ကြီးမှ

တို့ ပြည့်စုံ ကျောက်စာ ကို လက်ခံ ရရှိခဲ့ သည်။

ကျေးမုံမြို့၊

၁၉၈၁ ခု၊ ဧပြီ ၈ ၁၅ ရက်။

၁၉.၆.၈၁

ဒေါက်တာ ဝါလ်ပိုလာ ရာဟုလာအရှင်သူမြတ်

ရေးသားပြုစုသော

What The Buddha Taught

မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာ

ဦးကိုလေး (ဇေယျာမောင်) အငြိမ်းစား ဒုတိယ-အဓိပတိ

မန္တလေးတက္ကသိုလ်

မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုသည်။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်

သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၂၂ ကောဇာ ၁၃၄၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၇၈

အမှတ် ၁၃၈၅၄
ရက်စွဲ ....

ရန်ကုန်မြို့၊ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ကမ္ဘာလောက၏ အနာရောဂါများကို ကုစားပေးတော်မူသော၊
ဘိသက္က၊ ဘေသဇ္ဇဂုရုသမားတော်ကြီးအဖြစ် မြတ်စွာဘုရားအား
ပူဇော်ရပုံ။ ။လက်ဝဲလက်တော်တွင် ဆေးဝါးကြုတ်ကိုစွဲကိုင်၍
လက်ယာလက်တော်ဖြင့် ဘေးရန်ကင်းငြိမ်းစေသောဝ်
ဟူသည့် အထိမ်းအမှတ်ကို ပြတော်မူသည်။ ။(ဂျပန်)။

This is to certify that the only authorized Burmese version of my book What the Buddha Taught is the translation done by Professor U Ko Lay,and printed and published by the Ministry of Religious Affairs of the Union of Burma.

(Venerable) Walpola Rahula Thera

W Rāhula

London, Author
13 September 1978.

I grant permission to Professor U Ko Lay to tranalate my book What the Buddha Taught into Burmese and to print and publish his translation in the Union of Burma.

W Rāhula

London, (Venerable) Walpola Rahula
13 September 1978.

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၁။	ဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ အမှာစာ	[ဂ]
၂။	နိဒါန်း	[ဈ]
၃။	ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်	၁
၄။	အခန်း (၁) ဗုဒ္ဓဘာသာ စိတ်နေသဘောထား	၃
၅။	အခန်း (၂) အရိယာသစ္စာလေးပါး။ ပဌမ အရိယာ သစ္စာ-ဒုက္ခ	၃၁
၆။	အခန်း (၃) ဒုတိယ အရိယာသစ္စာ။ သမုဒယ-ဒုက္ခ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းအကြောင်း	၅၃
၇။	အခန်း (၄) တတိယမြောက် အရိယာသစ္စာ။ နိရောဓ-ဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း	၆၃
၈။	အခန်း (၅) စတုတ္ထမြောက် အရိယာသစ္စာ။ မဂ္ဂ-မဂ္ဂင်လမ်း	၇၃
၉။	အခန်း (၆) အနတ္တ (ဝိညာဉ်ကောင်မရှိ) တရားတော်	၈၉
၁၀။	အခန်း (၇) စိတ်လေ့ကျင့်ရေး။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ....	၁၁၉
၁၁။	အခန်း (၈) ဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာ	၁၃၆

ဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ အမှာစာ

ဒေါက်တာ ဝါလ်ပိုလာ ရာဟုလာ အရှင်သူမြတ် ပြုစုရေးသား၍ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ၁၉၅၉-ခုနှစ်တွင် ပဌမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသော What the Buddha Taught အမည်ရှိ ကျမ်းငယ်သည် မြန်မာစာဖတ် ပရိသတ်လက်သို့ ၁၉၆၀-ခုနှစ်တွင် ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ဤသို့ ရောက်ရှိ နိုင်ရန် ကျွန်တော်၏ ကြိုးပမ်းမှုပါဝင်ခဲ့ပေသည်၊ ထိုနှစ် ပြီးသော သင်္ကြန် ရက်များအတွင်း ရန်ကုန်မြို့ အင်းယားမြိုင်လမ်းရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိလုပ်ငန်းဌာနတွင် တရားအားထုတ်ဝင်နေစဉ် ဆရာကြီး ဦးဘခင်ထံသို့ တပည့် တဦးက အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်မှ နေ၍ What the Buddha Taught စာအုပ်တအုပ် ပို့ပေးလိုက်ပါသည်။ တရားပတ် ပြီးဆုံးသော အခါ၌ ဆရာကြီးက ကျွန်တော့်အား ယင်းစာအုပ်ငယ်ကို ဖတ်ကြည့်စေ ပါသည်။ စာအုပ်ကို ဖတ်ရှုပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ခေတ်သစ်ပညာတတ် များအတွက် အထူးသင့်လျော်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေတအုပ်ဖြစ် ကြောင်း ကောင်းစွာ သဘောပေါက်လာသဖြင့် ကုန်သည်လမ်းရှိ ပြည်သူ့ စာပေ စာအုပ်တိုက် သခင် ကျော်စိန်အား အဆိုပါစာအုပ်ကို သူ့ဆိုင်၌ ထားရှိ ရောင်းချပေးရန် ပြောဆိုတိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် အရှင် ရာဟုလာမထေရ်၏ မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာ ကျမ်းငယ်သည် မြန်မာပြည်တွင် ပြန့်နှံ့လာခဲ့သည်။

ဤကျမ်းသည် ကျွန်တော်အား အစွန်း ၂-ဖက်မှ ကယ်တင်ခဲ့ပါသည်။ ခေတ်သစ်ပညာ သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီး အနောက်တိုင်း တက္ကသိုလ် များမှ ဘွဲ့ထူး ဂုဏ်ထူးများရကာ ရာထူးဌာနန္တရကြီးကြီး ထမ်းဆောင် နေလင့်ကစား ကျွန်တော်၏ အသက်အရွယ် (၄၀) ဝန်းကျင် ဆဋ္ဌသင်္ဂါ ယနာတင်ပွဲကြီး ဆင်ယင်ကျင်းပ နေချိန်က ဗုဒ္ဓဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကျွန်တော်၏ အသိဉာဏ်မှာ 'ဖိုးသူ' ဘဝတွင်သာ ရှိနေကြောင်း ကိုယ့်ကိုကိုယ် သုံးသပ်ဆင်ခြင်မိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၅၃-ခုနှစ်မှစ၍

ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေများကို စတင်လေ့လာဆည်းပူးခဲ့ပါသည်။ တမတ်တန်၊ ငါးမူးတန် ဘုရားရှိခိုး စာအုပ်မျိုးစုံ၊ ၁၀-စောင်တွဲ၊ ၁၅-စောင်တွဲ၊ ပရိတ်ကြီးမျိုးစုံမှအစ ခေတ်အဆက်ဆက် ကျမ်းတတ်ဆရာတော်အမျိုးမျိုး ရေးသားပြုစုခဲ့ကြသည့် ဒီပနီပေါင်းစုံ ကျမ်းကြီး ကျမ်းငယ် အဆူဆူတို့မှသည် မြန်မာပြန်နိကာယ်ငါးရပ်နှင့် ဝိနည်းအဘိဓမ္မာပါဠိတော်များအထိ လေ့လာကျက်မှတ် ဆည်းပူးပါသည်။ ထို့မှတဆင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေကြသော အနောက်တိုင်း သုတေသီများ ပညာရှင်များ၏ ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ ကျမ်းကြီး ကျမ်းငယ်များကို လက်လှမ်းမှီသမျှ ဝယ်ယူစုဆောင်း၍ မလွတ်တမ်း ဘတ်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။

ဤသို့ ဖိုးသုညဘဝမှ ကျမ်းဂန်နှံ့စပ်သည့် အဆင့်သို့ရောက်ရန် အပတ်တကုတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြင့် ရလဒ်အဖြစ် တွေဝေယိမ်းယိုင်မှု၊ သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားမှုတို့ကိုသာ ရရှိခဲ့ပါသည်။

ပုံပမာအားဖြင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ရေကူးနေသူတဦးအပေါ် လှိုင်းလုံးကြီးများ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်လိုက်သဖြင့် နစ်မြုပ်သွားရပြီး ကံအားလျော်စွာ ခြေထောက်မှီသော သဲသောင်စပ်သို့ ပြန်လည်ရောက်လာခဲ့သူတဦးနှင့် တူခဲ့ပေသည်။ ပင်လယ်လှိုင်းလုံးများ၏ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်ကြောင့် အချိန်ကြာ မူးဝေနောက်ကျိ မှုန်မှိုင်းပြာရီဖြစ်ရသူကဲ့သို့ ထိုထို ပညာရှင်များ၏ ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ အယူအဆအမျိုးမျိုး ရှုပ်ထွေးပွေလီ ဝေရီတုံထိုင်း ဖြစ်သွားခဲ့ရပေသည်။ ရှုဒေါင့်အလီလီ ဝေဘန်ချက် အသီးသီးတို့ကြားတွင် ကျွန်တော်သည် စိတ်ရှုပ်ထွေးပွေလီ ဝေရီတုံထိုင်း ဖြစ်သွားခဲ့ရပေသည်။ ဤသို့ တဖက်စွန်းမှ အခြားတဖက်စွန်းသို့ရောက်ရှိသွားခဲ့သူ ကျွန်တော်အား ဆရာတော်ရာဟုလာ အရှင်သူမြတ်၏ မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာကျမ်းငယ်က မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အလယ်အလတ်လမ်းသို့ သယ်ယူတွဲခေါ်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒအပေါ် ကြည်လင်ပြတ်သား ရှင်းလင်းတိကျသော အမြင်ကို ပေးခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ 'ဧဟိ ပဿိကော' ဖိတ်ခေါ်ချက်ကို လက်ခံ၍ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးနေချိန်တွင် ဤကျမ်း၌ တင်ပြရှင်းလင်းပေးထားသော အနတ္တ

သဘောတရား ကမလန္ဒဘဝ ပြဿနာနှင့် နိဗ္ဗာန် အယူအဆ တို့သည် လက်တွေ့လုပ်ငန်းကို များစွာအထောက်အကူ ပြုခဲ့ပေသည်။

ဤကျမ်းငယ်ကို ပြုစုစီရင်သူ ဝါလ်ပိုလာ ရာဟုလာ အရှင်သူမြတ်သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတွင် ထူးထူးကဲကဲ အံ့ဘွယ်သူရဲ ထွန်းတောက် ပေါ်ပေါက်လာသူ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတပါး ဖြစ်ပေသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အရှေ့တိုင်း ဗုဒ္ဓစာပေများသည် တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်ချိန်လောက်မှစ၍ သီဟိုဠ် ရဟန်းတော်များက ဖြည့်စွက် ပြင်ဆင်ရေးသားခဲ့သော စာပေများသာ ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂလိပ် ဆရာကြီးများဖြစ်သော အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသနှင့် အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ တို့၏ ယူဆချက် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို ဘုရားဟော ဒေသနာတော် အစစ်အမှန်သဖွယ် ယူဆလက်ခံ နေကြကြောင်း စသည်ဖြင့် အနောက်တိုင်း သုတေသီပညာရှင်များက ထိုးနှက်ဝေဘန်လာချိန် အထူးသဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓသည် အတ္တဝါဒကို လက်ခံခဲ့သယောင် ထိုပညာရှင်အချို့က တင်ပြလာနေချိန်တွင် မြန်မာပြည် အပါအဝင် အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများမှ ကျမ်းတတ်ဆရာတော် သံဃာတော်များသည် ရေငုံနှုတ်ပိတ် နေတော်မူခဲ့ကြ၍ မချင့်မရဲဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။ ယင်းဆရာတော် သံဃာတော်များ၏ ခပ်မဆိတ် နေတော်မူခဲ့ကြခြင်းသည်—

(က) အနောက်တိုင်း ပညာရှင်တို့က ထိုသို့ ဤသို့ ဗုဒ္ဓစာပေများကို ဝေဘန်ရေးသားနေကြကြောင်း မသိရှိကြ၍ရှင်း။

(ခ) သိရှိတော်မူကြသည့် တိုင်အောင် ပါဠိ သက္ကတ ဘင်္ဂါလီ နာဂရီမှ လွဲ၍ အနောက်တိုင်း ဘာသာစကား မကျွမ်းကျင်၍ရှင်း။

(ဂ) အနောက်တိုင်း ပညာရှင်တို့ အသုံးပြုသည့် သုတေသန လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ၊ ဝေဘန်ဆွေးနွေး နှိုင်းယှဉ် သုံးသပ်သော အတတ်ပညာများ၌ မကျွမ်းကျင်လည်၍ရှင်း ဖြစ်နိုင်ပေရာသည်။

ဤအချိန် အခါတွင် အရှင်ရာဟုလာ မထေရ်သည်မြတ်သည် အနောက်တိုင်း ပညာရှင်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရင်ဆိုင်နိုင်ရန် သူရဲကောင်းသဖွယ် ဗုဒ္ဓ သာသနာဘက်မှ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပေသည်။

ဆရာတော် အရှင်ရာဟုလာသည် ဗုဒ္ဓ သာသနာ့ဝန်းထမ်း သီဟိုဠ် ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်ပေသည်။ သီဟိုဠ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် ငယ်စဉ်က ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေပရိယတ်များကို သင်ရိုး ဆိုး ဆည်းပူးခဲ့၍ သာသနာ့ဘောင် ဝင်ရောက်ခဲ့ပေသည်။ ထင်ရှားသော ကျောင်းတိုက်ကြီးများတွင် မဟာစရိယအဖြစ် ဗုဒ္ဓစာပေများကို ပို့ချပေးခဲ့ပေသည်။ ဤကဲ့သို့ ရိုးရာစာပေ သင်ကြားမှု၊ ပို့ချမှုပြုလုပ်နေရာမှ ခေတ်သစ် ပညာ နည်းနာများနှင့် သိပ္ပံနည်းဝင် စာပေလေ့လာမှု၊ တေဘန်မှုတို့ ကျွမ်းကျင်ရန် သီဟိုဠ်တက္ကသိုလ်တွင် စာပေသင်ယူပြန်သည်။ ရှေးဦး လန်ဒန်တက္ကသိုလ်၏ ဘီအေ (ဂုဏ်ထူး)ဘွဲ့ကို ဆွတ်ခူးပြီးနောက် သီဟိုဠ် တက္ကသိုလ်၏ ဒေါက်တာ (ပါရဂူ) ဘွဲ့ကို ‘သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်’ ကျမ်း ပြု၍ ဆွတ်ခူးခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် ကာလကတ္တား တက္ကသိုလ်တွင် တိဘက်ဘာသာစကား၊ တရုတ်ဘာသာစကားများကို သင်ယူယင်း မဟာ ယာနဂိုဏ်း ဗုဒ္ဓဘာသာ အကြောင်းကို လေ့လာ ဆည်းပူးခဲ့လေသည်။ ယခုကျမ်းကို ထုတ်ဝေချိန်တွင် ပါရီမြို့ ဆော်ဗုန်တက္ကသိုလ်သို့ ရောက်ရှိ နေ၍ သုတေသနလုပ်ငန်း လုပ်နေသည်မှာ (၇) နှစ်ပင် ရှိသွားခဲ့ပေပြီ။ မဟာယာန အဘိဓမ္မာဆရာကြီး အသင်္ဂ၏ မူရင်း သက္ကတ လက်ရေးများ မပြည့်မစုံဖြစ်နေသည်ကို တိဘက်မူ၊ တရုပ်မူတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အသင်္ဂ စာပေများကို သုတေသန ပြုလုပ်နေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ စုံစမ်းသိရှိရသမျှ ဆော်ဗုန်တက္ကသိုလ်မှ ဒေါက်တာဘွဲ့တခု ရယူပြီးနောက် ဆရာတော်သည် သီဟိုဠ်နိုင်ငံတွင် အသစ် ဖွင့်လှစ်လိုက်သော ဝိဒျောဒယ တက္ကသိုလ်တွင် ဒု-အဓိပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် အမေ- ရိကန် တက္ကသိုလ်များတွင် လှည့်လည်၍ နှစ်အနည်းငယ်ကြာ ဗုဒ္ဓစာပေ များ ပို့ချပြီး ယခုအခါ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့တွင် အမြဲသီတင်းသုံး၍ သာသနာပြုနေတော်မူပေသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အတိုင်း ဆရာတော် ရာဟုလာ အရှင်သူမြတ်သည် အနောက်တိုင်း သုတေသီပညာရှင်တို့နှင့် ရင်ဆိုင်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် အထူး အရည်အချင်းပြည့်ဝတော်မူပေသည်။ ခေတ်သစ်သိပ္ပံနည်းဝင် သုတေသန လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပညာရပ်များကို တတ်ကျွမ်းလိမ္မာတော်မူသည့်အပြင် ဘာသန္တရအရာ၌ နှံ့စပ်တော်မူ၏။ တဖန် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် စာပေများကို သင်ရိုးဆိုး သင်ကြား တတ်မြောက်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို အမှန်တကယ် သက်ဝင်ယုံကြည်သူ ဗုဒ္ဓသာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓဝါဒရေးရာတွင် တဖက်စောင်းနင်း ဖြစ်နေကြသော အနောက်တိုင်း ပညာရှင်တို့၏ အယူအဆများကို ကောင်းစွာ တည့်မတ် ပေးနိုင်တော်မူပေသည်။

ယခုအခါ ဗုဒ္ဓအမည် သုံးစွဲထားသော စာအုပ်အများအပြား ကမ္ဘာ အဝှန်း ပေါ်ထွက်လျက်ရှိပေသည်။ ဆရာတော်ရာဟုလာ၏ အမြင်အရ ဤကဲ့သို့ စာအုပ် အများအပြားကို အမှန်တကယ် တတ်ကျွမ်း နားလည် ခြင်း မရှိသူများက ရေးသားနေကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ တဖန် အခြား ဘာသာများမှ ဆင်းသက်ခဲ့သော ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေသော မှတ် ယူချက်များကို ၎င်းတို့၏ စာများတွင် သွတ်သွင်းရေးသားသဖြင့် 'ဗုဒ္ဓ ဒေသနာ' ကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှားခြင်း၊ အလွဲဖော်ပြခြင်းတို့ ဖြစ်နေ ပေသည်။

မြန်မာ့စာပေ လောကတွင်လည်း ကိုယ်တိုင် ပြုစုရေးသားဟန်လိုလို ဖြင့် ယင်းကဲ့သို့ ချတ်ချော်တိမ်းမှားသော စာအုပ်များမှ လွဲမှားသော ကောက်ယူချက်များကို တဆင့်ထပ်မံ တင်ပြနေကြပေပြီ။ ထိုသို့ စာအုပ် များကို ဖတ်ရှုကြပြီး ကျွန်ုတော် တချိန်က နားဝေတိမ်တောင် ဖြစ်ခဲ့ဘူး သလို တွေ့ကြုံခံစားနေကြရသော စာဖတ်ပရိသတ်များ အမှန်တရားကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိရှိနိုင်ကြရန် ဆရာတော်ရာဟုလာ၏ 'မြတ်ဗုဒ္ဓ ဒေသနာ' စာအုပ်ကို မူရင်းအတိုင်း တသွေမတိမ်း ယခု တင်ပြလိုက်ပါ သည်။

ယင်းစာအုပ်ကို မူလက အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ၌ ပြင်သစ်၊ ဂျာမန်၊ စပိန်၊ တရုတ်နှင့် သီဟိုဠ် ဘာသာများဖြင့် ပြန်ဆိုထုတ်ဝေ ပြီးကြလေပြီ၊ မြန်မာ စာဖတ် ပရိတ်သတ် အတွက်လည်း မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေပေးရန် အမှန်တကယ် လိုလားအပ် နေပါသည်။

ကျွန်တော်၏ ဘာသာပြန် စာပေလုပ်ငန်းတွင် ဤစာအုပ်သည် အနက်နဲဆုံး အခက်ခဲဆုံး စာအုပ်တအုပ်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဆရာတော်၏ အာဘော်ကို မတိမ်းမစောင်း မချွတ်မချော်စေဘဲ တိကျ မှန်ကန်စေရန် အထူးကြိုးပမ်း အားထုတ်ခဲ့ရလေသည်။ သို့တစေလည်း ဆရာတော်က ပါဠိနှင့်သက္ကတတို့မှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆို၍ ကျွန်တော်ကတဆင့် မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရာတွင် ဝေါဟာရ အခက်အခဲများကြောင့် တိုက်ရိုက် မကျမှု၍ အနီးကပ်ဆုံး အဓိပ္ပါယ်ကိုယူရသည့်အခါများ ကြုံတွေ့ရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ စကားလုံးများအတွက် ကျမ်းပြုသူ၏ ချွတ်ယွင်းမှု မဟုတ်ဘဲ ဘာသာပြန်သူ၏ မပြည့်စုံမှုဟူသာ ယူဆကာ ခွင့်လွှတ်နိုင်ကြ၍ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ပေးကြပါရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

ချယ်ရီလမ်း၊ မေမြို့။ ဦးကိုလေး(ဇေယျာမောင်)။

၁၉၇၇–ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁၄-ရက်။

နိဒါန်း

ယနေ့ကမ္ဘာတဝှန်းလုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားမှု တိုးတက် များပြားလျက် ရှိနေပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ လေ့လာရန် အသင်းအဖွဲ့နှင့် လေ့လာရေး အုပ်စုပေါင်းများစွာတို့ ပေါ်ပေါက်လာကြ၍၊ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ဒေသနာတော်များ အကြောင်း စာအုပ်ပေါင်းများစွာလည်း ထွက်ပေါ်ခဲ့ပေပြီ။ သို့ရာတွင် ဝမ်းနည်းစရာ ကောင်းလှသည်မှာ ဤကဲ့သို့ စာအုပ် အများအပြားကို အမှန်တကယ် တတ်ကျွမ်း နားလည်ခြင်း မရှိသူများက ရေးသားနေကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ တဖန် အခြား ဘာသာများမှ ဆင်းသက်ခဲ့သော ထင်ယောင်ထင်မှား ဖြစ်စေသော မှတ်ယူချက်များကို ၎င်းတို့၏ စာများတွင် သွတ်သွင်း ရေးသားကြသဖြင့် (ဗုဒ္ဓဒေသနာ) ကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှားခြင်း၊ အလွဲဖော်ပြခြင်းတို့ ဖြစ်နေပေသည်။ မကြာသေးမီက ဗုဒ္ဓဘာသာ စာအုပ် တအုပ်ကို ပြုစုရေးသားသော (ဘာသာဝါဒ နှိုင်းယှဉ် လေ့လာရေးပညာ) ပါမောက္ခတဦးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားအား ကြည်ညိုလေးစားစွာဖြင့် အလုပ်အကျွေး ပြုစုခဲ့သူ အာနန္ဒာ အရှင်မြတ်သည် ဘိက္ခုမထေရ် တပါးဖြစ်သည်ကို မသိရှိဘဲ ဥပါသကာတဦးဟု ထင်မြင်ယူဆလေသည်။ ဤကဲ့သို့ စာအုပ်မျိုးမှ ပေါက်ပွါးလာမည့် (ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်သည့်) အသိပညာသည် မည်ကဲ့သို့ ရှိချိမ့်မည်ကို စာရှုသူများ စဉ်းစားစိတ်ကူး၍သာ ကြည့်ကြစေလိုပါတော့သည်။

ကျွန်ုပ်သည် ဤစာအုပ်ငယ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာ ရေးရာကို စနစ်တကျ လေ့လာသင်ကြားမှု မရှိခဲ့သော်လည်း ဗုဒ္ဓက မှချ ဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားဒေသနာ၏ အမှန်ကို သိရှိလိုကြသည့် ပညာတတ် အသိဉာဏ်ရှိသူ စာပေအနှံ့အပြား ဖတ်တတ်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရည်စူး၍ ရေးသားပါသည်။ ၎င်းတို့ အကျိုးငှါ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် နှုတ်တော်မှ ထွက်ဆိုသည့် စကားလုံးများကို တိကျမှန်ကန်စွာ အတတ်နိုင်ဆုံး လွယ်လွယ်တည့်တည့် နည်းဖြင့် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြရန် ရည်သန်ပါသည်။ ၎င်း မူလပါဠိတော်လာ စကားလုံးများမှာလည်း ရှေးအကျဆုံး အက္ခရာတင်

မှတ်သားထားသော ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များ ဖြစ်သည်ဟု တကမ္ဘာလုံးရှိ ပညာရှင်များက လက်ခံ အသိအမှတ် ပြုထားသည့် တိပိဋကတော်၏ မူရင်းပါဠိတော်များတွင် တွေ့ရှိရသည့် စကားလုံးများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရေးသားထားသည့် အကြောင်းအရာနှင့် အသုံးပြုထားသည့် စာပိုဒ်များသည် မူရင်းပါဠိတော်များမှ တိုက်ရိုက် တည့်တည့် ကိုးကားထားချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ အချို့နေရာများတွင်မူ နောက်ပေါ် ကျမ်းစာများကိုလည်း ရည်ညွှန်းကိုးကားပါသည်။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များကို အတော်အသင့် သင်ကြား လေ့လာခဲ့ဘူးပြီး ဆက်လက် ဆည်းပူးလိုသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ကျွန်ုပ် ရည်ရွယ် ရိုးရင်း နှလုံးသွင်းမိပါသည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် အဓိက ဝေါဟာရများအတွက် ပါဠိစကားလုံးများကို ဖော်ပြပေးထားရုံသာ မဟုတ်သေး မူရင်း ပါဠိတော်ကို ရည်ညွှန်းချက်များကို အောက်ခြေ မှတ်သားချက်တွင် ရေးသား ထားပါသည်။ အကိုးအကား စာအုပ် စာရင်းကိုလည်း သီးသန့် ရွေးချယ်တင်ပြ ထားပါသည်။

ဤစာအုပ်ရေးသားရာတွင် အခက်အခဲ အများအပြား ကြုံတွေ့ခဲ့ရ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ လူသိများပြီး အကြောင်းအရာနှင့် မသိမကြားဘူးသေးသော အကြောင်းအရာများကို ခွဲခြားစိစစ်ရခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဟောပြောခဲ့သော ဒေသနာတော်များကို အကြောင်းအရာနှင့် ဟောပြောပုံ မူရင်းဟန်မပျက်၊ ယခုမျက်မှောက် အင်္ဂလိပ်စာဖတ် ပရိသတ်တို့ အလွယ်တကူ နားလည် သဘောသက်ဝင်နိုင်အောင်ရှင်း ကြိုးစားကြံဆောင် ဖော်ပြရသည်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။

ဤစာအုပ် ရေးသားစဉ်တွင် ရှေးဟောင်း ပါဠိတော်ကျမ်းကြီးများသည် ကျွန်ုပ်၏ စိတ်ဝယ် ပေါ်နေပေ၏။ နှုတ်တက်ရွရွ ကျက်မှတ်သော အစဉ်အလာ အရ ကျွန်ုပ်တို့ လက်ခံ မှတ်သား ခဲ့ရသော ဘုရားမိန့်တော်လာ ဒေသနာများတွင် ပါရှိသည့် အဓိပ္ပါယ်တူ စကားလုံးများနှင့် ထပ်ခါတလဲလဲ ဟောပြောပုံများကို တမင်တကာ မပြုပြင်ဘဲ ထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ထားခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ ဟောပြောပုံ နည်းဟန်ကို

အတော်အတန် သဘောသက်ရောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာပြန်ရာတွင် မူရင်း အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း ပေါ်လွင်နိုင်သမျှ ပေါ်လွင်စေ၍ လွယ်ကူချောမောစွာ ဖတ်ရှုနိုင်စေရန် ကြိုးစားထားပါသည်။

သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်မြတ် ဆိုလိုတော်မူရင်း အရာကို အဓိပ္ပါယ်မပျက်စေရန် ကြိုးစားရာတွင် လွယ်ကူချောမောသော ဝါကျများအဖြစ် မရေးနိုင်သော အကြိမ်များ တွေ့ရပေသည်။ (မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာ) ဟု စာအုပ်အမည်ကို ရွေးချယ်ထားရကား ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်မြတ် သုံးနှုန်းသည့် စကားလုံးများ အတိုင်းနှင့် ပုံဆောင်သော ပတ္တုများအတိုင်း မရေးသားက မှားယွင်းပေမည်ဟု ကျွန်ုပ်ယူဆရသည်။ ပို၍လွယ်ကူစွာ နားလည်စေရန် ရည်သန်လျှင် ဘာသာပြန်ချက်တွင် ပြုပြင်ရေးသား လိုက်ပါက ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ် ချွတ်ချော်တိမ်းပါးသွားမည့် အန္တရာယ်ရှိနေပေသည်။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်တွင် အခြေအမြစ် မူလပင်မ ဖြစ်၍ အထူးအလေးပြုအပ်ပြီး မပါလျှင် မပြည့်စုံပေဟု အများက ယူဆထားသည့် တရားဒေသနာများ အားလုံးလိုပင် ဤစာအုပ်၌ ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤတရားတော်များမှာ သစ္စာလေးပါး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ကံ၊ ဘဝသစ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အနတ္တတရားနှင့် သတိပဋ္ဌာနတရားတော် များပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤ တရားများကို ဆွေးနွေး ရာတွင် အနောက်နိုင်ငံသား စာဖတ်သူများအတွက် မကြားဘူး၊ မကျွမ်းကျင်သော အသုံးအနှုန်းများ ပါဝင်မည်မှာ မမွတာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ။ ရင်းတို့သည် ရှေးဦးစွာ ပဌမဆုံး အခန်းကို ဖတ်ရှုပြီးနောက် အခန်း(၅) (၇) နှင့် (၈) တို့ကို ခုန်ကျော်ဖတ်ကာ ယေဘုယျသဘော ပိုမိုရှင်းလင်းထင်ရှားပေါ်လွင်လာမှသာ အခန်း(၂)၊(၃)၊(၄)နှင့်(၆)တို့ကို ပြန်လည်ဖတ်ရှုကြရန် အကြံညာဏ်ပေးလိုပါသည်။

ဗုဒ္ဓဟော တရားများအကြောင်းကို စာတအုပ် ရေးသားရာတွင် ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာန ဗုဒ္ဓဘာသာတို့က ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ အခြေခံမူလဟု လက်ခံပြုထားသော အကြောင်းအရာများကို မထည့်သွင်း မဖော်ပြဘဲ ရေးသား၍ မဖြစ်နိုင်ပါ။

(ထေရဝါဒ) (ဟီနယာန၊ ယာဉ်ငယ်)ဟူသော ဝေါဟာရကို သိက္ခာမ်းနားလည်ကြသော ပညာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့က သုံးစွဲခြင်း မပြုကြတော့ပေ။ ထေရဝါဒကို မထေရ်ကြီးများ၏ဂိုဏ်းဂဏဟု ဘာသာပြန်နိုင်၍ မဟာယာနကို ယာဉ်ကြီးဂိုဏ်းဟု ယူဆအပ်၏။ ၎င်းအမည်နာမများမှာ မျက်မှောက်ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားပေါ်လွင်လျက်ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဂိုဏ်းကြီး (၂) ဂိုဏ်းကို ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပင်ကိုယ် မူရင်းအမှန်ဟု မှတ်ယူ ခံယူရသော ထေရဝါဒကို သီဟိုဠ်၊ မြန်မာပြည်၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဇ၊ လောနှင့် အရှေ့ပါကစ္စတန် စစ်တကောင်းနယ်များတွင် လိုက်နာကြ၍ အနောက်ဘက် ကာလနောက်ကျမှ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသော မဟာယာနဂိုဏ်းကို တရုတ်ပြည်၊ ဂျပန်၊ တိဗက်၊ မွန်ဂိုလီးယား စသော တိုင်းနိုင်ငံများတွင် လိုက်နာကြသည်။ ဤဂိုဏ်းကြီး (၂)ဂိုဏ်းတွင် အထူးသဖြင့် သဘောအယူအဆ ကျင့်ထုံးဓလေ့နှင့် သီမှတ်လိုက်နာမှုများတွင် အချို့သော ကွဲလွဲခြားနားချက်များ ရှိလင့်ကစား ဤစာအုပ်တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြသည့် အရေးအကြီးဆုံး ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတော်များတွင်ကား နှစ်ထွေကွဲပြား မခြားနားဘဲ တညီတညွတ်တည်း ထေရဝါဒနှင့် မဟာယာနတို့ သဘောတူညီမှု ရှိကြပါသည်။

ဤစာအုပ်ကိုရေးသားပြုစုရန် ကျွန်ုပ်အား ဘိုက်တွန်းသော ပါမောက္ခ အီး၊ အက်ဖ်၊ စီ၊ လိုဒ်ဝစ်အား လိုသောအကူအညီများ ပေးကာ စိတ်ပါဝင်စားစွာနှင့် အကြံဉာဏ်များပေး၍ စာမူကြမ်းကို ဖတ်ရှုပေးခြင်းကြောင့် အထူးကျေးဇူး ဥပကာရ တင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ စာမူကြမ်းကို ဖတ်ရှု၍ အကြံဉာဏ်ကောင်းများ ပေးသော မစ်မေရီယံမွန်းအားလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် ဥယျောဇဉ်ကို ရေးသားပေးသော ပါရစ်မြို့ရှိ ကျွန်ုပ်၏ ဆရာ ပါမောက္ခ ပေါ်လ်ဒီမီရဲဗီယေး၏ ကျေးဇူးကြီးမားလှကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ပါရစ်မြို့။ ဝါလ်ပိုလာ ရာဟုလာ။

ဇူလိုင် ၁၉၅၈-ခု။

(မဏိ) သို့

သဗ္ဗဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ၊

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်

မျိုးနွယ်အမည် ဂေါတမ၊ ကိုယ်ပိုင်အမည်သိဒ္ဓတ္ထဟု ခေါ်တွင်သော ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်တော်မြတ်သည် ဘီစီ ၆-ရာစုနှစ် [illegible] ၌ သက်တော်ထင်ရှားနေထိုင်တော်မူခဲ့ပေသည်။ ရှင်း၏ [illegible] သုဒ္ဓေါဒနသည် သကျဝင်းတို့၏ တိုင်းနိုင်ငံ (ယခုနီပေါပြည်) [illegible] မင်းမြတ် ဖြစ်ပေသည်။ မယ်တော်မှာ မာယာဒေဝီဖုရားပြုံး [illegible]။ ထိုခေတ်အခါက ဓလေ့ထုံးစံ အတိုင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် [illegible] ငယ်ရွယ်စဉ် (၁၆) နှစ်သား၌ ဈေးမနားပြုပြစ်၍ [illegible] မင်းသမီးပျို ယသော်ဓရာနှင့် ထိမ်းမြား လက်ထပ် ခဲ့လေသည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကလေးသည် [illegible] စည်းစိမ် [illegible] ရှင်း၏ နန်းတော်ထက်တွင် နေထိုင် [illegible] တွင် [illegible] သဘော အဖစ်အမှန်နှင့် လူ့လောက [illegible] မြင်သိရှိလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် [illegible] ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေး [illegible] ချက်ခြင်း စိတ်ပြဋ္ဌာန်းချက် ချမှတ်ခဲ့သည်။ [illegible] ကို မွေးဖွားပြီး၍ [illegible] သိဒ္ဓတ္ထသည် ထီးနန်းကို စွန့်ပယ်၍ [illegible] ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေး နည်းလမ်း ရှာဖွေရန် တောထွက်တော်မူခဲ့ပေသည်။

တောထွက်ဂေါတမသည် [illegible] နာမည် ကျော်ကြားသော ဘာသာ [illegible] ရှင်းတို့၏နည်းနာနိဿယများကို [illegible] ပြင်းပြင်းထန်ထန်အထူးခြိုးခြံစွာ (၆) နှစ်ကိုင်တိုင် ကျင့်တော်မူခဲ့လေသည်။ ဤကဲ့သို့ လွန်မင်းစွာ ကျင့်ကြံခြင်းဖြင့် ရှင်း၏ လိုအင်ဆန္ဒမှာ ပြည့်ဝခြင်း

မရှိခဲ့ပေ။ ။ထို့ကြောင့် အစဉ်အလာအားဖြင့် ဆင်းသက်လာခဲ့သော သမားရိုးကျ ဘာသာဝါဒများနှင့် ကျင့်ကြံနည်းများကို စွန့်ပယ်တော်မူ၍ ကိုယ်တော်တိုင် တရားလမ်းကို ရှာဖွေခဲ့ပေသည်။ ။သို့နှင့် ညနေချမ်း တချိန်ဝယ် နေရဉ္ဇရာမြစ်ကမ်းပါးဗုဒ္ဓဂယာ(ယခုဘီဟာနယ်ဂါယာမြို့အနီး) ၌ သစ်ပင်တပင် (ဤကာလမှစ၍ ထိုသစ်ပင်အား ဗောဓိညောင်ပင်၊ ပညောင်ပင်ဟု ခေါ်တွင်သည်) အောက်တွင် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူစဉ် သက်တော်(၃၅)နှစ်အရွယ်ရှိ ဂေါတမ ရှင်တော်မြတ်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ ထိုမှစ၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဟူ၍ ဘွဲ့တော်ကို ခံယူတော်မူလေသည်။

သဗ္ဗညုတဉ္ဇာဉာဏ်တော် ရပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဂေါတမသည် ဗာရာဏသီ အနီး ဣသိပတန(ယခုသာရနသ်)ရှိ သမင်တို့၏ ဥယျာဉ်တွင်း၌ ရှေးအခါက တရားကျင့်ဖော်ကျင့်ဘက် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ပဉ္စဝဂ္ဂီအရှင် တို့အား တရားဦးကို ဟောတော်မူလေသည်။ ထိုနေ့မှစ၍ (၄၅) နှစ်ပတ်လုံး ဘုရင်နှင့်ကျေးတောသား၊ ပုဏ္ဏားနှင့်ယာစကာ၊ ဘောဂဝါနှင့် သူတောင်းစား၊ ခိုးသားနှင့် လူသူတော်ဟူ၍ မြူတစိတ်မျှ ခွဲခြားမှုမထားဘဲ ယောကျ်ား မိန်းမ မဟူ အားလုံးသော လူအမျိုးအစားတို့အား တရားရေအေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူခဲ့လေသည်။ ။ရှင်တော်မြတ်သည် အမျိုးဇာတိ ရာထူးဂုဏ်သိရ် အဆင့်အတန်း ခွဲခြားမှုများကို လက်ခံတော်မမူဘဲ ၎င်း၏ မဂ္ဂင်တရားကို သိရှိနားလည်ရန် ဆန္ဒရှိ၍ လိုက်နာကျင့်ကြံလိုသူ ယောကျ်ား၊ မိန်းမအားလုံးတို့အား ဟောကြားတော်မူလေသည်။ အသက်တော် (၈၀) တွင် ကုသိနာရုံ (ယခုဥတ္တရပရာဒက်ရှ) ၌ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူလေသည်။

ယခုအခါတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒကို သီဟိုဠ်၊ မြန်မာပြည်၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဇ၊ လောပြည်၊ ဗီယက်နမ်၊ တိဗက်၊ တရုတ်၊ ဂျပန်၊ မွန်ဂိုလီးယား၊ ကိုရီးယား၊ ဖော်မိုဆာနှင့် အိန္ဒိယပြည် အချို့အပိုင်း၊ ပါကစ္စတန်၊ နီပေါနှင့် ဆိုဗီယက် ယူနီယံတွင် တွေ့ရှိရပေသည်။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သူ လူဦးရေပေါင်း မှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် သန်းပေါင်း (၅၀၀) ကျော် ရှိပေသည်။

အခန်း (၁)

ဗုဒ္ဓဘာသာ စိတ်နေသဘောထား

လူအများ မှတ်ယူနားလည်သည့် အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတရားတခုကို ပြုစုတည်ထောင်သူတဦးဟု ဗုဒ္ဓအား ခေါ်ဆိုနိုင်ခွင့် ရှိပါက ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာတရားအမျိုးမျိုးကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသော ဆရာကြီးများတွင် ဗုဒ္ဓတပါးသာလျှင် မိမိကိုယ်ကို မနုဿလူသားစင်စစ် ရှင်းရှင်းသာလျှင်ဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာဆိုခဲ့ပေသည်။ အခြားဆရာကြီး များမှာမူ ဝေဒ်ဟူသော ဘုရားသခင်၊ သို့မဟုတ် ဘုရားသခင်၏ရုပ် သဏ္ဍာန်လက္ခဏာ ပုံပန်းအမျိုးမျိုးကို ခံယူသူ၊ သို့မဟုတ် ဝေဒ်က အား ပေး တိုက်တွန်းလိုက်သူများ ဖြစ်ကြပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် မနုဿလူသား တဦးသာ ဖြစ်ရုံမဟုတ်သေး၊ မည်သည့်နတ်ဘုရား၊ အခြားပြင်ပတန်ခိုးရှင် တို့ထံမှ အားပေးကူညီ တိုက်တွန်း နှိုးဆော်ခြင်းကို တဆင့်ခံယူမှု မရှိပေ။ (သူမဟုတ်ပေ)။ ။လူသားတို့၏ လုံ့လဝီရိယ၊ လူသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေ ဉာဏ်ဖြင့်သာ ဗုဒ္ဓသည် ရင်းရည်မှန်းသောပန်းတိုင်သို့ ရောက်ရှိ၍ လိုအပ် သော ဆုလာဘ်များ (သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်) ကို မုချအောင်မြင် ခံစားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြပေသည်။ မနုဿယောကျ်ား လူသားတဦးသာလျှင် ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်လေသည်။ လူတိုင်း လူတိုင်းတွင် တကယ်သာ လိုအင်ဆန္ဒရှိ၍ လုံ့လပြုပါက ဗုဒ္ဓဘုရားဖြစ်နိုင် သော စွမ်းပကားသတ္တိ ရှိကြသည်သာ ဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားကို ထူးကဲကောင်းမွန်လှသော ယောကျ်ားမြတ် ဝါ-ဥတ္တမပုရိသဟု ခေါ်ဆိုနိုင် ပေသည်၊ ဗုဒ္ဓသည် မနုဿလူသား ပီသရာတွင် ချွတ်ယွင်းမှုမရှိ၊ အပြစ် အနာကင်းရှင်းစွာ စေ့ငပြည့်စုံလှသဖြင့် ကာလရွေ့လျောလာသောအခါ အများနားလည်သော ဘာသာရေး ကိစ္စရပ်များ၌ လူထက် လွန်ကဲ၍ လူတို့ ဓမ္မတာတရားကို လွန်မြောက်သောပုဂ္ဂိုလ်ဟု ထင်မှတ်ခြင်းကို ခံယူ လာရပေတော့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်အရ လူ့ဘဝသည် အမြန့်မြတ်ဆုံးဖြစ်ပေသည်။ လူသည် မိမိကိုယ်ပိုင် အရှင်သခင် ဖြစ်၍ သူ၏ဘဝဖြစ်စဉ်ကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် မည်သည့်တန်ခိုးအာဏာရှင် သို့မဟုတ် အထက်ပုဂ္ဂိုလ်မျှ ရှိသည် မဟုတ်ပေ။

“မိမိသည်သာလျှင် မိမိ၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်၏။ မိမိမှတပါး အဘယ်သူသည် (မိမိ၏) ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း”[၁] ဟု ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားက မိန့်ခဲ့လေပြီ။ ၎င်း၏တပည့် ရဟန်းတို့အား “မိမိကိုသာ အားကိုးကြလေ၊ အခြားတပါး၌ ကိုးကွယ်ရာ မရှာလေနှင့်”[၂] ဟူ၍လည်း ဩဝါဒ ပေးခဲ့သေး၏။

လူသတ္တဝါသည် ကိုယ်ပိုင် ကြိုးစားမှုနှင့် ပင်ကိုယ်ဉာဏ်အားဖြင့် အနှောင်အဖွဲ့အားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်စွမ်းရှိရကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းအား မိမိ၏ တိုးတက်ရေးနှင့် လွတ်မြောက်ရေးကို မိမိကိုယ်တိုင် ကြိုးပမ်းယူရန် အားပေးလှုံ့ဆော် သွန်သင်ဆုံးမ ပေးတော်မူခဲ့ပေသည်။ “သင်တို့ ကိုယ်တိုင် အားထုတ်ကြရကုန်မည်။ ဘုရားရှင် (တထာဂတ)[၃] တို့သည် လမ်းကိုသာ ညွှန်ပြကြကုန်၏”[၄] ဟု ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်က မြွက်ကြားတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားအား “ကယ်တင်ရှင်” ဟု ခေါ်တွင်ရမည်ဆိုပါလျှင် လွတ်မြောက်ရေး စခန်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာ ခရီးလမ်းကြောင်းကို ရှာဖွေတွေ့သူနှင့် လမ်းညွှန်ပြသူ အဖြစ်ဖြင့်သာ ခေါ်ဆိုကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ရန်မှာမူ ဤခရီးလမ်းကြောင်းအတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင် လျှောက်သွားကြရပေသည်။

၁။ ဓမ္မပဒ........၁၂ (၄)။ ဒု-၉၄-၃၇၉။

၂။ ဒီဃနိကာယ် ၂ (ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉)၊ စာမျက်နှာ (၆၂)၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်။

၃။ တထာဂတ-အမှန်သို့ ရောက်ရှိသူ-အမှန်တရားကို ရှာဖွေတွေ့ရှိသူ။ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်မြတ်သည် မိမိကိုယ်တော်တိုင် သို့မဟုတ် ဗုဒ္ဓဘုရားအများနှင့် ပတ်သက်၍ ဤအခေါ် အဝေါ်ကို အသုံးပြုသည်။

။ ဓမ္မပဒ။ ၂၀-၄။

ဤကဲ့သို့ တဦးတယောက်စီ ကိုယ်တိုင်တာဝန်ခံယူခြင်းဟူသော ကျင့်စဉ်မူအရ ဗုဒ္ဓက တပည့်ရဟန်းတို့အား လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေထိုင်ခွင့်ကို ပေးတော်မူခြင်း ဖြစ်လေသည်၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်တော်တွင် မြတ်စွာဘုရားက သံဃာ[၁] အား ချုတ်ချယ်ထားရန် စိတ်မကူးခဲ့ကြောင်း သံဃာကလည်း ဘုရားအပေါ်တွင် မှီခို မနေစေလိုကြောင်းတို့ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။

၄င်း၏ တရားတော်တွင် ထိမ်ချန်ဖုံးအုပ်ထားသည့် အချက်ဟူ၍ မရှိ၊ အာစရိယ မုဋ္ဌိခေါ် ဆရာ့- လက်ဆုပ် လက်ကိုင် ဖြစ်၍ တပည့်တို့အား မသင်ကြား မပြသပဲ ကွယ်ဝှက်ထားသည်ဟူ၍ မရှိ၊ တနည်းဆိုသော် "ဆရာစား ချန်ထားသော အကြောင်းများ မရှိ" ဟု ဗုဒ္ဓက မြွက်ဆိုခဲ့လေသည်။[၂]

ဗုဒ္ဓက ခွင့်ပြုတော်မူသော လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်မှုကို အခြားဘာသာရေးရာ သမိုင်းများတွင် ကြားမျှပင် မကြားရဘူးချေ။ ဤလွတ်လပ်မှုမှာ အရေးတကြီး လိုအပ်လှပေသည်။ အကြောင်းမူ ဗုဒ္ဓ၏ အဆိုအရ လူ၏ လွတ်မြောက်ရေးသည် သစ္စာတရားကို ကိုယ်တိုင်ရှာဖွေ ရယူနိုင်ခြင်းအပေါ်တွင်သာ တည်ရှိသည်။ မည်သည့် နတ်၊ ဘုရား၊ တန်ခိုးရှင်တို့ကမှ သူတို့၏ သြဇာခံ၍ ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြံသည့်အတွက် ဆုလာဘ်အဖြစ်ဖြင့် ချီးမြှင့်နိုင်သောအရာ မဟုတ်ပေ။

အခါတပါး၌ ဗုဒ္ဓသည် ကောသလပြည် ကေသပုတ္တ မြို့ငယ်တခုသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဤမြို့နေ လူအပေါင်းကို ကာလာမအမျိုးနွယ်များဟု ခေါ်တွင်ကြလေသည်။ ၎င်းတို့မြို့သို့ ဗုဒ္ဓရောက်ရှိလာကြောင်း ကြား

၁။ သံဃ....လူအပေါင်း ပရိသတ် အပေါင်း။ ထိုရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် သံဃသည် ရဟန်း အပေါင်း သို့မဟုတ် ရဟန်း အဖွဲ့ အစည်းဟု ညွှန်ပြပေသည်။ ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ (တရား) သံဃ (သံဃာတော် အဖွဲ့ အစည်း) တို့ကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ရာ သုံးပါး၊ သို့မဟုတ် ရတနာ (၃)ပါး တိရတန ဟု ခေါ်တွင်သည်။

၂။ ဒီဃနိကာယ်။၂။ (ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉) စာမျက်နှာ (၆၂)

သောအခါ ကာလာမအမျိုးသားတို့သည် ဗုဒ္ဓထံသို့ ဆည်းကပ်၍ ဤသို့ လျှောက်ထားကြ၏။

“အရှင်ဘုရား ကေသပုတ္တသို့ ရသေ့ ပုဏ္ဏား အချို့တို့ ရောက်ရှိလာကြပါသည်။ သူတို့သည် သူတို့၏ အယူဝါဒများကိုသာ ရှင်းလင်းပြကြ၍ ထင်ရှားစေကုန်ကြပါသည်။ သူတပါး၏ အယူဝါဒများကို မထီလေးစား ပြုကြပါသည်၊ ရှုတ်ချကြပါသည်၊ ပစ်ပယ်ကြပါသည်။ ထို့နောက် အခြားက ရသေ့ ပုဏ္ဏားတို့ ရောက်လာကြပြန်ပါသည်။ သူတို့ကလည်း သူတို့၏ အယူဝါဒများကိုသာ ရှင်းလင်းပြကြ၍ ထင်ရှားစေကုန်ကြပါသည်။အခြားသူများ၏ အယူဝါဒများကို မထီလေးစား ပြုကြပါသည်။ ရှုတ်ချကြပါသည်။ ပစ်ပယ်ကြပါသည်။ ဘုရားတပည့်တော်တို့မှာ ကြည်ညိုလေးမြတ်ဘွယ်သော ဤ ရသေ့ ပုဏ္ဏားများတွင် မည်သူက အမှန်စကားပြော၍ မည်သူက မမှန်တရား ဟောသွားကြသည်ကို မဝေခွဲနိုင်အောင် အစဉ် စိတ်ရှုပ်ထွေကာ သံသယဖြင့် တွေဝေလျက် ရှိကြရပါသည်ဘုရား”။

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားက ဘာသာရေးရာ သမိုင်းတလျှောက်တွင် ထူးထူးခြားခြား ပြိုင်ဘက်ကင်းသည့် ဤသြဝါဒစကားကို မြွက်ကြားတော်မူလိုက်ပေသည်။

“ဟုတ်ပေသည် ကာလာမ အမျိုးသားတို့၊ ယုံမှားဘွယ်ရာ ကိစ္စတွင် သံသယဖြစ်ပေါ် လာသောကြောင့် သင်တို့သည် ယုံမှားသံသယ ရှိသင့်ကြပေသည်။ စိတ်ရှုပ်ထွေးခြင်း ဖြစ်သင့်ကြပေသည်။ ယခု ရှုကြပေလော့ ကာလာမ အမျိုးသားတို့–”

သတင်းစကားကို ကြားရုံမျှဖြင့် နားမယောင်နှင့်၊ အစဉ်အလာ ဖြစ်ပေသည်ဟူ၍လည်း လက်မခံနှင့်၊ လူပြော သူပြော တဆင့်စကားကိုလည်း မယုံလေနှင့်၊ ဘာသာရေးကျမ်းကြီးများ ကိုးကားပြော၍လည်း မှန်လှပြီမထင်လေနှင့်၊ တက္ကနည်းနှင့် ဆင်ခြင် ကြံဆယူရုံမျှကိုလည်း နားမယောင်လေနှင့်၊ ပုံပန်းအမြင်သဏ္ဌာန် ကြည့်၍လည်း မဆုံးဖြတ်နှင့်၊ ယော်ယမ်းမှန်းဆယူရသော သဘော ထင်မြင်ချက်ကိုလည်း

အမှန်ဟု မမှတ်ယူလေနှင့်၊ ဖြစ်နိုင်ကောင်း၏ဟု ထင်မြင်ရရုံဖြင့်လည်း မယုံကြည်ပါလေနှင့်၊ အသင်တို့ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရာဆရာသမားဖြစ်ပေသည်ဟူသော သဘောကြောင့်လည်း မှန်လှပြီဟု တထစ်ချမမှတ်ကြကုန်ရာ။

"အို–ကာလာမန္ဒယ်ဘွား အမျိုးသားတို့၊ အချို့သော အကြောင်းတရားသည် အကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ မမှန်ကန်၊ မကောင်းကျိုးကို ဖြစ်စေသည်ဟု သင်တို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိရှိ၏။ ထိုအကြောင်းတရားများကို စွန့်ပယ်ကြပေလော့...။ အချို့ အကြောင်းတရားများမှာမူ ကုသိုလ်ဖြစ်သည်၊ ကောင်းကျိုးကို ဖြစ်စေသည် ဟု အသင်တို့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိ၏။ ထိုအကြောင်းတရားများကို နှစ်သက်စွာ လက်ခံ၍ လိုက်နာကျင့်ကြံကြပေတော့"[၁]။

ဗုဒ္ဓက ဤထက်ပင်လွန်ကဲ၍ ဆိုပေသေးသည်။ တစုံတယောက်အား မိမိဆရာအဖြစ် လက်ခံလိုက်နာမည်ဆိုလျှင် တကာဂတကိုပင်သော်လည်း အမျိုးစစ် အဘိုးတန် မှန်မမှန် ထင်ရှားသိမြင်နိုင်ရန် သေချာစွာစစ်ဆေးစမ်းသပ်လေ့လာသင့်သည်ဟု ၎င်း၏ရဟန်းတို့အား မိန့်မြွက်ခဲ့လေသည်[၂]။

ဗုဒ္ဓ၏ ဟောပြောချက်အရ ယုံမှားသံသယရှိခြင်း (ဝိစိကိစ္ဆာ) သည် အမှန်တရားကို မျက်ဝါးထင်ထင် သိရှိနားလည်ရန်၎င်း၊ ဘာသာရေးလုပ်ငန်းတိုးတက်မှုရရန် (သို့မဟုတ် မည်သည့်တိုးတက်မှုအတွက်) သော်၎င်း၊ ပိတ်ပင်ဆီးတားစေသည့် (နီဝရဏ)[၃] တရားငါးပါးအနက် တပါးဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒ၌ "ယုံကြည်လက်ခံရမည့် ပညတ်ချက်များ" ဟူ၍ မရှိရကား ယုံမှားသံသယရှိခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာသည် ဒုစရိုက်

၁။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ။ ပ။ (ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉)။ စာမျက်နှာ (၁၁၅)။

၂။ ဝီမံသကသုတ္တ။ အမှတ်(၄၇)။ မဇ္ဈိမနိကာယ။

၃။ နီဝရဏတရား ငါးပါးမှာ (က)ကာမစ္ဆန္ဒ....ကာမဂုဏ်၌အလိုရှိခြင်း။ (ခ)ဗျာပါဒ....မကောင်းကြံခြင်း။ (ဂ) ထိနမိဒ္ဓ...စိတ်ရောကိုယ်ပါ ထိုင်းမှိုင်းခြင်း၊ ထုံခြင်း၊ ညိုးနွမ်းခြင်း။ (ဃ)ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ...စိတ်မငြိမ်သက် ပျံ့လွင့်ခြင်း။ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း။ (င)ဝိစိကိစ္ဆာ....ယုံမှားသံသယဖြစ်ခြင်း။

အပြစ်တခုမဟုတ်ချေ၊ အမှန်မှာ ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် အခြားဘာသာဝါဒများက နားလည်ယူဆသော (Sin) ဆင်းနှ်ဒေါ် ဒုစရိုက်အပြစ် ဟူ၍မရှိပေ။ ။ မကောင်းမှုအားလုံးတို့၏ ပင်မအခြေအမြစ်သည် အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့ခြင်း (အဝိဇ္ဇာ) နှင့် ဖောက်ပြန်သောအမြင်ကြောင့် မှားသောအယူကိုယူခြင်း (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ယုံမှားသံသယရှိခြင်း၊ တွေဝေ ရှုပ်ထွေးခြင်း၊ စိတ်မတည်တကျ လွင့်ပါးခြင်းတို့ရှိနေသမျှ မည်သည့်တိုးတက်မှုကိုမျှ ရရှိနိုင်မည်မဟုတ်သည်မှာ ငြင်းဆိုနိုင်သော အချက်မဟုတ်ပေ။ ထိုအတူ အကြောင်းတရားတရပ်ကို ကောင်းစွာ နားမလည်သမျှ ထင်ရှားစွာ သိမြင်မှုမရှိသမျှ ယုံမှား သံသယဝင်နေမည်ကိုလည်း ငြင်းဆိုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

ထို့ကြောင့် ရှေ့သို့ဆက်လက်တိုးတက်နိုင်စေခြင်းငှါ ယုံမှား တွေးတောမှုကို သုတ်သင်ပယ်ဖျောက်ရန် လိုးဝလိုအပ်ပေသည်။ တဖန်ယုံမှား တွေးတောမှုကို သုတ်သင်ပယ်ဖျောက်ပစ်ရန် ရှင်းလင်းစွာ သိမြင်ရပေလိမ့်မည်။

ယုံမှားတွေးတောမှု မရှိသင့်ဘူး၊ ယုံကြည်မှုထားရမည်ဟု တိုက်တွန်းခြင်းမှာ လိုရင်းသို့မရောက်နိုင်ပေ။ "ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်" ဟု ပြောကာမျှဖြင့် တကယ်နားလည်၍ တကယ်သိမြင်မှုရှိသည်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။ စာသင်သားတဦးသည် သင်္ချာတပုဒ်ကို တွက်ချက်ရာတွင် ရှေ့သို့ ဆက်လက်၍ မတွက်နိုင်သောအဆင့်သို့ ရောက်လာသောအခါ စိတ်ရှုပ်ထွေးခြင်း၊ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း စသည်တို့ ဝင်ရောက်လာလေသည်။ ဤကဲ့သို့ တွေးတောမှု ရှိနေသမျှ ၎င်းသည် ရှေ့သို့တိုးတက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤယုံမှားတွေးတောမှုကို ပယ်ဖျောက်ရန် နည်းလမ်းများရှိပေသည်။ "ကျွန်ုပ်ယုံကြည်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်၌ ယုံမှားသံသယများမရှိပါ" ဟု ဆိုကာမျှဖြင့်မူ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ မိမိကိုယ်မိမိ ဇွတ်အတင်း ယုံကြည်မှုရှိစေ၍ မသိနားမလည်ဘဲနှင့် လက်ခံခြင်းသည် နိုင်ငံရေးဆံသံ ဆောင်ရွက်ခြင်းသာဖြစ်၍ ဘာသာရေးရာ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းဟု မဆိုနိုင်ပေ။

ဗုဒ္ဓသည် ယုံမှားသံသယရှိမှုကို ပယ်ဖျောက်ပေးရန် အစဉ်အာသီသ ထားတော်မူပေသည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မမူခင် မိနစ်ပိုင်းကလေးအလို မှာပင် တပည့်ရဟန်းများအား ၎င်း၏ ဟောပြောချက်များတွင် ယုံမှား သံသယရှိပါက မေးမြန်းကြ၊ နောင်တွင် ဤသံသယကိစ္စများကို မရှင်း လင်းလိုက်ရဘိဟု နောင်တရကာ ဝမ်းနည်းပူပန် ဆင်းရဲ မဖြစ်ကြစေ လင့်ဟု ဗုဒ္ဓက အကြိမ်ကြိမ် တိုက်တွန်း ပြောကြားခဲ့ပေသည်။

သို့ရာတွင် မထေရ်များသည် ဆိတ်ဆိတ်နေခဲ့ကြပေ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက ဟောကြားလိုက်သော စကားလုံးများသည် နှစ်လိုကြည်ညိုဘွယ်ရာ ဖြစ်ပါဘိ၏။ "ဆရာသမားဖြစ်လို့ ရိုသေသမှုကြောင့် (အားနာမှုဖက်၍ မေးလိုလျက်နှင့်) မမေးဘဲတော့ မနေနှင့်၊ ရဟန်းဖော် တဦးအား အကြောင်းကြားပါလေ (ရဟန်းတဦးအား သူ့ကိုယ်စား တဆင့်မေးပေး နိုင်ရန်ပြောပါ။)"[၁]

လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ကြံဆမှု အရာတွင်သာမဟုတ်သေး၊ လွတ် လပ်စွာ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုတွင်လည်း ဗုဒ္ဓက သည်းခံခွင့်ပြုတော်မူခြင်း မှာ ဘာသာရေးရာ သမိုင်းစဉ်ကို လေ့လာသော ပညာရှင်များအား အံ့သြစေသော အကြောင်းတရပ် ဖြစ်စေသည်။ တရံရောအခါ မြတ်စွာ ဘုရားသည် နာလန္ဒာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဥပါလိ အမည်ရှိသော ထင်ပေါ် ကျော်ကြားသောသူဌေးကြီးတဦးသည် မြတ်စွာဘုရား ထံတော် မှောက်သို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

ဥပါလိသည် နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ (ဂျိန္နမဟာဝီရ)၏ ကျော်ကြားထင်ရှား သော တပည့်ကြီးဖြစ်၍ မဟာဝီရကိုယ်တိုင်က ဗုဒ္ဓနှင့်တွေ့ဆုံကြရန် ဥပါလိ အား စေလွှတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကံ၊ ကံ၏အကြောင်းအကျိုးတရား နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓ၏အယူအဆနှင့် မဟာဝီရ၏ ထင်မြင်ချက်တို့မှာ မတိုက်

၁။ ဒီဃနိကာယ်။ ၂။ (ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉) စာမျက်နှာ (၉၅)။ အင်္ဂုတ္တိုရ် (ကိုလံ ဘို၊ ၁၉၂၉) စာမျက်နှာ (၂၃၉)။

ဆိုင် ကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိရကား ဗုဒ္ဓကို ဤကိစ္စတွင် စကားစစ်ထိုး အနိုင်ယူရန် ဥပါလိအား စေလွှတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။[၁]

သို့ရာတွင် ထင်မြင်မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း မဖြစ်လာချေ။ တရားဆွေးနွေးပွဲအပြီးတွင် ဗုဒ္ဓ၏အယူအဆများသည် မှန်ကန်၍ ၎င်း၏ဆရာ နိဂဏ္ဌ၏ ယူဆချက်တို့မှာ လွဲမှားနေကြောင်း ဥပါလိသည် ကောင်းစွာ သဘောသက်ဝင် ယုံကြည်သွားလေတော့သည်၊ သို့ ယုံကြည်သည့်အတိုင်း ၎င်းကို တပည့်ဥပါသကာတဦးအဖြစ်ဖြင့် သွတ်သွင်းချီးမြှင့်ရန် ဗုဒ္ဓအား ဥပါလိက ပန်ကြားလေတော့သည်၊ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓက ဥပါလိအား ပြန်လည်စဉ်းစားရန်နှင့် "အသင်ကဲ့သို့ ထင်ရှား လူသိများသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သေချာစွာ စဉ်းစားရန် ကောင်းကြောင်း အလျင်စလို မပြုလုပ်သင့်ကြောင်း တို့ကို ပြောကြားခလသည်။ ဥပါလိက ဗုဒ္ဓအား ထပ်မံ၍ ပန်ကြားပြန်သောအခါ ၎င်း၏ဘာသာရေး ဆရာဟောင်းများအား ရှေးယခင်ကဲ့သို့ပင် ရိုသေသမှု ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ဆက်လက်ပြုစုမြဲ ပြုစုရန် ဗုဒ္ဓက မေတ္တာ ရပ်ခံပေသည်။[၂]

ဤဗုဒ္ဓ၏ မှန်မြတ်သော သည်းခံခွင့်ပြု ငဲ့ညှာမှုများကို စံနမူနာထား၍ ဘီစီ ၃-ရာစုနှစ်တွင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သော အသောကကေရာဇ် မင်းမြတ်ကြီးသည် ၎င်း၏ကျယ်ပြန့်သော အင်ပိုင်ယာ နိုင်ငံတော်ကြီး အတွင်းရှိ အခြားဘာသာဝင် အားလုံးတို့အား လေးစားချီးမြှင့် ထောက်ပံ့ခြင်း ပြုခဲ့ပေသည်၊ ယနေ့တိုင် ဖတ်ရှုနိုင်သော ကျောက်စာ အဖြစ် ထုထွင်းထားခဲ့သည့် ၎င်း၏ အမိန့်တော် ရာဇသံတခုတွင် ကေရာဇ်ဘုရင်ကြီးက ကျေညာခဲ့သည်မှာ—

မိမိကိုးကွယ်သည့် ဘာသာကိုသာ ချီးမြှင့်မြှောက်စား၍ အခြားဘာသာများကို ဖိနှိပ်ရှုတ်ချခြင်းကို မပြုလုပ်ရုံသာမဟုတ်သေး၊ ဤအကြောင်း

၁။ မဟာဝီရသည် ဂျိန်းဘာသာကို တီထွင်သူဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓနှင့်ခေတ်ပြိုင် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓထက် အသက် အနည်းငယ် ကြီးဟန်ရှိသည်။

၂။ ဥပါလိသုတ္တ၊ အမှတ် (၅၆) မဇ္ဈိမနိကာယ်။

ထိုအကြောင်းများကြောင့် အခြားဘာသာ ဝါဒများကို လေးစားချီးမြှင့်ကြရပေမည်။ ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မိမိ၏ဘာသာကို ကြီးပွါးတိုးတက်စေပြီးလျှင် အခြားဘာသာတို့အားလည်း ကူညီထောက်ပံ့လေသည်၊ ဤကဲ့သို့ မလုပ်မူ မိမိဘာသာ၏သင်းချိုင်းကို မိမိတူးရာရောက်၍ အခြားဘာသာများကိုလည်း အန္တရာယ်ပြုရာရောက်ပေသည်။ မိမိကိုးကွယ်သည့် ဘာသာကိုသာ ချီးမြှင့်မြှောက်စား၍ အခြားဘာသာများကို ဖိနှိပ် ရှုတ်ချသူများသည် မိမိဘာသာကို ကြည်ညိုစိတ်ဖြင့် "ငါ့ဘာသာ ဂုဏ်သိရ် ထွန်းတောက်စေမည်" ဟု တွေးတောယူဆပြီး ပြုလုပ်ကြခြင်း အမှန်ဖြစ်ပေသည်၊ သို့ရာတွင် ဤကဲ့သို့ပြုမူ ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့်ရင်း၏ဘာသာကို ပိုမိုလေးနက်စွာ အကျိုးယုတ်ပျက်ပြားစေပါသည်။

ထို့ကြောင့် သဘောညီညွတ်ခြင်းသည် မွန်မြတ်ပေသည်။ လူအပေါင်းတို့ မှတ်သားလိုက်နာကြလော့။ အခြားသူများ၏ ဘာသာဝါဒများကို လေးစား ကြားနာကြကုန်လော့။[၁]

ဤကဲ့သို့ ကြင်နာငဲ့ညှာ ကိုယ်ချင်းစာသော သဘောတရားများကို ဘာသာဝါဒရေးရာများတွင်သာ မဟုတ်၊ အခြား အကြောင်းကိစ္စများတွင်လည်း အသုံးပြု ကျင့်ဆောင်သင့်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့က ထပ်လောင်း၍ ဖော်ပြရပေမည်။

ဤကဲ့သို့ ကြင်နာငဲ့ညှာ ကိုယ်ချင်းစာ တရားသည် အစ ကနဦးကပင် ဗုဒ္ဓဝါဒ ဆိုင်ရာယဉ်ကျေးမှုကိစ္စများတွင် အထွတ်အမြတ်ထားခြင်းခံရသည့် တရားမွန်တပါး ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် လူအပေါင်းတို့အား ဗုဒ္ဓဝါဒသို့ သက်ဝင်ကူးပြောင်းစေရာတွင်ရင်း၊ နှစ်ပေါင်း (၂၅၀၀) အတွင်း ဗုဒ္ဓသာသနာပြု လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြရာတွင်ရင်း၊ တစုံတယောက်ကိုမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့ခြင်း၊ သွေးတပေါက် ကျဆုံးစေခဲ့ရခြင်း လုံးဝ မရှိခဲ့ပေ။ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် အာရှတိုက်တခုလုံးတွင် ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာ ပြန့်နှံ့ခဲ့ရာ ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပေါင်း သန်းပေါင်း(၅၀၀)ကျော်ရှိပေပြီ။

၁။ အသောက ကျောက်စာ ၁၂။

မည်သည့်အကြောင်း၊ ပရိယာယ်နှင့်မျှ မည်သည့်အကြမ်းဖက်မှုမျိုးကိုမျှ မပြုလုပ်ရန် ဗုဒ္ဓက လုံး၀ တားမြစ်တော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာတရားလော၊ ဖီလောဆိုဖီခေါ် ဒဿနိကဗေဒ၊ နာနာနယ ကျိုးကြောင်းပြ ပညာရပ်တခုပေလောဟု မကြာခဏ စစ်ကြော မေးမြန်းကြပေသည်၊ မည်သို့ပင် ခေါ်ခေါ် အရေးမကြီးလှပါ၊ မည်သည့် အမည်နာမ ပေးပေး ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဝါဒ ပင် ဖြစ်နေပေမည်၊ အမှတ်တံဆိပ်သည် အရာဝင်သောအကြောင်းမဟုတ်၊ အရေးမကြီးပါ၊ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားဒေသနာများကို "ဗုဒ္ဓဝါဒ" ဟု ပေးအပ်ထားသည့် အမှတ်တံဆိပ်သည်ပင် ရေးကြီး ခွင့်ကျယ် မဟုတ်လှပါ။ ခေါ်ဝေါ်သည့် အမည် နာမသည် မရှိ မဖြစ်သည့် အကြောင်းတရပ် မဟုတ်ပါချေ။

ရွှေနှင်းဆီ ဘယ်မည်ပေး၊
မွှေး မပျက် ရှိမည်သာ။

မည်နာမာ လိုရာရွေး၊
ရေး မကြီးပါ။

ထို့အတူ သစ္စာတရားသည် အမည်တံဆိပ် မလိုပါ၊ သစ္စာသည် ဗုဒ္ဓ ဘာသာပိုင်လည်း မဟုတ်၊ ခရစ်ယာန်, ဟိန္ဒူ, မွတ်စလင်ပိုင်လည်း မဟုတ်၊ မည်သူ တဦးတယောက်ပိုင်မျှ မဟုတ်ပေ၊ ဂိုဏ်းအမည်တံဆိပ်များသည် သစ္စာတရားကို လွတ်လပ်စွာ နားလည် သဘောပေါက်ရန် ဟန့်တား ပိတ်ပင်စေသည်၊ ထို့ပြင် လူများ၏စိတ်တွင် အကျိုးယုတ်စေသည့် အထင် အမြင် လွဲမှုများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပေသည်။ ။ဗဟုသုတအသိ ပညာနှင့် ဘာသာရေးရာ ကိစ္စများသာ မဟုတ်သေး၊ လူမှုရေးရာကိစ္စ များတွင်လည်း ဤကဲ့သို့ပင် ဖြစ်တတ်ပေသည်။ ဥပမာ ကျွန်ုပ်တို့သည် လူတယောက်ကို ဆုံစည်းမိရာတွင် ၎င်းအား လူသားတဦးဟု မမှတ်ယူဘဲ အင်္ဂလိပ်ဘဲ၊ ပြင်သစ်ဘဲ၊ ဂျာမန်၊ အမေရိကန်၊ ရေဝတီဘဲ ဟူသော အမည်တံဆိပ်ကို ကပ်နှိပ်လိုက်ကြပေသည်။ ထို့နောက် ကျွန်ုပ်တို့ စိတ်၌

၎င်းအမည်တံဆိပ်နှင့် ပူးတွဲစွဲကပ်လျက်ရှိသော လွဲမှားသည့် ယူဆချက်များဖြင့် ထိုလူအား ကြည့်ရှုပေတော့သည်၊ တဖက်သား သူ့ခမြားမှာမူ ကျွန်ုပ်တို့ စွဲလမ်းထင်မှားနေသော အကြောင်းခြင်းရာများ လုံးဝကင်းရှင်းကောင်း ကင်းရှင်းနေပေလိမ့်မည်။

လူအပေါင်းတို့သည် ခွဲခြား ခွဲခြားဖြစ်စေသည့် အမှတ်တံဆိပ်များကို ခုံမင်လှကြရကား လူအားလုံးတို့စွင် တွေ့ရှိနိုင်သည့် ဂုဏ်အရည်အချင်းနှင့် စိတ်လှုပ်ရှားမှု အရာများကိုပင် လိုက်လံ အမှတ်တံဆိပ်များ ဆွဲကပ်လိုက်ကြပေသည်၊ အလှူဒါနပြုခြင်းကို ဗုဒ္ဓဘာသာအလှူ, ခရစ်ယာန်အလှူဟု တံဆိပ် ခွဲခြားတပ်ဆင်လျက် "တံဆိပ်" မတပ်သော အလှူကို အထင်အမြင်သေးလေ့ ရှိကြပေသည်၊ သို့ရာတွင် ဒါနမှုကို ဂိုဏ်းဘာသာခွဲ၍ မရစကောင်းပေ၊ ဒါနမှုသည် ခရစ်ယာန်လည်း မဟုတ်, ဗုဒ္ဓဘာသာ ဟိန္ဒူ မွတ်စလင်လည်း မဟုတ်ပေ။

မိမိ၏ရင်သွေးအား ချစ်မြတ်နိုးသော မိခင်၏ချစ်စိတ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာလည်း မဟုတ်၊ ခရစ်ယာန်လည်း မဟုတ်၊ မိခင့်မေတ္တာသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ လူသားတို့ လက္ခဏာ အရည်အချင်းနှင့် စိတ်လှုပ်ရှားမှုများဆိုင်ရာ ချစ်မေတ္တာ၊ အလှူ ဒါန၊ သနားခြင်း၊ သည်းခံခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ မိတ်ကျွမ်းဝင်ခြင်း၊ အလိုဆန္ဒဖြစ်ခြင်း၊ မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်ငြိုးထားခြင်း၊ မိုက်မဲခြင်း (ပညာကင်းမဲ့ခြင်း) နှင့် မာနထောင်လွှားခြင်း စသည်တို့သည် ဂိုဏ်းခွဲခြားသော အမှတ်တံဆိပ်များ မလိုပေ၊ ၎င်းတို့ကို မည်သည့်ဘာသာနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။

အမှန်တရားကို ရှာဖွေနေသူအား မည်သည့်နေရာမှ သဘောတရားတခု ရသည်ဖြစ်စေ အရေးမကြီးပေ။ ၎င်းသဘောတရားသည် မည်သည့်အခြေမှ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်, မည်ကဲ့သို့ တိုးတက်ပြန့်ပွါးလာခဲ့သည် စသည်တို့မှာ ပညာရှင်တို့ ဆွေးနွေးရန်သာ ဖြစ်လေသည်၊ အမှန်စင်စစ် သစ္စာတရားကို နားလည်ရန်မှာ ဗုဒ္ဓက ဟောကြားသော တရားများပေလော, အခြား တစုံတယောက်က ဟောကြားပေသလောဟု သိရှိနေရန်ပင် မလိုပေ။ သစ္စာတရားကို တကယ်သိမြင်၍ သဘောပေါက်နားလည်ရန်သာ

အဓိက ဖြစ်ပေသည်။ မဇ္ဈိမနိကာယ် (သုတ္တအမှတ် ၁၄၀) တွင် ဤအချက်ကို ထင်ရှားစေသော အရေးကြီးသည့် ပုံဝတ္ထုတပုဒ် ပါရှိလေသည်။

အခါတပါးတွင် ဗုဒ္ဓသည် အိုးထိန်းသည်တဦး၏ တင်းကုပ်၌[၁] တညဥ့် အိပ်နားနေ၏။ ထိုတင်းကုပ်မှာပင် အလျင်ရောက်ရှိနှင့်သော တောပျော် (တောထွက်၊ ရသေ့)တဦး ရှိနေပေသည်။ တဦးနှင့်တဦး သိကျွမ်းကြသည် မဟုတ်ချေ။ ဗုဒ္ဓသည် ထိုရသေ့ကိုမြင်၍ "ဤရသေ့ငယ်၏ အမူအရာများသည် နှစ်လိုဘွယ် ရှိလှ၏၊ သူ့အကြောင်းကို စုံစမ်းက ကောင်းလေစွ" ဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် "အို...ဘိက္ခု[၂]၊ မည်သူ့အမည်ဖြင့် တောထွက်ခဲ့ပေသနည်း၊ သင့်ဆရာကား မည်သူပေနည်း၊ မည်သူ့အယူဝါဒကို သင်နှစ်ခြိုက်ပေသနည်း" ဟု ဓမေးမြန်းလေသည်။

"အို...ငါ့ရှင်၊ သကျမင်းမျိုးတို့ကို စွန့်လွှတ်၍ တောထွက်သွားခဲ့သော သကျသာကီဝင် ဂေါတမဆိုသူ တောထွက်ရဟန်းတပါး ရှိပါသည်။ သူသည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားဖြစ်ပြီဟု ကျော်ကြားလျက် ရှိပါသည်။

၁။ အိန္ဒိယပြည်တွင် အိုးထိန်းသည် တင်းကုပ်တို့သည် ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်းနှင့် တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ် ရှိကြသည်။ ပါဠိတော်များ၌ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်နှင့် ရသေ့ တပသီ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဒေသစာရီ လှည့်လည် သွားကြရာတွင် အိုးထိန်းသည် တင်းကုပ်များတွင် ညဥ့်အိပ် ညဥ့်နေ တည်းခိုကြကြောင်း ဖော်ပြကြသည်။

၂။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်များကိုသာ ခေါ်ဆိုသည့် ဘိက္ခုဟူသော အာလုပ်ဖြင့် ဤရသေ့အား ဗုဒ္ဓကခေါ်ဆိုသည်မှာ စိတ်ဝင်စားဘွယ် ဖြစ်ပေသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဤရသေ့သည် ဘိက္ခုမဟုတ်ကြောင်း၊ သံဃာတော် ဂိုဏ်းဝင်ပင် မဟုတ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓထံ ရဟန်းပြုခွင့် တောင်းခံခြင်းမှ သိရသည်။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်က ဘိက္ခုအသုံးအနှုန်းမှာ အခြားဘာသာဝင်များကိုလည်း မခွဲခြားဘဲ သုံးခဲ့သလော၊ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်က ဤအသုံးအနှုန်းကို တိတိကျကျ အသုံးမပြု၍ပေလော။ ဘိက္ခု အဓိပ္ပါယ်မှာ "ဘုန်းတောင်း ယာစကာ" "တောင်းခံစားသောက်သူ" ဟူ၍ ရှိရကား ဤနေရာတွင် စကားလုံး၏မူရင်း စာပေအဓိပ္ပါယ်အတိုင်း အသုံးပြုထားဟန် ရှိပေသည်။ သို့သော် ယခုခေတ်သုံး အဓိပ္ပါယ်မှာ ဘိက္ခုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်ဟု ဆိုလို၍ အထူးသဖြင့် ထေရဝါဒထွန်းကားရာ သီဟိုဠ်၊ မြန်မာ၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဇနှင့် စစ်တကောင်း ဒေသတို့တွင် အထူး အသုံးများသည်။

ဤဘုရားဂေါတမကို တိုင်တည်၍ ကျွန်ုပ် တောထွက်ခဲ့ပါသည်၊ ဗုဒ္ဓသည် ကျွန်ုပ်၏ ဆရာဖြစ်၍ ၎င်း၏ဝါဒကို နှစ်ခြိုက်ပါသည်”ဟု လူငယ်က ပြန်ဖြေကြားပေသည်။

“ဤ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား ရဟန္တာသည် ယခု ဘယ်မှာ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူပါသနည်း”။

“ငါ့ရှင်၊ ဤမှ မြောက်အရပ်ဒေသတွင် သာဝတ္ထိပြည်ကြီး ရှိပေသည်။ အဲဒီ သာဝတ္ထိပြည်တွင် ထို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရဟန္တာ ယခု သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူပါသည်”။

“ထိုဘုရားကို အသင် ဖူးမြော်ဘူးပါသလော။ မြင်တွေ့ရလျှင် ဘုရားဟု သိရှိ မှတ်မိပါမည်လော”။

“မဖူးမြော်ဘူးပါ၊ မြင်လျှင်လည်း သိမည်မဟုတ်ပါ”။

ဤ အမည်မသိရသေးသော လူငယ်သည် ၎င်းအား တိုင်တည်၍ တောထွက် ရသေ့လုပ်လာကြောင်း ဗုဒ္ဓသည် ရိပ်စားမိလာသည်။

ကိုယ်တော်တိုင် မည်သူဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်၍ မပြောပြသေးဘဲ၊ “အို ဘိက္ခု၊ အကျွန်ုပ် တရားဟောပြမည် ဂရုတစိုက် နာကြားလော့။ ဟောပြမည်”ဟု ဗုဒ္ဓက မြွက်ကြားလေသည်။

“ကောင်းလှပါပြီ ငါ့ရှင်”ဟု လူငယ်က သဘောတူလေသည်။ ထိုအခါတွင် ဗုဒ္ဓက လူငယ်အား ဓာတုတရား အကြောင်းကို ထူးကဲစွာ ရှင်းလင်းဟောပြတော်မူလေသည်။ (အကျဉ်းချုပ်ကို နောက်တွင် ဖော်ပြထားသည်)။[၁]

ဒေသနာ ပြီးဆုံးမှပင် ပုက္ကုသာတိ အမည်ရှိသော ဤရသေ့ငယ်သည် တရားဟောမှုဖြင့် ၎င်းအား ချီးမြှင့်နေသူမှာ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်ပင် ဖြစ်ကြောင်း သိရှာပေသည်။

၁။ ....တတိယမြောက် သစ္စာအကြောင်း အခန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ကြောင့် နေရာမှထ၍ ဗုဒ္ဓရှေ့တော်မှောက်သို့ သွားရောက် ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်တွားပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓအား မသိမှားယွင်း၍ "ငါ့ရှင်"[၁] ဟု ခေါ်ဝေါ်မိသည်ကို ရှိခိုးတောင်းပန်လေသည်။ ထို့နောက် ရဟန်းအဖြစ် ချီးမြှင့်ရန် ခွင့်တောင်းခံလေသည်။

ဗုဒ္ဓက ၎င်းအား သပိတ်နှင့် သင်္ကန်းများ အသင့်ရှိ-မရှိ မေးမြန်းလေသည်။(ဘိက္ခုတပါးတွင် သင်္ကန်းသုံးထည်နှင့် ဆွမ်းခံရန် သပိတ် ရှိရမြဲဖြစ်သည်။) ပုက္ကုသာတိက မရှိကြောင်းပြောသောအခါ ဗုဒ္ဓက တထာဂတမည်သည် သပိတ်နှင့်သင်္ကန်းမရှိဘဲ ရဟန်းပြုပေးရိုးမဟုတ်ဟု မြွက်ကြားတော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုက္ကုသာတိသည် သပိတ်နှင့် သင်္ကန်း ရှာဖွေရန် ထွက်ခွါသွားခဲ့ရာ ကံမကောင်း အကြောင်းမသင့်၍ နွားမတကောင်[၂] အဝှေ့ခံရပြီးလျှင် အသက်ဆုံးရ ရှာလေသည်။

၁။ အသုံးပြုသော စကားလုံးမှာ "အာဝုသော" ဖြစ်၍ "ငါ့ရှင်" သို့မဟုတ် "မိတ်ဆွေ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ တန်းတူခြင်း၊ ရိုသေသမှု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တပည့်ရဟန်းတို့က ဗုဒ္ဓအား ဤအာဝုသော ငါ့ရှင်ဆိုသောအသုံးအနှုန်းဖြင့် လျှောက်ထားလေ့ မရှိပါ။ ၎င်းအစား "ဘန္တေ" ဟုသာ သုံးမြဲဖြစ်၍ အရှင်ဘုရား၊ အရှင်သူမြတ်ဘုရားဟု အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။ ဗုဒ္ဓ လက်ထက်တော်က ရဟန်းတော်များသည် တပါးနှင့် တပါးအား "အာဝုသော" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ပရိနိဗ္ဗာန် မစံလွန်တော်မူမီ၊ ဗုဒ္ဓက ရဟန်းငယ်များအား မထေရ်ကြီး တို့ကို ဘန္တေ=အရှင်ဘုရား၊ သို့မဟုတ် အာယသ္မာ=ကြည်ညိုဘွယ်အရှင်ဟု လျှောက်ထားကြရန် ပညတ်တော်မူခဲ့လေသည်။ မထေရ်ကြီးများက ရဟန်းငယ်များအား ဘွဲ့မည်ဖြင့်၎င်း"အာဝုသော"ဟု၎င်း ခေါ်ကြရသည်။ ဤအလေ့အကျင့်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သံဃာတော်များတွင် ယခုတိုင် တည်မြဲလျက် ရှိပေသေးသည်။

၂။ အိန္ဒိယတွင် နွားမများ လမ်းမကြီးများပေါ် ကျက်စားကြကြောင်းကို လူသိများကြပေသည်။ ဤဝတ္ထုအရ ဤအလေ့အကျင့်သည် ရှေးပဝေဏီကပင် ရှိခဲ့ကြောင်း သိရပေသည်။ သို့ရာတွင် အများအားဖြင့် နွားမများသည် ယဉ်ပါးနေ၍ ဝှေ့တတ်ခြင်း, အန္တရာယ် ပြုတတ်ခြင်း မရှိကြပေ။

နောက်တွင် ဤဝမ်းနည်းဘွယ်သတင်းကို ဗုဒ္ဓကြားရသောအခါ ပုက္ကုသာတိသည် အကျွတ်တရားရသွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊နိဗ္ဗာန်တံခါးဝ အရောက် ပေါက်ရောက်သွားခဲ့ကြောင်း၊ ယခုရောက်သွားသည့်ဘဝတွင် ရဟန္တာ[၁] ဖြစ်ပြီးနောက် သံသရာမှ ထွက်မြောက်သွားတော့မည် ဖြစ်ကြောင်း ဟောကြားတော်မူလေသည်[၂]။

ပုက္ကုသာတိသည် ဗုဒ္ဓတရားကို နာယူ၍ သဘောပေါက်နားလည်စဉ်က မည်သူက တရားဟောနေမှန်း၊မည်သူ၏ဘာသာဝါဒဖြစ်မှန်း မသိကြောင်း ဤဝတ္ထုမှ ထင်ရှားပေသည်။ ပုက္ကုသာတိသည် အမှန်တရားကို သိရှိနားလည်သွားပေသည်။ ဆေးစွမ်းက ရောဂါပျောက်ကင်းပေမည်။ ထိုဆေးကို မည်သူ ဖော်စပ်သည်၊ ဘယ်က ရရှိသည်ဟု သိနေရန် မလိုတော့ပေ။

ဘာသာဝါဒတိုင်းလိုပင် ယုံကြည်မှု (မျက်စိမှိတ် ယုံကြည်မှု)ပေါ်တွင် အခြေတည်ကြလေသည်၊ ဗုဒ္ဓဝါဒမှာမူ သက်ဝင် ယုံကြည်မှု ပေါ်တွင် အခြေမပြုဘဲ မြင်မှု၊ သိမှု၊ နားလည်မှုပေါ်တွင်သာ အခြေခံလေသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒစာပေများတွင် တွေ့ရှိသော သဒ္ဓါဟူသော စကားလုံးကို အများအားဖြင့် 'သက်ဝင်မှု၊ ယုံကြည်မှု"ဟု ဘာသာပြန်လေ့ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် "သဒ္ဓါ" ဆိုသည်မှာ "ယုံကြည်မှု" မည်ကာမတ္တ မဟုတ်၊ ကိုယ်တိုင် ကျေကျေနပ်နပ်၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိနားလည်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော

၁။ ရဟန္တာဆိုသည်မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ မာန်မာန စသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးများမှ ကင်းစင်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လေသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရှိရန် အဆင့်များတွင် စတုတ္ထ သို့မဟုတ် နောက်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိပြီးဖြစ်၍ ဉာဏ်ပညာ၊ ကရုဏာ စသော အရိယာတို့၏ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံပြီးဖြစ်ပေသည်။ ထိုစဉ်က ပုက္ကုသာတိမှာ အနာဂါမိ (မလာ လတ္တံ့သောပုဂ္ဂိုလ်)ခေါ်တွင်သော တတိယအဆင့်သို့သာ ရောက်ရှိသွားသည်။ ဒုတိယအဆင့်ကို သကဒါဂါမိ (တကြိမ်သာ လာမည့် ပုဂ္ဂိုလ်)ဟု ခေါ်တွင်၍ ပဌမအဆင့်မှာ သောတာပန် (ရေအယဉ်သို့ရောက်သူ)ဖြစ်သည်။

၂။ ကားလ်ဂျီလာရပ် ရေးသော "ဘုရားဖူးခရီးသည်က မနိတ"ခေါ် စာအုပ်သည် ဤ ပုက္ကုသာတိဝတ္ထုကို မှီး၍ ရေးထားဟန်တူသည်။

"စိတ်ချ၊ ယုံကြည်"မှုမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ အများနားလည်သော ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ကျမ်းစာများတွင် ဘာမန်ရေးသား သုံးစွဲရာ၌ သဒ္ဓါဆိုသည်မှာ ဘုရား၊တရား၊သံဃာတို့အား "ကိုးကွယ်ယုံကြည်" သည်ဆိုသော အဓိပ္ပါယ်မျိုး ရှိသည်ကိုမူ ဝန်ခံရပေမည်။

အေဒီ ၄ ရာစုနှစ်ဆီက ထင်ရှားခဲ့သော ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာဆရာကြီး အသင်္ဂ၏ အလိုအရ သဒ္ဓါတွင် အောက်ပါအတိုင်း လက္ခဏာ(၃)မျိုးရှိပေသည်။

(၁) အကြောင်းအရာတခုသည် အဟုတ်အမှန် ရှိသည် ဖြစ်သည်ဟု ပြည့်စုံခိုင်ခံ့စွာ သိရှိနားလည်ခြင်း၊

(၂) ကောင်းသောအရည်အချင်းများတွင် ပီတိရှိခြင်း၊

(၃) ရည်မှန်းချက်ကို အောင်မြင်ရရှိလိုသောဆန္ဒ[၁]။

အခြားဘာသာဝင်တို့ နားလည်ကြသော "သက်ဝင်မှု"သို့မဟုတ်"ယုံကြည်မှု" စသည်တို့သည် ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့်ပတ်သက်ခြင်းမရှိပေ။ ယုံကြည်ခြင်းဟူသောကိစ္စသည် သိမြင်မှု၊ (အပြည့်အစုံသိရှိနားလည်မှု)မရှိမှ ဖြစ်ပေါ်ပေသည်။ သိမြင်နားလည်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ယုံကြည်ခြင်းဟူသော ပြဿနာမရှိနိုင်တော့ချေ။ လက်ထဲတွင် ကျောက်မျက်ရွဲတလုံးကို ဆုပ်ထားသည်ဟု ပြောပါမူ ကိုယ်တိုင်မျက်စိဖြင့် မမြင်ရ၍ ယုံကြည်ရသောကိစ္စမျိုးသာ ဖြစ်ပေသည်။ လက်ဝါးကိုဖြန့်၍ ကျောက်မျက်ရွဲကို ထုတ်ပြပါလျှင် မျက်စိဖြင့် ကိုယ်တိုင်မြင်ရပြီဖြစ်၍ ယုံကြည်ရုံကိစ္စ မဟုတ်တော့ပေ။ ဤသည်ကိုရည်၍ ရှေးကျသော ဗုဒ္ဓကျမ်းစာများတွင် "ကျောက်မျက်ရွဲသို့မဟုတ် (ဖန်ခါးသီး)ကို လက်ဝါးပြင်တွင် မြင်ရသကဲ့သို့ သဘောပေါက်နားလည်သည်" ဟူသော အသုံးအနှုန်းများကို ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ တပည့်တပန်း ရဟန်းတပါးဖြစ်သော မုသီလ က အခြားရဟန်းတပါးအား အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ကြားဘူးလေသည်။ "ငါ့ရှင် သဝိဋ္ဌ၊ ကိုးကွယ်သက်ဝင် ယုံကြည်မှုကြောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ကြည်ညိုခြင်း၊ ကိုင်းရှိုင်း

၁။ အဘိဓမ္မာသမုစ္စယ .... အသင်္ဂ (သံတိနိကေတံ ၁၉၅၀၊ စာမျက်နှာ ၆)

ခြင်းကြောင့်မဟုတ်ဘဲ၊ ဟာဆင့်စကား သူများပြောကြား၍လည်းမဟုတ်ဘဲ၊ မိရိုးဖလာ ယုံကြည်မှုကြောင့်လည်းမဟုတ်ဘဲ၊ ဟုတ်မှန်လောက်ပေသည်ဟု ကြံဆညှိစဉ်းစား၍လည်းမဟုတ်ဘဲ၊ အယူအဆ အမျိုးမျိုးကို တွေးတောကြံဆ သဘောကျ၍လည်း မဟုတ်ဘဲ ဘဝ၏ ချုပ်ဆုံးရာသည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် သိမြင်ပေသည်[၁]။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ကလည်း "ရဟန်းတို့၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို ချွတ်ဆေးပစ်ခြင်းသည် သိသောမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်သာဖြစ်၍ မသိသော မမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် မဟုတ်ပေ" ဟု မိန့်မြွက်တော်မူခဲ့လေသည်[၂]။

သိခြင်း မြင်ခြင်းသာလျှင်ပဓာနဖြစ်၍ ယုံကြည်ခြင်းမှာ အရာမဟုတ်ပါချေ။ ဗုဒ္ဓ၏ဒေသနာများတွင် "ဧဟိပဿိက" ဟု ပါရှိရာ "လာ၍ရှုလှည့်လော့" ဟုသာ ဖိတ်ခေါ်ပေသည်။ "လာ၍ယုံကြည်" လက်ခံပါဟု မဆိုပေ။

အကျွတ်တရားပေါက်ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အကြောင်းကိုဖော်ပြရာတွင် ဗုဒ္ဓကျမ်းစာတို့၌ "မြူမှုန်အညစ်အကြေးကင်းသော သစ္စာမျက်စိ (ဓမ္မစက္ခု) ပွင့်ခဲ့ပြီ"။ "သစ္စာတရားကို မျက်မြင်ဖြစ်ပေပြီ၊ သစ္စာတရားကို ဆွတ်ခူးမိပေပြီ"။ "သစ္စာတရားကို သိရှိပေပြီ၊ သစ္စာနယ်တွင်းသို့ ဖောက်ထွင်း ဝင်ရောက်မိချေပြီ။ ယုံမှားသံသယနယ်ကို ကျော်လွန်သွားခဲ့ပြီ၊ ယိမ်းယိုင်တွေဝေမှု ကင်းလွတ်ပေပြီ၊ ယထာဘူတကျကျ အသိဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ကို မြင်ပေပြီ" စသည်ဖြင့် ရေးသားထားပေသည်[၃]။ ကိုယ်တော်တိုင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိသည့်အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စက္ခုံ ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ—ဉာဏ်မျက်စိ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အသိဉာဏ်ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဉာဏ်ပညာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဝိဇ္ဇာဓာတ်ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အလင်းရောင်ထင် ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု

၁။ သံယုတ္တနိကာယ.... ၂။ (ပဘာစ၊ စာမျက်နှာ (၁၁၇)

၂။ ဇင်း....၃။ စာမျက်နှာ (၁၅၂)

၃။ သံယုတ္တနိကာယ်...၅ (ပဘာစ၊ စာမျက်နှာ ၄ ၃၃...စာမျက်နှာ (၁၀၃)
မဇ္ဈိမနိကာယ်....၃ (ပဘာစ) စာမျက်နှာ (၁၉)။

ဟောကြားတော်မူခဲ့လေသည်[၁]။ အသိဉာဏ် သို့မဟုတ် ဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်မှု (ဉာဏဒဿန)သာ အကျွတ်တရား ရကြရသည်ဖြစ်၍ ယုံကြည်သက်ဝင်မှု သက်သက်ဖြင့် ကျွတ်တမ်းဝင်နိုင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။

ဗြာဟ္မဏဝါဒတွင် အယူသည်းသူတို့က ၎င်းတို့၏မိရိုးဖလာ အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်စေ၍ ၎င်းဝါဒသည်သာ အမှန်တရားစစ်စစ် ဖြစ်သည်ဟု အရမ်းလက်ခံစေရန် တိုက်တွန်းနေချိန်တွင် ဤ ဗုဒ္ဓ၏ဉာဏဒဿနလမ်းစဉ်ကို လူကြိုက်များလာလေသည်။

တချိန်တွင် ထင်ရှားသော ပုရောဟိတ်တစုသည် ဗုဒ္ဓထံပါးသို့ ရောက်လာ၍ ဗုဒ္ဓနှင့်အချိန်ကြာမြင့်စွာ တရားဆွေးနွေးကြလေသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် အထူးဉာဏ်ပညာ ထူးချွန်းရည် ထက်မြက်လှသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရသော အသက်(၁၆)နှစ်ရွယ် ကာပဋိကအမည်ရှိ ပုဏ္ဏားလူငယ်တဦးက ဗုဒ္ဓအား အမေးပုစ္ဆာ ပြုလုပ်လေသည်[၂]။

အရှင်ဂေါတမ၊ အစဉ်အဆက်မပြတ် နှုတ်တိုက်ရွရွ ရွတ်ဖတ်၍ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲကျက်မှတ်ခဲ့ရသော မိရိုးဖလာရှေးဟောင်းဗြာဟ္မဏကျမ်းကြီးများ ရှိပါသည်။ ဤကျမ်းကြီးများနှင့်ပတ်သက်၍ ဗြာဟ္မဏလူမျိုးတို့က "ဒါမှ အမှန်တရားဖြစ်သည်။အခြားဘယ်ဟာမှ မမှန်"ဟု တထစ်ချ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ကြပါသည်။ အရှင်ဂေါတမက ဒီအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဘာများပြောလိုပါသလဲ။

ဗြာဟ္မဏလူမျိုးများတွင် "ဒါမှအမှန်တရားဖြစ်သည်၊ အခြားဘယ်ဟာမှ မမှန်" ဆိုတာကို ကိုယ်တိုင်မြင်သည်၊ သိသည်ဟု ပြောဘူးသူ တစုံတယောက်ရှိပါသလား" ဟု ဗုဒ္ဓက မေးမြန်းလေသည်။

ပုစ္ဆာရှင် ပုဏ္ဏားကလေးက ရိုးသားမှန်ကန်စွာပင် "မရှိပါဘုရား" ဟု ဖြေကြားလေသည်။

၁။ သံယုတ်....၅(ပတစ) စာမျက်နှာ (၄၂၂)။

၂။ စင်္ကီသုတ္တ....အမှတ် ၉၅....မဇ္ဈိမနိကာယ

"ဒါဖြင့်ယင် ဆရာတယောက်တလေမှ, ဒါမှမဟုတ် ဆေ့စဉ်(၇)ဆက် ဆင်းသက်ခဲ့တဲ့ ဆရာ့ဆရာတွေထဲမှ, ဒါမှမဟုတ်လဲ ဒီကျမ်းကြီးတွေကို ရေးသားခဲ့ကြတဲ့ ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲက "ဒါမှ အမှန်တရားဖြစ်သည်၊ အခြားဘယ်ဟာမှ မမှန်" ဆိုတာကို မြင်သည်၊ သိသည်ဟု ပြောဘူးသူ တယောက်တလေများ ရှိခဲ့သလား။"

"မရှိခဲ့ပါ"

"ဒါဖြင့်ယင် မျက်မမြင်တွေ တယောက်နှင့်တယောက် လက်ဆင့်ကမ်း ရပ်နေကြသလိုပေါ့၊ ပဌမလူက မျက်မမြင်၊ အလယ်လူကလဲ မျက်မမြင်၊ နောက်ဆုံးလူကလဲ စက္ခုအလင်းမရှိ၊ ဒါကြောင့် ဗြာဟ္မဏလူမျိုးတို့ ဖြစ်နေ ပုံက မျက်မမြင်တွေ စီတန်းနေကြသလိုဘဲလို့ သဘောရတယ်။"

ထိုနောက် ဗုဒ္ဓက ထိုဗြာဟ္မဏ ပုဏ္ဏားတို့အား အရေးအကြီးဆုံးသော ဩဝါဒတခုကို မိန့်မြွက်လေသည်။ "သစ္စာတရားကို ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်သူ ပညာရှိသည် ဤဟာသာလျှင် အမှန်တရားဖြစ်သည်၊ အခြား ဘာမဆို မှားယွင်းသည်" ဟု ပြောဆိုခြင်းငှါ မသင့်ချေ။

သစ္စာတရား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း သဘောကို ရှင်းလင်း ဟောပြပါရန် ပုဏ္ဏားလုလင်များက တောင်းပန် လျှောက်ထားရာတွင် "ပုဂ္ဂိုလ်တဦး၌ ယုံကြည်မှုတခုရှိအံ့၊ ဤဟာသည် ကျွန်ုပ်၏ယုံကြည်မှုဖြစ် ပါသည်ဟု ဆိုသော် ဤအချိန်ထိ ၎င်းသည် အမှန်တရားကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ထားသည် မည်ပေသည်။ ထိုတက်လွန်၍ "ဤဟာသာ အမှန်တရား ဖြစ်သည်။ အခြား ဘာမဆို မှားယွင်းသည်" ဟု ယတိပြတ် ဆုံးဖြတ်မှုကို မပြုအပ်ပေ၊ တနည်းဆိုရသော် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်သည် မိမိကြိုက်သလို ယုံကြည်နိုင်၍ "ဤဟာကို ကျွန်ုပ်ယုံကြည်၏" ဟု ပြောဆို နိုင်ပါ၏။ ဤသို့ ပြောဆိုသည့်တိုင်အောင် အမှန်တရားကို ထိန်းသိမ်း ထားပေသေးသည်။ သို့သော် ဤသို့ မိမိယုံကြည်သက်ဝင်မှု ရှိရုံမျှဖြင့် ၎င်း၏ယုံကြည်မှုသည်သာ အမှန်တရားဖြစ်၍ အခြား ဘာမဆို မှားယွင်း သည်ဟု မပြောဆိုအပ်ပေ" ဟု မိန့်မြွက်တော်မူခဲ့သည်။

အရာတခု (အယူအဆတမျိုး)ကို စွဲလမ်းနှစ်သက်၍ အခြားအရာများ (အယူအဆများ) ကို ညံ့ဖျင်းသည်ဟု နှိမ့်ချတတ်ခြင်းကို ပညာရှိတို့က "အနှောင်အဖွဲ့" ဟု သမုတ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓက ဟောကြားထားပေသည်[၁]။

တရံရောအခါ ဗုဒ္ဓက တပည့်သာဝကများအား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို ဟောကြားတော်မူ၏[၂]၊ ရဟန်းများက တရားတော်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိ နားလည်ကြကြောင်း လျှောက်ထားကြ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက "အို ရဟန်းတို့၊ ဤ အလွန်ရှင်းလင်း ပြတ်သားလှသောတရားကိုတောင်မှ အသင်တို့သည် ဆုပ်ကိုင်ထားလျှင် ယုယပိုက်ထွေးထားလျှင် မြတ်နိုးစွာ သိမ်းဆည်းထားလျှင် စွဲလမ်းနေလျှင် တရားတော်သည် ဖောင်နှင့်တူကြောင်း၊ တဖက်ကမ်းသို့ ကူးခတ် သွားရန်သာ အသုံးပြုရမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆုပ်ကိုင်ထားရန် မဟုတ်ကြောင်း သင်တို့ နားမလည်ကြသေး"ဟု မိန့်မြွက်တော်မူလေသည်[၃]။

အခြားတနေရာတွင် တရားတော်ကို ဖောင်နှင့် နှိုင်းယှဉ် ပြပြီးလျှင် တဖက်ကမ်းသို့ ကူးခတ်ရာ၌ အသုံးပြုရန်သာဖြစ်၍ ကျောကုန်းထက်တွင် သယ်ပိုးဆောင်ယူသွားရန် ဆုပ်ကိုင်ထားရန် မဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားစွာ ဥပမာဆောင်၍ ဟောကြားထားခဲ့ပေသည်။

"အို ရဟန်းတို့၊ လူတယောက်သည် ခရီးထွက်ခဲ့၏၊ သူသည် ကျယ်ပြန့်သော ရေပြင်ကြီးတခုသို့ ဆိုက်ရောက်လာ၏၊ ဤမှာဘက်ကမ်းရိုးသည် အန္တရာယ်ထူပြော၏၊ အခြားဘက်မှာမူ ဘေးကင်းရန်ရှင်း ဖြစ်၏၊ ဘေးကင်းရန်ရှင်းသော ထိုဘက်ကမ်းသို့ လှေလည်းမသွား၊ ကျော်ဖြတ်သွားရန် တံတားလည်းမရှိ၊ ထိုသူက စဉ်းစား၏-- "ဤ ပင်လယ်ရေပြင်ကား ကျယ်ပြန့်လှ၏၊ ဤဘက်ကမ်းရိုးသည် အန္တရာယ် ထူပြော၏။ အခြားဘက်တွင် ဘေးကင်း ရန်ရှင်း၏။ ထိုဘက်ကမ်းသို့ လှေလည်း

၁။ သုတ္တနိပါတ (ပထမ) စာမျက်နှာ (၁၅၁)။

၂။ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တ အမှတ်(၃၈)မဇ္ဈိမနိကာယ်။

၃။ မဇ္ဈိမနိကာယ်.... ပထမ- စာမျက်နှာ (၂၆၀)။

မသွား၊ ကျော်ဖြတ်သွားရန် တံတားလည်းမရှိ၊ မြက်၊ သစ်သား၊ သစ်ကိုင်းနှင့် သစ်ရွက်များစုဆောင်း၍ ဖောင်ဆောက်ရသော် ကောင်းလေစွ၊ ၎င်းဖောင်ကိုအသုံးပြု၍ ငါ၏လက်ခြေများဖြင့် လှော်ခတ်၍ တဖက်ကမ်းသို့ ဘေးကင်းစွာ ကူးသွားပေအံ့။" ဤသို့စဉ်းစားပြီးနောက် ထိုသူသည် မြက်ခြောက်၊ သစ်သား၊ သစ်ကိုင်း၊ သစ်ရွက်များကို စုဆောင်း၍ ဖောင်တည်ဆောက်၏။ ၎င်းဖောင်ကို အသုံးပြု၍ မိမိ၏ ခြေလက်တို့ဖြင့် လှော်ခတ်ပြီးလျှင် တဖက်ကမ်းသို့ ဘေးကင်းစွာ ကူးမြောက်သွားခဲ့၏။ ဤကဲ့သို့ ကူးမြောက် တဖက်ကမ်းသို့ရောက်ပြီးနောက် ၎င်းသူတွင် "ဤဖောင်သည် ငါ့အတွက် အလွန်အသုံးဝင်ခဲ့ဘိ၏။ ငါ့ခြေလက်တို့ဖြင့် လှော်ခတ်ရာတွင် တဖက်ကမ်းရောက်အောင် ကူညီပံ့ပိုးဆောင်ခဲ့ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤဖောင်ကို ငါ၏ကျောထက်မှာ၎င်း၊ ဦးခေါင်းထက်မှာ၎င်း သယ်ယူသွားရသော် ကောင်းပေအံ့" ဟု အကြံဖြစ်ပေါ်လာသည်။

အို ရဟန်းတို့၊ အသင်တို့ မည်သို့သဘောရကုန်သနည်း၊ ထိုလူသည် ဤအကြံအတိုင်း ဆောင်ရွက်သော် ဖောင်နှင့်ပတ်သက်၍ လျော်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း မည်ပါသလော။ ။မမည်ပါဘုရား။ ။ဒါဖြင့် အဘယ်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်မှ ဖောင်နှင့်ပတ်သက်၍ လျော်ကန်စွာဆောင်ရွက်ခြင်း မည်မလဲ၊ တဖက်သို့ ကူးမြောက်ပြီးနောက် ဤလူက ဤကဲ့သို့ ကြံစည်ပေအံ့ "ဤဖောင်သည် ငါ့အတွက် အလွန်အသုံးဝင်ခဲ့ဘိ၏၊ ငါ့ခြေလက်တို့ဖြင့် လှော်ခတ်ရာတွင် တဖက်ကမ်းရောက်အောင် ကူညီပံ့ပိုးဆောင်ခဲ့ပေ၏၊ ဤဖောင်ကို ကမ်းသို့ ဆွဲတင်ထား၍၎င်း၊ ကမ်းတွင် ကပ်၍ ချည်နှောင်၍၎င်း ထားခဲ့ပြီးသော် ကျွန်ုပ်သွားလိုရာသို့ ဆက်လက်ထွက်ခွာသွားရသော် ကောင်းပေအံ့" ဤအကြံအစည်အတိုင်း ဆောင်ရွက်မှသာ ထိုဖောင်နှင့်ပတ်သက်၍ လျော်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်သည်မည်ပေသည်။

အို ရဟန်းတို့၊ ထိုနည်းတူစွာ ဖောင်နှင့် တူသော တရားဓမ္မကို ငါဘုရား ပြသတော်မူပေပြီ။ တဖက်ကမ်းသို့ ကူးမြောက်ရန် အတွက်သာ ဖြစ်၍ ယူဆောင်သွားရန် (ဆွဲကိုင်ထားရန်) မဟုတ်ပေ။ သင် ရဟန်းတို့ သည်လည်း တရားဓမ္မသည် မဂ္ဂင်ဖောင်နှင့်တူညီကြောင်း သဘောပေါက်

နားလည်ပါက ကောင်းမွန်သော အရာများ (ဓမ္မ)ကိုပင် စွန့်လွှတ်ကြရ ပေမည်။ မကောင်းမွန်သောအရာများ (အဓမ္မ)ကို စွန့်လွှတ်ကြရန်မှာ အဘယ် ဆိုဖွယ်ရှိတော့သနည်း[၁]။

ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတော်များသည် လူသားတို့အား ဘေးကင်းရာ၊ ငြိမ်း ချမ်းရာ၊ ပျော်ရွှင်ရာ၊ တည်ငြိမ်ရာ၊ နိဗ္ဗာန်သို့အရောက် သယ်ယူပို့ဆောင် ရန်ဖြစ်ကြောင်းကို ဤပုံပြင်မှာ ကောင်းစွာ ထင်ရှားလှပေသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတရပ်လုံးသည် ဤရည်ရွယ်ချက်သို့ ဦးတည်ပေသည်။ ဉာဏ် ပညာ ကစားရန်သာ ဗုဒ္ဓက အရာရာကို ဟောပြောခဲ့သည် မဟုတ်ပေ။ လက်တွေ့သင်ပြသော ဆရာသခင် ဖြစ်တော်မူသည့်အလျောက် လူသားတို့ အား ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် ပျော်ရွှင်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်မည့် အကြောင်းအရာ များကိုသာ ဟောကြားပြသတော်မူပေသည်။

တရံရောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကောသမ္ဗီပြည်ရှိ (ယခု အာလ ဟာဘာဒ်) သင်္သပတော အုပ်တွင် သီတင်းသုံး နေတော်မူ၏။ သစ်ရွက် တဆုပ်ကို လက်တွင်ကိုင်တော်မူ၍ တပည့်ရဟန်းတို့အား ဤသို့ ဗုဒ္ဓက မေးတော်မူ၏။ "အို ရဟန်းတို့၊ အသင်တို့ မည်သို့ထင်မြင်သနည်း။ ငါ၏ လက်တွင် ဆုပ်ကိုင်ထားသော သစ်ရွက်အချို့နှင့် အပေါ်က သစ်တောမှာ ရှိသော သစ်ရွက်တွေ ဘယ်ဟာက ပိုများပေသနည်း"။ "အရှင်ဘုရား လက်တော်တွင် ဆုပ်ကိုင်ထားသည့် သစ်ရွက်များမှာ အနည်းငယ်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ သင်္သပတောအုပ်မှာရှိတဲ့ သစ်ရွက်များက အဆများစွာပိုမို များပါသည်ဘုရား။"

"ဤကဲ့သို့ဘဲ ရဟန်းတို့၊ ငါဘုရားသိရှိသည့် အကြောင်းအရာများ အနက် ဟောပြောပြသည်မှာ အနည်းငယ်မျှသာ ဖြစ်ပေသည်၊ မဟော

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်(ပဘစ)စာမျက်နှာ၁၃၄-၁၃၅။ အဋ္ဌကထာအရဤနေရာတွင် ဓမ္မဟူသည့် ရရှိပြီးတရားအဆင့်အတန်းနှင့် စင်ကြယ်သောအယူဝါဒများကို ဆိုလိုသည်။ မည်မျှအထက်တန်းကျ၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စေကာမူ ၎င်းတို့ကို ခင်မင်တွယ်တာခြင်းမရှိဟု ဆိုထားရာ၊ မကောင်းသောအလေ့အကျင့်အယူ အဆများကို စွန့်လွှတ်ရမည်မှာ ဆိုဘွယ်ရာမရှိပေ။

မပြော ချန်ထားသည်မှာ အများအပြားရှိသည်၊ အဘယ်ကြောင့် မဟော မပြောဘဲ ထားသနည်း၊ အကျိုးကျေးဇူး မရှိ၍, နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်နိုင်စေ၍ ထိုအကြောင်းများကို မဟောပြောဘဲထားသည်[၁]။"

ဗုဒ္ဓက သိရှိ နားလည်သော်လည်း မဟောကြားဘဲ ထားသည့် အကြောင်းများကို အချို့ပညာရှင်များက ပင်ပင်ပန်းပန်း ကြိုးစား၍ ဆင်ခြင်ကြံဆနေကြသည်မှာ အချည်းနှီး အားထုတ်မှုပင် ဖြစ်ပေသည်။

စိတ်ကူးယဉ်ပြဿနာများ ဖြစ်ပေါ်စေ၍ မျှော်ခေါ်ကြံဆမှု သက်သက်မျှသာဖြစ်သော အကျိုးမများသည့် တက္ကိက (စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ) ပုစ္ဆာများ (Metaphysical questions) ကို ဆွေးနွေးရန် ဗုဒ္ဓသည် စိတ်မဝင်စားချေ။ ၎င်းတို့ကို "ဝါဒကန္တာရ" (Wilderness of opinions) ဟူ၍သာ မှတ်ယူတော်မူသည်။ ဤသို့ ဗုဒ္ဓက သဘောထားတော်မူသည်ကို ၎င်း၏တပည့် ရဟန်းများတွင် မကျေနပ်၊ သဘော မပေါက်သော ရဟန်းအချို့ ရှိခဲ့ဟန်တူပေသည်။ အကြောင်းမူ မာလုကျပုတ္တ အမည်ရှိ ရဟန်းတပါးသည် သူ၏မကျေနပ်မှုကို ဖော်ထုတ်ပြီးလျှင် စံတောင်လောက်အောင် ထင်ရှားသော တက္ကိကပုစ္ဆာ (၁၀) ခုကို ဗုဒ္ဓအား လျှောက်ထား၍ အဖြေကို တောင်းခံခဲ့ပေသည်[၂]။ တနေ့သ၌ မာလုကျပုတ္တသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းခွင်မှထ၍ ဗုဒ္ဓထံပါး ချဉ်းကပ်ပြီး ရှိခိုးဝပ်တွား လျှောက်ထားသည်မှာ "အရှင်ဘုရား တပည့်တော်တဦးတည်း ဘာဝနာပွါးများနေစဉ် စိတ်၌ ဤအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤပုစ္ဆာများကို ရှင်းလင်းမပြ၊ လက်မခံ၊ ပယ်ရှားတော်မူသည်။

(၁) စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲ တည်သလော၊
(၂) မတည်သလော၊
(၃) စကြဝဠာသည် အကန့်အသတ် ရှိသလော၊
(၄) မရှိသလော၊

၁။ သယုတ်....၅....(ပတစ)၊ စာမျက်နှာ (၄၅၇)။
၂။ စူဠ မာလုကျသုတ္တ.... အမှတ် ၆၃။ မဇ္ဈိမနိကာယ်။

(၅) ဝိညာဉ်သည် ကာယနှင့် အတူတူပင်လော၊
(၆) ဝိညာဉ်က တသီးတခြား၊ ကာယက တသီးတခြားပင်လော၊
(၇) တထာဂတသည် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ တည်ရှိသလော၊
(၈) သေသည်၏အခြားမဲ့၌ မတည်ရှိသလော၊
(၉) သေသည်၏အခြားမဲ့၌(တပြိုင်နက်)တည်ရှိ၊ မတည်ရှိသလော၊
(၁၀) သေသည်၏အခြားမဲ့၌ (တပြိုင်နက်)မတည်ရှိ၊ မတည်ရှိမဟုတ် သလော။

ဤပုစ္ဆာများကို မြတ်စွာဘုရားက ငါ့အား ရှင်းလင်းမပြပေ။ ဤအချက်ကို ငါမကျေနပ်၊ သဘောမကျိုက် ဘုရားထံသွား၍ မေးမြန်းမည်။ မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းလင်းဟောပြလျှင် ရဟန်းဝတ်ဖြင့် ဆက်လက်၍ ရှင်းထံ၌ တရားကျင့်နေထိုင်မည်။ ရှင်းလင်းဟောပြခြင်း မပြုလုပ်လျှင် ရဟန်းဝတ်ကို စွန့်ပစ်၍ ထွက်ခွါသွားတော့မည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲ တည်ရှိသည်ကို သိပါက ၎င်းအကြောင်းကို ရှင်းလင်းဟောပြပါစေ၊ မြတ်စွာဘုရားသည် စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲ မတည်ရှိကြောင်း သိလျှင်လည်း မရှိကြောင်းပြောပါစေ၊ စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲတည်ရှိသည်၊ စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲ မတည်ရှိ စသည်တို့ကို မသိပါက မသိသည့်အလျောက် မကွယ်မထောက်ဘဲ "ငါမသိဘူး၊ ငါမမြင်ဘူး"ဟု မြတ်စွာဘုရားက ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဘဲ ပြောပြရန်သာ ရှိသည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာတွင် သန်းပေါင်းများစွာသော လူအပေါင်းတို့သည် အဆိုပါ တက္ကိကပုစ္ဆာများနှင့် အသုံးထိုက်တန်သော အချိန်များကို ဖြုန်းပစ်၍ မိမိကိုယ်မိမိ စိတ်မချမ်းသာမှုကို အလဟဿ ဖန်တီးနေကြပေသည်။ မာလုံကျပုတ္တအား ဗုဒ္ဓက ဖြေကြားတော်မူသော တရားများသည် ထိုသူများအတွက် အကျိုးကျေးဇူး များစွာရှိပေမည်။

"မာလုကျပုတ္တ၊ ငါဘုရားက သင့်အား မာလုကျပုတ္တ၊ လာလော့၊ ငါ့ထံ၌ ရဟန်းဝတ်လှည့်လော့၊ ဒိပုစ္ဆာများကို ငါရှင်းလင်းဟောပြမည် ဟု ပြောဘူးသလား"။

"မပြောဘူးပါ ဘုရား"

"သင်ကကော၊ 'အရှင်ဘုရား အရှင်ဘုရားထံပါး၌ ရဟန်းဝတ်ပါမည်၊ ဤ ပုစ္ဆာများကို ရှင်းလင်းဟောပြပါ'ဟု တောင်းပန်ဘူး လျှောက်ထားဘူးပါသလား"။

"မလျှောက်ထားဘူးပါဘုရား"

"မာလုကျပုတ္တ၊ အခုတောင်မှ ငါဘုရားက သင့်အား ငါ့ထံလာ၍ ရဟန်းပြုလော့၊ သင့်အား ဤအကြောင်းအရာများကို ရှင်းလင်း ဟောပြမည်ဟု မပြော၊ သင်ကလည်း အရှင်ဘုရားထံ ရဟန်းဝတ်၍ နေထိုင်ပါမည်၊ ဤပုစ္ဆာများကို ဖြေရှင်းပြတော်မူပါဟု မလျှောက်ထား၊ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မည်သူက မည်သူကို ညှဉ်းဆဲသည်ဟု ခေါ်ဆိုရမည်နည်း အသင်လူမိုက်"[၁]။

"မာလုကျပုတ္တ၊ တစုံတယောက်သောသူသည် မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ဤပုစ္ဆာများကို မဖြေမချင်း ရဟန်းမဝတ်ဟု ပြောငြားအံ့၊ ၎င်းသူသည် တထာဂတထံမှ ဤပုစ္ဆာတို့၏ အဖြေကို မရရှိဘဲ အသက်သာလျှင် ဆုံးရှုံးကောင်း ဆုံးရှုံးသွားပေမည်"။

"မာလုကျပုတ္တ၊ အကယ်၍ လူတယောက်ကို အဆိပ်လူးသောမြား ထိအံ့၊ ၎င်း၏မိတ်သင်္ဂဟဆွေမျိုးသားချင်းတို့က သမားတယောက်ထံ ဆောင်ကြဉ်းသွားအံ့၊ ထိုအခါတွင် လူနာက 'အကျွန်ုပ်အား မြားဖြင့်ပစ်သူကို

၁။ နှစ်ဦးစလုံး လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရှိသည်၊ တဦးနှင့်တဦး ကတိဝန်ခံချက်များဖြင့် ချည်နှောင်ထားမှု မရှိဟု ဆိုလိုသည်။

မသိရသမျှ မြားကိုမဖြုတ်ရပြီ၊ မြားပစ်သမားသည် ခတ္တိယ (စစ်သည်တော်တန်းစား)မျိုးနွယ်လော၊ ဗြာဟ္မဏ (ရဟန်းပုဏ္ဏား) အမျိုးနွယ်ပင်လော၊ သို့မဟုတ် ဝဿ (ကုန်သည်လယ်လုပ်) အတန်းအစားလော၊ သုဒ္ဒ (ဇာတ်နိမ့်)ထဲကပင်လော၊ သူ့အမည်၊ သူ၏ဆွေမျိုးအမည်က အဘယ်ဖြစ်သနည်း။ အရပ်မြင့်သလား၊ ပုသလား၊ အလယ်အလတ်ဘဲလား၊ အသားအရေက မဲသလား၊ ညိုသလား၊ ရွှေရောင်အဆင်းလား၊ ဘယ်ရွာ၊ ဘယ်မြို့၊ ဘယ်နိဂုံးက လာခဲ့သနည်း။"

"အဘယ်လေးမျိုးဖြင့် ပစ်ခွင်းလိုက်သည်ကို မသိရသမျှ မြားကိုမဖြုတ်ရပြီ၊ မည်ကဲ့သို့ လေးကြိုးကို အသုံးပြုလိုက်သနည်း၊ မြားတံက မည်သည့်အမျိုးအစားဖြစ်သနည်း၊ မြားတံပေါ်တွင် မည်သည့်အမွေးပွါးများတပ်ထားသနည်း၊ မြားဦးကို မည်သည့်အရာဝတ္ထုဖြင့် ပြုလုပ်ထားသနည်း"—

စသည်ဖြင့် မေးမြန်းစုံစမ်းသည်ဟု ဆိုပါတော့။ ထိုသူသည် ၎င်းသိလိုသော ဤအကြောင်းအရာများ တခုမျှ မသိရှိနိုင်မီ အသက်သေဆုံးရပေမည်။

"မာလုကျပုတ္တ၊ ဤနည်းတူစွာပင် တစုံ တယောက်သော သူသည် စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲတည်သလော၊ မတည်သလော အစရှိသော ပုစ္ဆာတို့ကို မဖြေမချင်း မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ရဟန်းမဝတ်ဟု ပြောငြားအံ့၊ ထိုသူသည် အသက်သေဆုံးသည့်တိုင်အောင် တထာဂတထံမှ ဤပုစ္ဆာများ၏ အဖြေတို့ကို ရရှိမည်မဟုတ်ပေ။"

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓသည် မာလုကျပုတ္တအား ရဟန်းဝတ်၍ သူတော်ကောင်းတရားကျင့်နိုင်ရန် ဤအယူအဆသဘောတရားများပေါ် မတည်ရှိကြောင်း ရှင်းလင်းဟောပြတော်မူလေသည်။ ဤပြဿနာရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ မည်ကဲ့သို့ ထင်မြင်ယူဆစေကာမူ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿတို့ ရှိမြဲ ရှိနေမည်။ "ဤဘဝ၌ပင်

ရင်းတို့ ချုပ်ငြိမ်းရာ (နိဗ္ဗာန်)ကိစ္စကိုသာ ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူပေသည်”ဟု မိန့်မြွက်တော်မူလေသည်။

“မာလုကျပုတ္တ၊ ဒါကြောင့် မည်သည့်အကြောင်းအရာများကို ငါဘုရား ဟောကြားသနည်း၊ မည်သည့်အကြောင်းအရာများကို ငါဘုရား မဟောကြား ရှင်းလင်းမပြသနည်း”ဆိုသည်တို့ကို ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းထားလော့။ မည်သည့်အကြောင်းအရာများကို ငါဘုရားမဟောကြားသနည်း၊ စကြဝဠာသည် အစဉ်အမြဲ တည်သလော၊ မတည်သလော၊ (အထက် ဖော်ပြပါ အယူအဆ ၁၀-မျိုး) စသည်တို့ကို ငါဘုရား ရှင်းလင်းဖော်ပြ ဟောကြားတော်မမူ။ မာလုကျပုတ္တ၊ ဤအကြောင်းအရာများကို ငါဘုရား အဘယ့်ကြောင့် မဟောကြားပေသနည်း။ ဤအယူအဆ သဘောတရားများသည် အသုံးမဝင် အရာမရောက်၊ သူတော်မြတ်တို့၏ လုပ်ငန်းကျင့်စဉ်နှင့် အခြေခံဆက်စပ်ခြင်းမရှိ၊ ငြီးငွေ့ရှုရာခြင်း၊ တွယ်တာမှုကင်းခြင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ချမ်းမြေ့ခြင်း၊ ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခြင်း အလို့ငှါ ထောက်ပံ့ ကူညီမှုမပြု၊ ထို့ကြောင့် ဤအကြောင်းအရာများကို သင့်အား မဟောကြားခြင်း ဖြစ်သည်။

“ဒါဖြင့်ယင် မာလုကျပုတ္တ၊ သင့်အား အဘယ်တရားများကို ငါဘုရား ဟောကြားပေသနည်း၊ သင့်အား ဒုက္ခအကြောင်းကို ရှင်းလင်း ဟောကြားသည်၊ ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်ခြင်း (သမုဒယ) အကြောင်း၊ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းခြင်း (နိရောဓ) အကြောင်း၊ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းခြင်း ရောက်ရန်လမ်းစဉ် (ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ) အကြောင်းကို ဟောကြားသည်။

အဘယ့်ကြောင့် ဤအကြောင်းအရာများကို ဟောကြားပေသနည်း။ မာလုကျပုတ္တ၊ ဤအကြောင်းအရာများသည် အသုံးဝင်အရာရောက်သည်၊ သူတော်မြတ်တို့၏ လုပ်ငန်းကျင့်စဉ်နှင့် အခြေခံ ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်၊

၁။ ဤ သစ္စာလေးပါး တရားများကို နောက် အခန်း (၄)ခန်းတွင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားသည်။

ငြိမ်းငွေ့ရှိရှာခြင်း ဖြစ်စေသည်၊ တွယ်တာမှု ကင်းစေသည်၊ ချုပ်ငြိမ်းစေသည်၊ ချမ်းမြေ့စေသည်၊ ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း အလို့ငှါသာ ထောက်ပံ့ကူညီမှုပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအကြောင်းအရာများကို ငါဘုရား ရှင်းလင်းဟောပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်[၁]။

မာလုကျပုတ္တအား ဗုဒ္ဓက ရှင်းလင်း ဟောပြသော သစ္စာလေးပါးတရား၏ အကြောင်းကို ယခု ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာကြပေအံ့။

၁။ ဗုဒ္ဓ၏ ဆိုဆုံးမဟောကားသည် မာလုကျပုတ္တအား လိုအပ်သောအကျိုးကို ပြီးစေဟန် ရှိပေသည်။ အကြောင်းမူ အခြားတနေရာတွင် မာလုကျပုတ္တသည် ဗုဒ္ဓထံသို့ တဖန် ဆည်းကပ်ပြန်၍ တရားခံယူပြီးနောက် ရဟန္တာ ဖြစ်သွားကြောင်း ဖော်ပြထားပေသည်။ .... အင်္ဂုတ္တိုရ် (ကိုလံဘိုး၊ ၁၉၂၉)။ စာချက်နှာ (၃၄၅....၃၄၆)။

အခန်း (၂)

အရိယသစ္စာလေးပါး

ပဌမအရိယသစ္စာ–ဒုက္ခ

ဗာရာဏသီအနီး(ဆာရ်နသ်)ဣသိပတနတွင် တရားကျင့်ဖော်ကျင့်ဖက်ဖြစ်ခဲ့သည့် ရဟန်းငါးပါးအား ဟာရားဦး[၁] ဟောရာတွင် ရှင်းလင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့သော အရိယသစ္စာလေးပါး (စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ) တွင် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်၏ အဆီအနှစ်သည် ကိန်းအောင်း တည်ရှိလေသည်။ မူလပါဠိတော်များတွင် တွေ့ရှိရသည့် ဤတရားဦးဒေသနာတော်တွင် သစ္စာလေးပါးတရားကို အကျဉ်းချုံး၍သာ ဖော်ပြထားပေသည်။ သို့ရာတွင် ရှေးအကျဆုံး ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များတွင်မူ နေရာအနှံ့အပြား၌ သစ္စာလေးပါးတရားများကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထပ်တလဲလဲ အသေးစိတ် ခွဲခြား ရှင်းလင်းထားပေသည်။ ထိုစာပေကျမ်းဂန်ပါ ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်နှင့် ရှင်းလင်းချက်များကို လက်စွဲပြု၍ အရိယသစ္စာလေးပါး တရားကို လေ့လာသုံးသပ်ပါက ဗုဒ္ဓ၏ အဓိက ဒေသနာတော်များကို မူလပါဠိတော်များတွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာ သိရှိနားလည်နိုင်ကြပေမည်။

အရိယသစ္စာလေးပါးဟူသည်–

(၁) ဒုက္ခ——[၂] ဒုက္ခ၊

(၂)သမုဒယ——ဒုက္ခ၏အစ သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၊

၁။ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ္တ.... "သစ္စာတရား စက်ဝန်းကို လည့်လည်စေခြင်း" ဟော ဝဂ္ဂ (အလုတ္တဂါမ.... စာမျက်နှာ ၈)။
သံယုတ်နိကာယ်....၅၊ ပါတ၈။ စာမျက်နှာ ၄၂၀။

၂။ ဒုက္ခ....ဤဝေါဟာရကို အောက်တွင် ဖော်ပြပါအကြောင်းများကြောင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် မဖွင့်တော့ပါ။

(၃) နိရောဓ—ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းရခြင်း၊

(၄) မဂ္ဂ—ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းရာသို့ ညွှန်ပြရှေ့ရှုသည့်လမ်း၊

ပဌမအရိယသစ္စာ—ဒုက္ခ။

ပဌမအရိယာသစ္စာ (ဒုက္ခအရိယသစ္စာ) ကို အားလုံးသော ပညာရှင်တိုင်းလိုပင် "ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်း အရိယသစ္စာ" ဟု ဘာသာပြန်ဆိုလေ့ရှိကြပြီး ဗုဒ္ဓဝါဒအရဆိုလျှင် လောက၌နေထိုင်မှုသည် "ပင်ပန်း၊ဆင်းရဲမှု" မျှသာ ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူကြသည်။ ဘာသာပြန်ပုံနှင့် အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူချက် ၂-ခု စလုံးသည် ကျေနပ်ဖွယ် မရှိရုံသာမက ထင်ယောင်ထင်မှားပင် ဖြစ်စေသည်။ ဤကဲ့သို့ ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် အလွယ်အလွတ်ဘာသာပြန်ခြင်း၊ အပေါ်ယံက အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူခြင်းများအတွက် ဗုဒ္ဓဝါဒသည် အဆိုးဘက်ကိုသာ ကြည့်တတ်သော မကောင်းမြင်ဝါဒဟု လူအများအား ထင်မြင်လွဲမှားစေသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် အဆိုး အပျက် ဘက်ကိုသာ ဇောဖက်သတ် ကြည့်တတ်သော ဝါဒလည်း မဟုတ်၊ အကောင်းဘက် အဖြစ်ဘက်ကိုသာ မြင်တတ်သော ဝါဒလည်း မဟုတ်ကြောင်း ရှေးဦးစွာ ထုတ်ဖော်ရပေမည်။ လောကနှင့် ဘဝ၏ တကယ် ပကတိ အဖြစ်မှန် ကိုသာ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရကား ဗုဒ္ဓဝါဒသည် သဘာဝဓမ္မအတိုင်း ရှုမြင်သောဝါဒ ဖြစ်သည်ဟုသာ ဆိုရပေမည်။ ၎င်းဝါဒသည် အကြောင်းအရာ ဟူသမျှကို ယထာဘူတ ကျအောင် လေ့လာ သုံးသပ်သည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် စိတ်ကူးယဉ်လောက၌ မေ့လျော့ပျော်ပါးနေစေရန် မှောက်မှားသော နှစ်သိမ့်မှုကိုလည်း မပေး၊ အပြစ်များ အန္တရာယ်များကို တွေးတော၍ စိုးရိမ်သောက ရောက်နေအောင် ခြောက်လှန့်နှိပ်စက်မှုလည်း မပြု၊ မိမိ၏ပကတိ အစစ်အမှန် ပတ်ဝန်းကျင် လောက၏ အခြေအနေ အဖြစ်သနစ်မှန်ကို အတိအကျ ယထာဘူတကျကျ ပြောပြ၍ လုံးဝလွတ်လပ်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ချမ်းမြေ့ပျော်ရွှင်ရေးကို ရရှိနိုင်ရန် လမ်းညွှန်ပြသ ပေးပေသည်။

သမားတဦးသည် ရောဂါအခြေအနေကို အလွန်စိုးရိမ်ဘွယ် ရှိသည်ဟု ချဲ့ထွင်ပြောဆို၍ မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့ဟု ထင်မြင်စေ၏။ အခြားသမားတဦးက မသိ မလိမ္မာစွာ မည်သည့်ရောဂါမျှ မရှိ၊ ဆေးကုသရန် မလိုပါဟု ပြော၍ လူနာအား မှောက်မှားသော နှစ်သိမ့်မှုကို ပေး၏။ ပဌမသမားအား အဆိုးဘက်ကိုသာ ကြည့်တတ်သူ ဟူ၍၎င်း၊ ဒုတိယ သမားအား အကောင်းဘက်ကိုသာ ကြည့်တတ်သူ ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆို နိုင်ပါ၏၊ နှစ်ဦးစလုံးပင် ညီတူ ညီမျှ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းပေသည်။ တတိယသမားကမူ ရောဂါ၏ လက္ခဏာကို မှန်ကန်စွာ စစ်ဆေး၍ ရောဂါ၏ သဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကို သိရှိ နားလည်သွား၏၊ ပျောက်ကင်းအောင် ကုသနိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာသိမြင်ရကား သတ္တိရှိရှိဖြင့် ပိုင်နိုင်စွာ ကုသလေရာ လူနာအသက်ချမ်းသာလေတော့သည်။ ဗုဒ္ဓသည် တတိယသမားနှင့် တူတော်မူ၍ ကမ္ဘာ့လောက၏ အနာရောဂါများကို ကုသပေးရန် လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်သော လောကဓာတ် ပညာရှင် သမားတော်ကြီး (ဘိသက္က၊ ဘေသဇ္ဇဂုရု) ဖြစ်တော်မူပေသည်။

ပါဠိစကားလုံး ဒုက္ခ (သက္ကတ ဒုခ) သည် သာမန်အသုံးတွင် ဆင်းရဲခံစားရခြင်း၊ နာကျင်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းပူပန်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ငြိုငြင် ဆင်းရဲခြင်းဟူ၍ "ပျော်ရွှင်ခြင်း"၊ "သက်သာခြင်း"၊ "မပင်ပန်းခြင်း" စသောသုခ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်အဓိပ္ပါယ် ဆောင်သည်မှာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓ၏ လောကနှင့်ဘဝအပေါ် အမြင်ကိုဖော်ထုတ်ဆောင်ပြသော ပဌမအရိယသစ္စာအဖြစ်နှင့် အသုံးပြုထားသည့် "ဒုက္ခ" တွင် ၎င်းတို့ထက် နက်နဲသည့် အဓိပ္ပါယ် (ဒဿနဌ) ရှိ၍ အလွန် ပိုမို ကျယ်ပြန့် လှသော အနက်ကို ဆောင်ပေသည်။

ပဌမအရိယသစ္စာ၏ "ဒုက္ခ" တွင် "ဆင်းရဲခံရခြင်း" ဟူသည့် သာမန်အနက် ထင်ရှားစွာ ပါရှိကြောင်းဝန်ခံပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအပြင် ပိုမိုနက်နဲသည့် သဘောများကို ဆောင်သော "ချွတ်ယွင်းခြင်း" "မတည်မြဲခြင်း" "ဟင်းလင်း ဗလာဖြစ်ခြင်း" "အနှစ်သာရ ဒြပ် ကင်းမဲ့ခြင်း" စသော အဓိပ္ပါယ်များလည်း ပါဝင်ပေသည်။ ပဌမအရိယသစ္စာ ဖြစ်သော

"ဒုက္ခ" စကားလုံး၏ ကျယ်ဝန်းသော အဓိပ္ပါယ်များကို အပြည့်အစုံ ချုပ်ငုံနိုင်သည့် ဘာသာခြား စကားလုံး တလုံးကို ရှာဖွေရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ ထို့ကြောင့် "ဆင်းရဲခံရခြင်း" "နာကျင်ခြင်း" စသည်တို့ဖြင့် လွယ်ကူစွာ ပြန်ဆိုလိုက်၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် မပြည့်မစုံ၊ မှားမှားယွင်းယွင်း ဖြစ်စေသည်ထက် "ဒုက္ခ" ဟူ၍ပင် ဘာသာမပြန်ပဲ သုံးစွဲသည်က ပိုမိုသင့်မြတ်ပေသည်။

ဒုက္ခ-ဆင်းရဲခြင်းရှိသည်ဟု ဟောပြောခြင်းဖြင့် လောကတွင် ပျော်ရွှင်မှု သုခမရှိဟု ဗုဒ္ဓက ငြင်းဆိုတော်မူခြင်း မဟုတ်ပေ။ ရဟန်းများနှင့် ဝတ်ကြောင်များအတွက်ပါ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသောဌာနများတွင် ပျော်ရွှင်သုခအမျိုးမျိုးရှိကြောင်း ဗုဒ္ဓက ဝန်ခံတော်မူပေသည်။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များ စုပေါင်းထားရာ မူလ နိကာယ်ငါးရပ် ပါဠိတော်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည့် အင်္ဂုတ္တိုရ်နိကာယ်၌ (သုခါနိ) ပျော်ရွှင်ချမ်းသာမှုမျိုးစုံ စာရင်းကို ဖတ်ရှုရသည်။ အိမ်ထောင်ဘဝတွင် ချမ်းသာမှု၊ ရဟန်းဘဝတွင် ချမ်းသာမှု၊ ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်ချမ်းသာမှု၊ တောထွက် စွန့်စားခြင်း၏ ချမ်းသာမှု၊ ခင်မင်တွယ်တာခြင်း၏ ချမ်းသာမှု၊ စွန့်ပစ်ရှောင်ခွါခြင်း၏ ချမ်းသာမှု၊ ကိုယ်ချမ်းသာမှု စိတ်ချမ်းသာမှု စသည်တို့ ဖြစ်ပေသည်။[၁] သို့ရာတွင် ၎င်းတို့အားလုံးသည် ဒုက္ခတွင် အကျုံးဝင်ကြသည်ဟု ဆိုထားပေသည်။

အထက်တန်း ဘာဝနာ လုပ်ငန်းဖြင့် ရအပ်သော သာမန်လူတို့ နားလည်သည့် ဒုက္ခ၏ အရိပ်အရောင်မျှပင် မယှက်သန်း၊ ကင်းရှင်းသောသုခ သက်သက်ဟုပင် ဆိုနိုင်လောက်သော အလွန်ကြည်လင် သန့်စင်သည့် လောကုတ္တရာဈာန် အခြေအနေကို၎င်း။ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ ကင်းလွတ်၍ ဥပေက္ခာနှင့် သိမှုသာလျှင်ရှိသော ဈာန်အခြေအနေကို၎င်း ထိုကဲ့သို့ အဆင့်အတန်း မြင့်မားလှသည့် လောကုတ္တရာဈာန်အင်္ဂါရပ်များကိုပင် ဒုက္ခစာရင်းတွင် သွတ်သွင်းထားပေသည်။ မဇ္ဈိမနိကာယ် (မူလနိကာယ်

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ် (ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉) စာမျက်နှာ (၄၉)။

ငါးရပ်အပါအဝင်) ပါ သုတ်တသုတ်တွင် ထိုထိုစျာန်များ၏ လောကုတ္တရာသုခကို ချီးမွမ်းပြီးနောက် ၎င်းထိုသည် မတည်မမြဲ၊ ဆင်းရဲ ဖောက်ပြန်တတ်သည်။ (အနိစ္စာ၊ ဒုက္ခာ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ)[1] ဟု ဟောကြားထားပေသည်။ ဤ၌ ဒုက္ခဟူသော စကားလုံးကို အတိအလင်း ထင်ထင်ရှားရှား အသုံးပြုထားကြောင်း သတိပြုကြရပေမည်၊ သာမန် အနက်အဓိပ္ပါယ်အရ ဆင်းရဲခြင်းရှိနေ၍ "ဒုက္ခ" ဟု ယူဆသည် မဟုတ်၊ မတည်မြဲသော သဘောဖြစ်၍ ဒုက္ခဟု မှတ်ရသည်။ (ယဒနိစ္စံ၊ တံ ဒုက္ခံ။)

ဗုဒ္ဓသည် တကယ်ပကတိ တည်ရှိသော အဖြစ်မှန် အခြေအနေမှန်များကို ယထာဘူတကျစွာ ဆင်ခြင် သုံးသပ်တော်မူသည်၊ လောကအတွင်း နေထိုင်ရာ၌ရင်း, ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်များကို ခံစားရာတွင်ရင်း အကြောင်းခြင်းရာသုံးခုကို ရှင်းလင်းစွာ သိရှိနားလည်ထားရမည်ဟု မိန့်မြွက်ခဲ့လေသည်။

(၁) တပ်မက်သာယာခြင်း၊ သို့မဟုတ် ချိုမြိန်ခံစားခြင်း (အဿာဒ)။

(၂) မကောင်းကျိုးအပြစ်၊ သို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်၊ သို့မဟုတ် ချမ်းမြေ့ နှစ်လိုဘွယ်ရာ မဟုတ်ခြင်း (အာဒီနဝ)။

(၃) လွတ်လပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ထွက်မြောက်ခြင်း။ (နိဿရဏ)။[2]

ချောမောလှပ နှစ်လိုဘွယ် ရုပ်ဆင်းရူပကာယ ရှိသူတဦးအား မြင်လျှင်တပ်မက်စွဲလမ်းသည်။ ၎င်းသူကို အဖန်တလဲလဲ တွေ့မြင်လိုသည်၊ တွေ့မြင်ရတိုင်းလည်း သာယာနှစ်သိမ့်ကြည်နူးသည်၊ ၎င်းအခြင်းအရာကို တပ်မက်သာယာခံစားခြင်း အဿာဒဟု ခေါ်၍ ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင် ရှိဘူးကြသည့် အကြောင်းမှန်တရပ် ဖြစ်ပေသည်၊ သို့ သာယာကြည်နူးစွာ တပ်မက်ခံစားခြင်းသည် အစဉ်ထာဝရ တည်မြဲသော အကြောင်းကိစ္စများမဟုတ်ပေ၊ ထိုနည်းတူ ထိုချောမောလှပသောသူနှင့် ၎င်း၏ နှစ်လိုဘွယ်

၁။ မဟာဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ္တ၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ အတွဲ ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၉၀)။
၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၈၅)။
သံယုတ်နိကာယ် ၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၂၇)

သော ရုပ်ဆင်း ရူပကာယတို့သည်လည်း ကြာရှည် တည်မြဲနေကြသည် မဟုတ်ပေ၊ အခြေအနေ ပြောင်းလဲသွားသဖြင့် ၎င်းသူအား မမြင်မတွေ့နိုင်လျှင် ယခင်ခံစားခဲ့ရသော သာယာနှစ်သိမ့်မှုမျိုး မခံစားရတော့သဖြင့် ဝမ်းနည်းပက်လက် ဖြစ်ရတော့သည်။ ကြောင်းကျိုးမဆင်ခြင်နိုင်၊ စိတ်ကယောင်ချောက်ချားဖြစ်ကာ မိုက်မဲဖောက်ပြန်သောအပြုအမူများကိုပင် ပြုမိကောင်း ပြုမိပေလိမ့်မည်။ ဤအခြင်းအရာမှာ မကောင်းကျိုးအပြစ် (ဝါ)ချမ်းမြေ့ နှစ်လိုဘွယ်ရာမရှိခြင်း (ဝါ) ဘေးအန္တရာယ် ယှဉ်ပြောခြင်း စသော (အာဒီနဝ) သဘောဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤအခြင်းအရာ သည်လည်း ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ခံစားဘူးကြသည့် အကြောင်းမှန်တရပ်ပင် ဖြစ်ချေသည်။ ယခု ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်အား တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်း မရှိပဲ လုံးဝ သံယောဇဉ်တွယ်တာမှု ကင်းသွားလျှင် လွတ်လပ်မှု ရသည်ဟု ဆိုရ၍ အချုပ်အနှောင်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း (နိဿရဏ) ဖြစ်ပေသည်။ မည်သည့် လောကီကာမဂုဏ်စည်းစိမ် ခံစားရာတွင်မဆို ဤအကြောင်းခြင်းရာ ၃-ခု နှင့် အမှန်တကယ် တွေ့ကြုံရပေမည်။

အထက်ပါ အချက်အလက်များကို ထောက်ရှု၍ အကောင်းဘက်ကို သာ ကြည့်ရှုခြင်း၊ အဆိုးဘက်ကို ကြည့်ရှုခြင်းစသော ပြဿနာများ ပေါ် ပေါက်စရာမရှိပဲ လောကသဘာဝကို ပြည့်စုံစွာနှင့် ယထာဘူတကျစွာ သိရှိနားလည်ရန် လောက၏ ပျော်ရွှင် ခံစားမှုများသာမကပဲ ပူဆွေး ဒုက္ခများနှင့်တကွ ၎င်းတို့မှ လွတ်မြောက်မှုအကြောင်း အားလုံးတို့ကို ဆင်ခြင် သုံးသပ် ကြရပေမည်။ ဤနည်းဖြင့်သာလျှင် ထွက်မြောက်မှု အစစ်အမှန်ကို ရရှိနိုင်ပေမည်၊ ဤအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓက အောက်ပါအတိုင်း မိန့်မြွက်ထား၏။

"အို ရဟန်းတို့၊ အကြင်ရဟန်းပုဏ္ဏားသည် ကာမဂုဏ်၌ ပျော်ရွှင်ခံစား မှုကို ပျော်ရွှင်ခံစားမှုဟု၎င်း၊ ၎င်း၏ အပြစ်အန္တရာယ်ကို အပြစ်အန္တရာယ် ဟု၎င်း၊ ၎င်းမှ လွတ်မြောက်မှုကို လွတ်မြောက်မှုဟု၎င်း ယထာဘူတကျစွာ သိရှိနားမလည်သေး၊ ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားသည် မိမိကိုယ်တိုင် ကာမဂုဏ်၌ စွဲလမ်း တပ်မက်သော တဏှာကို ပြည့်စုံ ရှင်းလင်းစွာ နားလည်သည်

မဟုတ်သေး၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တဦးအား ထိုအကြောင်းကို ဟောကြား ပြသနိုင်မည် မဟုတ်ပေ၊ ထိုအခြားပုဂ္ဂိုလ်လည်း ကာမဂုဏ်၌ စွဲလမ်းတပ်မက်သောတဏှာကို ပြည့်စုံ ရှင်းလင်းစွာ နားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

အို ရဟန်းတို့၊ အကြင်ရဟန်းပုဏ္ဏားသည် ကာမဂုဏ်၌ ပျော်ရွှင်ခံစားမှုကို ပျော်ရွှင်ခံစားမှုဟုရင်း၊ ၎င်း၏ အပြစ်အန္တရာယ်ကို အပြစ်အန္တရာယ်ဟုရင်း၊ ၎င်းမှလွတ်မြောက်မှုကို လွတ်မြောက်မှုဟုရင်း ယထာဘူတကျစွာ သိရှိနားလည်၏၊ ထိုရဟန်း ပုဏ္ဏားသည် မိမိကိုယ်တိုင် ကာမဂုဏ်၌ စွဲလမ်းတပ်မက်သော တဏှာကို ပြည့်စုံရှင်းလင်းစွာ နားလည်သည်ဖြစ်၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တဦးအား ထိုအကြောင်းကို ဟောကြား ပြသနိုင်ပေမည်။ ထိုအခြား ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ကာမဂုဏ်၌ စွဲလမ်း တပ်မက်သော တဏှာကို ရှင်းလင်းစွာ နားလည်နိုင်ပေမည်။[၁]

ဒုက္ခသဘောတရားကို သုံးမျိုး သုံးစား ခွဲခြားမှတ်သားနိုင်ပေသည်–

(၁) သာမန်ဆင်းရဲခြင်း သဘောအနက်ရှိသော ဒုက္ခကို ဒုက္ခဒုက္ခ၊

(၂) ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသောဒုက္ခကို ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခနှင့်

(၃) ပြုပြင်စီရင်ခြင်း ခံရသည့်၏သဘော ဒုက္ခကို သင်္ခါရဒုက္ခ– ဟူ၍ ခွဲခြားယူဆ နိုင်ပေသည်။[၂]

* လောကတွင် တွေ့ကြုံခံစားကြရသော ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း အိုရခြင်း နာရခြင်း သေရခြင်း မချစ်မနှစ်လိုအပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် အတူတကွ ပေါင်းယှဉ်ရခြင်း ချစ်နှစ်လိုအပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့် ကွေကွင်း ခွဲခွါရခြင်း မိမိလိုအင်ဆန္ဒ မပြည့်ဝခြင်း စိုးရိမ် ပူဆွေးရခြင်း ငိုကြွေးရခြင်း စိတ်နှလုံး မသာယာခြင်း စသည့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ငြိုငြင်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၈၇)။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ။ (ပဘစ) စာမျက်နှာ (၄၉၉)။
အာဘိဓမ္မာ သမုစ္စယ။ စာမျက်နှာ (၃၈)။

ပူပန်ခြင်းတို့သည် တကမ္ဘာလုံးက သိရှိနားလည်ထားကြသည့် ဆင်းရဲ ပင်ပန်း ခံစားရခြင်းမျိုးဖြစ်၍ သာမန်ဆင်းရဲခြင်း သဘောအနက်ရှိသော ဒုက္ခဒုက္ခတွင် အကျုံးဝင်လေသည်။

* ပျော်ရွှင်သော စိတ်နှလုံး၊ ချမ်းသာသော ဘဝအခြေအနေတို့သည် အစဉ်ထာဝရ တည်မြဲခိုင်ခံ့ကြသည် မဟုတ်ပေ၊ အနေးနှင့်အမြန် တမျိုး တဖုံ ပြောင်းလဲသည်သာ ဖြစ်၏၊ ဤကဲ့သို့ ပြောင်းလဲသောအခါ၌ နာကျင်ခြင်း ဆင်းရဲခြင်း စိတ်မချမ်းမြေ့ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ဤသို့ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆင်းရဲဒုက္ခကို ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတွင် ထည့်သွင်းရ၏။

ဤဖော်ပြပြီး ဒုက္ခနှစ်မျိုး နှစ်စားမှာ နားလည်ရန် လွယ်ကူ၍ မည်သူမျှ အငြင်းပွါးမည် မဟုတ်ပေ၊ နားလည်ရန် လွယ်ကူသည့် အလျောက် ပဌမ အရိယသစ္စာတွင် ဤအချက်အပိုင်းကို လူသိများကြ ပေသည်။

သို့ရာတွင် တတိယမြောက် ဒုက္ခဖြစ်သော အကြောင်းတရားတို့၏ ပြုပြင် စီရင်ခြင်း ခံရသည့်အဖြစ်ဆောင်သည့် သင်္ခါရဒုက္ခသည် ပဌမ အရိယ သစ္စာတွင် အရေးအကြီးဆုံး အဘိဓမ္မာအချက်အပိုင်း ဖြစ်ပေ သည်၊ ၎င်းအချက်အပိုင်းကို နားလည်ရန် "သတ္တဝါ"၊ "ပုဂ္ဂိုလ်"၊ "ငါ"ဟု ယူဆကြသော အရာများကို အရင်းအမြစ် သိသည့်တိုင်အောင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြရန် လိုပေသည်။

* ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအရ "သတ္တဝါ"၊ "ပုဂ္ဂိုလ်"၊ "ငါ"ဟု ခေါ်ဆို နေကြ သည်မှာ အစဉ်အမြဲ ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပျက်နေကြသည့် ရုပ်နာမ်တို့၏ အစု အဝေးသာလျှင် ဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို ခန္ဓာငါးပါး (ပဉ္စက္ခန္ဓာ)ဟု ငါးစုခွဲထား နိုင်ပေသည်၊ "အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဤ ငါးပါးသော စွဲလမ်းတပ်မက်မှု အစုအဝေး(ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ)သည် ဒုက္ခဆင်းရဲပေတည်း"ဟု ဗုဒ္ဓက ဟော ကြားထား၏[၁]၊ အခြားတနေရာတွင်လည်း ဒုက္ခကို ပဉ္စက္ခန္ဓာဟု ထင်ထင်

၁။ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ၊ သံယုတ်...၅။ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၄၂၃

ရှားရှား သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသေးပေသည်၊ "အို....ရဟန်းတို့၊ ဒုက္ခသည် အဘယ်နည်း၊ ဒုက္ခသည် ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်" [၁]။

ဤနေရာတွင် ဒုက္ခနှင့် ခန္ဓာငါးပါးသည် ၂-မျိုး ၂-စား ကွဲပြား ခြားနားသည် မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းရှင်း လင်းလင်း နားလည်ထားရပေမည်၊ ခန္ဓာငါးပါးသည်ပင် ဒုက္ခဖြစ်တော့သည်၊ "သတ္တဝါ"ဟု ခေါ်ဆိုသော ခန္ဓာငါးပါးအကြောင်း အနည်းငယ် သိရှိလာသောအခါတွင် ဤအချက်ကို ပိုမိုရှင်းလင်းစွာ နားလည်လာပါလိမ့်မည်။ ။ခန္ဓာငါးပါးဟူသည် အဘယ်နည်း။

ခန္ဓာငါးပါး

ပဌမခန္ဓာမှာ ရုပ်တို့၏အစုအပေါင်း ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်သည်၊ ရုပ်တို့၏အစုအပေါင်းဆိုရာတွင် မာကြောခြင်း ယိုစီးခြင်း ပူအေးခြင်း လှုပ်ရှားခြင်း ဟူသော ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော အစဉ်အလာ ဓာတ်ကြီးလေးပါး (စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ) နှင့် ၎င်းတို့ကို အစွဲပြု၍ အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥပါဒါယ ရုပ်များ ပါဝင်လေသည် [၂]။

၁ ဥပါဒါယရုပ်များတွင် အာရုံသိစွမ်းသည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဟူသော ပသာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ပြင်ပလောကရှိ ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အာရုံများ ဖြစ်ကြသော ရူပါရုံ သဒ္ဒါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံနှင့် စိတ်အာရုံ (ဓမ္မာယတန) နယ် [၃] တွင်းမှ ဖြစ်သည့် အချို့သော ကြံစည် စိတ်ကူး ယူဆချက်များ အကျုံးဝင် ပါဝင်ကြသည်၊ ဤနည်းအားဖြင့် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်လောကတခုလုံးသည် ရူပက္ခန္ဓာတွင် အကျုံးဝင်ကြသည်။

၂ ဒုတိယခန္ဓာသည် အာရုံခံစားမှုများ အစုအပေါင်း **ဝေဒနာက္ခန္ဓာ** ဖြစ်သည်၊ ပြင်ပ အာရုံများနှင့် ရုပ်ဝတ္ထု မနောဝတ္ထုတို့ ထိတွေ့၍

၁။ သံယုတ်....၃။ (ပတေ) စာမျက်နှာ (၁၅၈)။
၂။ သံယုတ်....၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၉)။
၃။ အသင်္ဂ၏ အဘိဓမ္မာသမုစ္စယကျမ်း (စံတိနိကေတံ ၁၉၅၀) ာမျက်နှာ ၄

ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော ချမ်းသာစွာ ခံစားခြင်း (သုခဝေဒနာ)၊ ဆင်းရဲ နာကျင်စွာ ခံစားခြင်း (ဒုက္ခဝေဒနာ)၊ မဆင်းရဲ မချမ်းသာ အလယ် အလတ် ခံစားခြင်း (အဒုက္ခ မသုခဝေဒနာ) အားလုံးသည် ဤ အစု အဝေး၌ ပါရှိသည်။ ။စက္ခုပသာဒ အကြည်ဓာတ်နှင့် ရူပါရုံ၊ သောတ ပသာဒနှင့် သဒ္ဒါရုံ၊ ဃာနပသာဒနှင့် ဂန္ဓာရုံ၊ ဇိဝှါပသာဒနှင့် ရသာရုံ၊ ကာယပသာဒနှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဘဝင်စိတ် မန (ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာတွင် စိတ် ဟဒယဝတ္ထုသည် ဆဋ္ဌမမြောက် အကြည်ဓာတ်၊ သို့မဟုတ် ဒွါရတပါး ဖြစ်သည်)နှင့် ဓမ္မာရုံ(အကြံအစည်၊ စိတ်ကူးချက်)တို့ ပေါင်းဆုံထိတွေ့၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ခံစားခြင်း ဝေဒနာများဟူ၍ (၆)မျိုး ရှိသည်[၁]၊ ကိုယ် စိတ်နှလုံး ၂-မျိုးလုံးဖြင့် အာရုံခံစားသမျှ ဤအစုတွင် အကျုံးဝင် ကြသည်။

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာတွင် မနောဓါတ်ခေါ်သော စိတ်အကြောင်းကို အနည်း ငယ် ရှင်းပြရန်လိုပေသည်၊ စိတ်သည် ရုပ်ဒြပ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝိညာဉ် (Spirit) မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ သိနားလည်သားရန် လိုပေသည်၊ အချို့ ဘာသာဝါဒနှင့် အဘိဓမ္မာကျရးများတွင် လက်ခံကြ သကဲ့သို့ ရုပ်ဒြပ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သီးခြားဝိညာဉ်ရှိသည်ဟု ဗုဒ္ဓဝါဒက အသိအမှတ် မပြုပေ၊ မျက်စိ နားများကဲ့သို့ စိတ်(မန)သည် ဒွါရ၊ သို့မဟုတ် အင်္ဂါ(ဣန္ဒြေ) တပါးသာ ဖြစ်ပေသည်၊ အခြားအင်္ဂါများ ကဲ့သို့ပင် ၎င်းအား ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်၍ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် ဆောင် ရွက်နိုင်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဤဒွါရခြောက်ခုအား ချုပ်ထိန်း သိမ်းဆည်း ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို မကြာခဏ ဟောပြောလေ့ရှိ၏၊ စက္ခုနှင့် မနောဒွါရအင်္ဂါများ ခြားနားချက်မှာ စက္ခုက အဆင်းနှင့် ရူပါရုံတို့ကို သိမြင်ခံစား၍ မနောဒွါရက စိတ်ကူး အကြံအစည် တွေးတောခြင်း စသော ဓမ္မာရုံတို့ကို တွေ့ထိခံစားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁။ သံယုတ်....၃။(ပထမ) စာမျက်နှာ (၅၃)။

အာရုံအမျိုးအစားအလိုက် သိရှိ တွေ့ထိ ခံစားမှုအမျိုးအစား ကွဲပြားသည်။ အဆင်းကို မကြားနိုင်၊ မြင်ရသည်၊ အသံကို မမြင်နိုင်၊ ကြားရသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရုပ်ဝတ္ထုအင်္ဂါ ၅-ပါး (စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ)ဖြင့် အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့လောကတို့ကို သုံးသပ်ကြသည်၊ သို့ရာတွင် ဤအာရုံများသည် လောကကြီးတခုလုံး အပြည့်အစုံမဟုတ်သေး၊ တစိတ်တဒေသမျှသာ ရှိသေးသည်၊ အတွေးအခေါ် အကြံအစည်များလည်း လောက၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်ကြသေးသည်၊ မျက်စိ နား နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ် စသော အင်္ဂါများဖြင့် ယင်းအတွေးအခေါ် အကြံအစည်များကို ထိတွေ့ခံစား ပေါက်ပွါးနိုင်ခြင်းမရှိ၊ စိတ်နှလုံးခေါ် မနောဒွါရအားဖြင့်သာ ၎င်းတို့ကို ထိတွေ့ပေါက်ပွါးစေနိုင်သည်။

ပဉ္စဒွါရဖြင့် တွေ့သိရသော အာရုံလောကမှ ကင်းကွာ၍လည်း အတွေးအခေါ် အကြံအစည်များ မဖြစ်ပွါးနိုင်ပေ၊ အမှန်အားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ရုပ်အာရုံ တွေ့ကြုံခံစားမှုပေါ်တွင် အကြောင်းပြု၍ တည်ရှိကြသည်၊ ထို့ကြောင့် စက္ခုနှစ်ကွင်း အလင်းမရ မွေးဖွားလာသောသူသည် အဆင်း၏ သဘောကို တိုက်ရိုက် သိရှိနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ အသံ သို့မဟုတ် အခြားဒွါရတို့ဖြင့် တွေ့သိရသည့် အာရုံတို့နှင့် အလားတူ သဘောရှိပေမည်ဟု ရိပ်စားမိရုံမျှထက်ပို၍ သိရှိနားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ၊ ဤနည်းဖြင့် လောက၏ အစိတ်အပိုင်းတခုဖြစ်သည့် အတွေးအခေါ် အကြံအစည်များသည် ရုပ်အာရုံ အတွေ့အကြုံများကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး စိတ်က ၎င်းတို့အား ထင်မြင်လာရခြင်းဖြစ်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဇိတ်ကို အာရုံသိစွမ်းသည့် အကြည်ဓာတ်၊ သို့မဟုတ် မျက်စိ နားတို့ကဲ့သို့ ဣန္ဒြိယတပါးဖြစ်သည်ဟု ယူဆအပ်၏။

၃ တတိယခန္ဓာသည် အာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိသော သညာစေတသိက်များ၏ အစုအပေါင်းဖြစ်သော သညာက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏၊ ဝေဒနာအပြားကဲ့သို့ပင် သညာတွင်လည်း အတွင်းပသာဒ ၆-မျိုး၊ ပြင်ပအာရုံ ၆-မျိုးတို့နှင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာယှဉ်၍ ၆-ပါးအပြားရှိ၏၊ ဝေဒနာများကဲ့သို့ပင်

အတွင်းပသာဒ ၆-မျိုးနှင့် ပြင်ပအာရုံ ၆-မျိုးတို့ တွေ့ထိမှုမှ ပေါက်ပွါးလာ၏၊ ရုပ်ဝတ္ထု မနောဝတ္ထု ဟူသမျှကို အမှတ်ရခြင်း အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို သညာက ဆောင်ရွက်၏[၁]။

၄ စတုတ္ထခန္ဓာမှာ စေတသိက်အစု[၂] အပေါင်းဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြစ်၏၊ ဤအစုတွင် စေတနာလှုံ့ဆော်မှု အားလုံးမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကောင်းမှု မကောင်းမှု အားလုံး အကျုံးဝင်ခဲ့လသည်၊ ကံ ကမ္မဟု ယေဘုယျ သိရှိနေကြသော အမှုအပေါင်းသည် ဤအစုတွင် ပါဝင်သည်။ ဤနေရာတွင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ဖွင့်ဆိုသော ကမ္မ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သတိရှိကြရပေမည်၊ "ရဟန်းတို့ စေတနာကို ကံဟူ၍ ငါဘုရား မိန့်ဆို၏၊ ဆန္ဒပြုပြီးနောက်မှ ကိုယ်,နှုတ်,နှလုံး အမှု (ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ)တို့ကို ပြုကြသည်သာ ဖြစ်၏[၃]၊ စေတနာသည် မနော ဖန်တီးမှု လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်၏၊ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ အမှုများအတွက် စိတ်ကို စေစားညွှန်ကြားမှုန် ဖြစ်၏[၄]၊ ဝေဒနာ, သညာများကဲ့သို့ပင် စေတနာတွင်လည်း ၆-မျိုး ကွဲပြား၏၊ အတွင်း ဥပါဒါရုပ် ၆-မျိုးနှင့် ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြင်ပအာရုံ ၆-မျိုး (ရုပ်အာရုံ မနောအာရုံ ၂-မျိုးစလုံး)တို့နှင့် ဆက်စပ်၍ စေတနာ ၆-မျိုး ကွဲပြားခြင်း ဖြစ်၏[၅]၊ ဝေဒနာနှင့် သညာတို့သည် စေတနာအမှုများ မဟုတ်ကြပေ၊ ၎င်းတို့သည် ကံအကျိုးတရား (ဝိပါက်) ကို ဖြစ်ပွါးစေမှု မရှိချေ။

၁။ သံယုတ် .... ၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၆၀)။

၂။ စေတသိက် အစုအပေါင်းဟူသော အသုံးအနှုန်းကို ယခုအခါ ခန္ဓာငါးပါး စာရင်းတွင် ပါဝင်သော သင်္ခါရ၏ ကျယ်ဝန်းသော အဓိပ္ပါယ်အဖြစ် အသုံးပြုသည်။

၃။ အင်္ဂုတ္တိုရ် .... ကိုလံဘို ၁၉၂၉၊ စာမျက်နှာ ၅၉၀။ စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ။ စေတယိတွာ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာ မနသာ။

၄။ အဘိဓမ္မာ သမုစ္စယ၊ အသင်္ဂ .... စာမျက်နှာ (၆)။

၅။ သံယုတ် ၃ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၆၀)။

စေတနာ အမှုများဖြစ်သော မနသိကာရ၊ ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ သဒ္ဓါ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိရိယ၊ ရာဂ၊ ပဋိဃ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ မာန၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသည် တို့ကသာ ကံအကျိုးတရား ဖြစ်ထွန်းစေသည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတွင် အကျုံး ဝင်သည့် ဤကဲ့သို့ စေတသိက်ပေါင်း ၅၂-မျိုး ရှိလေသည်။

၅ ငါးခုမြောက် ခန္ဓာသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်သည် စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ ဝတ္ထုရုပ်များနှင့် ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံ စသည့် ပြင်ပအာရုံတို့ ထိခိုက်သည်မှ ဖြစ် ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ်သည် စက္ခုဝတ္ထု ရုပ်နှင့် ရူပါရုံတို့ တွေ့ထိမှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ မနောဝိညာဏ်သည် (မန) ဟဒယဝတ္ထု ရုပ်နှင့် ဓမ္မာရုံ(ဓမ္မ)တို့မှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ထို့ကြောင့် ဝိညာဏ်သည် အခြားဝတ္ထုအာရုံများနှင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိ၏။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာမှာကဲ့သို့ အတွင်းဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါး၊ ပြင်ပအာရုံ ၆-ပါးပေါ်တွင် မှီ၍ ဝိညာဏ်တွင်လည်း ၆-မျိုး အပြားရှိလေသည်။[၁]

ဝိညာဏ်သည် အာရုံကို ကွဲပြားသိမှု မရှိကြောင်း ကောင်းစွာရှင်းလင်း နားလည်ကြရပေမည်။ အာရုံတခု ရှိနေကြောင်း သိရုံ သိနေမှုသာလျှင် ဝိညာဏ်၏ သဘောဖြစ်၏။ မျက်စိသည် ဥပမာ—အပြာရောင်အဆင်းနှင့် ထိခိုက်တွေ့ဆုံရပါမူ အရောင်တခု ရှိနေကြောင်း သိရှိရုံ သိရှိသော စက္ခု ဝိညာဏ်စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ၎င်းဝိညာဏ်စိတ်သည် အရောင်အဆင်း ရှိမှန်း သိရုံသာသိ၍ အပြာရောင်ဟု ကွဲပြားသိမှုမရှိပေ။ ဤ အခြေအဆင့် တွင် ကွဲပြားသိမှု မရှိသေးချေ၊ သညာကသာလျှင်(အထက်တွင် ဆွေးနွေး ခဲ့သော သညာက္ခန္ဓာ) အပြာရောင်ဟု ကွဲပြားအသိအမှတ် ပြုလေသည်။ စက္ခုဝိညာဏ်ဟု ခေါ်တွင်သော အဘိဓမ္မာ စကားလုံးသည် အရပ်သုံး စကား "မြင်ခြင်း"နှင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် အတူဆောင်သည်။ "မြင်ခြင်း" သည် ကွဲပြားသိခြင်း, အသိအမှတ်ပြုခြင်း မဟုတ်ချေ၊ ထို့အတူ အခြား ဝိညာဏ်များ၏ သဘောကိုလည်း သိရှိနိုင်ပေပြီ။

၁။ သံယုတ် ၃။ (ပဘစ) စာမျက်နှာ (၆၁) ။

ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ အရ ရုပ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၍ ထာဝရ တည်မြဲ မပြောင်းလဲသည့် "ငါ" "ဆိုးလ် ခေါ် ဝိညာဏ်ကောင်" သို့မဟုတ် "အတ္တ ဟု ခေါ်ဆိုရမည့် ဝိညာဏ်ကောင်"မရှိပေ။ အထက်ဖော်ပြပါ ခန္ဓာငါးပါး ဝင် ဝိညာဏ်ကို "ရုပ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် ဝိညာဏ်ကောင်"ဟု မယူအပ်။ ဤ ရှင်းလင်းချက်ကို အထူးလေးနက်စွာ ဖော်ပြရပေမည်။ အကြောင်းမူ ရှေးပဒေ၀ဏီမှ ယခုတိုင်အောင် ဝိညာဏ်သည် "ငါကောင်, ဝိညာဏ် ကောင်"ဖြစ်၍ တသက်ပတ်လုံး တည်မြဲနေသော အရာဝတ္ထုဖြစ်သည် ဟု အယူမှား၊ အစွဲမှားများ ကိန်းအောင်းနေကြ၍ ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓ၏ တပည့်တယောက်ဖြစ်သော သာတိ အမည်ရှိရဟန်းသည် "ဤ ဝိညာဏ် တခုတည်းသာလျှင် ဘဝကူးပြောင်း လှည့်လည် သွားလာ နေ ကြောင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည်"ဟု အယူရှိနေလေ သည်။[၁] ၎င်းအား မြတ်စွာဘုရားက ဝိညာဏ်ဟူ၍ မည်သည်ကို ဆိုလို ကြောင်း မေးမြန်းရာ သာတိ၏ ဖြေကြားချက်မှာ—

"ပြောဆိုတတ်သော သဘော၊ သိတတ်သော သဘော၊ ထိုဘဝ ဤ ဘဝ၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၏ အကျိုးကို ခံစားတတ်သော သဘော"ကို ဆိုလိုပါသည်ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

"မိုက်မဲသော (အချည်းနှီးဖြစ်သော) ယောကျ်ား၊ မည်သူ့အား ဤ ကဲ့သို့ ငါဘုရားဟောကြားသည်ကို သင်ကြားဘူးသနည်း။ ဝိညာဏ်သည် အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ အကြောင်းကင်းမဲ့၍ ဝိညာဏ်မဖြစ် ပေါ်ဟု နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ငါဘုရား ဟောကြားခဲ့သည် မဟုတ်လော" ဟု ဗုဒ္ဓက ထိုရဟန်းအား မေးမြန်း ဆိုဆုံးမခြင်း ပြုလေသည်။ ထို့နောက် ဝိညာဏ်ကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းစွာ ဗုဒ္ဓက ဆက်လက် ဟောကြားတော် မူသည်မှာ "အကြင်အကြင် အကြောင်းကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ် လာ၏၊ ထိုထိုအကြောင်းဖြင့်သာလျှင် ဝိညာဏ်ဟု ခေါ်ဝေါ်၏။ မျက်စိ နှင့် အဆင်းတို့ကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ မျက်စိသိဟူ၍ သာ

၁။ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တ မဇ္ဈိမနိကာယ်....၁....(ပတေ) စာမျက်နှာ ၂၅၆။

လျှင် ခေါ်ဝေါ်၏။ နားနှင့် အသံတို့ကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ နားသိ ဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်၏။ နှာခေါင်းနှင့် အနံ့တို့ကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ နှာခေါင်းသိဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်၏၊ လျှာနှင့် အရသာတို့ကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ လျှာသိဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်၏။ ကိုယ်နှင့် အတွေ့အထိတို့ကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ကိုယ်သိဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်၏။ (အကြံအစည်၊ စဉ်းစား စိတ်ကူး၊ အာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွ ဘဝင်) စိတ်နှင့် သဘာဝဓမ္မများကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ စိတ်သိဟူ၍သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်၏”။

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓက ဆက်လက်၍ ဥပမာ ဆောင်ကာ ရှင်းလင်း ဟောကြားတော်မူ၏။ မီးကို တောက်လောင်စေသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုစွဲ၍သာ ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ သစ်သားထင်းကိုစွဲ၍မီးသည်တောက်လောင်၏၊ ထိုမီးကို သစ်သားထင်းမီးဟု ခေါ်ဆို၏။ ကောက်ရိုးမြက်ခြောက်ကိုစွဲ၍ မီးသည် တောက်လောင်၏၊ ထိုမီးကို ကောက်ရိုးမြက်ခြောက်မီးဟု ခေါ်ဆို၏။ ထို့အတူပင်လျှင် အကြင်အကြောင်းကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုအကြောင်းဖြင့်သာလျှင် ခေါ်ဝေါ်၏။

အဋ္ဌကထာ ပညာကျော် ဗုဒ္ဓဃောသသည် ဤအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့သည်မှာ ....“သစ်သားထင်းကို စွဲ၍ တောက်လောင်သော မီးသည် သစ်သားထင်း ရှိနေသမျှသာ တောက်လောင်၏၊ သစ်သားထင်း ကုန်ဆုံးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုနေရာတွင်ပင် ငြိမ်းချုပ်၏။ အကြောင်းမှု တောက်လောင်စေသော အကြောင်းရင်းစွဲ ပြောင်းလဲခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်၏။ မီးသည် ထင်းစကလေးများသို့ ကူးပြောင်း၍ ထင်းစမီး အစရှိသည်ဖြစ်ပေါ်လာမြဲ မဟုတ်၊ ဤနည်းတူစွာ မျက်စိနှင့် အဆင်းတွင် အကြောင်းရင်းစွဲရှိသော သိမှု ဝိညာဏ်သည် မျက်စိ၊ အဆင်း၊ အလင်းရောင်နှင့် ရှေးရှုအာရုံထားမှု မနသိကာရ နှလုံးသွင်းမှု စသော အကြောင်းရပ်များ ပြည့်စုံမှ မျက်စိ တံခါးပေါက်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာ၍ ထိုအကြောင်းရပ်များ ချုပ်ငြိမ်းသွားသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်ရင်း အကြောင်းစွဲ ပြောင်းလဲသွားရကား ထိုနေရာတွင်ပင်

မျက်စိသိလည်း ချုပ်ငြိမ်း၏။ သို့ရာတွင် မျက်စိသိသည် နားသို့ကူးပြောင်း၍ နားသိ စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်မလာပေ”[၁]။

သို့လော သို့လော တွေးတောဘွယ်မရှိရန် ရှင်းလင်း သေချာစွာ ဗုဒ္ဓက သိမှုဝိညာဏ်သည် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရများပေါ်တွင် အမှီသဟဲ အကြောင်းစွဲ ရှိရသည်။ ၎င်းတို့မှကြဉ်၍ မဖြစ်ပေါ် မတည်ရှိနိုင်ဟု ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။

“ဝိညာဏ်သည် ရုပ်သို့ကပ်ရောက်၍မူလည်း တည်ရာ၏ (ရူပုပါယံ)၊ ရုပ်ကိုအာရုံပြု၍ (ရူပါရမ္မဏံ)၊ ရုပ်ကိုမှီခိုရာပြု၍လည်း (ရူပပတိဋ္ဌာနံ) တည်ရာ၏။ ထိုဝိညာဏ်သည် နှစ်သက်မှုတဏှာဖြင့် ပြီးစေအပ်သော် ကြီးပွါးခြင်း၊ စည်ပင်ခြင်း၊ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။ ဝိညာဏ်သည် ဝေဒနာသို့ ကပ်ရောက်၍မူလည်း.... .... သညာသို့............သင်္ခါရသို့ ကပ်ရောက်၍မူလည်း တည်ရာ၏။ သင်္ခါရကို အာရုံပြု၍ သင်္ခါရကို မှီခိုရာပြု၍လည်း တည်ရာ၏။ ထိုဝိညာဏ်သည် နှစ်သက်မှုတဏှာဖြင့် ပြီးစေအပ်သော် ကြီးပွါးခြင်း၊ စည်ပင်ခြင်း၊ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။

တစ်စုံတယောက်သောသူက “ရုပ်ကို ဖယ်ထား၍ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရတို့ကို ဖယ်ထား၍ ဝိညာဏ်၏ လာခြင်း၊ သွားခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ကြီးပွါးခြင်း၊ စည်ပင်ခြင်း၊ ပြန့်ပြောခြင်းတို့ကို ပြသအံ့ဟု ဆိုချေသော် မရှိနိုင်သော အကြောင်းကို ဆိုခြင်းသာဖြစ်ပေမည်”[၂]။

ဤဆိုခဲ့ပြီးသည်ကား ခန္ဓာငါးပါး၏အကျဉ်းချုပ်ပေတည်း။ “သတ္တဝါ” “လူ” “ငါ” ဟု ခေါ်ရာတွင် ဤခန္ဓာငါးပါးကို လွယ်ကူသော အမည်၊ အမှတ်အသား ပေးထားခြင်း သာလျှင်ဟည်း။ ၎င်းတို့အားလုံးသည် မတည်မြဲ၊ အစဉ် ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲလျက်ရှိကြ၏။ မတည်မြဲသမျှသည် ဒုက္ခပေတည်း။ (ယဒနိစ္စံ၊ တံ ဒုက္ခံ) “သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ”။ အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းရာအာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၊ ပပဉ္စသူဒနီ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၃၀၆-၃၀၇။
၂။ သံယုတ် ၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ(၅၇)။

ဆင်းရဲခြင်းတည်း”ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားရာတွင် ဤအဓိပ္ပါယ်ချင်းကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ တခဏနှင့်တခဏ မတူကြ၊ ဤကိစ္စတွင် အက္ခရာသင်္ချာမှာကဲ့သို့ “က”သည်“က”နှင့် မညီမျှ၊ တခဏမျှ ဖြစ်ပေါ်လာ၍ ရုတ်ခြည်း ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းဖြင့် အစဉ်ပြောင်းလဲနေကြသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

“အို ဗြာဟ္မဏ၊ တောင်မှစီးဆင်းလာသော မြစ်ရေအလျင်သည် အဟုန်ပြင်းစွာ လျင်စွာဖြင့် ခရီးဝေးသို့ တွေ့သမျှကို သယ်ယူသွား၏၊ တမုဟုတ်မျှ တခဏမျှ တစက္ကန့်မျှ ရပ်တည်သည်မရှိ၊ အစဉ်မပြတ် ဆက်လက်စီးဆင်းလျက်ရှိ၏။ ဗြာဟ္မဏ၊ လူ၏ ဘဝခရီးလည်း တောင်ကျမြစ်ရေနှင့် တူလှစွာ၏[၁]”။ ရဋ္ဌပါလအား ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသကဲ့သို့ “ကမ္ဘာကြီးသည် အစဉ်ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲနေ၍ မတည်မြဲပေ။”

အကြောင်းနှင့်အကျိုး ကွင်းဆက်များ စီတန်းနေရာတွင် တစုံတရာ ကွယ်ပျောက်ပျက်ပြုန်းသွားခြင်းသည် အခြားတခု ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာစေရန် အကြောင်းဖော်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းတို့ အတွင်း (အဇ္ဈတ္တ)၌ မပြောင်းလဲသော ဝတ္ထုပစ္စည်းဟူ၍ မရှိ။ ၎င်းတို့နောက်ကွယ်၌ အစဉ်တည်မြဲသောကိုယ် အတ္တ (အတ္တမံ)ပုဂ္ဂိုလ်၊ သို့မဟုတ် အကယ်အစစ် “ငါ”ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည့် အရာဟူ၍ ဘာမျှ မရှိချေ။ ရုပ်ကိုသော်၎င်း၊ ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရတခုခုကိုသော်၎င်း၊ ဝိညာဏ်ကိုသော်၎င်း“ငါ”ဟူ၍

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်(ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉) စာမျက်နှာ (၇၀၀)။ ဤစကားရပ်များကို လွန်လေပြီးသော နှစ်ပေါင်းအသင်္ချေက အာသဝေါကင်းပြီးဖြစ်သော အရကအမည်ရှိ ဆရာကြီးက မြွက်ကြားခဲ့ကြောင်း ဗုဒ္ဓ ဟောတော်မူသည်။ ဤနေရာ၌ ဘီစီ နှစ် ၅၀၀-လောက်က ဟီရာကလိတပ်စ်၏ ဝါဒကို သတိ ပြုမိကြပေမည်။ ယင်း၏ ဝါဒအရ အရာရာသည် မတည်မမြဲ၊ အစဉ်ပြောင်းလဲလျက် ရှိ၏။ “မြစ်တွင်းသို့ ခြေချဆင်းလျှင် ခြေတလှမ်းနှင့်တလှမ်း မကူညီနိုင်၊ အသစ်အသစ်သော ရေတို့သည် သင့်ပေါ်သို့ ဖြတ်၍ စီးဆင်းသွားနေသည်” ဟု သူက ဆိုခဲ့သည်။

သတ်မှတ်ခေါ်ဆိုနိုင်သည် မဟုတ်ကြောင်း သဘောတူကြပေလိမ့်မည်[၁]။ သို့ရာတွင် တခုနှင့်တခု မဆက်မစပ် သီးခြားဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာနှင့် နာမက္ခန္ဓာ ဤငါးခုတို့သည် အတူတကွ ပူးပေါင်း၍ ရုပ်နာမ် ၂-ပါး "စက်ယန္တရား[၂]" အဖြစ် ဆောင်ရွက်လာသောအခါ "ငါ" ဟူသော သဘောအယူဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။ ဤအယူကား မှားယွင်းသော အယူပင်ဖြစ်၍ အထက်တွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတွင် ပါဝင်သည့် ၅၂-ပါးသော စေတသိက်များအနက် တပါးသာ ဖြစ်ပေသည်။ "ငါ"ဟု မှားယွင်းယူဆသည့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိပင်တည်း။

ပညတ်ဝေါဟာရအားဖြင့် "သတ္တဝါ"ဟု သမုတ်အပ်သော ဤခန္ဓာငါးပါးသည်ပင် ဒုက္ခ ဖြစ်ပေသည်။ (သင်္ခါရဒုက္ခ)၊ ၎င်းခန္ဓာငါးပါး၏ နောက်ကွယ်၌ ရပ်တည်၍ ဒုက္ခကို ခံစားအပ်သော "သတ္တဝါ" သို့မဟုတ် "ငါ"ဟူ၍ အခြားမရှိပြီ။ ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ မိန့်မြွက်ဘိသကဲ့သို့ "ဒုက္ခသည်သာ ရှိ၏၊ ဒုက္ခကိုခံစားတတ်သောသူ တစုံတယောက်မျှမရှိ၊ ပြုပြင်ခြင်းသာလျှင် ရှိ၏၊ ပြုတတ်သူ မရှိ"[၃]။

လှုပ်ရှားမှု နောက်ကွယ်တွင် ရပ်တည်နေသော လှုပ်ရှားသူ ဟူ၍ မရှိ၊ လှုပ်ရှားမှုမျှသာ ဖြစ်သည်။ လောကကြီးသည် လှုပ်ရှားလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုမှု မမှန်ကန်ချေ။ လောကသည်ပင် လှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပေသည်။ လောကနှင့် လှုပ်ရှားမှုသည် ကွဲပြားခြားနားသောအရာ ၂-ခု မဟုတ်ပေ။ တနည်းဆိုသော် ကြံစည်စိတ်ကူးမှု နောက်ကွယ်၌ ကြံစည်စိတ်ကူးသူဟူ၍ မရှိပေ။ စိတ်အကြံအစည်သည်ပင် စိတ်ကူးသူ ဖြစ်ပေသည်။ ကြံစည်စိတ်ကို ပယ်ဖျောက်၍ စိတ်ကူးသူကို ရှာဖွေမတွေ့နိုင်ချေ။ "ငါ ကြံစည်စိတ်ကူးသည်၊ ထို့ကြောင့် ငါရှိသည်"ဟု ယူဆသော ၁၇-ရာစု

၁။ အနတ္တသဘောတရားကို အခန်း ၅-တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြပါမည်။
၂။ အမှန်စင်စစ် အရှင် ဗုဒ္ဓဃောသသည်"သတ္တဝါ"ကို သစ်သားစက်ယန္တရား (ဒါရုယန္တ)နှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြခဲ့ပေသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၅၉၄-၅၉၅)
၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၅၁၃)။

ခေတ် ပြင်သစ် အဘိဓမ္မာဆရာ ဒေးကပ် (Dascarter) ၏ ယူဆချက်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ ယူဆချက်မှာ ဖီလာကန့်လန့် ဖြစ်နေသည်ကို ဤနေရာတွင် သတိပြုမိကြမည် မလွဲပေ။

ယခုအခါ လောက (ဘဝ) ၌ အစရှိသလော ဟူသော ပုစ္ဆာကို မေးမြန်းကောင်း မေးမြန်း လိုကြပေမည်။ ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်အရ သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏ ဘဝရေစီးကြောင်းအစကို မကြံစည်နိုင်ဟု ဖြေရပေမည်။ ဘုရားသခင်က ဘဝကို ဖန်ဆင်းသည်ဟု ယုံကြည်သူများသည် ဤအဖြေကို အံ့သြပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအား "ဘုရားသခင် ဘယ်ကစသနည်း" ဟု မေးမြန်းမူ "ဘုရားသခင်၌ အစမရှိ" ဟု မဆိုင်းမတွ ဖြေကြားပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ ဖြေကြားသည်ကိုတော့ ၎င်းတို့ မအံ့သြချေ။ ဗုဒ္ဓက "အို-ရဟန်းတို့၊ ဤသည်ပတ်လျက်ရှိသော သံသရာဝဲဝိုင်း၌ မြင်နိုင်သော အဆုံး မရှိ၊ အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းလျက် တဏှာဖြင့်ချည်နှောင်ခြင်း ခံကြရပြီး ဝိုင်းကာ တဝဲလည်လည် ပြေးသွားကျင်လည် နေကြရသော သတ္တဝါတို့၏ ဦးစွာအစကိုလည်း မြင်နိုင်အပ်သည် မဟုတ်" ဟု မိန့်မြွက်တော် မူခဲ့ပေသည်[၁]။ ၎င်းပြင် ဘဝ၏ ကျင်လည် ပြေးသွားရန် အဓိကအကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာနှင့်ပတ်သက်၍ "ဤအခါမှ ရှေ့၌ အဝိဇ္ဇာ မဖြစ်ဘူးသေး၊ ထိုမှနောက်၌ ဖြစ်ခဲ့ပြီ" ဟု အဝိဇ္ဇာ၏ရှေ့အစွန်းကို မသတ်မှတ်နိုင်ဟုလည်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်[၂]။ သို့ကြောင့် တိကျသော မှတ်သားချက်တခုပြု၍ ၎င်း၏ရှေ့၌ ဘဝ မဘည်ရှိခဲ့ပေဟု ဘဝ၏ ရှေ့စွန်းကို သတ်မှတ်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။

ဤကား ဒုက္ခအရိယသစ္စာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အကျဉ်းချုပ်ပေတည်း။ ဤပဉ္စမအရိယသစ္စာကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်နားလည်ရန် လွန်စွာ အရေးကြီးပေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း "ဒုက္ခ ဆင်းရဲကို မြင်သောသူသည် ဆင်းရဲဖြစ်

၁။ သံယုတ် ၃၊ စာမျက်နှာ (၁၇၈-၁၇၉၊ ၁၄၉-၁၅၁။)

၂။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ၅။ (ပဘစ) စာမျက်နှာ (၁၁၃)။

ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း မြင်၏။ ဆင်းရဲချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)ကိုလည်း မြင်၏။ ဆင်းရဲချုပ်ရာ(နိဗ္ဗာန်)သို့ သွားရာလမ်းကြောင်း ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကိုလည်း မြင်သောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်[၁]။

အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှားယွင်းစွာ တွေးခေါ်ကြသကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓသာသာဝင်တဦးဖြစ်ဘဝသည် သောကငြိုငြင် မပျော်ရွှင်စရာဟု မမှတ်ယူသင့်ပေ။ အမှန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်စစ်စစ်တဦးသည် စိတ်အချမ်းသာဆုံး၊ အပျော်ရွှင်ဆုံး ယတ္တာပါတဦးသာ ဖြစ်ပေသည်။ သူ၌ ကြောက်ရွံ့ဘွယ်၊ စိုးရိမ်ဘွယ် ကိစ္စဟူ၍ မရှိ၊ အစဉ်သဖြင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်း၍ အကြောင်းအရာတို့ကို အဖြစ်သနစ်မှန်အတိုင်း သိရှိရကား မည်သည့်ပြောင်းလဲမှုသို့မဟုတ် ဘေးအန္တရာယ်တို့နှင့် ရင်ဆိုင်ရစေကာမူ တုန်လှုပ် ချောက်ချားခြင်းကင်းပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် မည်သည့်အခါကမျှ စိတ်မသာယာခြင်း တွေဝေညစ်မှိုင်းခြင်း မဖြစ်ခဲ့ပေ။ အစဉ်သဖြင့် ရွှင်ပြုံးနေတော် မူသည်။ (မိဟိတ ပုဗ္ဗင်္ဂမ) ဟု ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော် မှီလိုက်သူတို့က ဖော်ပြပြောဆိုကြသည်။ ပန်းချီကားများနှင့် ရုပ်တုများတွင် ဗုဒ္ဓအား ကြည်ရွှင်သော၊ တည်ငြိမ်သော၊ ကျေနပ်ရောင့်ရဲသော၊ ကြင်နာသော မျက်နှာဟော်ဖြင့်သာ ထုတ်ဖော်တင်ပြ ကြပေသည်။ အနည်းငယ်မျှပင် ငြိုငြင်၊ ပင်ပန်း၊ နာကျင်၊ ဆင်းရဲနေပုံကို မတွေ့မြင်ကြရပေ[၂]။ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်

၁။ သံယုတ်၊ ၅။ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၄၅၇။ အမှန်အားဖြင့် သစ္စာလေးပါးတွင် တပါးပါးကို မြင်သောသူသည် ကျန်သုံးပါးကိုလည်း မြင်တော့သည်ဟု ဗုဒ္ဓက ဟောကြားတော်မူသည်။ သစ္စာလေးပါးတို့သည် အချင်းချင်းဆက်စပ်လျက် ရှိကြပေသည်။

၂။ ပန္ဒာရနယ်မှ ရုပ်တုတခုနှင့် တင့်တပ်ပြည် ဖူကျင်နယ်မှ ရုပ်တုတခုတွင် ဂေါတမ၏ပုံတော်ကို နံရိုးပြိုင်းပြိုင်းထ၍ ပိန်လှီ၊ ချိနဲ့နေသော တရားကျင့်ပုဂ္ဂိုလ်တဦးအဖြစ် ဖော်ပြထားသည်။ ပုံများမှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်မီ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ငြိုငြင်စွာ ညှဉ်းပန်းခဲ့စဉ်အချိန်က ရုပ်ပုံတော်ကို ဖော်ပြထားခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ရပြီးနောက် ထိုဆင်းရဲပင်ပန်းသော ကျင့်စဉ်များကို ဗုဒ္ဓသည် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ ပစ်ပယ်ခဲ့ပေသည်။

ပတ်သက်သည့် အနုပညာလက်ရာများ၊ အဆောက်အဦများ၊ ဘုရားကျောင်းများကို လေ့လာပါက စိတ်ညစ်ညူး၊ ထိုင်းမှိုင်းမှုကို မဖြစ်စေဘဲ တည်ငြိမ် အေးချမ်းသည့်အရသာကိုသာ ခံစားကြရပေသည်။

ဘဝခရီး လမ်းကြောင်းတွင် ဆင်းရဲဒုက္ခကို တွေ့ကြရမည် ဖြစ်သော်လည်း ဗုဒ္ဓတရားကို လိုက်နာသူသည် တွေ့ကြုံရသော ဆင်းရဲဒုက္ခအတွက် ပူပန်ခြင်း၊ ဒေါသထွက်ခြင်း၊ စိတ်မရှည်ခြင်း မဖြစ်စေသင့်ပေ။ လောကရှိ မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကြီးများတွင် ဗုဒ္ဓတရားတော်အရ စက်ဆုပ်မုန်းတီးခြင်းသည် တခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ စက်ဆုပ်မုန်းတီးခြင်း (ပဋိဃ)၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို "သက်ရှိ သတ္တဝါတို့အပေါ် မကောင်းစိတ်ထားခြင်း၊ ဒုက္ခဆင်းရဲအတွက် စိတ်နှလုံးမသာမယာခြင်း၊ ဒုက္ခဆင်းရဲနှင့် ပတ်သက်သမျှအပေါ် မကောင်းသဘောထားခြင်း" ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုသည်။ ၎င်း၏ ကိစ္စမှာ ပျော်ရွှင်ခြင်းကင်းမဲ့သော ဘဝ၏အခြေခံနှင့် မကောင်းမှုများ ဖြစ်စေရန် ဖြစ်သည် ဟု ပြသည်။[၁] ထို့ကြောင့် ဒုက္ခနှင့်ရင်ဆိုင်ရ၍ စိတ်တိုခြင်းသည် မှားသော သဘောထားဖြစ်သည်။ ဒုက္ခဆင်းရဲ ဖြစ်သည်ကို စိတ်မရှည်ခြင်း၊ ဒေါသအမျက်ထွက်ခြင်းဖြင့် မပြေပျောက်နိုင်ချေ။ မပြေပျောက်နိုင်ရုံမက မနှစ်မြို့ဘွယ်ဖြစ်နေသော ကိစ္စတခုကို ပို၍အခြေအနေဆိုးကာ ဒုက္ခပိုမို၍ တိုးလာရန်သာ ရှိပေသည်။ စိတ်တိုခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းသည် ဒုက္ခကို ကုစားနည်းမဟုတ်၊ ဒုက္ခ၏သဘောတရားကို နားလည်၍ မည်သို့ဖြစ်လာသည်၊ မည်ကဲ့သို့ပြေပျောက်မည်စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ စိတ်လက်ရှည်စွာ အသိဉာဏ်၊ ဇွဲ၊ ဝီရိယတို့ကို အသုံးပြု၍သာ ကုစားနိုင်ပေမည်။

ထေရဂါထာ၊ ထေရီဂါထာဟူသော ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓစာပေ ၂-စောင်တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားရေအေးကို သောက်သုံးရ၍ ငြိမ်းချမ်းပျော်ရွှင်မှုကို ရကြသော ဘုရားသားတော်၊ သမီးတော်တို့၏ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာ သီကျူးထားသော မြွက်ဟချက်များကို ဖတ်ရှုနိုင်ကြ

၁။ အဘိဓမ္မ သမုစ္စယ။ အသင်္ဂ။ စာမျက်နှာ (၇)။

ပေသည်၊ ကောသလပြည့်ရှင် ဘုရင်မင်းက မြတ်စွာဘုရားအား "အရှင်မြတ်၏တပည့်သား ရဟန်းများသည် အခြားဘာသာရေးဂိုဏ်းဝင်များ၏ တပည့်တပန်းများကဲ့သို့ ပိန်ကြုံရှုံ့မဲ့ ကြမ်းတမ်း၊ ဖျော့တော့၊ လှိုကင်း၊ ခေါင်းပါး၍ ရုပ်ပျက် ဆင်းပျက် မဟုတ်ဘဲ အလွန် ရွှင်လန်း အားရ (ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌ) မြူးထူး တက်ကြွစွာ (ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂ) ရဟန်းဘဝ၌ ပျော်ပိုက်သော သဘောရှိ၍ အလွန်မွေ့လျော် (အဘိရတရူပ) ပြည့်ဖြိုးသော ဣန္ဒြေ ရှိကုန်လျက် (ပီဏိန္ဒြိယ) ကြောင့်ကြမဲ့ (အပ္ပေါဿုက္က) ပူပင်ကင်း (ပန္နလောမ) ငြိမ်းချမ်းစွာ (ပရဒတ္တဝုတ္တ) သားသမင် စိတ်ထားဖြင့် (မိဂဘူတေန စေတသာ) စိတ်ပေါ့ပါးစွာ နေကြပါကုန်သည်ဘုရား" ဟု တကြိမ်သောအခါ လျှောက်ထားဘူးလေသည်။ ဤကဲ့သို့ ကောင်းမြတ်သောစိတ်ထားဖြင့် နေနိုင်ကြသည်မှာ ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်အဆီအနှစ် ပြည့်ပြည့်ဝဝကို အမှန်မုချ သောက်သုံးခံစားထားပြီးဖြစ်၍သာ နေနိုင်ကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်းကိုလည်း ဘုရင်က လျှောက်ထားသေးသည်[၁]။

ဗုဒ္ဓဘာသာသည် သစ္စာတရားကို ဖော်ထုတ်ရယူရန် နှောင့်ယှက်ဟန့်တားစေသည့် ငြိုငြင်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း၊ နောင်တရခြင်း၊ ကုက္ကုစ္စဖြစ်ခြင်း၊ ညှိုးမှိန်ခြင်းစသော စိတ်သဘောထားမျိုးနှင့် လုံးလုံးဆန့်ကျင်သည်။ စိတ်ရွှင်လန်းမှု (ပီတိ) ကိုမူ နိဗ္ဗာန်ရစေခြင်းငှါ ကြိုးစားအပ်သည့် ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါးတွင် အင်္ဂါတပါးအဖြစ် ထည့်သွင်းထားသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ မှတ်သား သတိပြုကြရပေမည်[၂]။

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၂။ (ပဘဝ) စာချက်နှာ (၁၂၁)။

၂။ ဗောဇ္ဈင် (၇)ပါး အကြောင်းကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအခန်းတွင် ကြည့်ရှုပါ။

အခန်း (၃)

ဒုတိယ အရိယသစ္စာ

သမုဒယ=ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်ခြင်းအကြောင်း

ဒုတိယ အရိယသစ္စာသည် ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်ရာ မူလအကြောင်း ဖြစ်သည်။ (ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ)။ ပါဠိတော်များတွင် နေရာအနှံ့အပြား၌ တွေ့ရှိရ၍ လူများအသိရှိဆုံး ဖြစ်သည့် သမုဒယသစ္စာ၏ အဓိပ္ပါယ် ဖော်ပြချက်မှာ "အကြင် တဏှာသည် တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏ (ပေါနောဗ္ဘဝိကာ)။ နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏(နန္ဒိရာဂသဟဂတာ)။ ထိုထိုအာရုံ၌ လွန်စွာ နှစ်သက်တတ်၏ (တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ)။ ဤတပ်မက်မှု တဏှာဟူသည် အဘယ်နည်း။

(၁) ကာမဂုဏ်၌ ဆာလောင် တပ်မက်မှု (ကာမတဏှာ)၊

(၂) ဘဝ၌ ဆာလောင် တပ်မက်နှစ်သက်မှု (ဘဝတဏှာ)၊

(၃) ဘဝကင်းပြတ်ခြင်း၌ တပ်မက်မှု(ဝိဘဝတဏှာ)—

တို့တည်း ဟူ၍ ဖြစ်သည်[၁]။

နည်းအမျိုးမျိုး ပရိယာယ် အသွယ်သွယ်ဖြင့် ပေါ်ထွက်ထင်ရှားလာတတ်သော ဤတပ်မက်မှု တဏှာ၊ ရမ္မက်၊ လောဘ၊ တောင့်တမှုသည် ဒုက္ခပေါင်းစုံကို ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်စေ၍ သတ္တဝါတို့၏ ဘဝစဉ်ဆက်ရေးကို ဖန်တီးပေးလေသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအား မူလအကြောင်းရင်းအဖြစ် မထင်မှတ်အပ်ပေ။ ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် အရာရာသည် တခုခုနှင့် ဆက်စပ်မှီဘွယ် ယှဉ်ပြိုင်နေရကား မူလအကြောင်းရင်း ဟူ၍ မရစကောင်းပေ။ ဒုက္ခ၏အစ ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းဟု ယူဆရသော ဤ "တဏှာ" သည်ပင်

၁။ မဟာဝဂ္ဂ..ဝိနည်း (အလွှတ်ပါ၊ ၁၉၂၂) စာမျက်နှာ (၉)။
သံယုတ် ၅။ (ပဘစ) စာမျက်နှာ (၄၂၁)။

ရင်းကိုယ်တိုင် ဖြစ်ပေါ်ရန် အာရုံအရသာခံစားမှု (ဝေဒနာ)[၁] အပေါ်တွင် တည်ရှိနေ၍ ဝေဒနာသည်လည်း ထိတွေ့မှု (ဖဿ) ရှိမှ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်၊ ဤသို့လျှင် တခုအပေါ်တခု မှီခို၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ဝိုင်းအဖြစ် လှည့်ပတ်နေပေသည်။ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စက်ဝိုင်းအကြောင်းကို နောက်တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြပါမည်။

ထို့ကြောင့် တဏှာသည် ဒုက္ခကို ဖြစ်စေသော ရှေးဦးမူလအကြောင်းလည်း မဟုတ်ချေ။ တခုတည်းသော အကြောင်းလည်း မဟုတ်ချေ။ သို့ရာတွင် ထိုတဏှာသည် အသိသာဆုံးနှင့် နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်ရကား "အားလုံးခြုံ၍ အဓိက တရားခံ" ဖြစ်လာရသည်။ ဤအကြောင်းများကြောင့် ပါဠိတော် အချို့နေရာများ၌ ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် တဏှာကို ရှေးဦး တင်ပြပြီးနောက် အခြား ကိလေသာနှင့် သာသဝဓမ္မများကိုလည်း ဖော်ပြကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်[၂]။ ကျယ်ပြန့်စွာ ဆွေးနွေးရန် နေရာမရှိရကား ဤ "တဏှာ" ၏ ဗဟိုချက်ကိုင်သည် အဝိဇ္ဇာမှဖြစ်ပေါ်လာသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပင် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်သား သတိပြုက လုံလောက်ပေပြီ။

ဤနေရာ၌ "တဏှာ" ဟူသည် ကာမဂုဏ်စည်းစိမ် ပစ္စည်းဥစ္စာရတနာနှင့် တန်ခိုး အာဏာတို့ကို စွဲလမ်း တပ်မက်ခြင်း ဟုသာ မယူရဘဲ စိတ်ကူး စိတ်သန်း အသင်အမြင် သဘော အယူအဆ တွေးတောချက် ယုံကြည်ချက်တို့ကို စွဲလမ်း ဆုပ်ကိုင် ထားခြင်းလည်း တဏှာ (ဓမ္မတဏှာ)[၃] တွင် အပါအဝင် ဖြစ်ပေသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အကြောင်းအရာများကြောင့် အိမ်ထောင်စုချင်း ခိုက်ရန် ဖြစ်ပွားကြသည်မှ လူမျိုးချင်း တိုင်းပြည်

၁။ ဝေဒနာသမုဒယာ တဏှာသမုဒယော။ မဇ္ဈိမနိကာယ်....၁။
(ပတစ) စာမျက်နှာ (၅၁)။

၂။ ဝိဘင်္ဂ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၀၆)။

၃။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၁၊ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၅၁)။
သံယုတ် ၂။ စာမျက်နှာ (၇)၊ ဝိဘင်္ဂ စာမျက်နှာ (၃၈၀)။

ချင်း တိုက်ခိုက်ကြရသည့် စစ်ပွဲကြီးများတိုင်အောင် ကမ္ဘာလောကတွင် အန်တုဖက်ပြိုင် ဘေးဒုက္ခဆိုင်လော မျှ ဗုဒ္ဓ၏ စိစစ် ဝေဘန်ချက်အရ ဤကိုယ်ကျိုးရှုတဏှာ[၁]မှ ဖြစ်ပွါးပေါ် ပေါက်လာခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဤရှုထောင့်မှ ကြည့်သော် အားလုံးသော စီးပွါးရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးရာ ပြဿနာ တို့သည် ဤကိုယ်ကျိုးရှု တဏှာတွင် အခြေခံလျက် ရှိပေသည်။ စစ်မက်ရေးရာများနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငြင်းခုံမှုများကို ဆွေးနွေးဖြေရှင်းကြသော ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်ကြီးတို့သည် ဤပြဿနာများကို စီးပွါးရေးနှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ် အတွင်းမှာသာ သုံးသပ်နေသမျှ ပြဿနာ၏ အခြေအမြစ်မှန်တိုင်အောင် နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာတတ်သည် မဟုတ်ဘဲ၊ အပေါ်ယံကမျှသာ ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရဋ္ဌပါလအား ဗုဒ္ဓ မိန့်မြွက်တော်မူသည့်အတိုင်း "ကမ္ဘာလောကကြီးသည် မျှော်လင့်ဖင့်နွဲ့လျက် ယက်ကန်ယက်ကန်ဖြင့် တဏှာ့ကျေးကျွန် (တဏှာဒါသော) ဖြစ်နေရသည်။

ကမ္ဘာ့ပြဿနာ အရပ်ရပ်နှင့် ဆင်းရဲဒုက္ခ အပေါင်းတို့သည် အတ္တဟိတ ကိုယ်ကျိုးရှု၊ လောဘ ရမ္မက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာရသည်ဟု လူတိုင်းသဘောတူ လက်ခံကြပေမည်။ နားလည်ရန် မခက်ခဲလှသော အရာပေ။ သို့ရာတွင် ဤအာသာရမ္မက် "တဏှာ" သည် ဘဝသစ်ကို မည်ကဲ့သို့ ပြန်လည် ဖြစ်ပေါ်စေသည်(ပေါနောဗ္ဘဝိကာ)ကိုမူ လွယ်လွယ်ဖြင့် သဘောပေါက်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ ဤနေရာတွင် ပဌမအရိယသစ္စာ၏ အဘိဓမ္မာ သဘောတရားများနှင့် ယှဉ်လျက် ဒုတိယအရိယသစ္စာ၏ ပိုမိုနက်နဲသော အဘိဓမ္မာ သဘောတရားများကို ဆွေးနွေးကြရမည်ဖြစ်ရာ ကံနှင့် ဘဝသစ်တို့ အကြောင်းကို အနည်းငယ် သဘောပေါက်ရန် လိုပေသည်။

သတ္တဝါတို့၏ တည်ရှိရေးနှင့် ဘဝအစဉ် ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်ရေး အတွက် အာဟာရ လေးပါး တည်းဟူသော အကြောင်း တရားများ ညီညွတ်ကြရမည်၊ ၎င်း တို့မှာ—

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ် စာမျက်နှာ(၈၆)။

(၁) သာမန် နေ့စဉ် အလုပ်အလွေး စားမျိုးအပ်သော အစား အစာ (ကဗဠီကာရာဟာရ)၊

(၂) (ဟဒယ ဝတ္ထုအပါအဝင်) ပသာဒရုပ်ဝတ္ထုများနှင့် ပြင်ပ အာရုံတို့ ထိခိုက်တွေ့ဆုံမှု (ဖဿာဟာရ)၊

(၃) အသိစိတ် (ဝိညာဏာဟာရ) နှင့်

(၄) စေတနာ စေတသိက် (မနောသဉ္စေတနာဟာရ)-

တို့ ဖြစ်ကြသည်[၁]။

ဤလေးပါး အနက်တွင် စေတနာ စေတသိက်သည် ဘဝ၌ ရပ်တည်ရန်၊ တဖန် ဘဝသစ် ဖြစ်ပေါ်ရန်၊ ဘဝစဉ်ဆက်ရန်နှင့် ဘဝပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်ရန်၊ လိုလားနိုးဆွနေသော စိတ်အလို အာသာဆန္ဒပင် ဖြစ်ပေသည်[၂]။ ကောင်းမှုနှင့် မကောင်းမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် (ကုသလာကုသလကမ္မ)[၃] ဤအလိုဆန္ဒသည် ဘဝရပ်တည်ရေးနှင့် စဉ်ဆက်ရေး၏ ရေသောက်မြစ်ကို ဖန်တီးလေသည်။ ဤအလိုဆန္ဒသည် စေတနာပင်[၄] ဖြစ်သည်။ စေတနာသည် ကံပင်ဖြစ်၏ဟု ဗုဒ္ဓ ရှင်းလင်းပြကြောင်း ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးပေပြီ၊ အထက်ဖော်ပြပါ မနောသဉ္စေတနာဟာရ နှင့်ပတ်သက်၍ "မနောသဉ္စေတနာဟာရကို နားလည် သဘောပေါက်လျှင် တဏှာသုံးပါး[၅]အကြောင်းကို သိရှိနားလည်ပြီ"ဟု ဗုဒ္ဓက မိန့်ဆိုခဲ့လေသည်။ ဤနည်းဖြင့် တဏှာ၊ စေတနာ၊ မနောသဉ္စေတနာဟာရ၊ ကံ စသည်တို့သည် သဘောအနက်တခုတည်းကိုသာ ဆောင်ကြပေသည်။ ၎င်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ကား "ဘဝတည်ရှိရန်၊ ဘဝသစ်သို့ ထောင်ရန်၊ ဘဝပေါင်း များစွာဖြစ်ပါရန်၊ ကိုယ်ပွါးသည်ထက် တိုးပွါးလာရန်၊ စုပေါင်းသည်ထက်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ် စာမျက်နှာ (၄၈)။

၂။ ဤစေတနာစေတသိက်ကို ခေတ်သစ်စိတ်ပညာမှ 'လိဗိဒို' ခေါ် ကာမစိတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။

၃။ မဇ္ဈိမနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၊ ပပဉ္စသူဒနီ ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၂၁၀)။

၄။ မနောသဉ္စေတနာတိ စေတနာ ဧဝ ဝုစ္စတိ။ ပပဉ္စသူဒနီ၊ စာမျက်နှာ ၂၀၉။

၅။ သံယုတ် ၂။ စာမျက်နှာ ၁၀၀။ (၁) ကာမတဏှာ (၂) ဘဝတဏှာ (၃) ဝိဘဝ-တဏှာ။

စုပေါင်းလာရန်” အလိုဆန္ဒ အာသာရမ္မက်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသည်ပင် ဒုက္ခဆင်းရဲ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ သတ္တဝါ တည်းဟူသော ခန္ဓာ (၅) ပါးတွင် သခ်ိဳရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင် တွေ့ရှိရသည်[၁]။

ဤအချက်သည် ဗုဒ္ဓဒေသနာတွင် အရေးကြီးဆုံးနှင့် အထူးဂရုပြုအပ်သော အချက်ကြီးများအနက် တချက် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းအရာ၊ ဒုက္ခ၏မျိုးစေ့သည် ဒုက္ခ၏တရားကိုယ်တွင်းမှာသာ ရှိ၍ အပြင်ပတွင် မဟုတ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ ရှင်းလင်းသေချာစွာ မှတ်သားကြရပေမည်။ ထိုနည်းတူ ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်း၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ၊ ဒုက္ခမျိုးစေ့ ပျက်ပြုန်းရာသည် ဒုက္ခ၏တရားကိုယ်တွင်းမှာသာ ရှိ၍ အပြင်ပတွင် မဟုတ်ကြောင်း မှတ်သား သတိပြုကြရမည်။ ပါဠိစာတော်များတွင် တွေ့ရှိရသည့် “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မံ=ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သဘောရှိသော တရားဟူသမျှသည် ချုပ်ပျောက်ခြင်း သဘောရှိ၏[၂]”ဟု ဆိုရာ၌ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ပေသည်။ သတ္တဝါသော်၎င်း၊ အရာဝတ္ထုသော်၎င်း၊ အဖွဲ့အစည်း တခုတွင်၎င်း မိမိအတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပေါက်ပွားခြင်း၊ သဘာဝကိန်းအောင်း ပါရှိနေပါက ကိုယ်တိုင် ချုပ်ငြိမ်းရာ ပျက်ပြုန်းရာ သဘောနှင့် ဗီဇမျိုးစေ့လည်း မိမိ၏အတွင်း၌ တပါတည်း ကပ်လျက် တည်ရှိမြဲဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် ဒုက္ခ(ခန္ဓာငါးပါး)သည် ၎င်း၏ တရားကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သဘောရှိရကား ၎င်း၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောလည်း ၎င်း၏ အတွင်း၌ပင် ကိန်းအောင်း တည်ရှိနေပေသည်။ ဤအချက်ကို တတိယ အရိယသစ္စာ နိရောဓအကြောင်း ဆွေးနွေးရာတွင် ထပ်မံတင်ပြပါဦးမည်။

ပါဠိစကားလုံး ‘ကမ္မ’ သို့မဟုတ် သက္ကတစကားလုံး ‘ကာရ်မ’ (ခေတ်ကရ်-ပြုလုပ်ရန်)၏ ဝေါဟာရ စာပေအဓိပ္ပါယ်သည် “အမှု”။ “ဆောင်ရွက်

၁။ သံယုတ် ၂။ စာမျက်နှာ (၂၊)။
၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၂၈၀)။
သံယုတ် ၄။ စာမျက်နှာ (၄၇၊၁၀၇)။ သံယုတ် ၅။ စာမျက်နှာ (၄၂၅)။

ခြင်း”ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် ယူဆသော “ကမ္မ”၏ သဘောမှာ တိကျထူးခြားသော အနက်ကိုပြ၍ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်မှု တိုင်းကို မဆိုလို၊ စေတနာ၏ အမှုကိုသာ ကံဟု ဆိုလိုပေသည်။ လူအများ မှားယွင်း၍ ပေါ့ပေါ့ဆဆ သုံးစွဲယူဆနေသကဲ့သို့ ကမ္မ၏ အကျိုးတရားကို လည်း ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပေ။ ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေတွင် ကမ္မသည် အကျိုး တရားဟု အနက် အဓိပ္ပါယ် မသက်ရောက်ပေ။ ကမ္မကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ သော အကျိုးတရားကို ကမ္မဖလ၊ သို့မဟုတ် ကမ္မဝိပါက ဟူ၍ ခေါ် တွင်သည်။

ဆန္ဒ,လောဘသည် ကောင်းသည်လည်း ရှိ၊ ဆိုးသည်လည်း ရှိသကဲ့သို့ စေတနာသည်လည်း အကောင်း အဆိုး (၂)မျိုး ရှိနိုင်ရကား ကံတွင် အကောင်း အဆိုး ရှိရသည်။ ကောင်းသောကံ(ကုသလ)သည် ကောင်း ကျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေ၍ မကောင်းသောကံ(အကုသလ)သည် မကောင်း ကျိုးကို ပေးလေသည်။ တဏှာ၊ စေတနာ၊ ကံ-တို့တွင် ကောင်းလျှင် ကောင်းသလို၊ ဆိုးလျှင် ဆိုးသည့်အလျောက် အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ဆက် လက်တည်ရှိ ဖြစ်ပေါ်ရန် အား အချိန် ရှိကြသည်။ အကောင်း,အဆိုး ဟူသည် နှိုင်းခိုင်း၍ သုံးနှုန်းသောခြင်းသာဖြစ်၍ သံသရာစက်ဝိုင်းအတွင်း မှာပင် တည်ရှိရပေသည်။ ရဟန္တာသည် အမှုကိစ္စကို ပြုမူဆောင်ရွက် သော်လည်း ကံအနာ မရောက်ချေ။ အကြောင်းမူ ရဟန္တာသည် သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ပယ်ခွါပြီးဖြစ်၍ ဘဝဆက်တည်ရန်၊ ဖြစ်ပေါ်ရန် တဏှာနှင့် အခြား ကိလေသာအညစ်အကြေး(သာသဝဓမ္မ)များမှ ကင်းလွတ်ပြီး ဖြစ်သော ကြောင့်ပေတည်း။ ၎င်းအတွက် ဘဝတဖန် မဖြစ်တော့ပြီ။

ကံသဘောတရားကို လောကကျင့်ဝတ်အတိုင်းတွေးစဉ်မှု၊ သို့မဟုတ် ဆုလာဘ်နှင့် အပြစ်ဒဏ်ဟု ခေါ်ဆိုကြသည့် ဝါဒများနှင့် မရှုပ်ထွေးမိရန် သတိပြုရပေမည်။ “ကျင့်ဝတ်အရ တရားမျှတစေခြင်း” “ဆုလာဘ်ပေး ချခြင်း” “အပြစ်ဒဏ်ထားခြင်း” စသော အယူသဘောတို့သည် “ထာဝရ ဘုရားသခင်” ဝါဒမှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထာဝရဘုရားသခင် သည် အမှားအမှန်ကို ဝေဘန်ဆုံးဖြတ်၍ တရားဥပဒေများ သတ်မှတ်

ချထားခြင်း၊ တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းများ ပြုသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ "တရားမျှတစေခြင်း"ဟူသော ဝေါဟာရသည် မရှင်းမလင်း မပြတ်သားပဲ အန္တရာယ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ လူ့လောကတွင် ဤ "တရားမျှတစေမှု"တို့စွမ်းများကြောင့် ကောင်းကျိုးအကျိုး ဆိုးပြစ်ကို ပို၍ ခံယူနေကြရသည်။ ကံ အယူဝါဒမှာမူ အကြောင်းနှင့်အကျိုး သဘောတရား၊ လုပ်ရှားမှုနှင့် တုံ့ပြန်မှု သဘောတရားသာ ဖြစ်သည်၊ ဤသဘောတရားသည် သဘာဝဓမ္မဖြစ်၍ "တရားမျှတမှု"၊ "ဆုသာဘ်ချမှု"၊ "အပြစ်ဒဏ်ခတ်မှု"စသော ဝါဒများနှင့် မည်သို့မျှ မသက်ဆိုင်ပေ။ မည်သည့် စေတနာကံမဆို ၎င်း၏အကျိုးတရားကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကောင်းသော ဆောင်ရွက်မှုအတွက် ကောင်းကျိုးထွက်ပေါ်၍ မကောင်းမှုအတွက် မကောင်းကျိုး ခံယူရပေမည်။ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ မည်သည့် တန်ခိုးအာဏာရှင်ကမျှ မိမိအပြုအမူကို စေ့ဘန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ သနားညီမျှစေခြင်း၊ ဆုသာဘ်ချီးမြှင့်ခြင်း၊ အပြစ်ဒဏ်ခတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်သည်မဟုတ်ပဲ သဘာဝဓမ္မအရ အလိုအလျောက် ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး ပေါ်ထွက်ရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို သိရှိနားလည်ရန် ခဲယဉ်းလှမည် မဟုတ်ပေ။ စေတနာကံ၏အကျိုးသည် ဘဝသက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးနောက် ဘဝသစ်မှာသည်း ဆက်လက်ပေါ်လွင်နိုင်သည်-ဟူသည့် အချက်ကိုမူ လွယ်လွယ်ဖြင့် နားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤနေရာ၌ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ "သေဆုံးခြင်း"ဟူသော အကြောင်းခြင်းရာကို ရှင်းလင်းတင်ပြပေမည်။

"သတ္တဝါ"ဆိုသည်မှာ ရုပ် နာမ် တည်းဟူသော အား (ဝါ) စွမ်းအင်များ ပေါင်းစပ်နေခြင်းမျှသာ ဖြစ်ကြောင်း ရှေ့တွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ "သေခြင်း"ဆိုသည်မှာ ရုပကာယသည် မိမိရှာ်ဆောင်ရန် အမှုကိစ္စအားလုံးကို မဆောင်ရွက်တော့ဘဲ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ ရုပကာယက အမှုကိစ္စအားလုံး မဆောင်ရွက်သည့်အချိန်တွင် အထက်ဖော်ပြပါ အား (ဝါ) စွမ်းအင်အားလုံး ရပ်စဲသွားပါသလောဟု

မေးမြန်းရန် ရှိပေသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ဖြေကြားချက်မှာ "မချုပ်စဲပါ"ဟုပင် ဖြစ်သည်။ ဘဝတည်ရှိစေလိုသော ဘဝကို ဆက်သက်စေလိုသော တဘဝပြီး တဘဝ ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်စေလိုသော အာသာ၊ ဆန္ဒ၊ စေတနာ၊ ဇော၊ ရမ္မက်၊ တဏှာသည် အလွန်ကြီးမားသော အင်အားတခုဖြစ်ရကား တသက်တာလုံးသော်၎င်း၊ တဘဝလုံးသော်၎င်း၊ ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးကို သော်၎င်း ရွေ့ရှား လှုပ်ရှားစေနိုင်ပေသည်။ ကမ္ဘာတွင် ဤအင်အားထက် ကြီးမားသော အင်အား မရှိပြီ။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ရုပကာယသည့် အမှုကိစ္စ အားလုံး ဆောင်ရွက်မှု ရပ်စဲ၍ သေဆုံးခြင်း ရောက်ပြီဟု ဆိုရသော အချိန်တွင် ဤစွမ်းအင်အဟုန်သည် တန့်ရပ်မှုမရှိပဲ အခြားရုပ်သဏ္ဍာန် တခု၌ ဆက်လက်၍ ထင်ရှားပြပြန်ပေသည်၊ ဤသို့ဖြင့် ဘဝသစ်တဖန် ဖြစ်ပေါ်လာရပေသည်။

ဤတွင် ပြဿနာတရပ် ပေါ်လာပြန်သည်။ အတ္တ၊ သို့မဟုတ် ဝိညာဉ် ကောင် ကဲ့သို့ ထာဝရဘည်မြဲသော မပြောင်းလဲသော အရာဝတ္ထု၊ သို့မဟုတ် အထည်ကိုယ်ဟူ၍ မရှိဟု ဆိုပါက သေသည်၏အခြားမဲ့၌ တဖန်ပြန်လည် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘာအသစ် ပြန်လည်ထူထောင်သော အရာသည် မည်သည့်အရာဖြစ်ပါသနည်း။ သေသည်၏အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘဝကို မဆွေးနွေးမီ ယခု ပစ္စက္ခဘဝသက်တမ်းသည် အဘယ်အရာနည်း၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဆက်သက်ဖြစ်ပေါ်နေသနည်း ဟူသော အကြောင်းကို စဉ်းစားကြရပေမည်။ ဘဝ၊ လောက၊ သက်တမ်း ဆိုသည်မှာ ရုပ်၊ နာမ် တည်းဟူသော အင်အား၊ စွမ်းအင်တို့ ပေါင်းစပ်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ခန္ဓာ (၅)ပါး အစုအဝေးသာဖြစ်ကြောင်း ထပ်ခါတလဲလဲ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပေ သည်။ ၎င်းတို့သည် အစဉ်သဖြင့် ပြောင်းလဲလျက်ရှိရာ တခဏမှသည် နောက်တခဏကိုင် ဆက်သက်ဘည်မြဲခြင်း မရှိ။ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း မွေးဖွားလိုက် (ဖြစ်ပေါ်လိုက်) သေဆုံးလိုက် (ပျက်ပြုန်းလိုက်)ဖြစ်နေကြ သည်။ "အို …ရဟန်းတို့၊ ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ပေါ်လိုက်၊ ရင့်ရော်လိုက်၊ ပျက်ပြုန်း လိုက်တိုင်း သင်တို့သည် မွေးဖွားလိုက်၊ ယိုယွင်းလိုက်၊ သေလိုက် ဖြစ်နေ

ကြသည်"[၁]။ ထို့ကြောင့် ဤတသက်တာ ဘဝအတွင်းမှာပင် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့သည် မွေးလိုက် သေလိုက် ဖြစ်နေလျက်နှင့် ဆက်လက်တည်ရှိနေကြသည်။ ဤတသက်တာ ဘဝတွင် အတ္တ၊ သို့မဟုတ် ဝိညာဉ်ကောင်ကဲ့သို့ မပြောင်းလဲ၊ တည်မြဲသော အသည်ကိုယ် မရှိပါဘဲလျက် ဆက်လက်တည်ရှိနေခြင်းကို နားလည်နိုင်ပါက ရူပကာယ ချုပ်ငြိမ်းပြီးနောက် ဤအင်အားစုများပင် အတ္တ၊ သို့မဟုတ် ဝိညာဉ်ကောင် မပါဘဲ ဆက်လက်တည်ရှိနေနိုင်ခြင်းကို နားမလည်နိုင်စရာ မရှိပါ။

ဤရူပကာယသည် အမှုခပ်သိမ်း မဆောင်ရွက်တော့ဘဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားသောအခါတွင် အား, စွမ်းအင်များသည် ၎င်းနှင့်တကွ ချုပ်ငြိမ်းပျက်သုဉ်းမသွားဘဲ ဘဝသစ် တည် ဟူသော အခြား ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်တခုကို ယူရန် ဆက်လက်တည်ရှိနေပေသည်။ ကလေးငယ်၌ ကာယ၊ စိတ္တ၊ ဉာဏ စွမ်းအင်တို့သည် နူးညံ့ချိနဲ့လျက် ရှိသော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးသော လူကြီးတဦး ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ငုပ်လျှိုးနေသော တန်ခိုးသတ္တိတို့ ကိန်းအောင်းပါဝင်ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ သတ္တဝါတဦး၏ ရုပ် နာမ် တည်းဟူသော အား စွမ်းအင်များတွင်လည်း ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်သစ်တခုကို ယူရန် အစွမ်းသတ္တိတို့ ကိန်းအောင်းလျက်ရှိ၍ ယင်းတို့သည် တဖြည်းဖြည်း ဖွံ့ဖြိုးလာကာ အပြည့်အစုံဆုံး အခြေသို့တိုင်အောင် တိုးတက်ကြီးပွါးလာကြပေသည်။

အစဉ်တည်မြဲသော၊ မပြောင်းလဲသော အရာဝတ္ထု ဟူ၍ မရှိရကား တခဏမှသည် တခဏသို့ မည်သည့်အရာမျှ ကူးပြောင်းသွားသည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် တဘဝမှ တဘဝသို့ မည်သည့် တည်မြဲသော၊ မပြောင်းလဲသော အရာမျှ ရွှေ့ပြောင်း ကူးသန်းမသွားကြောင်း ထင်ရှားလှပေသည်။ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပြောင်းလဲနေသော်လည်း အဆက်မပြတ်

၁။ ပရမတ္ထဇောတိကာ၊ ၁။ (ပ ဘ စ) စာမျက်နှာ (၇၈)။ ပရမတ္ထဇောတိကာ အဋ္ဌကထာတွင် "ခန္ဓေသု ဇာယမာနေသု ဇီယမာနေသု စ မီယမာနေသု စ ခဏေ ခဏေ တွံ ဘိက္ခု ဇာယသေ စ ဇီယသေ စ မီယသေ စ" ဟု ဗုဒ္ဓနှုတ်ခပါဠ်တော်အဖြစ် ကိုးကားဖော်ပြထားသည်။ ယခုထိ ပါဠိတော် မူရင်းတွင် ဤစာပိုဒ်ကို ရှာဖွေ၍ မတွေ့ရသေးချေ။

ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အစဉ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ် ဤအစဉ်သည် ရွေ့လျားလှုပ်ရှားမှုဘခုသာ ဖြစ်ပေသည်။ ညလုံးပေါက် ထွန်းတောက်နေသည့် မီးလျှံတခုကဲ့သို့ပင်တည်း၊ မီးလျှံထပ်တူလည်း မဟုတ်၊ အခြားမီးလျှံလည်း မဟုတ်ပေ။ ကလေးငယ်မှ အသက်(၆၇)ရွယ်သို့ ရောက်သွားရာတွင် အသက်(၆၀)ရှိသူမှာ ယခင်နှစ်ပေါင်း(၆၀)က ကလေးငယ်လည်း မည်သို့မျှ မဟုတ်နိုင်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တဦးလည်း မဖြစ်နိုင်ချေ။ ထိုအတူ ဤနေရာတွင် သေ၍ အခြားတနေရာတွင် ဘဝသစ်ယူသူမှာ ယခင်ပုဂ္ဂိုလ်လည်း မဟုတ်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တဦးလည်း မဟုတ်ချေ။ (န စ သော၊ န စ အညော) ယခင် အစဉ်သန္တာန်တခုတည်း၏ အဆက်သာလျှင် ဖြစ်ချေသည်။ သေခြင်းနှင့် မွေးခြင်း၏ ခြားနားခြင်းသည် စိတ်တခဏသာ ဖြစ်သည်။ ဤဘဝ၏ နောက်ဆုံး စိတ်တခဏ(စုတိစိတ်) သည် နောက်ဘဝ၏ ပဌမဦးဆုံး စိတ်တခဏ (ပဋိသန္ဓေစိတ်)ကို ပေါ်ပေါက်စေရန် အကြောင်းကို ဖန်တီးပေးရကား အစဉ်သန္တာန်ဘန်းတွင် တဆက်တည်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤတသက်ဘာဘဝ၌ပင်လျှင် ရှေ့စိတ်တခဏသည် နောက်စိတ်တခဏ၏ ဖြစ်ပေါ်စေကြောင်းကို ဖန်တီးလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဝါဒီတို့၏ အမြင်အရ သေသည်၏ နောက်၌ ဖြစ်ပေါ်ရသော ဘဝအကြောင်းသည် နက်နဲလျှို့ဝှက်လှသည့် ကိစ္စတရပ် မဟုတ်ရကား ဤပြဿနာကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တဦးသည် ပူပန်စိုးရိမ်ခြင်း မရှိလှပေ။

ဘဝတည်ရှိရန်နှင့် ဖြစ်ပေါ်ရန် စွဲလမ်းသော တဏှာရှိနေသမျှ သံသရာစက်ရဟတ်သည် ကျင်လည်မြဲ ကျင်လည်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းစက်ရဟတ်အား ခုတ်မောင်းနေသည့် အင်အားတည်းဟူသော ဤတဏှာကို “အမှန်တရား၊ သစ္စာ(ဝါ)နိဗ္ဗာန်”ကို မျက်မှောက်ပြုသော ပညာဖြင့် ဖြတ်တောက်နိုင်မှသာ ဤ သံသရာစက်ရဟတ် အလည်ရပ်နိုင်ပေမည်။

အခန်း (၄)

တတိယ အရိယသစ္စာ

နိရောဓ— ဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း

တတိယမြောက် အရိယသစ္စာသည် ဒုက္ခမှသော်၎င်း၊ ဒုက္ခသံသရာမှ ၎င်း လွတ်မြောက်မှု၊ ကယ်ဘင်မှု၊ လွတ်လပ်မှုရှိကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤလွတ်မြောက်မှုသည် ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းသော အမှန်တရား (ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ)ဖြစ်၍ သက္ကတဘာသာဖြင့် 'နိရ်ဝါဏ'ခေါ် အသိများကြသော နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။

ဒုက္ခကို လုံးဝပယ်ထုတ်ရန် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဒုက္ခ၏ ပင်မအကြောင်းရင်းဖြစ်သော တဏှာကို အမြစ်မှ ပယ်ဖြတ်ပစ်ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို "တဏှာကုန်းဆုံးခြင်း တဏှက္ခယ"ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုသည် အဘယ်နည်းဟု မေးမြန်းကြပေလိမ့်မည်။ ဤကဲ့သို့ သဘာဝကျ၍ မေးမြန်းသင့်သော ပုစ္ဆာရိုးရိုးကို ဖြေကြားရန် ကျမ်းပေါင်းများစွာ ရေးသားပြီးကြပေပြီ။ သို့ရာတွင် အဖြေကျမ်းများ ရေးသားလေလေ ပုစ္ဆာကို ရှင်းလင်းစေမည့်အစား ပိုမို ရှုပ်ထွေးလေလေ ဖြစ်နေပေသည်။ ဤပုစ္ဆာကို စကားလုံးအားဖြင့် ပြည့်စုံစွာနှင့် ကျေနပ်ဘွယ်ရာ မဖြေစွမ်းနိုင်ပါဟု ပြန်ကြားခြင်းသည်သာ အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်ပေသည်။ အကြောင်းမူ နိဗ္ဗာန်သည် "အကြွင်းမဲ့ မှန်ကန်သောတရား" သို့မဟုတ် "မူလပင်မဖြစ်သော သစ္စာတရား" ဖြစ်၍ ၎င်း၏သဘော တရားမှန်ကို ဖော်ပြနိုင်ရန် လူတို့၏ဝေါဟာရစကားသည် ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ မကြွယ်ဝချေ၊ လူအပေါင်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ ပသာဒရုပ် အကြည် ခေတ်နှင့် မန ခေတ်တို့တွင် တွေ့ကြုံရသော အကြောင်း အရာများ၊ စိတ်ကူးများကို ဖော်ပြရန် ဘာသာစကားများကို တီထွင်သုံးစွဲကြခြင်း

ဖြစ်သည်။ "အကြွင်းမဲ့မှန်ကန်သောတရား" ကဲ့သို့သော အတွေ့အကြုံမျိုးသည် လောကီနယ်မှ ကျော်လွန်သော လောကုတ္တရာကိစ္စရပ် ဖြစ်၍ အထက်ဖော်ပြသည့် လူဘို့၏ အတွေ့အကြုံမျိုးတွင် မပါဝင်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ ငါးသတ္တဝါတွင် ကုန်းမြေအကြောင်းကို ဖော်ပြနိုင်ရန် ဝေါဟာရ မရှိသကဲ့သို့ လူဘို့တွင်လည်း လောကုတ္တရာ အတွေ့အကြုံကို ဖော်ပြနိုင်ရန် စကားလုံးမရှိချေ၊ လိပ်က ၎င်း၏မိတ်ဆွေ ငါးအား ကုန်းပေါ်မှာ လမ်းလျှောက်၍ ရေကန်သို့ ပြန်လာကြောင်း ပြောပြသည်။ ငါးက "အော် ဟုတ်လား ရေကူးလာခဲ့တာမဟုတ်လား" ဟုပြန်မေးလေသည်။ လိပ်က ကုန်းပေါ်တွင် ရေမကူးနိုင်ကြောင်း၊ ကုန်းမြေသည် မာကျောကြောင်း၊ လမ်းလျှောက်၍ သွားရကြောင်း ရှင်းလင်းပြသည်။ သို့ရာတွင် ငါးက လိပ်ပြောသော ကုန်းမြေကဲ့သို့ မရှိနိုင်ကြောင်း၊ ရေကန်ကဲ့သို့ပင် လှိုင်းအိကလေးများနှင့် ရေပြင်သာ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်၍ ရေကူးနိုင် ရေငုပ်နိုင်ရမည်သာ ဖြစ်ကြောင်း ဇွတ် ငြင်းဆိုတော့လေသည်။

စကားလုံးများသည် ကျွန်ုပ်တို့သိရှိသော အရာများ၊ စိတ်ကူးများကို ထင်လင်းဖော်ပြသော အမှတ်အသား သင်္ကေတများဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် သာမန်အကြောင်းအရာ ဝတ္ထုများ၏ သဘောတရားမှန်ကိုပင် မဆောင်ကြဉ်းနိုင်၊ မဆောင်ကြဉ်းကြပေ။ သစ္စာတရားကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရာ၌ ဘာသာဝေါဟာရသည် ထင်ယောင်ထင်မှား ဖြစ်စေတတ်သည်။ အလွဲညွှန်တတ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ လင်္ကာဝတာရသုတ္တတွင် ပညာမဲ့သောသူတို့သည် ရွှံ့နွံတွင် နစ်သောဆင်ပြောင်ကဲ့သို့ စကားလုံးများတွင်နစ်မြုပ် နေကြကြောင်း ဖော်ပြထားသည်[၁]။

သို့တစေ ဘာသာဝေါဟာရ မရှိ၍လည်း မဖြစ်ပေ၊ သို့ရာတွင် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်စကားလုံးများဖြင့် အနက်ပေး၍ ဖော်ပြရှင်းလင်းပါက ထိုစကားလုံးများနှင့် ယှဉ်တွဲနေသော သဘောအယူအဆများကို ရုတ်တရက် စွဲယူလိုက်နိုင်သောကြောင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်သော

၁။ လင်္ကာဝတာရသုတ္တ၊ နန်ဂျီယို၊ ကျိုတို၊ ၁၉၂၃။ စာမျက်နှာ (၁၁၃)။

အဓိပ္ပါယ်ကောက်ချက် ချမှတ်နိုင်ကြသည်။ သို့ဖြစ်ရကား အပြစ်အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော နည်းကိုသုံး၍ ဆန့်ကျင်ဘက် အနက် အဓိပ္ပါယ်များဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဖော်ပြတတ်ကြသည်[၁]။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို တဏှာကုန်ဆုံးခြင်း (တဏှက္ခယ)၊ အကြောင်းတရားတို့ မပေါင်းဆုံ မပြုပြင် မစီရင်အပ်သောတရား (အသင်္ခတ)၊ ရာဂကင်းငြိမ်းခြင်း (ဝိရာဂ)၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း (နိရောဓ)၊ ငြိမ်းသတ်ခြင်း၊ မှုတ်ငြိမ်းခြင်း (နိဗ္ဗာန) စသော ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်စကားလုံးတို့ဖြင့် မကြာခဏ ရည်ညွှန်းကြသည်။

ပါဠိတော်များတွင် ပါရှိသည့်အတိုင်း နိဗ္ဗာန်၏ အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပြချက်များကို တင်ပြရသော် "ထိုတဏှာ၏ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ လက်လွှတ်ခြင်း၊ ထိုတဏှာ့ကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခြင်း၊ ထိုတဏှာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း၊ ထိုတဏှာမှ စွန့်ခွါခဲ့ထွက်ခြင်း"[၂]။ "ပြုပြင် စီရင်အပ်သော အရာအားလုံးကို ငြိမ်းအေးစေခြင်း၊ ကိလေသာ အညစ် အကြေးဟူသမျှ စွန့်ပယ်ခြင်း၊ တဏှာကို ငြိမ်းသတ်ခြင်း၊ စွန့်ခွါခြင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်"[၃]။

"အို ရဟန်းတို့၊ အကြောင်းတရားတို့ မပြုပြင် မစီရင်အပ်သော တရား(အသင်္ခတ)သည် အဘယ်နည်း။" အို ရဟန်းတို့ တဏှာရာဂ ကုန်ဆုံးရာ (ရာဂက္ခယော)၊ အမျက်ဒေါသကုန်ဆုံးရာ (ဒေါသက္ခယော)၊ တွေဝေမိုက်မဲခြင်းကုန်ဆုံးရာ (မောဟက္ခယော)ကို အသင်္ခတဟုခေါ်ဝေါ်၏[၄]။

၁။ တခါတရံမူ ဖြောင့်ဖြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် ဆောင်သည့် သိဝ .... ချမ်းသာခြင်း ကောင်းမြတ်ခြင်း၊ ခေမ....ဘေးကင်းခြင်း၊ သုဒ္ဓိ....စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဒီပ....ကျွန်း၊ သရဏ....ကိုးကွယ် လည်းလျောင်း၊ တာဏ....အကာအကွယ်၊ အစောင့်အရှောက်၊ ပါရ....တဘက်ကမ်း၊ အခြားတဘက်၊ သန္တိ....ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ ငြိမ်သက်ခြင်း စသော စကားလုံးများဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဖော်ပြကြသည်။ သံယုတ္တနိကာယ်၊ အသင်္ခတ သံယုတ်တွင် နိဗ္ဗာန်ကိုရည်ညွှန်းသည့် အဓိပ္ပါယ်တူ စကားလုံးပေါင်း (၃၂)လုံး အသုံးပြုထားပေသည်။

၂။ မဟာဝဂ္ဂ။ စာမျက်နှာ (၁၀) သံယုတ်၊ ၅။ စာမျက်နှာ (၄၂၁)။

၃။ သံယုတ်၊၁။ စာမျက်နှာ (၁၃၆)။

၄။ သံယုတ်၊၄။ စာမျက်နှာ (၃၅၉)။

"အချင်း ရာဓ၊ တဏှာကုန်ဆုံးခြင်း (တဏှက္ခယော)သည် နိဗ္ဗာန်ပင် တည်း"[၁]။

"အို ရဟန်းတို့၊ အပြုပြင်ခံတရား၊ သို့မဟုတ် အပြုပြင်ကင်းတရား ရှိသမျှတို့တွင် ရာဂမှ စွန့်ခွါခဲ့ထွက်ခြင်း (ဝိရာဂ)ဖြစ်သည်။ ထောင်လွှားမှုမှ လွတ်ကင်းရာ တဏှာကိုဖျက်ဆီးရာ၊ စွဲလမ်းမှုကို အမြစ်ဖြတ်ရာ၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖြတ်တောက်ရာ တဏှာကုန်ဆုံးရာ၊ ခွဲထွက်ရာ၊ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် အမြတ်ဆုံးပေတည်း[၂]။

ပရိဗိုဇ်တဦးက အဘယ်သည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သနည်းဟု တိုက်ရိုက်မေးမြန်း၍ ဗုဒ္ဓ၏အဂ္ဂသာဝကကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာက ဖြေကြားရာတွင် ဗုဒ္ဓရှင်းပြသော အသခ်တ(အထက်တွင် ဖော်ပြပြီး) အတိုင်း"တဏှာ ကုန်ဆုံးရာ၊ အမျက်ဒေါသကုန်ဆုံးရာ၊ တွေဝေမိုက်မဲခြင်း မောဟ ကုန်ဆုံးရာသည် နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း"ဟု ဖြေကြားလေသည်[၄]။

ဉပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ စွဲလမ်း တောင့်တ တပ်မက်မှုကို စွန့်ပယ်ခြင်း ဖြိုဖျက်ခြင်းတည်းဟူသော ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း[၄]၊ ခန္ဓာအစဉ်နှင့် ဘဝ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း (ဘဝနိရောဓ)သည် နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း[၅]။ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဗုဒ္ဓကမိန့်မြွက်သည်တို့ကိုဆက်လက်ဖော်ပြရသော် "အို ရဟန်းတို့၊ မွေးဖွားခြင်း၊ အိုမင်းကြီးထွားခြင်း၊ သခ်ါရပြုပြင်ခြင်းတို့ ကင်းငြိမ်းရာဟူ၍ ရှိ၏။ မွေးဖွားခြင်း၊ အိုမင်းကြီးထွားခြင်း၊ သခ်ါရ

၁။ သံယုတ်၊၄။ စာမျက်နှာ (၁၉၀)။

၂။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ (ပတစ)၂။ စာမျက်နှာ (၃၄)။

၃။ သံယုတ်၊ (ပတစ)၄။ စာမျက်နှာ(၂၅၁)။

၄။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၁၉၁။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ စကားလုံးများ။

၅။ သံယုတ်၊၂။(ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၁၇)။ ဗုဒ္ဓ၏ အခြားတပည့်တဦးဖြစ်သော မုသိလ၏ စကားလုံးများ။

ပြုပြင်ခြင်းတို့ ကင်းငြိမ်းရာဟူ၍ မရှိလျှင် မွေးဖွားခြင်း၊ အိုမင်းကြီးထွားခြင်း၊သင်္ခါရ ပြုပြင်ခြင်းမှ ထွက်မြောက်ရန် လမ်းမရှိပေ။ မွေးဖွားခြင်း၊ အိုမင်းကြီးထွားခြင်း၊ သင်္ခါရပြုပြင်ခြင်းတို့မှ ကင်းငြိမ်းရာဟူ၍ ရှိရကား မွေးဖွားခြင်း၊ အိုမင်းကြီးထွားခြင်း၊ သင်္ခါရပြုပြင်ခြင်းတို့မှ ထွက်မြောက်နိုင်ကြသည်"[၁]။

* "နိဗ္ဗာန်တွင် ပထဝီ၊ အာပေါ၊တေဇော၊ ဝါယောဟူသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး မရှိ၊ အလျားနှင့်အနံ၊ အနုနှင့်အကြမ်း၊ အကောင်းနှင့်အဆိုး၊အမည်နာမနှင့် ရုပ်သဏ္ဌာန်စသည့် သဘောတို့သည် လုံးဝပျက်ပြုန်း၏။ ဤကမ္ဘာလည်းမဟုတ်၊ အခြားကမ္ဘာလည်းမမည်၊ လာခြင်း, သွားခြင်း, ရပ်တည်နေခြင်း, သေဆုံးခြင်း, မွေးဖွားခြင်း မရှိ၊ အာရုံဝတ္ထုဟူ၍လည်း မတွေ့ရတော့ပေ"[၂]။

နိဗ္ဗာန်ကို ဤကဲ့သို့ "မရှိ၊မဖြစ်" စသည့် ပဋိသေဓ အသုံး အနှုန်းများဖြင့် ဖော်ပြရကား နိဗ္ဗာန်သည် ပဋိသေဓအရာဖြစ်၍"မိမိကိုယ်မိမိ ဖျောက်ဖျက်ခြင်းဖြစ်သည်"ဟူ၍ လူပေါင်းများစွာ မှားယွင်းသဘောပေါက်နေကြပေသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် မိမိကိုယ် မိမိ ဖျောက်ဖျက်ပစ်ခြင်း မဟုတ်သည်မှာ သေချာလှသည်။ အကြောင်းမူ ဖျောက်ဖျက် ပစ်လိုက်ရန် မိမိကိုယ်ဟူ၍ မရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ ဖျောက်ဖျက်ပစ်ခြင်းဟု ဆိုရပါလျှင် "မိမိကိုယ်" ဟု မှားယွင်းနေသော ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်နေသော အယူအဆကိုသာ ဖျောက်ဖျက်ခြင်းဖြစ်မည်။

နိဗ္ဗာန်ကို 'မရှိ မဖြစ်' (Negative)ဟူ၍၎င်း၊'အရှိ အဖြစ်' (Positive) ဟူ၍၎င်း ပြောဆိုလျှင် မမှန်ကန်ချေ။ 'မရှိ မဖြစ်' နှင့် 'အရှိ အဖြစ်' စသော သဘောအယူအဆသည် အချင်းချင်း ငဲ့သော နှိုင်းခိုင်းသော အညမည အရာဖြစ်၍ ဒွိစုံ၊ ယမကအယူ နယ်ပယ် (Realm of duality)

၁။ ဥဒါန်၊ ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉။ စာမျက်နှာ (၁၂၉)။

၂။ ၎င်း။စာမျက်နှာ(၁၂၈)။ ဒီဃနိကာယ်။ကိုလံဘို၊ ၉၂၉။စာမျက်နှာ ၁၇၂။

တွင်း၌ ရှိပေသည်။ ယမကနှင့် အညမညနယ်ကို လွန်မြောက်သွားသော ပကတိ (ပရမတ်) သစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမူ ဤအခေါ် အဝေါ်များနှင့် မဖော်ပြနိုင်ပေ။

တားမြစ်ခြင်း၊ ငြင်းဆိုခြင်း (ပဋိသေဓ)၊ မရှိခြင်း အနက်ဆောင် စကားလုံးတိုင်း 'မရှိ၊ မဖြစ်' ဟူသော သဘောကို ဖော်ပြသည်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။ ဥပမာ–ကျန်းမာခြင်းကို ပါဠိနှင့် သက္ကတ ဘာသာတွင် 'အာရောဂျ' ရောဂါကင်းခြင်း၊ အနာမရှိခြင်းဟူသော 'မရှိ၊မဖြစ်' အနက်ဆောင် စကားလုံးဖြင့် ခေါ်ဝေါ်၏။ သို့ရာတွင် ကျန်းမာခြင်းဟူသည်မှာ 'မရှိ၊ မဖြစ်' သော အခြေအနေမဟုတ်ပေ။ နိဗ္ဗာန်နှင့် သဘောအဓိပ္ပါယ်တူ စကားလုံးဖြစ်သော 'အမတ' သည် 'မသေခြင်း' ဟု ဆိုသော်လည်း 'မရှိ၊ မဖြစ်' သော အခြေအနေ မဟုတ်ပေ။ ဆန့်ကျင်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို တားမြစ်ခြင်းသည် 'မရှိ၊ မဖြစ်' မဟုတ်ပေ။ လူသိအများဆုံး နိဗ္ဗာန်အဓိပ္ပါယ်ဆောင် စကားလုံးတလုံးမှာ 'လွတ်လပ်ခြင်း၊ မုတ္တိ' ဟု ပါဠိတွင် ခေါ်ဝေါ်သည်။ လွတ်လပ်ခြင်းကို 'မရှိ' သော အခြေအနေဟု မည်သူမျှ သမုတ်မည် မဟုတ်ပေ။ သို့ရာတွင် လွတ်လပ်ခြင်းမှာပင် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘော ရှိသေးသည်။ လွတ်လပ်သည်ဆိုသည်မှာ နှောင့်ယှက်ပိတ်ဆီးထားသည့် မကောင်းသောအခြေ ဆန့်ကျင်ဘက်အခြေမှ လွတ်မြောက်သည်ကို ဆိုလိုသည်။ သို့ရာတွင် လွတ်လပ်ခြင်းသည် 'မရှိ၊ မဖြစ်' မဟုတ်ပေ၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်၊ မုတ္တိ၊ ဝိမုတ္တိသည် မကောင်းမှုအားလုံးမှ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟမှ ကင်းလွတ်ခြင်း ယမက၊ အညမည၊ ကာလ၊ အာကာသ စသည့် အခေါ်အဝေါ် အယူအဆတို့မှ ကင်းလွတ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

နိဗ္ဗာန်သည် ပရမတ္ထ သစ္စာဖြစ်ကြောင်း မဇ္ဈိမနိကာယ် သုတ်အမှတ် ၁၄၀၊ ဓာတုဝိဘင်သုတ်တော်ကို ဖတ်ရှုလျှင် ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နိုင်ပေသည်။ ဤလွန်စွာအရေးကြီးသော သုတ်တရားတော်ကို အိုးထိန်းသည်၏တဲတွင် တညတာ အတူတကွ နေထိုင်ရာမှ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက်ရှိသော ညဉ့်ယံခါ၌ တရားတော်ကို ကြည်ညိုလေးစား သိမြင်နားလည်

ပေမည်ဟု သိတော်မူသောကြောင့် ပုက္ကုသာတိမထေရ်အား မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူလေသည်(အထက်တွင် ဖော်ပြပြီး)။ ဤသုတ်မှ အဓိကအရေးကြီးသော အဆီအနှစ်ကို သက်ဆိုင်ရာအပိုင်းများမှ ကောက်နုတ်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။

"လူပုဂ္ဂိုလ်တဦးသည် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာကာသ၊ ဝိညာဏ စသော ဓာတ်ခြောက်ပါးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထား၏။ သူသည် ယင်း ဓာတ်ခြောက်ပါးအား ခွဲခြမ်းစိစစ်ကြည့်လိုက်ရာ မည်သည့်ဓာတ်မျှ 'ငါပိုင် မဟုတ်'၊ 'ငါ မဟုတ်'၊ 'ငါ၏အတ္တ မဟုတ်'ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သူသည် ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ချုပ်ပျောက်ခြင်း အကြောင်းကို နားလည်သည်၊ သုခဝေဒနာ, ဒုက္ခဝေဒနာ, ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း နားလည် သိရှိသည်။ ဤသို့ သိရှိနားလည်သော အသိဉာဏ်ကြောင့် ၎င်း၏ စိတ်သည် တွယ်တာမှု ကင်းလာ၏။ ၎င်းနောက် စင်ကြယ်ဖြူစင်သော ဥပေက္ခာသာလျှင် ကြွင်းကျန်တော့ရာ ၎င်း ဥပေက္ခာကို အလိုရှိရာစျာန်သို့ ဆောင်ယူနိုင်၍ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်ရှိနိုင်သည်ကို သိရှိလေသည်။ ယင်းနောက် ထိုသူသည် ဤသို့ သိ၏။

"ငါသည် ဤသို့ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော ဖြူစင်သော ဤဥပေက္ခာကို အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ အကယ်၍ ဆောင်ငြားအံ့၊ ထို အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ အစဉ်လိုက်သော(ရူပစျာန်)စိတ်ကိုလည်း ပွါးငြားအံ့၊ ဤ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သည် ပြုပြင်အပ်သော 'သင်္ခတ'တရားတည်း။ ငါသည် ဤသို့ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော ဝိညာဏဉ္စာယတန စျာန်သို့ – အာကိဉ္စညာယတန စျာန်သို့ – နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သို့–အကယ်၍ ဆောင်ငြားအံ့၊ ထို နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သို့ – အစဉ်လိုက်သော (ရူပစျာန်) စိတ်ကိုလည်း ပွါးငြားအံ့၊ ဤ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သည် ပြုပြင်အပ်သော 'သင်္ခတ'တရားတည်း"ဟု (သိ၏)။

ထိုသူသည် ကြီးပွါးခြင်းငှါရင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှါရင်း ထိုဥပေက္ခာကို မပြုပြင်၊ မစေ့ဆော်။ သူသည် ကြီးပွါးခြင်းငှါရင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှါရင်း မပြုပြင်၊ မစေ့ဆော်သော် လောက၌ တစုံတရာကိုမျှ မစွဲလမ်း၊ မစွဲလမ်းသော သူသည် မတောင့်တ၊ မတောင့်တသောသူသည် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းမှ ကင်း၏။ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းမှ ကင်းသဖြင့် ကိုယ်အတွင်း၌ လုံးဝငြိမ်းအေး၏။ (ပစ္စတ္တံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာယတိ) "ပဋိသန္ဓေနေရမှု ကုန်လေပြီ၊ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ တပါးသော ပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိတော့ပြီ[၁]"ဟု သိ၏။

ထိုသူသည် သုခဝေဒနာ, ဒုက္ခဝေဒနာ, ဥပေက္ခာဝေဒနာကို အကယ်၍ ခံစားရအံ့၊ ထိုဝေဒနာသည် အမြဲမရှိ၊ အနိစ္စဟု သိ၏။ ထိုဝေဒနာသည် ၎င်းအား ချည်နှောင်မှုမရှိဟု သိ၍ ရာဂါနုသယနှင့်မယှဉ်ပဲ သာလျှင် ခံစား၏။ မည်သည့် ဝေဒနာကို မဆို၊ ကိလေသာနှင့် မယှဉ်ပဲ (ဝိသံယုတ္တော)ကပ်ငြိခြင်း ကင်းစင်စွာဖြင့်သာ ခံစား၏။ မီးစာနှင့် ဆီကုန်ခန်းလျှင် မီးအလျှံ ငြိမ်းရဘိသကဲ့သို့ ခန္ဓာပျက်ပြုန်းလျှင် ဤ ခံစားမှုအားလုံး ပြီးငြိမ်းမည်ဟူ၍လည်း ထိုသူ သိသည်သာတည်း။

"ထို့ကြောင့် အိုရဟန်း၊ ဤသို့ ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အလွန်မြတ်သောပညာနှင့် ပြည့်စုံသည် မည်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဟူမူ ခပ်သိမ်းကုန်သော ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ ကုန်ဆုံး၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဤဉာဏ်သည် အလွန်အကဲမြတ်သော ပညာပေတည်း"။

ထိုသူအား ဤ မြတ်သောပညာသည် ပရမတ္ထသစ္စာ၌ အာရုံတည်ရကား မပျက်စီး မယိမ်းယိုင်တော့ပေ။ အိုရဟန်း၊ ချွတ်လွဲသော သဘောရှိသည့် တရားသည် မမှန်ကန်(မောသဓမ္မ)၊ မချွတ်လွဲသော သဘောရှိသောတရား (အမောသဓမ္မ)သည် နိဗ္ဗာန်တည်း၊ သစ္စာတရားတည်း။ ထို့ကြောင့် အိုရဟန်း၊ ဤ ဆိုပြီးသောလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အလွန်မြတ်သော ပရမတ္ထသစ္စာနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ အလွန်အကဲ မြတ်

၁။ ဤ စာပိုဒ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား ရဟန္တာဖြစ်လေပြီဟု ဆိုလိုသည်။

သော အရိယသစ္စာသည် (ပရမံ အရိယသစ္စံ) ချွတ်လွဲပျက်စီးခြင်း မရှိသော နိဗ္ဗာန်သာတည်း"။

အခြားတနေရာတွင်လည်း သစ္စာဟူသော စကားလုံးကို နိဗ္ဗာန်အစား တိုက်ရိုက်အသုံးပြု၍ ဟောကြားတော်မူသေး၏။

"ငါဘုရားသည် သစ္စာ[၁] ကိုရင်း၊ သစ္စာသို့ ရောက်စေသော လမ်းကိုရင်း ပြတော်မူမည်"ဟု ဟောကြားတော်မူရာ၊ ဤနေရာတွင် "သစ္စာ"သည် "နိဗ္ဗာန်" ဟု တိတိကျကျ အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်ပေသည်။

ဤတွင် "ပရမတ္ထသစ္စာဟူသည် အဘယ်နည်း" ဟု စောကြောဘွယ်ရာရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ဤလောက၌ ပကတိ တည်မြဲမှု မရှိ။ အရာရာတိုင်းသည် အနိစ္စသဘောသာဖြစ်သည်။ ပြုပြင်မှု ခံရသည်၊ အညမညသဘောဖြင့် ဆက်စပ်နေသည်။

မပြောင်းလဲသော ထာဝစဥ်ခိုင်ခံ့သော ကိုယ်၊ အတ္တ စသည် ပကတိ တည်မြဲသော ဝတ္ထုဟူ၍ အတွင်းအပြင် လုံးဝမရှိပေ။ ဤသဘောတရားသည်ပင် ပရမတ္ထသစ္စာ ဖြစ်တော့သည်။

"မရှိသစ္စာ" ဟူသော ဝေါဟာရကို အများသုံးစွဲလေ့ ရှိကြသည့်တိုင်အောင် သစ္စာတရားသည် 'မရှိ' တရား မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤပရမတ္ထသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုသည် ဟူရာ၌ သဘောတရားတို့ကို အဝိဇ္ဇာကင်းရှင်းစွာဖြင့် ယထာဘူတ ကျနစွာ ထင်မြင်ခြင်း[၂]၊ တဏှာရာဂ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း (တဏှက္ခယ)၊ ဒုက္ခမှ ကင်းလွတ်ခြင်း (နိရောဓ) ကိုပင် ဆိုလိုသည်ဖြစ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည့် အဓိပ္ပါယ်ပင် သက်ရောက်ပေသည်။

၁။ သံယုတ်၊ ၅။ (ပတစ)။ စာမျက်နှာ (၃၆၉)။

၂။ လက်ာဝတ္တာရသုတ္တရ၊ စာမျက်နှာ (၂၀၀)။ "အိုမဟာမတိ၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်မှာ အရှိကို အရှိအတိုင်း မြင်ခြင်းပင်တည်း"။

မဟာယာနဝါဒအရ နိဗ္ဗာန်သည် သံသရာ[၁]နှင့် ကွဲပြားခြင်း မရှိဟု ဆိုသည်။ ရှုကြည့်ပုံကိုလိုက်၍ သဘာဝတရားတခုတည်းသည် နိဗ္ဗာန် သော်၎င်း၊ သံသရာသော်၎င်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်၊ ဤမဟာယာနဝါဒ သည် ကျွန်ုပ်တို့ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သော မူလ ထေရဝါဒပါဠိတော် လာ သဘောတရားများမှ ချဲ့ထွင်ပေါက်ပွါးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေ လိမ့်မည်။

နိဗ္ဗာန်ကို ကာကျာကုန်ခန်းခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားဟု မယူအပ် ကောင်းပေ။ နိဗ္ဗာန်သည် မည်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုမှ မဟုတ်ပေ။ အကျိုးတရားဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါက ထိုအကျိုးတရားကို ဖြစ် ပေါ်စေသည့် အကြောင်းတရား ရှိရပေမည်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဖန်တီးမှု၊ ပြုပြင်မှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရသော ‘သင်္ခတ’တရား ဖြစ် ရပေတော့မည်။ ဤသို့သော် နိဗ္ဗာန်သည် အကြောင်းတရား သော်၎င်း၊ အကျိုးတရား သော်၎င်း မဟုတ်ပေ။ အကြောင်းအကျိုး တရားတို့ကို လွန်မြောက်ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ဈာန်သမာဓိတို့ကဲ့သို့ ဖော်ထုတ်ယူရသည့် စိတ်အခြေအနေလည်းမဟုတ်ပေ။ သစ္စာတရားသည် ထင်ရှားရှိသည်သာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ထင်ရှားရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ၎င်းကို မြင်ရန်သာလိုသည်၊ မျက် မှောက်ပြုရန်သာ လိုသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ အရောက်ပို့နိုင်မည့် မဂ်ဟူသော လမ်းမကြီးကား ရှိ၏၊ သို့ရာတွင် နိဗ္ဗာန်သည် ထိုလမ်းမကြီး၏ အကျိုး တရားကား မဟုတ်ပေ[၂]။ လမ်းကြောင်း တခုအတိုင်း လိုက်သွားပါက တောင်တခုသို့ ရောက်မည်ဆိုလျှင် ထိုတောင်သည် လမ်းကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသော ရလဒ် မဟုတ်ပေ။ အလင်းရောင်တခုကို မြင်ရသည် ဆိုလျှင် ၎င်း အလင်းရောင်သည် မျက်စိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရား မဟုတ် ဟူသည့် သဘောပင်တည်း။

၁။ နာဂါဇ္ဇုန က “သံသရာသည် နိဗ္ဗာန်နှင့် မခြားနား၊ နိဗ္ဗာန်သည် သံသရာနှင့် မခြားနား” ဟု ထင်ရှားစွာဆိုသည်၊ မာဓျမိက ကာရိကာ၊ နာဂါဇ္ဇုန။

၂။ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂ(၉)ပါး အနက်မှ နိဗ္ဗာန်သည် မဂ်နှင့် ဖိုလ်ကို လွန်မြောက် ကြောင်း သတိပြုကြရမည်။

"နိဗ္ဗာန်၏ အခြားမဲ့၌ ဘာရှိသနည်း" ဟု မကြာခဏ မေးမြန်းလေ့ရှိကြသည်။ နိဗ္ဗာန်သည် သစ္စာတကာတို့၏ အထွတ်အထိပ်၊ အဆုံးစွန် အန္တိမသစ္စာဖြစ်ရကား ဤပုစ္ဆာပေါ်ပေါက်ရန် မလိုပေ။ အန္တိမအဆုံးစွန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၎င်းနောက်၌ မည်သည့်အရာမျှ ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ၎င်း၏ နောက်ဆွယ်၌ ကစုံတရာ ရှိသေးသည်ဆိုပါက ထိုအရာသည်သာ အန္တိမသစ္စာဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်သည် အန္တိမသစ္စာ မဟုတ်နိုင်တော့ပေ။

ရာဓအမည်ရှိသော ရဟန်းတော်သည် တခါက ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ဤပုစ္ဆာကို ပုံစံတမျိုးဖြင့် လျှောက်ထား ခဲ့ဘူးပြီ။ "နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုး ရှိပါသနည်း ဘုရား။" နိဗ္ဗာန်၏အကျိုး ရည်ရွယ်ချက်ကို မေးမြန်းရာတွင် နိဗ္ဗာန်၌ နောက်ဆက်တွဲရှိကြောင်း ဤပုစ္ဆာက ကြိုတင်ခန့်မှန်းထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက "ရာဓ၊ ပြဿနာ လွန်သွားပြီ၊ (မေးရာမလို)။ ပြဿနာ၏ အဆုံးကို ယူရန် မစွမ်းနိုင်၊ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သုံးသူ၏ ရည်မှန်းချက်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ဝင်ရန်၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် လည်းကျောင်းရန်၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးသတ်ရန် ဖြစ်၏" ဟု ဖြေကြားတော်မူသည်။[၁]

"မြတ်စွာဘုရားသည် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် နိဗ္ဗာန်၊ သို့မဟုတ် ပရိနိဗ္ဗာန်သို့ စံဝင်သည်" စသော မနှိမ်မလန် ပြောဆို ရေးသားမှုများကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ကူး တွေးခေါ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာကြသည်။[၂] "မြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗာန်၊ သို့မဟုတ် ပရိနိဗ္ဗာန်သို့ စံဝင်သည်" ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို ကြားသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ပြည်နယ်တခု၊ တိုင်းနိုင်ငံတခု၊ ဘဝရပ်တည်ရာ ဌာနတခုဟု ယူမှတ်လိုက်၍ "ဘဝ" ဟူ

၁။ သံယုတ်၊ ၃။ (ပတစ)။ ပါမျုတ်နှာ (၁၈၉)။

၂။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် "မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူပြီးနောက်" ဟု ဆိုရမည့်အစား "မြတ်စွာဘုရား နိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးနောက်" ဟု ပြောဆို ရေးသားကြသည်။ "မြတ်စွာဘုရား နိဗ္ဗာန်စံဝင်သည်" ဆိုသည့် အသုံးအနှုန်းမှာ အခြေပါဠိကျမ်းမဲ့၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေတွင် မတွေ့ရှိနိုင်ပေ။ "မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော် မူပြီးနောက်" ဟူ၍သာ တွေ့ကြရသည်။

သော စကားနှင့် ဆက်သွယ်လျက် သိနေကျ အဓိပ္ပါယ်များကို ကောက်ယူကြတော့သည်။ အများသုံးစွဲ နေကြသည့် "နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်သည်" ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို မူလ ပါဠိတော်တွင် မတွေ့ရှိရပေ။ 'သေပြီးနောက် နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်သည်' ဟူ၍ မဖြစ်နိုင်ပေ။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီးဖြစ်သော ဘုရား, ရဟန္တာတို့ ကွယ်လွန်သည်ကို ဖော်ပြရန် 'ပရိနိဗ္ဗုတော' ဟူသော စကားလုံးကို သုံးငြား သော်လည်း နိဗ္ဗာန်ဝင်သည် ဟု အဓိပ္ပါယ် မသက်ရောက်ပေ။ ဘုရား, ရဟန္တာတို့ ကွယ်လွန်ပြီး နောက် ဘဝ ပြန်လည် အသစ် မဖြစ်ရကား ပရိနိဗ္ဗုတော၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ "လုံးဝ လွန်မြောက်သွားပြီ" "လုံးဝ ငြိမ်းသွားပြီ" "လုံးဝ ပျောက်စဲ သွားပြီ" ဟူ၍သာ ရှင်းရှင်းဆိုလိုသည်။

"ဘုရား, ရဟန္တာတို့ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြီးနောက် မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်သနည်း" ဟု ပုစ္ဆာတမျိုး မေးမြန်းကြသေး၏။ ဤပုစ္ဆာသည် မြတ်စွာဘုရား မဖြေဆိုသော [illegible] (အဗျာကတ) ပုစ္ဆာများတွင် တပါး အပါအဝင် ဖြစ်သည်[၁]။ [illegible] အကြောင်းအရာနှင့် [illegible] ပြောပြောဆိုမှုမှာတွင် ရဟန္တာ [illegible] [illegible] ညီညွတ်[illegible] ကို ပြောပြနိုင်ရန် လူ့ဝေါဟာရ စကား[illegible] [illegible] ပြည့်ဝလင်း ပြည့်စုံမှုသည်။ ရုပ်ပိုင်းဝတ္ထုကလျောက်ပတ်[illegible] [illegible] ရှိကြောင်း "မွေးသည် (ဘဝဖြစ်ပေါ်သည်) မမွေးသည် (ဘဝမဖြစ်ပေါ်သည်)" ဟူသော ဝေါဟာရတို့သည် ရဟန္တာ [illegible] [illegible] ပြောဆိုနိုင်မှုသည်။ ၎င်း ဝေါဟာရတို့သည် ရုပ် [illegible] [illegible] ဝိညာဉ် တည်ရှိနေမှုသာ သက်ဆိုင်ခြင်း ရှိ၍ ရဟန္တာ [illegible] ထိုအထောက်အကူ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းပြီးသား၊ အမြစ်လှဲပြီးသား ဖြစ်ရကား ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ပြန်လည် [illegible] ပေါ်ရန် မရှိတော့ပေ[၂]။

[illegible] ငြိမ်းသော [illegible] တင်းကျပ်၍ ငြိမ်းသွားသော မီး [illegible] မီး[illegible] [illegible] အခါခန်း [illegible] ဖြင့် ငြိမ်းသွားသော မှန်အိမ်မီးတောက်

၁။ [illegible] (ပ[illegible])။ [illegible] (၃[illegible])။

၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ်။ ပဿ[illegible]။ [illegible] (၄၇၆)။

ကဲ့သို့ရင်း ဥပမာဆောင်လေ့ ရှိကြသည်[၁]။ ဤဥပမာများတွင် ထင်ထင်ရှားရှား တိတိကျကျ နားလည်ရန် လိုသည့် အကြောင်းမှာ ငြိမ်းသွားသော မီးနှင့် မီးတောက်တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြထားသည်မှာ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ဘဲ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားသော ခန္ဓာငါးပါးအစုမျှသာ ဖြစ်သည့် သတ္တဝါသာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤခြားနားချက်ကို လေးလေးနက်နက် ဖော်ပြရသည်မှာ အချို့ပညာရှင်ကြီးများ အပါအဝင် လူအများစုသည် ဤဥပမာအား နိဗ္ဗာန်ကို ရည်ရွယ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက် လွဲမှားမိကြသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ငြိမ်းသွားသော မီးတောက် မီးလျှံနှင့် မည်သည့်အခါမျှ မနှိုင်းခိုင်းပေ။

အတ္တမရှိလျှင်, 'ငါ' မရှိလျှင် မည်သူ နိဗ္ဗာန် မျက်မှောက် ပြုသနည်းဟု အများ မေးမြန်းလေ့ရှိပေသေးသည်။ ဤပုစ္ဆာလာ နိဗ္ဗာန်ကို မဆွေးနွေးမီ 'ငါ'မရှိလျှင် ယခု မည်သူ စဉ်းစား ကြံစည်သနည်း ဟူသော အခြားပုစ္ဆာတခုကို မေးမြန်းကြပါစို့။ ရှေ့အခန်းတွင် အကြံအစည်ကသာကြံစည် စိတ်ကူးသည်၊ စိတ်ကူး၏ နောက်ကွယ်၌ စိတ်ကူးသမား မရှိဟု ရှင်းပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာပင် မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို ပညာကသာ မျက်မှောက်ပြုသည်၊ အခြား ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူ၍ ပညာ၏ နောက်ကွယ်၌ မရှိချေ။ ဒုက္ခ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆွေးနွေး ခဲ့ရာတွင် သတ္တဝါဖြစ်စေ၊ အရာဝတ္ထုဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်းတခုဖြစ်စေ၊ မိမိ၏ ကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပေါက်ဖွားခြင်း သဘာဝ ပါရှိနေပါက ၎င်း၏ချုပ်ငြိမ်းရာ ပျက်ပြုန်းရာ သဘောနှင့် ဗီဇမျိုးစေ့တို့သည် ၎င်း၏ကိုယ်တွင်း၌ တပါတည်း ကပ်လျက် ပါလာပြီး ဖြစ်ကြောင်းကို သိမြင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ဒုက္ခ၊ သံသရာ၊ ဘဝစက်ဘီးသည် ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ဖွားခြင်း သဘောရှိရကား ပျက်ပြုန်းချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောလည်း ရှိရပေမည်။ ဒုက္ခသည် တဏှာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၍ ပညာကြောင့် ချုပ်ငြိမ်းရ

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊၁။ စာမျက်နှာ (၄၈၇)။ ၎င်း....၃။ စာမျက်နှာ (၂၄၅) သုတ္တနိပါတ၊ (ပတစ)။၅။စာမျက်နှာ (၄၁)။

သည်။ ရှေ့တွင် တင်ပြခဲ့ပြီးအတိုင်း တဏှာနှင့်ပညာ (၂) ပါးစလုံးပင် ခန္ဓာငါးပါး၌ အကျုံးဝင်ကြပေသည်။

ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့က ဖြစ်ပေါ်လာစေသော ဗီဇနှင့် ချုပ်ငြိမ်းစေမည့် အကြောင်းတရား မျိုးစေ့တို့သည် ခန္ဓာငါးပါး အတွင်း၌သာ ကိန်းအောင်း တည်ရှိနေကြပေသည်။ "ဤ တလံမျှသာရှိသော ကိုယ်ကာယအတွင်း၌သာ လောကရှိသည်၊ လောကဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ လောကချုပ်ငြိမ်းသည်။ လောကချုပ်ငြိမ်းရာ မဂ္ဂင်လမ်း ရှိသည်"[၁] ဟု ဗုဒ္ဓဟောကြားရာတွင် ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ တနည်းဆိုသော် အရိယ သစ္စာလေးပါး တရားများသည် ခန္ဓာငါးပါး တည်းဟူသော ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်တွင်း၌ပင် တည်ရှိကြပေသည်။ ဤနေရာတွင် ဒုက္ခအစား 'လောက' ဟု သုံးနှုန်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းစေခြင်းကို မည်သည့် ပြင်ပ တန်ခိုးရှင် အာဏာရှင်ကမျှ ဖန်တီးသည် မဟုတ်ဟု နားလည်ကြရပေမည်။

နောက်အခန်းတွင် ဖော်ပြမည့် စတုတ္ထမြောက် အရိယသစ္စာနှင့် လျော်ညီစွာ ပညာကို ဖြည့်ဆည်းပါက၊ ရင့်သန်စေပါက ဘဝ၏ လျှို့ဝှက်ချက် အကြောင်းစုံကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်ပေမည်။ အမှန်ကိုမြင်၍ ဘဝ၏လျှို့ဝှက်ချက်များ ပေါ်သွားပါလျှင် ဝိပလ္လာသတရားများ ဖုံးလွှမ်းခြင်းကြောင့် သံသရာစက်ကြီးကို အပူတပြင်း လှည့်သည်နေစေသည့် အား, အရှိန်များသည် ငြိမ်သက်လာရပေမည်။ ဝိပလ္လာသ ကွယ်ပျောက်၍ (မျက်ဝိလည် ပျောက်၍) ဘဝတဏှာ ကုန်ဆုံးသည်နှင့် ၎င်း အား, အရှိန်တို့သည် နောက်ထပ် သင်္ခါရများကို မဖြစ်ပေါ် နိုင်စေတော့ပေ။ လူနာရှင်က ရောဂါ၏ အကြောင်းနှင့် လျှို့ဝှက်ချက်ကို တွေ့ရှိသိမြင်သည့်အခါ ရောဂါ ပျောက်ကင်း ရသည့် စိတ္တဇဝေဒနာနှင့် ထပ်တူ ပင်တည်း။

ဘာသာ အားလုံးတိုင်းလိုလိုတွင် (အာဒွတ်အထိပ်ဘာဝ) အမြင့်မြတ်ဆုံး အဆင့်သို့ ဘဝကွယ်သွန်းပြီးမှသာလျှင် ရောက်ရှိနိုင်ကြသည်၊ နိဗ္ဗာန်

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ကိုလံဘို (၁၉၂၉။) စာမျက်နှာ (၂၁၈)။

ကိုမူ ဤဘဝ၌ပင် မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို 'ရောက်' ရန် သေသည့်တိုင်အောင် စောင့်ဆိုင်းစရာ မလိုပေ။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး (အမှန်တရားကို လက်ကိုင်ပြုပြီး) သူသည် ကမ္ဘာတွင် စိတ်အချမ်းသာဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော့သည်။ အခြားသူများအား နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းလျက်ရှိသည့် ဒုက္ခ၊ သောကများ၊ အပြင်းအထန် စွဲလမ်းမှုများ၊ 'ငါမာန'၏ ကြိုးဆွဲခံရခြင်းများမှ သူသည် ကင်းရှင်း၏။ သူသည် စိတ္တသုခနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ လွန်ပြီးသည်၌ ပူဆွေးနောင်တရခြင်း မရှိဘဲ အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်း၍လည်း မကြောင့်ကြ၊ ပစ္စုပ္ပန် တည့်တည့်၌သာ ပျော်မွေ့လျက်ရှိ၏။[1] ထို့ကြောင့် သူသည် မာနရောက်မှု မပါဝင်ဘဲ အသန့်ရှင်းဆုံးသော ခံစားမှုများကို နှစ်ခြိုက်စွာသုံးဆောင်၏၊ ၎င်းသည် ရှင်လန်း၏၊ မြူးထူးတက်ကြွ၏။ အလွန်မွေ့လျော်သော သဘော၊ ပြည့်ဖြိုးသော ဣန္ဒြေ ရှိကုန်လျက် ကြောင့်ကြမဲ့စွာ တည်ငြိမ်အေးချမ်း၏။[2] တကိုယ်ကောင်းဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ထောင်လွှားခြင်း၊ မာန်ယစ်ခြင်း စသော အညစ်အကြေးများမှ ကင်းရှင်းရကား သူသည် ဖြူစင်သန့်ရှင်း၏၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့၏။ လောကအလုံးကို မေတ္တာဖြင့် လွှမ်းခြုံ၍ ကိုယ်ချင်းစာနာခြင်း၊ ကြင်နာသနားခြင်း၊ သိတတ်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း စသည့် ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ သူတပါးအား တကိုယ်ကောင်း စိတ်မထားဘဲ သန့်စင်မွန်မြတ်သော စိတ်ဖြင့်သာ ကူညီစောင်မတတ်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းကွာပြီး ဘဝတဏှာမှ ကျွတ်လွှတ်ပြီး ဖြစ်ရကား ကိုယ်ကျိုးအတွက် ကုသိုလ်အမှုများကိုပင် မရှာဖွေ မစုဆောင်းတော့ပေ။

နိဗ္ဗာန်သည် ဒွိစုံ ယာမကသဘောတရား၊ အညာညသဘောတရားတို့မှ လွန်မြောက်ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ သိရှိနားလည်ကြသည့် အကောင်းအဆိုး၊ အမှားအမှန်၊ ဘာဝ အဘာဝစသော ကိစ္စရပ်တို့ကို လွန်မြောက်နေပေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ဖော်ပြရန် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် "ချမ်း

၁။ သံယုတ်၊ ၁။ (ပတေ)။ စာမျက်နှာ (၅)။
၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၂။ (ပတေ)။ စာမျက်နှာ (၁၂၁)။

သာမှု သုခ” ဟူသော စကားလုံးသည်ပင် အနက်အဓိပ္ပါယ်တမျိုး ဆောင်ပေသည်။ တခါက အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကြီးသည် “ငါ့ရှင်၊ နိဗ္ဗာန်သည် ချမ်းသာမှုကြီးပါတကား၊ နိဗ္ဗာန်သည် ချမ်းသာမှုကြီးပါတကား” ဟု ချီးကျူးမြွက်ဆိုမိရာ ဥဒါယီမထေရ်က “ငါ့ရှင်၊ ဝေဒနာခံစားမှု မရှိ၊ ဟု ဆိုလျှင် အဘယ်ချမ်းသာမှု ရှိနိုင်အံ့နည်း” ဟု မေးလေသည်။ “ဝေဒနာ မရှိမှုသည်ပင်လျှင် ချမ်းသာအစစ် ဖြစ်ပါသည်” ဟူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဖြေကြားချက်သည် အဘိဓမ္မာသဘောအရ လွန်စွာနက်နဲ၍ သာမန်အားဖြင့် နားလည်ရန် လွယ်ကူလှမည် မဟုတ်ပေ။

နိဗ္ဗာန်သည် တွေးတော ကြံဆ ဆင်ခြင် စဉ်းစားမှု နယ်ပယ်ကို လွန်မြောက်သည် (အတက္ကာဝစရ)။ နိဗ္ဗာန်၊ ပရမတ္ထသစ္စာ၊ အန္တိမ အမှန်တရား အကြောင်းကို မည်မျှပင် မျှော်လင့်ကြီးစွာဖြင့် မှန်းဆ ချင့်ချိန်ဆွေးနွေး၍ ဉာဏ်ကစားကြည့်ပါသော်လည်း ထိုနည်းဖြင့် နားလည်သိရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ သူငယ်တန်းတွင် စာသင်ကြားနေဆဲ ကလေးသူငယ်တဦးသည် (ရိလေးတစ်ဗီတီ သီအိုရီ) အညမညသဘောတရားကို ငြင်းခုံဆွေးနွေးရန် မသင့်လျော်ပေ။ မိမိပညာကိုသာ စိတ်ရှည် လက်ရှည်နှင့် ဝီရိယထုထောင်၍ သင်အံ့လေ့လာပါက တနေ့တွင် ၎င်းသဘောတရားကို ကောင်းစွာ သိရှိ နားလည်လာနိုင်ပေလိမ့်မည်။

နိဗ္ဗာန်ကို ပညာရှင်တို့သည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်တွင်း၌သာလျှင် မျက်မှောက်ပြုအပ်ရာသည် (ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ)၊ မဂ္ဂင် ခရီးလမ်းကြောင်းအတိုင်း စိတ်လက်ရှည်စွာ ပြင်းစွာသော ဝီရိယဖြင့် လျှောက်သွားပြီးနောက် ကိုယ်ကို စင်ကြယ်စေရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်၍ လိုအပ်သော သီလ သမာဓိ ပညာနှင့် ပြည့်စုံစေပါလျှင် ကျွန်ုပ်တို့သည် တနေ့တွင် ကိုယ်တွင်း၌ပင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေရာသည်။ စိတ်ရှုပ်ထွေးစရာ အခေါ်အဝေါ် ခက်ခဲသည့် စကားလုံးကြီးများဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်ကို နှိပ်စက်နေစရာ မလိုပေ။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်စေရန် ညွှန်ပြသော မဂ္ဂင်ခရီးလမ်းအကြောင်းကို လေ့လာကြပါစို့။

အခန်း (၅)

စတုတ္ထ အရိယသစ္စာ

မဂ္ဂင်လမ်း

စတုတ္ထမြောက် အရိယာသစ္စာသည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ငြိမ်းရာကို ညွှန်ပြသော မဂ္ဂင်လမ်းဟူသည့် "ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနီ ပဋိပဒါ"ပင် ဖြစ်သည်။ အစွန်းနှစ်ဖက်ကို ဖယ်ရှားသော လမ်းစဉ်ဖြစ်၍လည်း အလယ်လမ်း (မဇ္ဈိမ-ပဋိပဒါ) ဟု ခေါ်တွင်သည်။ အစွန်းနှစ်ဖက် ဟူသည်တွင် ပဌမအစွန်းရောက်မှုသည် နိမ့်ညံ့သော သာမန်လူတို့၏ အလေ့ဖြစ်သော အကျိုးကျေးဇူးမရှိသော ကာမဂုဏ်အာရုံကို လိုက်စား မြူးထူး ပျော်ပါးခြင်းအားဖြင့် ချမ်းသာမှုကို ရှာဖွေခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယ အစွန်းရောက်မှုသည် ဆင်းရဲခြင်းကိုဖြစ်စေသော မထိုက်တန်သော အကျိုးကျေးဇူးမရှိသော မိမိကိုယ်ကိုနှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲ၍ ကြိုးပမ်း အားထုတ်ရသော ကျင့်စဉ်အမျိုးမျိုးအားဖြင့် ချမ်းသာမှုကို ရှာဖွေသောနည်းဖြစ်သည်။ ဤအစွန်းနှစ်ဖက်ငြိသော လမ်းစဉ်များကို ရှေးဦးစမ်းသပ်ခဲ့၍ အကျိုးမဲ့အချည်းနှီးဖြစ်ကြောင်းကို သိတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ပညာမျက်စိဖြင့် အသိဉာဏ်ကို ပေးထသော ငြိမ်းချမ်းမှု၊ ထိုးထွင်းသိမြင်မှု၊ သမ္ဗောဓိဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို လမ်းညွှန်သော အလယ်လမ်းကို ကိုယ်တော်တိုင် စမ်းသပ် ရှာဖွေ တွေ့ရှိခဲ့ပေသည်။ ဤအလယ်လမ်းကို အောက်ပါ (၈) ပါးသော အကြောင်းအရာအင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် အရိယမဂ္ဂင် (၈)ပါး (အရိယ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂ)ဟူ၍ အများခေါ်တွင်ကြသည်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ —မှန်သောအမြင်၊

သမ္မာသင်္ကပ္ပ —မှန်သောအကြံ၊

သမ္မာဝါစာ —မှန်သောစကား၊

သမ္မာကမ္မန္တ —မှန်သောအလုပ်၊

သမ္မာအာဇီဝ — မှန်သောအသက်မွေးမှု၊
သမ္မာဝါယာမ — မှန်သောအားထုတ်မှု၊
သမ္မာသတိ — မှန်သောအောက်မေ့ မှတ်သားမှု၊
သမ္မာသမာဓိ — မှန်သောတည်ငြိမ်မှု၊

(၄၅) နှစ်ပတ်လုံး အပတ်တကုတ် ဟောကြားပြသသွားတော်မူသည့် ဗုဒ္ဓ၏ တရားဒေသနာတော် အားလုံးနီးပါးသည် ဤမဂ္ဂင် (၈)ပါး တရားတော်နှင့် တနည်းမဟုတ် တနည်း သက်ဆိုင် ဆက်စပ်ခဲ့ပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် လူအမျိုးမျိုးအား ပါရမီ အနုအရင့် ဉာဏ်အတိမ်အနက် လိုက်၍ နည်းအသွယ်သွယ်၊ စကားအသုံးအနှုန်း အဖုံဖုံတို့ဖြင့် တရားဟောကြား ရှင်းလင်းပြသတော်မူခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်များ၌ အရေအတွက် အားဖြင့် ထောင်ပေါင်းများစွာ ပြန့်နှံ့လျက်ရှိသော ဒေသနာတော် အားလုံး၏ အဆီအနှစ်ကို ဤမဂ္ဂင် (၈) ပါး တရားတော်တွင် တွေ့ရှိ သုံးဆောင်နိုင်ကြပေသည်။

အထက်တွင် စာရင်းပြုလုပ် ဖော်ပြထားသော မဂ္ဂင်(၈)ပါး၏ အင်္ဂါ ရပ်များကို အမှတ်စဉ်အလိုက် တပါးပြီးမှ တပါး လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်ဟု မမှတ်ယူသင့်ပါ၊ မိမိစွမ်းအားအလိုက် တတ်နိုင်သမျှ အင်္ဂါရပ်အားလုံးကို တပြိုင်နက်ဆိုသလို လိုက်နာဖြည့်စွမ်းကြရန် ဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂါတပါးနှင့် တပါးသည် ဆက်စပ်နေရကား တပါးကိုကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အခြားတပါး ကို လိုက်နာရာ၌ အကူအညီရရှိပေသည်။

ဤအင်္ဂါရပ် (၈)ပါးသည် ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် မလွဲမသေ ကျင့်သုံး ဆောက် တည် ဆည်းပူးရမည့် သီလ သမာဓိ ပညာတို့ကို ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက် ပြည့်စုံစေရန် ရှေးရှုပေသည်။[၁] ထို့ကြောင့် သီလ သမာဓိ ပညာ ခေါင်း စဉ်ဖြင့် (၃)စု ခွဲ၍ ယင်းအင်္ဂါ(၈)ပါးကို လေ့လာပါက ပိုမိုလျော်ကန်၍ ပိုမိုရှင်းလင်း အကျိုးများပေလိမ့်မည်။ သီလကို ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်များ ၏ အခြေခံဖြစ်သည့် သတ္တဝါအပေါင်းအား ကြင်နာ သနားခြင်းနှင့်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊၁။(ပတစ)စာမျက်နှာ(၃၀၁)။

ကရုဏာထားခြင်း ဟူသော ကျယ်ပြန့်လှသည့် သဘောတရား ပေါ်တွင် တည်ဆောက် ထားသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒ အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဟောပြော ရေးသားကြရာတွင် ခြောက်သွေ့ ငြီးငွေ့ဘွယ်ကောင်းသော ဒဿနိက အချက် အလက်များ၊ အဘိဓမ္မာ ငြင်းခုံချက်များတွင်သာ ကျက်စားကြလျက် ဤဗုဒ္ဓဘာသာ၏ မွန်မြတ်လှသော ရည်မှန်းချက်ကို ပညာရှင်အများ မေ့လျော့ ဂရုမပြု နေကြသည်မှာ ဝမ်းနည်းဘွယ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သတ္တဝါများအား အစဉ်သနားတော်မူသည် ဖြစ်၍ အများ၏ ကောင်းကျိုးအတွက် အများ၏ ချမ်းသာမှုအတွက် (ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ) တရား ဟော ကြားတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် စွယ်စုံပြည့်ဝသော ယောကျ်ားမြတ်တဦး ဖြစ်စေရန် ကရုဏာနှင့် ဉာဏ်ပညာဂုဏ်ထူး အရည်အချင်း နှစ်ရပ်ကို ညီတူညီမျှ ဆည်းပူး ဖြည့်တင်းပြီး ဖြစ်ရပေမည်။ ဤတွင် ကရုဏာဆိုသည်မှာ မေတ္တာရှေ့ရှုခြင်း၊ ထောက်ထားညှာတာခြင်း၊ ကြင်နာသနားခြင်း၊ သည်းခံခြင်း စသော နှလုံးသား၏ မွန်မြတ်သော အရည်အချင်းများဖြစ်ကြ၍ ပညာသည်ကား အကြောင်းအကျိုး သုံးသပ် ဝေဘန်တတ်သော ဉာဏ် အရာ ဖြစ်ပေသည်။ နှလုံးသားမှ ထွက်လာရသော မေတ္တာ ကရုဏာ တရားတို့ကိုသာ ဖြင့်ထွန်းစေ၍ ဆင်ခြင် တိုင်းထွာတတ်သော ဉာဏ် ပညာကို လျစ်လျူရှုပါက သဘောပြည့်သည့် လူ့ဗာလကြီး အဖြစ်သို့ ရောက်ပေမည်၊ တဖန် နှလုံးသား၏ စေ့ဆော်မှုများကို လျစ်လျူပြု၍ ဆင်ခြင်စဉ်းစား ဉာဏ်စေစားရာကိုသာ အလေးထား ဆောင်ရွက်ပါလျှင် ကြင်နာကင်းမဲ့သော ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် ဉာဏ်ကြီးရှင်တဦးဖြစ်နေ ပေမည်။ ထို့ကြောင့် စွယ်စုံပြည့်ဝစေရန် ကရုဏာနှင့် ပညာနှစ်မျိုးစလုံး ကို ဖြည့်တင်းကြရပေမည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒလမ်းစဉ်အရ နေထိုင်သည်ဆိုသည်မှာ ဤနှစ်မျိုးပြည့်စုံမှုကို မျှော်မှန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဤလမ်းစဉ် အရ နေထိုင်ကျင့်သုံးရာဘွင် ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်မှု(ပညာ)နှင့် သနား

ကြင်နာဖက်မှု (ကရုဏာ) တို့သည် ဒွန်တွဲနေကြလျက် သီးခြား ခွဲထုတ် မရနိုင်သည်ကို မကြာမီတွေ့ရပေအံ့။

မေတ္တာ ကရုဏာပေါ်တွင် အခြေခံသည့် သီလဋ္ဌ အရိယ မဂ္ဂင် (၈) ပါးအနက် မှန်သောပြောဆိုမှု၊ မှန်သောပြုလုပ်မှု၊ မှန်သောအသက်မွေးမှု တည်းဟူသော သိက္ခာ(၃)ရပ် ပါဝင်သည်။

မှန်သော ပြောဆိုမှု ဟူသည်မှာ (၁) မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ (၂) လူ့အသင်းအဖွဲ့ သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ် အချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲပြား မညီမညွတ်ဖြစ်စေ၍ မုန်းတီးခြင်း၊ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းကို ဖြစ်စေမည့်စကား၊အမနာပစကား၊ ကုန်းချောစကားတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ (၃) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ရိုင်းစိုင်းသော ရင့်သီးသော အကျိုးယုတ်စေမည့်ဖြစ်သော ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်းဖြစ်သော စကားများ ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ (၄) အချည်းနှီးဖြစ်သော သိမ်ဖျင်းသော အဓိပ္ပါယ်မဲ့စကား ပြောဆိုခြင်းနှင့် စကားရောင်း စကားဝယ်ပြုလုပ်ခြင်း (အတင်းပြောခြင်း) တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ။အထက် ဖော်ပြပါ အန္တရာယ်ပွါးစေမည့် မှားယွင်းသော အပြောအဆိုများမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် မှန်ကန်သော စကားကိုသာ ဆိုရပေမည်။ အကျိုး ရှိသော၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော၊ ညင်သာ ပြေပြစ်သော၊ မိတ်သဟာယဖြစ်စေ သော၊ အကျိုးကို လိုသော စကားလုံးများကိုသာ သုံးရပေမည်။ မည်သည့်စကားကိုဆို သတိတရားကင်းမဲ့စွာဖြင့် မပြောကြားသင့်ပေ။ သင့်မြတ်သောအချိန် သင့်လျော်သောနေရာ၌သာ စကားကို မြွက်ဆို ရသည်။ တစုံတရာ အကျိုးကျေးဇူး ဖြစ်ပွါးစေရန် မပြောနိုင်ပါလျှင် တုဏှိဘာဝေ ဆိတ်ဆိတ်နေသင့်သည်သာတည်း။

မှန်သော ပြုလုပ်မှု(သမ္မာကမ္မန္တ) သိက္ခာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လောက ကျင့်ဝတ်ကို ထိန်းသိမ်း၍ သဘောထားမြင့်မြတ်စွာဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုပင် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အား ကိုယ်တိုင်အသက် သတ်ခြင်း၊ ခိုးယူခြင်း၊ မရိုးသားစွာ ပြုမူဆက်ဆံခြင်း၊ မတရားသော

ကာမဂုဏ် ခံစားခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ရန် ဆုံးမ၍ သူတပါးအားလည်း မှန်ကန် မြင့်မြတ် ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် ကူညီစောင်မရန် တိုက်တွန်းသည်။

မှန်သော အသက်မွေးမှု (သမ္မာ အာဇီဝ) ဆိုသည်မှာ လိမ်လည် ကောက်ကျစ်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်များကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အဆိပ်၊ သေရည် သေရက်၊ လက်နက် ခဲယမ်းမီးကျောက် စသည်တို့ကို ရောင်းဝယ်ဖောက် ကားခြင်း စသော သူတပါးအား ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေသည့် လုပ်ငန်း ဆောင်တာများဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရမည် ဟု ဆိုလိုသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သူတပါးအား ဘေးအန္တရာယ် မဖြစ်စေ သော၊ အပြစ်ကင်းသော ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သည့် အသက်မွေးမှုဖြင့် နေထိုင်စားသောက်ကြရပေမည်။ သေစေတတ်သော လက်နက် ခဲယမ်း မီးကျောက် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းသည် ဆိုးယုတ်သော မတရား သော နည်းလမ်းဖြင့် အသက်မွေးမှု ဖြစ်သည်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာက သမုတ် သည်။

ဤ (သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ) မှန်သော ပြောဆိုမှု၊ မှန်သော ပြုလုပ်မှု၊ မှန်သော အသက်မွေးမှု ဟူသည့် သိက္ခာ (၃)ရပ် သည်ပင် သီလ ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ သီလနှင့် ကျင့်ဝတ်တရား များသည် လူတဦးတယောက်သာမက လူ့အဖွဲ့အစည်းတခုလုံး ပျော်ရွှင် ညီညွတ်စွာ နေထိုင်သွားနိုင်ရန် ရည်သန်းလသည်။ ယင်း ကျင့်ဝတ်သီလ သည် အထက်တန်း လောကုတ္တရာလုပ်ငန်းများအတွက် မရှိမဖြစ်သော အခြေခံတရားဖြစ်သည်၊ သီလအခြေမပါဘဲ မည်သည့် လောကုတ္တရာ အဆင့်အတန်းကိုမျှ တက်လှမ်းပေါက်ရောက်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

မှန်သော အားထုတ်မှု၊ မှန်သော အောက်မေ့မှတ်သားမှု၊ မှန်သော တည်ငြိမ်မှု စသော နောက်သိက္ခာ (၃) ပါးသည် အရိယမဂ္ဂင် (၈)ပါးတွင် စိတ်ကို ဆုံးမသွန်သင်ခြင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် သိက္ခာရပ်များ ဖြစ်ကြသည်။

(၁) ဆိုးသွမ်း ညစ်ညမ်း၍ မွန်မြတ်ခြင်း မရှိသော စိတ်များ မဖြစ်ပေါ်စေရန်၊

(၂) ဖြစ်ပြီးသော ဆိုးသွမ်း ညစ်ညမ်း၍ မွန်မြတ်ခြင်း မရှိသော စိတ်များကို ဖယ်ရှားပစ်ရန်၊

(၃) မဖြစ်ပေါ်သေးသော သန့်စင် မွန်မြတ်သည့် စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်၊

(၄) ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိပြီး သန့်စင် မွန်မြတ်သည့် စိတ်များကို ပိုမို တိုးတက်ပွါးများစေရန်၊ ပြင်းပြသော ဆန္ဒဖြင့် ဆောင်ရွက်မှုသည် မှန်သော အားထုတ်ခြင်း မည်ပေသည်။

(၁) ကိုယ်တွင် ဖြစ်ပျက်လှုပ်ရှားနေခြင်းများ (ကာယ)။

(၂) တွေ့ထိခံစားရမှုများ (ဝေဒနာ)။

(၃) စိတ်တွင် ဖြစ်ပျက်လှုပ်ရှားနေခြင်းများ (စိတ္တ)နှင့်

(၄) စိတ်ကူးကြံစည်မှု တွေးတော ယူဆမှုများနှင့် အကြောင်းခြင်းရာများ (ဓမ္မ)ကို အပဘ်တကုတ် လှုံ့လပြု၍ စေ့စေ့စပ်စပ် မလွတ်စေဘဲ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတိပြုနေခြင်းကို မှန်သော အောက်မေ့မှတ်သားမှုဟု ခေါ်သည်။

စိတ်တည်ငြိမ် ရင့်သန်စေရန် ပြုလုပ်ရသော လေ့ကျင့်မှုများတွင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို သတိပြု စောင့်ကြည့်ရမည့် (အာနာပါနသတိ) လုပ်ငန်းသည် ကာယာနုပဿနာ အဖြစ် ထင်ရှား ကျော်ကြားသော လေ့ကျင့်မှုတရပ် ဖြစ်လေသည်။ ကာယာနုပဿနာတွင် အကျုံးဝင်သော အခြား လေ့ကျင့်မှုမျိုး အများအပြား ရှိပေသေးသည်။

တွေ့ထိခံစားမှုကို ရှုကြည့်ရသည့် ဝေဒနာနုပဿနာ လုပ်ငန်းတွင် တွေ့ထိခံစားရသမျှ ကောင်းသည်၊ ဆိုးသည်၊ ကောင်းလည်း မကောင်း ဆိုးလည်း မဆိုး ဟူသမျှကို စေ့စေ့စပ်စပ် စောင့်ကြည့်နေရ၍ ၎င်းတို့ မည်သို့

ဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ မည်သို့ ပျောက်ကွယ်သွားသည် စသည်တို့ကို သိရှိနေရသည်။

စိတ္တာနုပဿနာလုပ်ငန်း၌ မိမိ၏စိတ်သည် ရာဂနှင့်ယှဉ်နေသည်၊ ရာဂမှ ကင်းလွတ်သည်၊ ဒေါသဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေသည်၊ ဒေါသမှ ကင်းစင်သည်၊ တွေဝေမိုက်မှားနေသည်၊ တွေဝေ မိုက်မှားမှုမှ ကင်းသည်၊ ပျံ့လွင့်ပေါ့လျော့နေသည်၊ တည်ငြိမ်စူးစိုက်နေသည် စသည်တို့ကို အစဉ်သိနေရပေမည်။ စိတ်၏ လှုပ်ရှားမှုနှင့် ၎င်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံတို့၌ သတိသက်ဝင်နေရသည်။

စဉ်းစား၊ စိတ်ကူး၊ တွေးခေါ်၊ ကြံစည်သူအခြင်းစသော တရားသဘောများကို ရှုကြည့်ခြင်း (ဓမ္မာနုပဿနာ) တွင် ၎င်းတို့၏ သဘာဝနှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံ၊ တိုးပွါးလာပုံ၊ နှိပ်ကွပ်ထားပုံ၊ ချေမှုန်းပစ်ပုံတို့ကို သိရှိနားလည်ရပေမည်။

စိတ်တည်ငြိမ် ရင့်သန်စေရန် လေ့ကျင့်ရသော ဤအနုပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်စဉ် (၄) ပါး အကြောင်းကို သတိပဋ္ဌာနသုတ်တွင် အသေးစိတ် ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပေသည်[၁]။

စိတ်ကို ဆုံးမသွန်သင်ခြင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် သိက္ခာ ၃-ပါးတွင် နောက်ဆုံး တတိယမြောက် သိက္ခာသည် (သမ္မာသမာဓိ) စျာန်အင်္ဂါ (၄) ပါးကို ရရှိစေနိုင်သည့် မှန်သော တည်ငြိမ်မှု ဖြစ်ပေသည်။ ။ပဌမစျာန်အဆင့်တွင် ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ ကာမဂုဏ်၌ အလိုရှိခြင်း၊ မကောင်းကြံခြင်း၊ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ထိုင်းမှိုင်းညှိုးနွမ်းခြင်း၊ စိတ်မငြိမ်မသက် ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ ယုံမှား တွေးတောခြင်း စသော နီဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ဖျောက်ပြီး ဖြစ်ရကား အနည်းငယ်သော ကြံစည်မှု၊ စဉ်းစားမှုများနှင့်သာ နှစ်သိမ့်ချမ်းသာခြင်း (ပီတိ၊ သုခ) တို့ကို ခံစားရသည်။ ။ဒုတိယစျာန်အဆင့်တွင် ကြံစည်မှု၊ စဉ်းစားမှု စသည့်ဉာဏ်လှုပ်ရှားမှုအားလုံးတို့ကို ဖိနှိပ်လျက် စိတ်ကို စိတ်တွင်သာ စူးစိုက်

၁။ အခန်း (၇)၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာအခန်းတွင် ရှုပါ။

ထားခြင်းအားဖြင့် ကြည်လင်တည်ငြိမ်ခဲလျက် ပီတိနှင့် သုခတို့ကို ဆက်လက်ခံစားရသည်။ ။တတိယစျာန်အဆင့်သို့ ရောက်သောအခါမှု ထင်ရှားစွာ ခံစားရသော နှစ်သိမ့်မှု ပီတိကိုပင် စွန့်ပစ်လျက် စိတ်၏ ချမ်းသာမှုတခုတည်း ခံစားကာ အညီအမျှရှုလျက် သိလျက်သာနေတော့ သည်။ ။စတုတ္ထစျာန်အဆင့်တွင်မူ ခံစားမှုအားလုံးကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီး ချမ်းသာ ဆင်းရဲ၊ ဝမ်းသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ကင်းစွာ အညီအမျှ (ဥပေက္ခာ) ရှုလျက် သတိရှိစွာ နေတတ်သည်။

ဤသို့ မှန်သော အားထုတ်မှု၊ မှန်သော အောက်မေ့ မှတ်သားမှု၊ မှန်သော တည်ငြိမ်မှုများဖြင့် စိတ်ကို ဆုံးမသွန်သင် ပဲ့ပြင်ယူရပေသည်။

ကျန်ရှိသေးသည့် မှန်သောအကြံနှင့်မှန်သောအမြင် သိက္ခာ(၂)ပါးမှာ ဉာဏ်ပညာအရာများ ဖြစ်ပေသည်။ ။မှန်သော ကြံစည်မှု ဟူသည်မှာ ကိုယ်ကျိုး စွန့်လွှတ်လိုခြင်း၊ သတ္တဝါအားလုံးပေါ်တွင် မေတ္တာစိတ် ထားခြင်း၊ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်သောစိတ် မရှိခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ကျိုးစွန့်လွှတ်လိုခြင်း၊ မေတ္တာစိတ်ထားခြင်း၊ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက် သောစိတ်ကို ဖယ်ရှားခြင်း စသည်တို့ကို ဉာဏ်ပညာအရာတွင် ထည့်သွင်း ထားသည့်အချက်မှာ အရေးကြီး၍ စိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤအချက်ကို ထောက်ရှု၍ ဉာဏ်ပညာအစစ်အမှန်ရှိသူသည် ဤ မွန်မြတ်သော အရည်အချင်းများနှင့်လည်း ပြည့်စုံကြောင်း သိနိုင်၏။ ထို့ပြင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာ၊ လူမှုရေးရာ၊ နိုင်ငံရေးရာ စသည်ဖြင့် အရာရာ တိုင်းတွင် တကိုယ်ကောင်း စိတ်ထား၊ ဒေါသအာဃာတ စိတ်ထား၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော စိတ်ထားတို့သည် ဉာဏ်အမြော်အမြင် ကင်းမဲ့ ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်မှာလည်း ထင်ရှားတော့သည်။

မှန်သောအမြင် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ) ဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာများကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ သိမြင်နားလည်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အရိယသစ္စာ လေးပါးသည် အကြောင်းအရာများကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် အရင်းစစ်လိုက်သော် သမ္မာဒိဋ္ဌိ

ဆိုသည်မှာ အရိယသစ္စာလေးပါးကို ကောင်းစွာ သိမြင်နားလည်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပရမတ္ထဘာရားကို ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်းသည် ဉာဏ်ပညာ အရာဘွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် သိမြင်နားလည်မှု (၂)မျိုး နှစ်စား ကွဲပြားစွာ ရှိသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နားလည် သိရှိသည်ဆိုရာတွင် မှတ်ဉာဏ်ဖြင့် ဆည်းပူးလေ့လာထားသော အသိပညာနှင့် အချက်အလက် အကြောင်းအရာပေါခုခုကို မှီ၍ ပိုင်းခြားသိမြင်တတ်သည့် ဉာဏ်စွမ်းတို့ကို ဆိုလိုသည်။

ဤသို့ သိမြင်ခြင်းကို 'လျောက်ပတ်စွာ သိခြင်း' (အနုဗောဓ)ဟု ခေါ်ဆိုရ၍ နက်နဲခြင်း မရှိလှချေ။ အမှန်တကယ် နက်နဲစွာ သိမြင်မှုကို 'ထိုးထွင်းသိမြင်မှု' (ပဋိဝေဓ)ဟု ခေါ်၍ အမည်ပညတ်တို့ကို ဖယ်ခွါပြီး နောက် သဘာဝအစစ်အမှန်ကို သိမြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ထိုးထွင်း သိမြင်နိုင်ရန် စိတ်သည် အညစ်အကြေး အားလုံးမှ ကင်းစင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဝိပဿနာလုပ်ငန်းဖြင့် တန်ခိုးထက်မြက်လျက် ရှိနေရပေမည်[၁]။

အဆက်တွင် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မဂ်လမ်း ခရီးသည် လူ့ဂုဏ်ကိုလ်ဘဦးစီ အသီးသီး ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လိုက်နာလေ့လာ ထူထောင်ကျင့်သုံးရမည့် နေထိုင်မှု လမ်းစဉ်ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာ သိရှိနိုင်ကြပေမည်။ ။ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းဆုံးမ၍ မိမိကိုယ်တိုင် အပတ်တကုတ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိ စင်ကြယ်စေရသော လမ်းစဉ်ဖြစ်ရကား ယုံကြည်မှု၊ ဆုတောင်းမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ အခမ်းအနား ကျင်းပမှုများနှင့် မည်သို့မျှ ဆက်စပ်မှု မရှိပေ။ ဤသဘော အရ မဂ်လမ်းခရီးသည် လူအများ ခေါ်ဝေါ် နားလည်နေသည့် ဘာသာရေး ကြည်ညိုမှုမျိုး မဟုတ်ပေ။ သီလ သမာဓိ ပညာ အင်္ဂါ ၃-ရပ်ကို ပြည့်စုံအောင် ထူထောင်ခြင်းဖြင့် အဆုံးစွန် အေးငြိမ်းခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ လွတ်သပ်ခြင်း ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေနိုင်သည့်လမ်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ(ပဘာ)၊ စာမျက်နှာ (၅၁၀)။

ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားသော တိုင်းပြည်များ၌ ဘာသာရေးနှင့် ပတ်သက်သော အခါကြီး ရက်ကြီးများတွင် စိတ်ကြည်နူးဘွယ်ကောင်းသော ရိုးရာဓလေ့ အခမ်းအနားပွဲများ ပြုလုပ်ဓလေ့ရှိကြသော်လည်း ၎င်းတို့သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင်သော မဂ်သမ်းအစစ်အမှန်နှင့် မည်သို့မျှ မသက်ဆိုင်ပေ။ သို့သော် မရင့်သန်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘာသာတရား ကြည်ညိုစိတ်ကို ဖြည့်စွမ်းအားသန်စေ၍ မဂ်သမ်းသို့ တဖြည်းဖြည်းရောက်စေသော အကူအညီ အထောက်အပံ့ အဖြစ်ဖြင့်မူ ၎င်းတို့သည် တန်ဖိုးရှိသင့်သလောက် ရှိပေသည်။

အရိယ သစ္စာ (၄)ပါးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စ(၄)ရပ်ရှိပေသည်။

ပဌမသစ္စာသည် ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်၏၊ ၎င်းသစ္စာအရ ဘဝ၏ သဘောအစစ်အမှန်၊ ဘဝ၏ ဒုက္ခ၊ ၎င်း၏ပျော်ရွှင်မှု၊ ဆင်းရဲမှု၊ မပြည့်စုံမှု၊ နှစ်သက်ကျေနပ်ဖွယ် မရှိမှု၊ မတည်မြဲမှု၊ ဝတ္ထုဒြဗ် အခေါင်အထည် ဆိတ်ကင်းမှုစသည်တို့ကို ရှင်းလင်းပြည့်စုံစွာ သိရှိနားလည်ခြင်း(ပရိညေယျ)မှာ ပဌမ ရှေးဦး ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စ ဖြစ်ပေသည်။

ဒုတိယသစ္စာသည် တဏှာနှင့်အကွ အခြားကိလေသာ အညစ်အကြေးမှုမှုန်တို့သည် ဒုက္ခကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟူသော ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာ ဖြစ်သည်။ ဤတွင် သမုဒယသစ္စာကို သိရုံမျှဖြင့် ကိစ္စမပြီးသေးပေ။ ထိုကိလေသာ တဏှာတို့ကို စွန့်ပယ်၊ ပယ်ဖျောက်၊ ဖျက်ဆီး ထိုးခုတ်၊ အမြစ်မှ နုတ်ပယ်ပစ်မှသာ (ပဟာတဗ္ဗ) ကိစ္စပြီးမြောက်သည် မည်ပေသည်။

တတိယ သစ္စာသည် ဒုက္ခတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း နိရောဓသစ္စာ ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်တို့ ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စမှာ ပရမတ္ထသစ္စာတည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် (သစ္ဆိကာတဗ္ဗ) ဖြစ်ပေသည်။

စတုတ္ထသစ္စာသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေသော မဂ္ဂင်လမ်း ဖြစ်သည်။ ယင်း မဂ္ဂင်လမ်း အကြောင်းကို မည်မျှပင် စုံလင်စွာ သိရှိ နားလည်သော်လည်း ကိစ္စမပြီးမြောက်ပေ။ လမ်းစဉ်အတိုင်း ကျင့်ကြံလိုက်နာ ဆောင်ရွက် အားထုတ် (ဘာဝေတဗ္ဗ) ကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အခန်း (၆)

အနတ္တ (ဝိညာဉ်ကောင်မရှိ) တရားတော်

သက္ကတဘာသာတွင် အတ္တမံ-ဟုလာ၍ ဝိညာဉ်ကောင်၊ ငါ၊ အတ္တဟု အများပြောဆို သုံးစွဲနေကြသည့် စကားလုံးများသည် မျက်မြင်အားဖြင့် ပြောင်းလဲနေသည့် လောကကြီး၏ နောက်ကွယ်တွင် မပြောင်းလဲသော အစဉ်တည်မြဲသော မူလဓာတ်အနှစ်သည် 'လူ့ကိုယ်တွင်း၌ ကိန်းအောင်းတည်ရှိနေသည့်' ဟူသည့် သဘောကို ရည်ညွှန်းပြဆိုလသည်။ အချို့ ဘာသာအယူဝါဒအရ ဘုရားသခင်က ဖန်ဆင်းထားသော ထိုကဲ့သို့ ဝိညာဉ်ကောင်ချိုးသည် လူတိုင်းတွင် အသီးသီး ရှိကြ၏။ သေဆုံးကွယ်လွန်ပြီးနောက် ဖန်ဆင်းရှင် ဘုရားသခင်၏ အလိုတော်အတိုင်း ငရဲ၊ သို့မဟုတ် ကောင်းကင်ဘုံ၌ ထာဝရ နေထိုင်သွားကြရသည်။ အခြားဘာသာအယူဝါဒများအရမူ ၎င်းဝိညာဉ်ကောင်သည် လုံးဝ သန့်ပြန့် စင်ကြယ်သည့်တိုင်အောင် ဘဝများစွာ ကူးပြောင်း သွားလာ၍ နောက်ဆုံး၌ ၎င်း၏ မူလပင်မဖြစ်သော အတ္တမံ၊ သို့မဟုတ် ဗြဟ္မာကြီး၊ သို့မဟုတ် ဘုရားနှင့် သွားရောက် ပူးပေါင်းလိုက်သည်ဟု ဆို၏။ လူ့ကိုယ်တွင်း၌ ရှိသော ဤဝိညာဉ်ကောင်၊ သို့မဟုတ် အတ္တသည်ပင် အကြံအစည်တို့ကို တွေးတောကြံစည်၏၊ ခံစားဘွယ်များကို ခံစား၏၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှု တို့၏ အကျိုးအပြစ်တို့ကို ခံယူသည်ဟု ဆို၏။ ဤကဲ့သို့ ယူဆသော အယူဝါဒကို အတ္တဝါဒဟု ခေါ်တွင်သည်။

အတ္တ၊ ငါကောင်၊ ဝိညာဉ်ကောင်ရှိကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဝါဒ တခုတည်းကသာ လက်မခံ ငြင်းပယ်ခြင်းသည် လူတို့၏ တွေးတောကြံဆမှု သမိုင်းတွင် ထူးခြားနေသော အချက်ကြီးဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသော ဒေသနာများအရ အတ္တအယူဝါဒသည် စိတ်ထင်မျှသာဖြစ်သော မမှန်ကန်သည့် အယူဝါဒဖြစ်၍ စိတ်ကူးအာယိုနှင့် ကိုက်ညီစွာ အကောင်အထည်

မှချအမှန် မရှိပေ။ ၎င်းဝါဒသည် 'ငါ' 'ငါ့ဘာ' စသည့် ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ်စေသော စိတ်အကြံအစည်၊ တကိုယ်ကောင်းစိတ်ထား၊ လောဘ တဏှာမက်မောခြင်း၊ ဒေါသ အာဃာတ ထားခြင်း၊ မာနကြီးခြင်း၊ ထောင်လွှားခြင်းစသည်တို့နှင့် အခြား အညစ်အကြေးများ ပြဿနာများကို ဖြစ်ထွန်းစေသည်။ ဤဝါဒသည် လူပုဂ္ဂိုလ် အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွါးသည်မှ အစ တိုင်း ပြည်အချင်းချင်း စစ်မက်ဖြစ်ပွါးရသည်အထိ ကမ္ဘာ့ဒုက္ခ ပြဿနာအပေါင်းတို့၏ မူလအကြောင်းရင်း ဖြစ်၏။ အတိုချုပ် ဆိုရသော် ကမ္ဘာတွင် မကောင်းမှုဟူသမျှသည် ဤမှားယွင်းသောဝါဒတွင် အခြေခံလေသည်။

စိတ်သဘာဝအရ လူတွင် မိမိကိုယ်မိမိကာကွယ်ရန်နှင့် မိမိကိုယ် ပျက်သုဉ်းမသွားစေရန် အကြံအစည် စိတ်ကူးနှစ်ချိုးသည် အမြစ်တွယ်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းအား အကာအကွယ်ပေးရန် ဘုရားကို ကြံစည်ဖန်တီးထားလေသည်။ ခလေးငယ်သည် မိခင်အား မှီခိုသကဲ့သို့ ၎င်း၏ လုံခြုံမှု၊ ဘေးရန်ကင်းမှု၊ ကာကွယ်မှုအတွက် ယင်းဘုရားကို ကိုးကွယ် အားထားသည်။ တဖန် မိမိကိုယ် ပျက်သုဉ်းမသွားစေရန် ထာဝရ တည်မြဲနေသည့် အတ္တ ဇီဝအယူဝါဒကို တီထွင်ကြံဆ ယူလေသည်။ ဉာဏ်ပညာကင်းမဲ့၍ ဘေးအန္တရာယ်များကို ထိတ်လန့်နေသော တန်ခိုးမဲ့သည့် လောဘသားလူသည် အဆိုပါ စိတ်ကူးနှစ်ချိုးဖြင့် မိမိကိုယ်မိမိ နှစ်သိမ့်နေရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ကို လက်မလွှတ်နိုင်ပဲ တယူသန် စွဲမြဲဆုပ်ကိုင် ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်များသည် ဤသို့ လောဘဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ခိုကိုးရာမဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ မသိ နားမလည်ခြင်းများကို ထောက်ခံအားပေးမှု မပြုပဲ၊ ၎င်းတို့ကိုအခြေအမြစ်မှ ဖြိုခွင်း၊ ချေမှုန်းခြင်းဖြင့် လူကို အသိဉာဏ်ပေးလေသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ထာဝရဘုရားသခင်အယူ၊ အတ္တဇီဝအယူတို့သည် မှားယွင်းဖောက်ပြန် အနှစ်ကင်းမဲ့သောအယူများသာဖြစ်ပေသည်။ စိတ်ကူးရင့်သန်စွာဖြင့် ထုတ်ဆောင်ကြံဆထားလင့်ကစား ၎င်းအယူဝါဒတို့သည် နက်နဲရှုပ်ထွေးသော ဒဿနိကအဘိဓမ္မာ

စကားလုံးများဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည့် သိမ်မွေ့သောစိတ်ကူးကြံစည်မှုများသာဖြစ်ပေသည်။ ဤစိတ်ကူးတွေးတောချက်များသည် လူ၌အမြစ်တွယ်လျက်ရှိပြီး လွန်စွာ မြဲ့်နိုးနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်နေရကား ယင်းတို့နှင့်ဆန့်ကျင်သောဝါဒများကို လူ နားလည် သဘောပေါက်ချင်သော ဆန္ဒမရှိ။ နားထောင်လိုသော ဆန္ဒပင် မရှိချေ။

ဗုဒ္ဓသည် ဤအချက်ကို ကောင်းစွာသိရှိတော်မူသည်။ အမှန်စင်စစ်ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူသောတရားများသည် လူ၏ တကိုယ်ကောင်းဆန္ဒကို ဆန့်ကျင်သော 'ရေဆန်သွားနေရသော' (ပတိသောတဂါမိ) တရားများ ဖြစ်သည်ဟုပင် မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။ သဗ္ဗညုဘဉာဏ်တော် ရတော်မူပြီးနောက် စတုတ္ထ သတ္တာဟမြောက်တွင် ဗောဓိပင်ရင်း၌စံပယ်တော်မူရင်း 'ပညာရှိများသာ သဘောသက်ဝင်နိုင်သော၊ နားလည်ရန်ခက်ခဲသော၊ သိမြင်နိုင်ရန် မလွယ်ကူသော အလွန်နက်နဲသော ဤသစ္စာတရားများကို ငါကိုယ်တော်မြတ် မျက်မှောက်ပြုရပြီ၊ ကိလေသာဖြင့် လွှမ်းခြုံပြီး အမှောင်ထုဖြင့် ဖုံးအုပ်နေသော လူတို့သည် ဤသိမ်မွေ့သော၊ နက်နဲသော၊ မြင့်မားသော၊ နားလည်ရန်ခက်ခဲသော၊ ၎င်းတို့၏လိုအင်ဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်၍ ရေဆန်သွားနေသော ဤသစ္စာတရားထူးများကို သိမြင်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ' ဟု တပါးတည်း တွေးတောမိတော်မူခဲ့လေသည်။

ဤသို့ဆင်ခြင်မိရကား ကိုယ်တော်ကိုယ်မျက်မှောက်ပြုပြီးသော သစ္စာတရားကို သတ္တဝါများအား ဟောပြောခြင်းဖြင့် အချည်းအနှီး အလဟဿပင် ဖြစ်နေပေမည်လော၊ ချီတုံချတုံ ကြံဆနေမိပြန်သေးသည်။ ထို့နောက်မှ လောကကြီးအား ကြာအိုင်တခုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်၏။ ကြာအိုင်တွင် ကြာပန်းအချို့သည် ရေအောက်တွင် နစ်မြုပ်နေကြ၏။ အချို့သော ကြာပန်းတို့သည် ရေမျက်နှာပြင်အထိသာ တက်ရောက်နိုင်ကြသေး၏။ အချို့မှာမူ ရေမျက်နှာပြင်မှ ၎င်းရှင်းကျော်လွန် ထိုးတက်သွားနိုင်ကြ၏။ ထို့အတူ လောကတွင်လည်း ဉာဏ်ပညာအဆင့်အတန်းအမျိုးမျိုးနှင့် လူများ ရှိပေ၏ဘကား။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သစ္စာတရားကို နားလည်

ကောင်းတန်ရာ၏။ ဤသို့ သုံးသပ်ကြည့်မိမှသာ ဗုဒ္ဓသည် တရားဟော ပြောရန် ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။[၁]

အနတ္တတရားသည် ခန္ဓာ(၅)ပါးနှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား[၂]တို့ကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြင့်၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာမှ အလိုအလျောက် ဆက်သွယ်ပေါက်ပွါးလာ သောတရားဖြစ်သည်။

ပဥ္စမ အရိယသစ္စာတည်းဟူသော ဒုက္ခသစ္စာကို ဆွေးနွေးရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟုခေါ်ရာတွင် ခန္ဓာ(၅)ပါးသာရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေ သည်။ ခန္ဓာ (၅)ပါးကို သေချာစွာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ စစ်ဆေးကြည့်သော အခါ၌ ၎င်းတို့နောက်ကွယ်တွင် ငါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ ဟု ယူမှတ်စရာ ထာဝရ တည်မြဲသော အရာဟူ၍ ဘာမျှမရှိကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ဤကား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်(ဝိဘဇ္ဇ)နည်းလမ်း ဖြစ်ပေသည်။

ဖွဲ့စည်းပေါင်းစပ်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရသော (သမူဟ) နည်း ဖြစ်သည့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားနည်းလမ်းဖြင့်လည်း ဤအဖြေကိုပင် ရလေသည်။ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်တရားတော်အရ လောကတွင် မည်သည့်အရာမျှ ပဓာန အချုပ် ဟူ၍ မရှိပေ။ အရာရာတိုင်း တခုပေါ် တခု အမှီသဟဲ အညမညပြု၍ ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်နေကြ၏။ ဤသည်ပင် ဗုဒ္ဓ၏ 'အညမညနိယာမ' (ရီလေးတစ်ဗစ်တီ သီအိုရီ)ဖြစ်တော့သည်။

အနတ္တအကြောင်းသက်သက်ကို မဆွေးနွေးမီ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အနည်းအကျဉ်းမျှ သုံးသပ်ရန် လိုပေသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၏သဘောကို အောက်ပါဂါထာလေးကြောင်းတွင် အကျဉ်းချုံး၍ ဖော်ပြထားပေသည်။

၁။ မဟာဝဂ္ဂ (အလွတ်ဂါမ ၁၉၂၂) စာမျက်နှာ (၄)။
မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၆၇)။

၂။ အောက်တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ၊
ဣမဿုပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ၊
ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိ၊
'ဤအကြောင်း ရှိသော်၊ ထို အကျိုးရှိ၏။'
'ဤအကြောင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ထိုအကျိုး ဖြစ်ပေါ်၏။'
'ဤအကြောင်း မရှိလတ်သော် ထိုအကျိုး မရှိ။'
'ဤအကြောင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုအကျိုး ချုပ်၏။"[၁]

ဘဝဘခုလုံး၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ တည်နေခြင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတို့သည် ဤသို့ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်မှု၊ အညမည အဖြစ်တည်မှု၊ တခုပေါ် တခု မှီခိုမှု စသော သဘောတရားများတွင် အခြေခံနေကြောင်းကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတွင် အသေးစိတ် ရှင်းပြထားပေသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်တွင် အင်္ဂါ(၁၂)ပါး ပါဝင်ပေသည်။

၁။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ ။အဟုတ်အမှန်ကို မသိမြင်မှု ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပြုပြင်စီရင်သော သင်္ခါရမှုတို့ ဖြစ်ပွါး၏။

၂။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ ။ပြုပြင်စီရင်သော သင်္ခါရမှုတို့ ကြောင့် အာရုံသိသော ဝိညာဉ် ဖြစ်ပွါး၏။

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၆၃)
သံယုတ်နိကာယ်၊ ၂။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၂၈၉)။
ခေတ်နှိပုံစံဖြင့်ပြရသော် 'က'ရှိလျှင် 'ခ'ရှိသည်။
'က'ဖြစ်ပေါ်လျှင် 'ခ'ဖြစ်ပေါ်သည်။
'က'မရှိလျှင် 'ခ'မရှိ။
'က'ချုပ်ကွယ်လျှင် 'ခ'ချုပ်ကွယ်သည်။

၃။ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ။ ။အာရုံသိသော ဝိညာဉ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်အစုသည် ဖြစ်ပွါး၏။

၄။ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ။ ။နာမ်ရုပ်အစု ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အာရုံစုဝေးတည်ရှိရာ အကြည် (၆)ပါး ဖြစ်၏။

၅။ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော။ ။အာရုံစုဝေးတည်ရှိရာ အကြည် (၆)ပါး ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အာရုံကို ထိတွေ့မှု ဟူသော ဖဿ ဖြစ်ပွါး၏။

(၆) ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။ ။အာရုံထိတွေ့မှု ဟူသော ဖဿ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အာရုံခံစားမှု ဟူသော ဝေဒနာ(၆)ပါး ဖြစ်ပွါး၏။

၇။ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ ။အာရုံခံစားမှု ဟူသော ဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် သာယာတပ်မက်သော တဏှာ ဖြစ်ပွါး၏။

၈။ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။ ။သာယာတပ်မက်သော တဏှာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် စွဲလမ်းသော ဥပါဒါန် ဖြစ်ပွါး၏။

၉။ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ။ ။စွဲလမ်းသော ဥပါဒါန်ဖြစ်မှုကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်ပွါး၏။

၁၀။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ။ ။ဘဝသစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေနေမှု ဖြစ်ပွါး၏။

၁၁။ ဇာတိပစ္စယာ။ ။၁၂။ ဇရာ၊ မရဏံ ....ပဋိသန္ဓေနေရမှုကြောင့် အိုမင်းရင့်ရော်၊ သေဆုံးပျက်ပြုန်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေး၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်း၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်းတို့ ဖြစ်ပွါးကုန်၏။

ဤသို့သာလျှင် ဘဝသံသရာသည် ဖြစ်ပေါ်လိုက်၊ တည်နေလိုက်နှင့် လှည့်လည် သွားလာနေပေတော့သည်။ ။ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်များကို(ပဋိလုံ) ပြောင်းပြန်သုံးသပ်ပါက သံသရာစက် အလည်ရပ်သွားပုံကို တွေ့မြင်ကြရပေမည်။

အဟုတ်အမှန်ကို မသိမမြင်မှု ဟူသော အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ပြုပြင်စီရင်သော သင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်း၏။ သင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် ဝိညာဉ် ချုပ်ငြိမ်း၏။....ပဋိသန္ဓေနေရမှု ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အိုမင်း ရင့်ရော် သေဆုံး ပျက်ပြုန်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေး၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်း၊ ပင်ပန်း ဆင်းရဲခြင်းတို့ ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။

အထက်ပါ အင်္ဂါ(၁၂)ရပ်တို့တွင် အင်္ဂါတပါးစီသည် အကျိုးတရား (ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န)လည်းဖြစ်၊ အကြောင်းတရား(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ)လည်း ဖြစ်ကြသည်။[၁] ထို့ကြောင့် ယင်းတို့သည် တခုနှင့်တခု မှီခိုဆက်သွယ် အညမည ဖြစ်နေ၍ မည်သည့်အရာမျှ တခုတည်း ထီးထီး၊ မှီခိုကင်းစွာ တည်ရှိနိုင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သော မူလအကြောင်းရင်း ရှိခြင်းကို လက်မခံဟု ရှေ့တွင် ပြဆိုခဲ့ပေသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကြိုးတချောင်းကဲ့သို့ အစဉ်အတန်းဟု မယူရဘဲ စက်ဝိုင်းသဏ္ဌာန် မှတ်ယူအပ်ပေသည်[၂]။

အနောက်နိုင်ငံ အဘိဓမ္မာနှင့် စိတ်ပညာစခန်းတွင် သဘောရှိရာ သဘောရှိ ပြုနိုင်သော လွတ်လပ်သော စိတ်အလို (Free Will) အကြောင်းကို အရေးပေး၍ ဆွေးနွေးကြသည်။ သို့ရာတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားအရ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာတွင် ဤသဘောတရားသည် ပေါ်ပေါက်ရာ အကြောင်းမရှိပေ။ ဆွေးနွေးစရာ မလိုပေ။ ဘဝ တခုလုံးသည်ပင် အကြောင်းတရားမှ ဖြစ်ပေါ်၍ အချင်းချင်း ထောက်ပံ့ရှိုင်းပင်းနေရ သည်ဖြစ်ရာ 'စိတ်အလို' (Will) တခုတည်းသာ ကွက်၍ သဘောရှိရာ ပြုနိုင်စွမ်းသော လွတ်လပ်မှုကို မည်သို့ ရရှိနေနိုင်ပေမည်နည်း။ 'စိတ်အလို' သည်လည်း အခြား စိတ်ကူး အကြံအစည်များနည်းတူ အကြောင်းတရား

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ပဘဝ) စာမျက်နှာ (၂၁၇)။

၂။ ဤ လွန်စွာ အရေးကြီးလှသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်ကို ကျမ်းလေးအုပ်ရှိ၍ ဤ၌ အပြည့်အစုံ မဆွေးနွေးတော့ပြီ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော် သက်သက်ကို စာရေးသူ မကြာမီထုတ်ဝေမည့် စာအုပ်တွင် အပြည့်အစုံ ဝေဘန်ဆွေးနွေး တင်ပြထားပါသည်။

ပေါ်တွင် တည်ရှိရပေသည်။ 'လွတ်လပ်မှု' ဆိုခြင်းသည်ပင် အကြောင်းတရားမှ ဖြစ်ပေါ်ရ၍ အညမည သဘော ဆောင်ပေသည်။ အရာရာတိုင်းသည် အချင်းချင်း ဆက်ပံ့နေရ၊ ငဲ့နေရသည်ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးစလုံး မည်သည့်အရာမျှ ပကတိလွတ်လပ်သည်ဟူ၍ မရှိနိုင်ပေ။ 'လွတ်လပ်သော စိတ်အလို' ဆိုသည့် စကားလုံးများတွင် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့မှ ကင်းလွတ်ခြင်း၊ ပုံပြင်ဖန်တီးမှုမှ ကင်းရှင်းခြင်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ပါဝင်နေပေသည်။ ဘဝတခုလုံးသည်ပင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်၌ အကျုံးဝင်၍ ပုံပြင်ဖန်တီးခံ၊ အညမည တရားသဘော ဖြစ်နေရကား 'စိတ်အလို' သို့မဟုတ် မည်သည့်အရာမဆို အကြောင်းအကျိုး ပုံပြင်ဖန်တီးမှုမှ ကင်းလွတ်၍ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ချိမ့်မည်နည်း။ ဤနေရာတွင် 'လွတ်လပ်သောစိတ်အလို' ဆိုသည့် သဘောအယူသည် ထာဝရဘုရား၊ ဝိညာဉ်၊ ဆုချီးမြှင့်ခြင်း၊ ဒဏ်ခတ်ခြင်း စသည့် အယူဝါဒများနှင့် အခြေခံဆက်သွယ်မှု ရှိနေပေသည်။ အမှန်မှာမူ လွတ်လပ်သည် ဆိုသော စိတ်အလိုသည် မလွတ်လပ်ရုံသာမက၊ 'လွတ်လပ်သော စိတ်အလို' အယူဝါဒသည်ပင် ကြောင်းကျိုးတရားမှ ကင်းလွတ်မှုမရှိပဲ၊ ပုံပြင်ဖန်တီးခံမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်နည်းအရသော်၎င်း၊ ခန္ဓာ (၅) ပါးအဖြစ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်ရှုနည်းဖြင့်သော်၎င်း ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လျှင် လူအတွင်း၌ဖြစ်စေ၊ အပြင်၌ဖြစ်စေ အတ္တ၊ သတ္တ၊ ဇီဝ၊ ငါဟု ခေါ်သည့် ထာဝရတည်မြဲသည့် အရာရှိသည် ဟူသော အယူဝါဒသည် မှားယွင်းသောအယူ၊ စိတ်၏ ကြံဆမှုသာ ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ပေသည်။ ဤသည်ကား ဗုဒ္ဓ၏ အနတ္တဝါဒပင် ဖြစ်ပေသည်။

နားလည်မှု ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိစေရန် ဝေါဟာရ အသုံးဖြစ်သော သမ္မုတိသစ္စာနှင့် ပကတိအမှန်ဖြစ်သော ပရမတ္ထသစ္စာဟူ၍ သစ္စာ (၂) ပါး ရှိကြောင်း ဤနေရာ၌ ဖော်ပြထားရပေမည်[၁]။ နေ့စဉ်သုံးစကားတွင်

၁။ သာရတ္ထပကာသနီ။ (ပဘစ) စာမျက်နှာ (၇၇။)

'ငါ' 'သင်' 'ပုဂ္ဂိုလ်' 'သတ္တဝါ' ဟူ၍ သုံးစွဲရာ၌ 'ပုဂ္ဂိုလ်' 'သတ္တဝါ' မရှိဘဲနှင့် ပြောဆိုနေကြခြင်းသည် မဟုတ်မှန်သောစကားကို ဆိုသည်မဟုတ်၊ လောကတွင် ပညတ်ခေါ်ဝေါ် နေကြသည့်အတိုင်း သုံးစွဲပြောဆိုကြခြင်းသာ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် 'ငါ' 'သတ္တဝါ' ဟူ၍ ပရမတ္ထတရားတွင် မရှိခြင်းကား အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ပေသည်။ မဟာယာန၊ သုတရာလင်္ကာရ ကျမ်းပါအတိုင်း 'ပုဂ္ဂိုလ်' ဟူ၍ ပညတ်အရ သာ ခေါ်ဆိုနေသော်လည်း ပရမတ္ထအရ အမှန်တည်ရှိနေသည် မဟုတ်ပေ[၁]။

ဟီနယာနနှင့် မဟာယာနဂိုဏ်း (၂) ခုစလုံးသည် 'မပျက်စီးနိုင်သော အတ္တ' ရှိခြင်းကို ငြင်းပယ်ထားကြ၏။ ထိုဂိုဏ်း (၂)ဂိုဏ်းသည် ဗုဒ္ဓ၏တရားများကို မိမိတို့ ဂိုဏ်းအလိုက် အစဉ်အလာအတိုင်း ဆင်းသက် ဆက်ခံယူလာကြသော်လည်း ဤအတ္တမရှိ ဟူသော ယူဆချက်တွင် တညီတညွတ်တည်း သဘောကိုက်ညီရကား မူလ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည့် တရားမှ သွေဖီချက်ချော်သွားပြီဟု မှတ်ယူနိုင်စရာ အကြောင်း မရှိပေ[၂]။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်နှင့် ဆန့်ကျင်လှသော အတ္တဝါဒကို ဘုရားဟော ဒေသနာများတွင်းသို့ ပညာရှင်အချို့က[၃] မဟာရေး သွတ်သွင်းယူရန် မကြာမီက အချည်းနှီး ကြိုးစား ကြံဆောင်လာခြင်းသည် ထူးဆန်း အံ့ဩဘွယ်ရာ ဖြစ်နေပေသည်။ ယင်း ပညာရှင်ကြီးများသည် ဗုဒ္ဓနှင့် ၎င်းဟောကြားတော်မူသော တရားတော်များ၌ လေးစားမှု၊ ကြည်ညိုမှု၊ မြတ်နိုးမှုကား ရှိကြပါ၏။ ဗုဒ္ဓ၏ဝါဒကို ရိုသေလေးမြတ်စွာဖြင့် အားကိုး အားထားလည်း ပြုကြပါ၏။ သို့ရာတွင် ရှင်းလင်းစွာ၊

၁။ မဟာယာန၊ သုတာလင်္ကာရ၊ အသင်္ဂ၊ (ပဲရစ်၊ ၁၉၀၇) စာမျက်နှာ (၉၂)။
၂။ မစ်ဒလ်ဝေး မဂ္ဂဇင်း (၁၉၅၇၊ဖေဖော်ဝါရီလ)အိပ်ချ်၊ဖွန်၊ ဂလာဆင်နပ်ရေး၊ 'ဝေဒန္တနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ' ဆောင်းပါး၊ စာမျက်နှာ (၁၅၄)။
၃။ ကွယ်လွန်သူ မစ္စရီးစ်ဒေးဗစ်နှင့် အခြားပညာရှင်များ။ မစ္စရီးစ်ဒေးဗစ်ရေး 'လူသားဆန်သည့် ဂေါတမ'၊ 'သာကျ သို့မဟုတ် ဗုဒ္ဓဝါဒ မူရင်းများ'၊ 'ဗုဒ္ဓဘာသာ လက်စွဲ'၊ 'ပင့်ရင်း ဗုဒ္ဓဝါဒ အဘယ်နည်း' စသော ကျမ်းများ ရှုပါ။

နက်နဲစွာ၊ ဆင်ခြင်ကြံဆတတ်သူဟူမူ ၎င်းတို့က အသိအမှတ် ပြုထားသည့် ဗုဒ္ဓသည် သူတို့၌ အလွန်လိုနေသော 'အတ္တ'ရှိကြောင်းကို ငြင်းပယ်တော်မူခဲ့မည် မဟုတ်ဟု တွေးတောကြံဆ နေကြပေသည်။

သူတို့၌ အလွန်လိုနေသော အတ္တရှိကြောင်း အယူဝါဒအတွက် ဗုဒ္ဓ၏ အထောက်အကူကို မသိမသာ ရှာဖွေကြံဆ၍ ယူနေကြပေသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ထောက်ခံချက်ကို ရှာဖွေ ယူနေကြသည်မှာ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ တည်ရှိသည်ဆိုသော အသေးအဖွဲ၊ 'အတ္တငယ်'အတွက် မဟုတ်ပါ။ စကြဝဠာအနှံ့အပြား တည်ရှိနေသည့် 'အတ္တအကြီး'အတွက်သာ ဖြစ်ပေသည်[၁]။

တစုံတဦးသည် အတ္တဝါဒ၌ ယုံကြည်သက်ဝင်ပါမူ ဤသို့ ယုံကြည်သက်ဝင်ကြောင်း ပွင့်လင်းစွာ ပြောဆိုသင့်ပေသည်။ သို့မဟုတ် အတ္တမရှိကြောင်း ဗုဒ္ဓယူဆသည်မှာ လုံးဝ မှားယွင်းနေသည်ဟု ပြောဆိုလိုကလည်း ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိ မူလ ပိဋကပါဠိတော်များမှ သိရှိရသမျှ အတ္တဝါဒကို ဗုဒ္ဓက လက်ခံတော်မမူဘဲနှင့် ယင်းဝါဒကို ဗုဒ္ဓဝါဒတွင်းသို့ သွတ်သွင်းယူလာခြင်းမှာမူ လုံးဝ လျော်ကန်သင့်မြတ်သည် မဟုတ်ပေ။

ထေရဝါဒဘုရားသာခင်နှင့် အတ္တ (ဝိညာဉ်ကောင်) ၌ ယုံကြည်ကြသော ဘာသာတရားများတွင် ၎င်းဝါဒ (၂) ရပ်ကို ကွယ်ဝှက်ထားကြသည် မဟုတ်ပေ။ မကွယ်ဝှက်သည့်ပြင် စကားလုံး ပြောင်မြောက်စွာဖြင့် မရပ်မနား ထပ်ကာထပ်ကာ ကြွေးကြော်လျက် ရှိကြပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည်လည်း ဘာသာအားလုံးတွင် အရေးကြီးလှသော ဤသဘော အယူအဆ(၂)ရပ်ကို လက်ခံတော်မူခဲ့ပါလျှင် အခြားတရားများကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ၎င်းတို့ကိုလည်း လူပရိသတ်အားလုံးအား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဟောပြတော်မူခဲ့ပေမည်။ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူပြီး နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကြာမှ ညာဏ်ကြီးရှင်များ ရှာဖွေ တွေ့ရှိရန် ကွယ်ဝှက် ဖုံးအုပ် ထားတော်မူခဲ့မည် မဟုတ်ပေ။

၁။ 'အတ္တငယ်' 'အတ္တကြီး' အဓိပ္ပါယ်ကို စာမျက်နှာ (၁၀၄)တွင် ဘာသာပြန်သူ၏ မှတ်ချက်ကို ရှုပါ။

ဗုဒ္ဓ၏ အနတ္တ တရားတော်ကြောင့် ၎င်းတို့ ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ထင်ရှိနေသော အတ္တသည် ပျက်ပြုန်းသွားရချေတော့မည်ဟု လူအပေါင်းတို့ ပူပင်သောက ရောက်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဤအချက်ကို မသိမဟုတ်ခဲ့ပေ။

"အရှင်ဘုရား၊ မိမိကိုယ်တွင်း၌ တည်မြဲနေသည်ကို ရှာ၍မတွေ့သော အခါ၌ ပူပင်သောက ရောက်ရသော အမှုကိစ္စများ ရှိပါသလား"ဟု အခါတပါးတွင် ရဟန်းတပါးက မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထား၏။

"ရှိပေ၏။ ရဟန်း၊ တစုံတယောက်သည် ဤအယူရှိ၏။ "စကြဝဠာ ကြီးသည် ထိုအတ္တမံ ဖြစ်၏။ ငါကွယ်လွန်သော် မပြောင်းလဲသော၊ ထာဝရမြဲသော၊ ခိုင်ခံ့တည်တံ့သော ထိုအတ္တမံ ဖြစ်သွားလေ၍ ကမ္ဘာ အစဉ်အဆက် မပျက် တည်မြဲသွားပေအံ့"။ ထိုသူသည် ငါဘုရားကသော် ၎င်း၊ ငါ၏တပည့် ရဟန်းများကသော်၎င်း ဟောကြားသည့် သို့လော သို့လော တွေးတောကြံဆသော အယူအားလုံးကို ဖျက်ဆီးပစ်၍ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ချုပ်ငြိမ်းစေသော နိဗ္ဗာန်တရားတော်များကို နာကြားမိသော် 'ငါသည် ပျက်ပြုန်းရတော့မည်၊ ငါ ပျက်သိမ်းရတော့မည်၊ ငါဟူ၍ ရှိတော့မည် မဟုတ်'ဟု တွေးမိတော့သည်။ ထိုအခါ ၎င်းသည် ရင်ဘတ် လက်ခတ်တီး ငိုကြွေး မြည်တမ်းကာ သောက ပရိဒေဝမီး တောက်လောင်၍ ပြင်းစွာ တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်၏။ ။ရဟန်း၊ ဤသို့ဖြင့် မိမိကိုယ်တွင်း၌ တည်မြဲနေသည်ကို ရှာမတွေ့သော အခါတွင် ပူပင်သောက ရောက်ရသော အမှုကိစ္စများ ရှိပေ၏[၁]"ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားတော် မူဘူး လေသည်။

အခြား တနေရာတွင်လည်း "ရဟန်းတို့၊ ပညာဉာဏ်မရှိသော ပုထုဇ္ဇန်တို့အတွက် 'ငါ မရှိ၊ ငါ မဟုတ်'ဟူသော အတောတရားသည် လွန်စွာ ထိတ်လန့်ဘွယ် ဖြစ်ဘိ၏'ဟု ဟောကြားဘူးလေပြီ[၂]။

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၃၆-၁၃၇)။

၂။ ပဋ္ဌသူဒနီ။ (ပတစ)။ စာမျက်နှာ (၁၁၂)တွင် ကိုးကားပြချက်။

ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် 'အတ္တ'ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိလိုသူတို့သည် အောက်ပါ ဆင်ခြေဆင်လက်များကို တင်ပြလေ့ရှိကြ၏။ ဗုဒ္ဓသည် သတ္တဝါကို ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏဟူသော ခန္ဓာ (၅)ပါးအဖြစ် ခွဲခြား စိတ်ဖြာ၍ သုံးသပ်တော်မူပါသည်။ ၎င်းခန္ဓာ (၅)ပါးသည် ငါအတ္တ မဟုတ်ဟု ဟောကြားတော်မူသည်မှာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤခန္ဓာ (၅)ပါးအစုမှ လွဲ၍ လူတွင်၎င်း၊ အခြားနေရာတွင်၎င်း အတ္တ မရှိဟု မိန့်တော်မမူဘူးပါဟု ဆင်ခြေတက်ကြသည်။ ။ဤ ငြင်းဆိုချက်သည် အောက်ပါ အကြောင်း (၂)ခုကြောင့် အခြေအမြစ်မရှိကြောင်း သိသာနိုင်သည်။

(၁) ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အရ သတ္တဝါတွင် ခန္ဓာ (၅)ပါးသာ ရှိသည်။ အပိုအမို ဘာမျှမရှိ။ မည်သည့် နေရာ၊ မည်သည့် အခါမျှ သတ္တဝါတွင် ခန္ဓာ (၅)ပါးအပြင် အပိုများ ရှိသေးသည်ဟု ဗုဒ္ဓက ဟောကြားတော်မမူဘူးခဲ့ပေ။

(၂) အကြိမ်ပေါင်းများစွာ နေရာပေါင်းများစွာတွင် စကြဝဠာရှိ လူ၏ ကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်စေ၊ ပြင်ပ၌ ဖြစ်စေ မည်သည့်နေရာမှာမဆို ငါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝဟူ၍ မရှိကြောင်း အတိအကျ၊ ပြတ်ပြတ်သားသား၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဗုဒ္ဓက မိန့်မြွက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ။သာဓကများကို ရှာဖွေကြည့်ရှုကြပေအံ့။

ဗုဒ္ဓတရားတော်တွင် အဓိကဖြစ်၍ လွန်စွာ အရေးကြီးသော ဂါထာ (၃)ပုဒ်ကို ဓမ္မပဒတွင် တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့သည် ဓမ္မပဒ အခန်း(၂၀) အမှတ် (၅၊၆၊၇) သို့မဟုတ် ဂါထာပုဒ်ရေ (၂၇၇၊ ၂၇၈-နှင့် ၂၇၉)တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ပဌမ (၂) ပုဒ်တွင်—

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ-အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်အပ်သော ခပ်သိမ်းကုန်တို့သည် မမြဲ။

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ-အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်အပ်သော ခပ်သိမ်းကုန်တို့သည် ဆင်းရဲ၏။

ဟု ဆို၍ တတိယပုဒ်တွင်—

သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ—အလုံးစုံသောတရားတို့သည် အတ္တမဟုတ်၊ အတ္တမရှိကုန်¹ဟု ဆိုထား၏။ ပဌမ ၂-ပုဒ်တွင် 'အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်အပ်သော ခပ်သိမ်းကုန်' သင်္ခါရာ ဟူသော စကားလုံးကို အသုံးပြု၍ တတိယပုဒ်တွင် ယင်းအစား 'ဓမ္မ' ဟူသော စကားလုံးကို သုံးနှုန်းထားခြင်းကို အထူးသတိပြုရန် လိုပေသည်။ တတိယပုဒ်တွင် အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်အပ်သော ခပ်သိမ်းကုန် 'သင်္ခါရာ' ဟူသော စကားလုံးကို အခြား ၂-ပုဒ်မှာကဲ့သို့ အသုံးမပြုဘဲ၊ ယင်းအစား 'ဓမ္မ' ဟူသော စကားလုံးကို အဘယ့်ကြောင့် သုံးနှုန်းထားရသနည်း။ ။ယခု ဆွေးနွေးနေသည့် ပြဿနာတရပ်လုံး၏ အဓိကအကျဆုံးအချက်ကို ဤပုစ္ဆာများက ဆောင်ယူထားသည်။

သင်္ခါရ² ဟူသည် ခန္ဓာငါးပါးကို ဆိုလိုသည်။ ရုပ် နာမ် ၂-ပါးလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာတို့ကို ပြုပြင်အပ်ကုန်သော တခုနှင့်တခု အညမည သဘောအရ မှီခိုဆက်စပ်နေသော ခပ်သိမ်းကုန်သော အကြောင်းခြင်းရာ အခြေအနေတို့သည် သင်္ခါရ၌ အကျုံးဝင်ပေသည်။ ။အထက်ပါ တတိယပုဒ်သည် 'သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနတ္တာ'ဟု ဖြစ်နေပါမူ

၁။ 'ဗုဒ္ဓ၏ သီလလမ်းစဉ်' စာအုပ် (မဒရပ်၊ ၁၉၂၉၊ စာမျက်နှာ ၆၉) တွင် အက်ဖ် အလ် ဝုဒ်ဝါဒ်က 'ဓမ္မ'ကို 'အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင် စီရင်ထားအပ်သည့် ခပ်သိမ်းကုန်သော အခြေအနေ အကြောင်းခြင်းရာများ' ဟု ဘာသာပြန်ဆိုချက်မှာ လုံးဝချွတ်လွဲမှားယွင်းပေသည်။ အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်စီရင်ထားအပ်သည့် ခပ်သိမ်းကုန်သော အခြေအနေ အကြောင်းခြင်းရာများသည် 'သင်္ခါရ' များသာဖြစ်၍ 'ဓမ္မ' များ မဟုတ်ပေ။

၂။ ခန္ဓာငါးပါးအစုတွင် ပါဝင်သော 'သင်္ခါရ'၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ကာမဝိပါက်များကို ဖြစ်ပွါးစေသည့် 'စေတနာ' သို့ 'သဥ္စေတနာ' စေတသိက်များကို ဆိုလိုသည်။ ဤနေရာ၌မူ ခန္ဓာငါးပါး အပါအဝင် အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ခပ်သိမ်းကုန်သော အရာများဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ သင်္ခါရ ဟူသော ဝေါဟာရသည် ပြောဆို ရေးသားသည့် စကားစပ်အစဉ်ကို လိုက်၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ကွဲပြား ခြားနားနိုင်ပေသည်။

အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်စီရင်အပ်ကုန်သော အရာဟူသမျှသည် အတ္တ မရှိကုန်၊ မဟုတ်ကုန်သော်လည်း ခန္ဓာငါးပါးမှ သီးခြား၍ အကြောင်း တရားတို့ ပြုပြင်စီရင်ခြင်း ကင်းသော အရာတို့မှုကား အတ္တ ရှိကုန်၏၊ ဟုတ်ကုန်၏ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူနိုင်ပေမည်။ ဤကဲ့သို့ လွဲမှားကောက် ယူ နားလည်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်စေရန် 'ဓမ္မ' ဟူသော စကားလုံးကို သုံးထားရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

'ဓမ္မ'၏ အဓိပ္ပါယ်သည် 'သင်္ခါရ' ထက် ကျယ်ပြန့်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသုံး စကားလုံးများတွင် 'ဓမ္မ'ထက် အဓိပ္ပါယ် ကျယ်ပြန့်သော စကားလုံး မရှိ တော့ပေ။ 'ဓမ္မ'၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်တွင် အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင် စီရင်အပ်ကုန်သော အခြေအနေ အကြောင်းခြင်းရာ အားလုံးပါဝင်သည် သာမက အကြောင်းတရားတို့ ပြုပြင်စီရင်ခြင်း ကင်းသော၊ အကြွင်းမဲ့ ပကတိဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်ပင် သက်ရောက်၍ အကျုံးဝင်ရပေသည်။ စကြဝဠာတွင်းဖြင့် ၂ ခုစလုံးတွင် အကောင်းအဆိုးဟူသမျှ အကြောင်း တရားတို့ ပြုပြင်စီရင်အပ်ကုန်သည်၊ မပြုပြင်အပ်ကုန်သည် မဟူ ပကတိသဘော၊ အညမညသဘော မခွဲခြား၊ ရှိရှိသမျှ အရာခပ်သိမ်းတို့သည် 'ဓမ္မ'တွင် အကျုံးမဝင်သည် မရှိ၊ အားလုံးအကျုံးဝင်ကြရသည်ချည်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် 'သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ' ဟု ဆိုထားရကား ခန္ဓာငါးပါးတွင်သာ ငါ၊ အတ္တမရှိသည် မဟုတ်၊ ၎င်းတို့၏ အပြင်ဘက်၊ ၎င်းတို့နှင့် သီးခြား တွင်လည်း 'ငါ၊ အတ္တ' ဟူ၍ မရှိကြောင်း[၁] သိသာ ထင်ရှားပေပြီ။

ထို့ကြောင့် ထေရဝါဒအရ ပုဂ္ဂိုလ်တွင်ရှင်း၊ တရား ဓမ္မ များတွင်ရှင်း အတ္တမရှိဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ မဟာယာနဂိုဏ်း ဗုဒ္ဓ အဘိဓမ္မာတွင် လည်း ဓမ္မအနတ္တ၊ ပုဂ္ဂလအနတ္တ ဟူ၍ အလေးအနက်ပြုကာ ဖော် ပြထားသဖြင့် ဤအချက်တွင် ထေရဝါဒနှင့် သဘောအယူ ထပ်တူဖြစ်၍ အနည်းငယ်မျှ ကွဲပြား တိမ်းစောင်းခြင်း မရှိပေ။

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ (ပတစ)။ စာမျက်နှာ (၂၂၈)။
သံယုတ်....၂။ စာမျက်နှာ (၁၃၂၊ ၁၃၃)။

မဇ္ဈိမနိကာယ်[၁] အလဂဒ္ဒူပမသုတ်တွင် ဗုဒ္ဓက 'ရဟန်းတို့၊ အတ္တဝါဒကို စွဲယူသူအား ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းတို့ မဖြစ်နိုင်မူ ထိုအတ္တဝါဒကို စွဲယူရာ၏။ သို့သော်လည်း စွဲယူသူအား ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းတို့ မဖြစ်နိုင်ရာသော အတ္တဝါဒမျိုးကို သင်တို့ တွေ့မြင်ကြကုန်သလော'ဟု မေးတော်မူ၏။

'အရှင်ဘုရား မတွေ့မြင်ကြပါ'ဟု ရဟန်းတို့က ပြန်ကြားလျှောက်ထား၏။

'ရဟန်းတို့ ကောင်းပေ၏။ စွဲယူသူအား ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းတို့ မဖြစ်နိုင်ရာသော အတ္တဝါဒမျိုးကို ငါလည်း မမြင်'ဟု မိန့်မြွက်တော်မူလေသည်။

အတ္တဝါဒ တမျိုးမျိုးကို ဗုဒ္ဓလက်ခံခဲ့ပါက ဤနေရာတွင် ရဟန်းတို့အား ရှင်းလင်း ဟောကြားခဲ့ပေမည်။ အကြောင်းမူ ဗုဒ္ဓက ရဟန်းတို့အား ဆင်းရဲ ပင်ပန်းခြင်းကို မဖြစ်နိုင်ရာသော အတ္တဝါဒမျိုးရှိမူ လက်ခံရာ၏။ ခွင့်ပြုတော်မူသောကြောင့် ပေတည်း။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓသည် ထိုအတ္တဝါဒမျိုး မရှိဟု သိရှိပြီး ဖြစ်တော်မူသည်။ မည်သည့် အတ္တဝါဒမျိုး မဆို နက်နဲယောင်၊ သိမ်မွေ့ယောင် ရှိသော်လည်း မှားယွင်း၏။ စိတ်အကြံအစည်မျှသာ ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့သည် ပြဿနာအမျိုးမျိုးကို ဖန်တီးလျက် နောက်ဆက်တွဲအားဖြင့် ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းစသော ဆင်းရဲအပေါင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟုလည်း သိရှိယူဆပြီး ဖြစ်တော်မူသည်။

ဤသုတ်၌ပင် ဆက်လက် ဟောကြားတော်မူရာ၌ "ရဟန်းတို့၊ ကိုယ်အတ္တပိုင် ဥစ္စာတို့ကိုရင်း၊ အမှန်အားဖြင့် အခိုင်အမာအားဖြင့် ရှာဖွေမရခဲ့သော် ထိုငါသည် လောက (စကြဝဠာ)တည်း၊ ထိုငါသည် ကိုယ်'အတ္တ' တည်း။ တမလွန်ဘဝ၌ ထိုငါပင် ဖြစ်အံ့၊ မြဲအံ့၊ ခိုင်ခံ့အံ့၊ ဖောက်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ (ပ.ဘ.စ)။ စာမျက်နှာ (၁၃၇)။

ပြန်ခြင်းသဘော မရှိအံ့၊ ကာလ အဆုံးအစမရှိ တည်အံ့ ဟူသော စွဲယူမှုသည် အကြွင်းမဲ့ အပြည့်အစုံ မိုက်မဲခြင်း၊ ပညာဉာဏ် ကင်းခြင်း မဟုတ်ပါလော”ဟု မေးမြန်းတော်မူလေသည်[၁]။

ဤဒေသနာတော်၌ ‘ငါ၊ ကိုယ်၊ အတ္တကို အမှန်အားဖြင့် ဘယ်နေရာမှ ရှာဖွေ၍ မရနိုင်ကြောင်းနှင့် ငါ၊ ကိုယ်၊ အတ္တ ရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်းသည် လွန်စွာ မိုက်မဲခြင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓက အတိအလင်း ဖော်ပြခဲ့ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဒေသနာများတွင်‘အတ္တ’ကို လိုက်လံ ရှာဖွေသူတို့သည် ပါဠိတော်မှ ကောက်နုတ်ချက် အချို့ကို တင်ပြကြ၏။ သို့တင်ပြရာတွင် ၎င်းတို့သည် ပဌမ မှားယွင်းစွာ ဘာသာပြန်ဆိုကြပြီးနောက် အဓိပ္ပါယ်ကို မှားယွင်းစွာ ကောက်ယူကြပြန်သည်။ ထိုသူတို့ တင်ပြလေ့ရှိသော ကောက်နုတ်ချက် တခုမှာ ဓမ္မပဒ (အခန်း ၁၂။ အမှတ် ၄၊ သို့မဟုတ် ဂါထာအမှတ် ၁၆၀)မှ ထင်ရှားသော ‘အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော’ပုဒ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပုဒ်ကို ‘ကိုယ်သာလျှင် ကိုယ်၏ အရှင်သခင် ဖြစ်၏’ ဟု ဘာသာပြန်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၁၃၈။ ။ဤစာပုဒ်ကို ရည်ညွှန်းကာ အက်စ်၊ ရာဒါကရစ်ရှစ်နန်သည် သူ၏ စာအုပ် အိန္ဒိယအဘိဓမ္မာ (လန်ဒန် ၁၉၄၀) စာမျက်နှာ ၄၈၅ ၌ မိမိ၏ ‘အတ္တငယ်’သည် အစဉ်အမြဲ ဆက်လက်တည်တံ့နေသည်ဟု ကြွေးကြော်နေသည့် အယူမှားကိုသာ ဗုဒ္ဓက ငြင်းပယ်တော်မူသည် ဟု ရေးသားထားပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤမှတ်ချက်ကို သဘော မတူနိုင်ပါ။ ။အမှန်စင်စစ် ဗုဒ္ဓသည် ဤစာပိုဒ်အရ စကြဝဠာ အနှံ့အပြား တည်သည်ဆိုသော အတ္တမံကို ငြင်းပယ်တော်မူခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အထက် ရှေးဦးပိုင်း စာပုဒ်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓသည် ‘အတ္တငယ်’သော်၎င်း၊ ‘အတ္တကြီး’သော်၎င်း လက်ခံတော်မမူချေ။ အတ္တမံဝါဒ အားလုံးသည် မှားယွင်းသောအယူ၊ စိတ်၏ကြံဆမှုသာ ဖြစ်သည်ဟု ဗုဒ္ဓက ယူဆတော်မူသည်။ ဘာသာပြန်သူ၏မှတ်ချက်။ ။‘အတ္တအငယ်’ မိမိကိုယ်တွင်း၌ တည်မြဲကိန်းအောင်းနေသည်ဟု ထင်မြင် ယူဆသည့် ဝိညာဉ်ကောင်။ ။‘အတ္တအကြီး’ စကြဝဠာ အနှံ့အပြား တည်သည်ဆိုသော အတ္တမံ။

ဆိုကြ၍ 'အတ္တအကြီး' သာလျှင် 'အတ္တအငယ်'၏ အရှင်သခင်ဖြစ်သည် ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူကြလေသည်။

ရှေးဦးစွာဖြင့် ဤဘာသာပြန် ဆိုချက်သည် မှားယွင်းလျက် ရှိ၏။ ဤနေရာတွင် 'အတ္တာ'သည် ကိုယ်'အတ္တ'ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ် မရှိပေ။ ပါဠိဘာသာတွင် အထက်၌ တွေ့ရှိခဲ့ကြသည့်အတိုင်း အတ္တဝါဒ နှင့်ပတ်သက်၍ အဘိဓမ္မာ သဘောအရ တိကျစွာ ပြောဆိုလိုသော ကိစ္စ အနည်းငယ်မှအပ 'အတ္တ'ကို အများအားဖြင့် သပစ္စယာဂမ နာမ်စား အဖြစ် သုံးလေ့ရှိပေ၏။ ဓမ္မပဒ အခန်း ၁၂.မှာ ကဲ့သို့ သော်၎င်း၊ အခြားနေရာ အများအပြားတွင်၎င်း အများအားဖြင့် 'အတ္တ' ကို သပစ္စယာဂမ နာမ်စားအဖြစ် အသုံးပြု၍ 'ကျွန်ုပ်ကိုကျွန်ုပ်' 'သင့်ကိုယ် သင်' 'သူ့ကိုယ် သူ' 'မိမိ' 'မိမိကိုယ် မိမိ'ဟု အဓိပ္ပါယ်ပြန်ရပေသည်[၁]။

'နာထော' ဟူသည်မှာလည်း 'အရှင်သခင်' မဟုတ်ချေ၊ ကိုးကွယ်ရာ 'အားထားရာ' 'အကူအညီ' 'အစောင့်အရှောက်' ဟူသည့် အဓိပ္ပါယ် သာဖြစ်သည်[၂]။ ထို့ကြောင့် 'အတ္တာ ဟိ အတ္တနော နာထော' ဟူသော

၁။ ၁၉၅၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် မစ်ဒလ်ဝေး မဂ္ဂဇင်းတွင်'ဝေဒန္တနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ' ဆောင်းပါး၌ အိချ်၊ ဖွန်းဂလာဆင်နပ် သည် ဤအချက်ကို ကောင်းစွာ ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပေသည်။

၂။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာတွင် 'နာထောတိ ပတိဋ္ဌာ၊ နာထောဟူသည် 'အထောက် အပံ့(မှီခိုအားထားရာ၊ အကူအညီ၊ အစောင့် အရှောက်)ဟု အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း ဖော်ပြထားပေသည်။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၁၄၈)။ ရှေးဟောင်း သီဟိုဠ်မူ ဓမ္မပဒကျမ်းတွင် 'နာထော' ကို ပိဟိတဝန္နေယံ၊ အထောက်အပံ့(မှီခိုအားထားရာ၊ အကူအညီ)'ဟု ဖွင့်သည်။ (ဓမ္မပဒပုရာဏသန္နယ ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၆။ စာမျက်နှာ ၇၇)။ ။နာထော၏ ပဋိသေဓစကားလုံးကို ယူလျှင် ဤဖွင့်ဆိုသည့် အနက် အဓိပ္ပါယ် မှန်ကန်ကြောင်း ပိုမိုခိုင်လုံပြန်သည်။ 'အနာထ' ၏အနက်မှာ အရှင်သခင်မရှိ၊ အရှင်သခင်မဲ့ဟူ၍ မလာ၊ 'ကူညီမဲ့'၊ 'အထောက်အပံ့မဲ့'၊ 'အကာအကွယ်မဲ့' 'ဆင်းရဲသော' ဟူ၍သာ အဓိပ္ပါယ် ကောက်ရသည်။ ။ပါဠိအသင်းကြီးမှ ထုတ်ဝေသော ပါဠိအဘိဓာန်တွင်ပင်လျှင်

ပုဒ်သည် ‘မိမိသာလျှင် မိမိကိုးကွယ်ရာ’ ‘မိမိသာလျှင် မိမိ အကူအညီ သို့မဟုတ် အားထားရာဖြစ်သည်’ဟု ဆိုလိုသည်။ အဘိဓမ္မာ သဘော ပါဝင်သည့် ‘ငါ၊အတ္တ’နှင့် လုံးဝမပတ်သက်ပေ။ သင့်ကိုသာလျှင် သင် အားကိုးရမည်။ အခြားသူများကို မမှီခိုရဟု ရှင်းရှင်း လွယ်လွယ်ပင် အဓိပ္ပါယ် ဆောင်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဒေသနာတွင်းသို့ ‘အတ္တဝါဒ’ကို သွတ်သွင်းလိုစိတ်ဖြင့် ကြံဆောင်သော တခြားဥပမာတခုမှာ မဟာ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ်[1] မှ အကြောင်းအရာ လွတ် ကောက်နုတ် တင်ပြထားသော ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် ‘အတ္တဒီပါ ဝိဟရထ၊ အတ္တသရဏာ အနညသရဏာ’ ဟူသောပုဒ်ပင်ဖြစ်လေသည်။ ဤပုဒ်ကို စာသဘောအတိုင်း အတိအကျ ဘာသာပြန်ရသော် ‘သင့်ကိုယ်သာ သင်၏ကျွန်းငယ်(အားထားရာ)ပြု၍၊သင့်ကိုယ်သာ သင်၏မှီခိုရာပြု၍ နေကုန်လော့၊ သူတပါးကို သင်၏ မှီခိုရာမဖြစ်စေလင့်’[2]ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် ‘အတ္တ၊ကိုယ်’ ပါဝင်သည်ကို မြင်လိုသူတို့သည် ‘အတ္တဒီပါ’ကို “ကိုယ်အား ဆီမီးတိုင်အဖြစ်”၊ ‘အတ္တသရဏ’ ကို “ကိုယ်အား မှီခိုရာအဖြစ်”[3] ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူကြပေသည်။

‘နာထ’ ကို ‘စောင့်ရှောက် ကာကွယ်ပေးသူ။’ ‘မှီခိုအားထားရာ၊’ ‘အကူအညီ’ ဟူ၍သာ ရှင်းပြသည်။ ‘အရှင်သခင်’ ဟု မဆိုပေ။

‘လောကနာထ’ကို ‘လူအပေါင်းတို့၏ ကယ်တင်ရှင်ကြီး’ ဟု လူသိများသော ခရစ်ယာန် အသုံးအနှုန်းအတိုင်းလိုက်၍ ဘာသာပြန်ဆိုကြသည်မှာ မမှန်ကန်ပေ။ ဗုဒ္ဓသည် ကယ်တင်ရှင် ဘုရားမဟုတ်ပေ။ ဤစကားလုံး၏ အဓိပ္ပါယ် အစစ် အမှန်မှာ ‘လူအပေါင်းတို့၏ မှီခိုအားထားရာ’ ဟူ၍သာ ဖြစ်ပေသည်။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ ၂။ ကိုလံဘို ၁၉၂၉။ စာမျက်နှာ (၆၂)။

၂။ ရိစ်ဒေဗစ်၏ ဒီဃနိကာယ် ဘာသာပြန် ၂။ စာမျက်နှာ (၁၀၈)။ ‘မိမိသည် မိမိကိုယ်အား ဆီမီးတိုင် ဖြစ်စေလော့။ မိမိသည် မိမိကိုယ်အား မှီခိုရာဖြစ်စေလော့။ သူတပါးတွင် သင်၏ မှီခိုရာ မရှာလင့်’။

၃။ ဤနေရာတွင် ‘ဒီပါ’ သည် ‘ဆီမီးတိုင်’ဟု မဆိုလို။ ‘ကျွန်း’ဟူ၍သာ မချွတ်မလွဲ အဓိပ္ပါယ်ရပေသည်။ ဒီဃနိကာယ အဋ္ဌကထာ (သီဟိုဠ်မူ၊ စာမျက်နှာ ၃၀၈) တွင်‘ဒီပါ’စကားလုံးကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာ၌‘မဟာသမုဒ္ဒရာဂတံ ဒီပံ ဝိယ အတ္တာနံ

ဤပုဒ်များသည် ဗုဒ္ဓက ရှင်အာနန္ဒာအား ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုမီ ဆုံးမ ဟော ကြားတော်မူသော ပုဒ်များဖြစ်ရာ ယင်းသို့ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ပြည့် ပြည့်စုံစုံ သိရှိနားလည်နိုင်ရန် ထိုပုဒ်များကို ဟောကြားတော်မူသော နောက်ခံအကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြရပေမည်။

ထိုတရားများကို ဗေဠုဝရွာတွင် မြတ်စွာဘုရား စံပယ်တော်မူစဉ် ဟော ကြားတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုမီ (၃)လ အချိန်က ဖြစ်ပေ သည်။ထိုအခါက မြတ်စွာဘုရားသည် သက်တော်(၈၀) ရှိပြီဖြစ်၍ ကွယ် လွန်တော်မူရနီးပါး (မရဏန္တိက) ပြင်းထန်စွာ နာမကျန်း ဖြစ်နေတော်မူ သည်။ တပည့်ကြီးငယ်တို့အား အသိမပေးဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မမူသင့် ဟု သဘောပိုက်တော်မူသဖြင့် ရောဂါဝေဒနာကို ထူးကဲသော သတ္တိ၊ဝီရိယ များဖြင့် သည်းခံတော်မူ၍ ကျော်လွန်ပျောက်ငြိမ်းတော်မူစေသည်။

အနာရောဂါနှိပ်စက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်သွားပြီဖြစ်သော်လည်း ကျန်းမာ ရေးကား ချို့တဲ့ဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ၀ နေ့တွင် ကျောင်းသင်္ခမ်း အပြင်ဘက် သစ်ပင်ရိပ်တခုတွင် စံပယ်တော်မူနေစဉ် ဗုဒ္ဓအား အထူးကဲဆုံး ကြည်ညို စွာဝတ်ပြုနေသူ ရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာထံပါးသို့ ချဉ်းကပ်၍ "အရှင် ဘုရား၊ ရှင်တော်ဘုရား ကျန်းမာရေးအတွက် တပည့်တော်သည် အစဉ် ဂရုပြု စောင့်ရှောက်ခဲ့ပါသည်။ ကိုယ်တော်နာမကျန်း ရှိခဲ့စဉ်ကလည်း လုပ်ကျွေးဝတ်ပြုခဲ့ပါသည်။ ရှင်တော်ဘုရား နာမကျန်းဖြစ်တော်မူသော အခါ တပည့်တော်၌ အရပ်မျက်နှာတို့သည် မှေးမှိန်ခဲ့ပါသည်။ တရား၌ ဆင်ခြင်သောဉာဏ်များလည်း မထင်ရှား၊ မှုန်မွားသွားခဲ့ပါသည်။ ရဟန်း

ဒီပံ ပတိဋ္ဌံ ကတွာ ဝိဟရထ' ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ မဟာသမုဒ္ဒရာအတွင်းမှ ကျွန်းတခုကဲ့သို့ပင် သင့်ကိုယ် သင် (မှီခို ထောက်တည်ရာ) ကျွန်းပြု၍ နေထိုင် လော့ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ။ဘဝစဉ်ဆက် လှည့်လည်သွားလာ သံသရာကို သမုဒ္ဒ ရာနှင့် နှိုင်းယှဉ် ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ (သံသာရ၊ သာဂရ) ။ ။သမုဒ္ဒရာတွင်း ဝယ် မှီခိုထောက်တည်ဘွယ်ရာ ခိုင်မာသော မြေသား ကျောက်သားထု ကျွန်း တခုကိုသာ အလိုရှိအပ်ပေသည်။ 'ဆိမ်းတိုင်' သည် မှီခိုအားထားဘွယ်ရာ မဖြစ် နိုင်ပေ။

သံဃာ အဖွဲ့အစည်းကိုရည်၍ ဆုံးမညွှန်ကြားချက်များ မထားရသေးဘဲ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မမူရာဟု စဉ်စားခြင်းဖြင့်သာလျှင် စိတ်ကို နှစ်သိမ့်စေခဲ့ရပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ၎င်းအား ကြည်ညိုစွာ ဝတ်မြုနေသော ချစ်စွာသော အာနန္ဒာအား လွန်စွာသနားသော ကရုဏာဖြင့် “အာနန္ဒာ၊ ရဟန်းသံဃာတို့သည် ငါဘုရားထံမှ အဘယ်ကို မျှော်လင့်တောင့်တကြ သနည်း၊ ငါဘုရားသည် တရားတော်များကို အတွင်းအပြင် ခွဲခြားခြင်း မပြုဘဲ ဟောအပ်ပြီးပြီ။ တရားဓမ္မတို့၌ ငါဘုရားသည် အကြွင်းထား၍ ဟောသည်မရှိ၊ (ဆရာစား ချန်ထားခြင်းမရှိ၊ အာစရိယမုဋ္ဌိ)။ အာနန္ဒာ၊ အကယ်၍ တစုံတယောက်သည် သံဃာတို့ကို ငါသည် ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုပေအံ့၊ သံဃာတို့သည် ငါ့၌မှီခိုရအံ့ဟု မှတ်ယူပါအံ့၊ ၎င်းအား သံဃာ တို့ကိုရည်၍ တစုံတခုသော ဩဝါဒတရားများကို ရေးဆွဲစေရာသည်။ ငါ ဘုရား၌မူ ဤသို့စိတ်ကူး ကြံစည်ချက်မရှိ။ ထို့ကြောင့် သံဃာတို့ကိုရည်၍ ဩဝါဒတရားများကို ငါဘုရားက မည်သည့်အတွက် ထားခဲ့လတ္တံ့နည်း။ အာနန္ဒာ၊ ငါဘုရားသည် ယခုအခါ၌ အိုမင်းပြီး အသက် (၈၀) ရောက်ခဲ့ ပြီ။ လှည်းအိုကို ပြုပြင်စီရင်ပေးခြင်းဖြင့်သာ မောင်းနှင်နေရသကဲ့သို့ ငါ ဘုရား၏ ရူပကာယသည်လည်း ပြုပြင်စီရင်ပေးနေရ၍သာ ဆက်လက်တည် နေရပေသည်။ ထို့ကြောင့် အာနန္ဒာ၊ သင့်ကိုယ်ကို သင် ကျွန်းငယ် (အားထားရာ) ပြု၍ သင့်ကိုယ်ကို သင် မှီခိုရာပြု၍ နေကုန်လော့။ သူ တပါးကို သင်၏မှီခိုရာ မဖြစ်စေလင့်၊ တရားကိုသာလျှင် သင်၏ ကျွန်းငယ် (အားထားရာ) ပြုကုန်၍ တရားသာလျှင် သင်၏ ကိုးကွယ်ရာ ရှိကုန်သည် ဖြစ်၍ တရားမှတပါး ကိုးကွယ်ရာမရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်လော့”ဟု အေးငြိမ်းညင်သာစွာ ပြောကြားတော်မူ၏[၁]။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ ၂။ ကိုလံဘို ၁၉၂၉၊ (စာမျက်နှာ ၆၁။၆၂)နောက်ဆုံး ဝါကျ ကိုသာ ပါဠိတော်လာစကားရင်းအတိုင်း ဘာသာပြန်ရေးထည့်လိုက်သည်။ကျန် ဖော်ပြချက်များသည်ကား မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်လာ အကြောင်းအရာများကို အကျဉ်းချုံး၍ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ပေသည်။

မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒာအား နားလည်စေလိုသော အကြောင်းအရာမှာ ရှင်းလင်းလှပေသည်။ အာနန္ဒာသည် စိတ်ငယ် အားလျော့ ဝမ်းနည်းပူဆွေး ဖြစ်နေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ကွယ်လွန်တော်မူပြီးနောက် ခေါင်းဆောင်မရှိ၊ ကိုးကွယ်ရာမရှိ၊ အကူအညီမဲ့ ထီးထီးကျန်နေခဲ့ကြမည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် "မိမိကိုယ် မိမိအားကိုး"၊ "ဟောကြား ထားခဲ့သော တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ရာပြု၊ အခြားမည်သူ့ကိုမျှ မည်သည့်အရာကိုမျှ ကိုးကွယ်ရာမပြုနှင့်"ဟု ပြောကြားခြင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ရှင်အာနန္ဒာအား စိတ်သက်သာစေ၍ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု၊ သတ္တိရှိမှုတို့ကို ဖြစ်စေသည်။ အဘိဓမ္မာနှင့်စပ်လျဉ်းသော ကိုယ်အတ္တတို့သည် ဤနေရာတွင် မသက်ဆိုင် အကျုံးမဝင်နိုင်ပေ။

ထို့ပြင် မည်သို့ မိမိကိုယ် မိမိ ကျွန်းငယ်ပြု၍ ကိုးကွယ်ရာပြု၍ တရားတော်ကိုသာလျှင် ကျွန်းငယ်ပြု၍ ကိုးကွယ်ရာပြု၍ နေရမည်ကို ဗုဒ္ဓက ဆက်လက် ရှင်းလင်းဖော်ပြတော်မူရာတွင် ကာယာနုပဿနာ၊ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာ (သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး)[၁] ကို ကျင့်သုံးဆောက်တည်၍ နေရမည်ဟု ဟောခဲ့ပေသည်။ "အတ္တ၊ ကိုယ်" ဟူသော အကြောင်းအရာများ လုံးဝမပါရှိခဲ့ပေ။

ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် "အတ္တ"ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိလိုသူတို့ မကြာခဏ ကိုးကားသော အခြားရည်ညွှန်းချက် တခုမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေသည်။ အခါတပါးတွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာရာဏသီမှ ဥရုဝေဠသို့ သွားရာ လမ်းရှိ တောအုပ်တခုတွင် သစ်တပင်အောက်၌ စံပယ်နေတော်မူ၏။ ထိုနေ့တွင်ပင် သူငယ်ချင်းများဖြစ်သော မင်းသားပျို (၃၀) တို့သည် ၎င်းတို့၏ ဇနီးသည်များနှင့်အတူ ထိုတောအုပ်ထဲသို့ ပျော်ပွဲစားထွက်လာကြကုန်၏။ အိမ်ထောင်ဖက်မရှိသေးသော မင်းသားတပါးက သူ၏အဖော်အဖြစ် ပြည့်တန်ဆာမတဦးကို ခေါ်ခဲ့လေ၏။ မင်းသားများနှင့် အပေါင်း

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ ၂။ကိုလံဘို၊ စာမျက်နှာ (၆၂)။ ။သတိပဋ္ဌာန် (၄)ပါး အကြောင်း အခန်း (၇) ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာအခန်းတွင် ရှုပါ။

အဖော်တို့ ပျော်ရွှင်မြူးထူးနေကြစဉ် ထိုပြည့်တန်ဆာမသည် အဘိုးတန်ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ခိုးဝှက်ယူဆောင်ကာ ထွက်ပြေးပျောက်ကွယ်သွားလေ၏။ မင်းသားများသည် သူမအား တောအုပ်တွင်း၌ အနှံ့အပြား လိုက်လံရှာဖွေစဉ် သစ်ပင်တပင်အောက်၌ စံပယ်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား မြင်ကြ၍ မိန်းမတယောက်ကို မြင်လိုက်ပါသလော’ဟုလျှောက်ထားမေးမြန်းကြ၏။ မြတ်စွာဘုရားက အကျိုးအကြောင်းကို စုံစမ်းပြီးနောက် “လုလင်တို့၊ အသင်တို့ အသို့ထင်သနည်း၊ မိန်းမတယောက်ကို လိုက်လံရှာဖွေနေခြင်းနှင့် သင်တို့ကိုယ် သင်တို့ ရှာဖွေ စူးစမ်းခြင်းသည် သင်တို့အတွက် ဘယ်ဟာက ပိုမိုအကျိုးရှိမည် ထင်သနည်း” ဟု မေးမြန်းတော်မူလေသည်[၁]။

ဤနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားက ရိုးရိုးရှင်းရှင်းနှင့် သဘာဝ ကျလှသော ပုစ္ဆာတခုကို မေးမြန်းခြင်းပင်ဖြစ်ရာ ရှည်ရှည်ဝေးဝေး အဘိဓမ္မာနှင့် စပ်ဆိုင်သည့်“ကိုယ်၊ အတ္တ” တို့ကို ဆွဲငင် သွတ်သွင်း ယူခြင်းမှာ လုံးဝမလျော်ကန် မသင့်မြတ်ပေ၊ မင်းသားတို့က မိမိတို့ကိုယ် မိမိတို့ ရှာဖွေစူးစမ်းခြင်းက ပိုမိုအကျိုးများမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖြေကြား လျှောက်ထားသော် မြတ်စွာဘုရားက ၎င်းတို့အား ထိုင်ကြရန်ပြော၍ တရားမမွှ ရှင်းလင်း ပြသတော်မူလေသည်။ ရရှိနိုင်သမျှ ပါဠိတော် မူရင်းများတွင် မင်းသားတို့အား ဟောကြားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်၌ “အတ္တ” နှင့် ပတ်သက်၍ တလုံးတပါဒမျှ ဖော်ပြထားခြင်းကို မတွေ့ရပေ။

ပရိဗိုဇ် ဝစ္ဆဂေါတ္တ က“အတ္တ”ရှိ မရှိ မေးမြန်းသည်ကို မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားတော်မမူဘဲ ဆိတ်ဆိတ်နေသည့် အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ စာပေအမြောက်အမြား ရေးသားပြီးကြပေပြီ။ ဝစ္ဆဂေါတ္တ သည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်၍“ဂေါတမ အရှင်ဘုရား၊ အတ္တသည် ရှိပါသလော”ဟု လျှောက်ထား၏။

၁။ မဟာဝဂ္ဂ၊ အလွတ်ဂါမ၊ ၁၉၂၉။ စာမျက်နှာ (၂၁၊၂၂)။

ဗုဒ္ဓက ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူ၏။ "ဂေါတမအရှင်ဘုရား အတ္တသည် မရှိပါသလော" ဗုဒ္ဓက ဆိတ်ဆိတ်နေမြဲ နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ ဝစ္ဆဂေါတ္တသည် နေရာမှ ထ၍ ဘုရားထံမှ ထွက်ခွါသွားလေ၏။ ပရိဗိုဇ်ကြီး ထွက်ခွါ သွားပြီးနောက် "ဝစ္ဆဂေါတ္တ လျှောက်ထားသည်ကို မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် မဖြေကြားပါသနည်း" ဟု အာနန္ဒာက လျှောက်ထားရာ ဗုဒ္ဓက ၎င်း၏သဘောထားကို ဤသို့ ဖြေကြားတော်မူပေသည်။ "အာနန္ဒာ ဝစ္ဆဂေါတ္တက 'အတ္တရှိသလော' ဟု မေးသည်ကို ငါဘုရားက အတ္တရှိသည်'ဟု ဖြေကြားလျှင် ဘဝဆက် သဿတဝါဒကို လက်ခံထားသော ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့အား ထောက်ခံရာ ကျနေပေမည်။

"အာနန္ဒာ ဝစ္ဆဂေါတ္တ က 'အတ္တမရှိသလော'ဟု မေးသည်ကို ငါဘုရားက "အတ္တမရှိ"ဟု ဖြေကြားပြန်လျှင်လည်း ဘဝပြတ်–ဥစ္ဆေဒဝါဒကို လက်ခံထားသော ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့အား ထောက်ခံရာ ကျနေပေမည်[၁]။

"တဖန် ဝစ္ဆဂေါတ္တက အတ္တရှိသလောဟု မေးမြန်းသည်ကို ငါဘုရားက "အတ္တရှိ၏" ဟု ဖြေကြားလျှင် ငါကိုယ်တော်တိုင် သိထားသော ခပ်သိမ်းသော တရားဓမ္မတွင် အတ္တ မရှိကုန် ဟူသည့် အသိဉာဏ်နှင့် ကိုက်ညီပါမည်လော"[၂]။

၁။ တကြိမ်တွင် ဤပရိဗိုဇ် ဝစ္ဆဂေါတ္တကိုပင် မြတ်စွာဘုရားက ဗုဒ္ဓသည် သဘာဝတရား အစစ်အမှန်ကို ရှုမြင် မျက်မှောက်ပြုပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အယူဟူသောစကား စိတ်ထင်မျှသာ ဖြစ်သော ဝါဒမျိုး (Theory) ကို ပယ်ထားပြီ ဟု ရှင်းပြခဲ့ဘူးပေပြီ။ (မဇ္ဈိမနိကာယ် ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ ၄ဂ၆။ ။ ဤနေရာတွင်လည်း ဗုဒ္ဓသည် မည်သည့်စိတ်ထင်ဝါဒ (Theory) အယူနှင့်မျှ ဆက်စပ်လိုမှု မရှိကြောင်း ပြတော်မူပေသည်။

၂။ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ။ (အထက်တွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည့် ဓမ္မပဒ၊ ၂၀။ (၇) လာ ပထမ စာကြောင်း၏ စကားလုံးများအတိုင်း ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်သည်။)
ဤ စာကြောင်းကို ဝုဒ်ဝဒ်က 'အရာခပ်သိမ်း မတည်မမြဲ'ဟု ဘာသာပြန်ခြင်းသည် (သံယုတ္တနိကာယ၊ စာမျက်နှာ ၂ဂ၂) လုံးဝ မှားယွင်းနေသည်။ ပမာဒလေခ ဖြစ်ဟန်ရှိသော်လည်း အလွန်ကြီးမားသော အမှား ဖြစ်နေပေသည်။ ဤ ဘာသာပြန် ချွတ်ယွင်းမှုသည် ဗုဒ္ဓ၏ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းနှင့် ပတ်

"မကိုက်ညီနိုင်ပါ ဘုရား"။

"တဖန် အာနန္ဒာ ဝစ္ဆဂေါတ္တက အတ္တမရှိပါသလောဟု မေးမြန်းသည်ကို ငါဘုရားက "အတ္တဟူ၍ မရှိ" ဟု ဖြေကြားလျှင် အစကမှ စိတ်ရှုပ်တွေဝေနေရှာသော ဝစ္ဆဂေါတ္တသည် ပိုမို၍ စိတ်ရှုပ်တွေဝေသွားပေလိမ့်မည်[၁]။ ယခင်က ငါ့မှာ အတ္တရှိခဲ့သည်။ ယခု ငါ့မှာ အတ္တမရှိတော့ပါတကားဟု သူ တွေးတော ကြံဆပေလိမ့်မည်[၂]။

သက်၍ ရေးကြီးခွင့်ကျယ် ပြောဆိုရေသားနေကြခြင်း၏ အကြောင်းတရပ်ဖြစ်ဖွယ်ရှိလေသည်။ ဤ စာကြောင်းတွင် အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သော 'အနတ္တ' စကားလုံးကို 'မတည်မမြဲ'ဟု ဘာသာပြန်ဆို ထားပေသည်။ ပါဠိတော်များကို အင်္ဂလိပ် ဘာသာပြန်ဆိုရာတွင် ဤကဲ့သို့ အမှားကြီးများ၊ အမှားကလေးများ ပါဝင်နေကြသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ ပမာဒလေဝ သတိချွတ်ချော်မှု မူလ ပါဠိဘာသာကို မကျွမ်းကျင်မှုများကြောင့် ဘာသာပြန်ဆိုရာတွင် ဤသို့ အမှားများ ပါနေရခြင်း ဖြစ်သည်။ မည်သည့် အကြောင်းကြောင့် အမှားပြုရသည် ဖြစ်စေ၊ မူလ ပါဠိတော်များကို မဖတ်ရှုနိုင်ကြသော စာဖတ်ပရိသတ် အများ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ပတ်သက်၍ အယူအဆ လွဲမှားချော်ချော် နေကြရသည်မှာ ဤ ဘာသာပြန် အမှားများကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ရှေးဦး ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများအား လေးစားစွာဖြင့်ပင်ဖော်ပြရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိစာပေ အသင်းကြီး၏ အတွင်းရေးမှူး မစ္စစ် အိုင်၊ ဘီ၊ ဟောနားက ပါဠိတော်များကို အသစ် ဘာသာပြန်ဆို၍ ဘာသာပြန်ပြီးများကို ပြန်လည် စစ်ဆေးပြင်ဆင်မည်ဟု ကြားသိရသည်မှာ ဝမ်းမြောက်ဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။

၁။ အမှန်စင်စစ် ယခင် စောစောတကြိမ်၊ ဗုဒ္ဓက ရဟန္တာကွယ်လွန်ပြီးနောက် မည်သို့ ဖြစ်သည်ဆိုသည့် နက်နဲသိမ်မွေ့သော မြင်နိုင်ခဲသော ပြဿနာတရပ်ကို ရှင်းလင်း ဟောပြစဉ်က ဝစ္ဆဂေါတ္တက ဤသို့ လျှောက်ထားခဲ့ဘူးပေပြီ။

'အသျှင်ဂေါတမ ဤအရာ၌ အကျွန်ုပ်သည် နားမလည်ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ပါ၏။ ဤအရာ၌ အကျွန်ုပ်သည် တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ပါ၏။ အရှင်ဂေါတမ၏ ရှေးဦးပြောဆိုသောစကားဖြင့် အကျွန်ုပ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြည်လင်ခြင်းမျှသည်ပင်လျှင် ယခုအခါ ကွယ်ပျောက် သွားပါလေပြီ' ဟု လျှောက်၏။ (မဇ္ဈိမနိကာယ်၊၁။(ပတစ) စာမျက်နှာ (၄၇၇)။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ဝစ္ဆဂေါတ္တအား ပိုမို ရှုပ်ထွေး တွေဝေမသွားစေလိုတော့ပေ။

၂။ သံယုတ်၊၄။ (ပတစ)။ စာမျက်နှာ (၄၀၀၊ ၄၀၁)။

အထက်ပါဖော်ပြချက်များကိုဖတ်ရှုပြီးနောက် ဗုဒ္ဓက အဘယ့်ကြောင့် ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူကြောင်း ရှင်းလင်းသွားလောက်ပေပြီ။ ယခုထက် ပိုမို၍ရှင်းလင်းနားလည်နိုင်ရန် ပုစ္ဆာများပေါ်တွင်၎င်း၊ ပုစ္ဆာမေးသူများပေါ်တွင်၎င်း ဗုဒ္ဓ၏သဘောထားနှင့် ပုစ္ဆာမေးမြန်းခြင်း၏ နောက်ခံအကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပေမည်။ ဗုဒ္ဓ ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူခြင်းများကို ဆွေးနွေးသူ ဘိုသည် ဖော်ပြပါ နောက်ခံအကြောင်းအရာများကို လုံးဝ လျစ်လျူရှုခဲ့ကြပေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် မည်သူက မေးမေး မေးသမျှပုစ္ဆာများကို ဆင်ခြင် စဉ်းစားမှု ကင်းစွာ ဖြေကြားသော အဖြေထုတ် ကွန်ပြူတာ စက်ယန္တရားတခု မဟုတ်ပေ။ ဉာဏအမြော်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၍ သနားကရုဏာကြီးမားတော်မူသော လက်တွေ့ သင်ကြားပြသပေးသည့် ဆရာဝဆူသာ ဖြစ်တော်မူပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ကိုယ်တော်တိုင် အသိဉာဏ်ပညာ ကြီးကျယ်တော်မူကြောင်း ဖော်ပြလို၍ မေးလာသောပုစ္ဆာများကို ဖြေကြားတော်မူသည် မဟုတ်ပေ။ ပုစ္ဆာမေးသူများကို သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်နိုင်ရန် ကူညီ စောင်မတော်မူခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ လူအများအား တရားဟောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ ပါရမီ အဆင့်အတန်း၊ ၎င်းတို့၏ အထုံဝါသနာ၊ စိတ်နေသဘောထားနှင့် စရိုက်၊ ပုစ္ဆာတခုကို နားလည်နိုင်မည့် အရည်အချင်း ရှိ-မရှိ စသည်တို့ကို အစဉ် ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီးမှ ဟောပြောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်[၁]။

ဗုဒ္ဓ၏ဟောပြောချက်အရ ပုစ္ဆာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်း (၄)သွယ် ရှိပေသည်။ (၁) အချို့ပုစ္ဆာများကို တိုက်ရိုက်တည့်တည့် ဖြေကြားရပေသည်။ (၂) အချို့ပုစ္ဆာများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသော နည်းဖြင့် ဖြေကြားရသည်။ (၃) အခြားပုစ္ဆာများကိုမူ ပုစ္ဆာပြန်လှန်မေး

၁။ ဗုဒ္ဓ၏ ဤဉာဏ်ပညာတော်ကို ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။
မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၁။ (ပတာ) စာမျက်နှာ (၇၀)။
ဝိဘင်္ဂ၊ (ပတစ)။ စာမျက်နှာ (၃၄၀)။

ခြင်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းရ၍ (၄) နောက်ဆုံး ဖြေဆိုနည်းမှာ ပုစ္ဆာများကို ပယ်ချပစ်သော နည်းလမ်းပင် ဖြစ်လေသည်[၁]။

ပုစ္ဆာတခုကို ပယ်ချပစ်သော နည်းအမျိုးမျိုး ရှိနိုင်ပေသည်။ ဤဝစ္ဆဂေါတ္တပင် 'လောကသည် ထာဝရ တည်မြဲသလော၊ မတည်မြဲသလော'. အစရှိသည့် နာမည်ကျော် ပုစ္ဆာများကို တကြိမ်မက လျှောက်ထားရာ၌[၂] ဗုဒ္ဓက မဖြေကြား မရှင်းလင်း ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူခြင်းအားဖြင့် ပယ်ပစ်တော်မူသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ အလားတူ ပုစ္ဆာများကို မာလုကျပုတ္တနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များက မေးမြန်းခဲ့ကြရာ ဤနည်းနှင်နှင် ပယ်ပစ်၍သာ ဖြေကြားတော်မူခဲ့လေသည်။ အတ္တရှိ မရှိပုစ္ဆာကိုမူ ဗုဒ္ဓက အစဉ်ဆွေးနွေး ရှင်းလင်းပြပြီးဖြစ်၍ ပယ်ပစ်သည်ဟု ယူဆရန် အကြောင်းမရှိပေ။ ဝစ္ဆဂေါတ္တ လျှောက်ထားရာတွင် အတ္တရှိသည်ဟု မဖြေနိုင်ခြင်းမှာ ကိုယ်တော်တိုင် သိထားတော်မူသော "ခပ်သိမ်းသော အရာတို့၌ အတ္တမရှိကုန်" ဆိုသည်နှင့် ဆန့်ကျင်နေမည့် အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဝစ္ဆဂေါတ္တသည် ဤပုစ္ဆာနှင့် ဆင်ဆင်တူသော ပုစ္ဆာများကို ဗုဒ္ဓအား လျှောက်ထားဘူးရာ ထိုအခါက မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားတော်မူသည်ကို နားမလည်၊ တွေဝေနေပါသည်ဟု ဝန်ခံ လျှောက်ထားခဲ့ဘူးပေပြီ။[၃] ထို့ကြောင့် သနားဘွယ် ဖြစ်နေသော ဝစ္ဆဂေါတ္တအား အကြောင်းမဲ့ မလိုအပ်ပဲ တွေဝေ ချောက်ချား မသွားစေရန် အတ္တမရှိဟုလည်း မဖြေကြားလိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဝစ္ဆဂေါတ္တသည် အနတ္တသဘောတရားကို နားလည် ထင်မြင်နိုင်သော အခြေအနေ အဆင့်အတန်းသို့ မရောက်သေးပေ။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ ဤကိစ္စသက်သက်တွင် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့် ပုစ္ဆာကို ပယ်ပစ်ခြင်းသည်သာ အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ် (ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉)။ စာမျက်နှာ (၂၁၆)။

၂။ ဥပမာ သံယုတ်၊၄၊ (ပတစ)၊ စာမျက်နှာ (၃၉၃၊၃၉၅)။
မဇ္ဈိမနိကာယ်၊၁။ (ပတစ)၊ စာမျက်နှာ (၄၇၄)။

၃။ စာမျက်နှာ (၁၁၅)၊ မှတ်စု (၂)ကို ရှုပါ။

ဝစ္ဆဂေါတ္တကို ဗုဒ္ဓ သိလာသည်မှာ ကာလကြာမြင့်နေပြီဖြစ်ကြောင်းကို လည်း သတိပြုလေသည်။ ဤပရိဗိုဇ်သည် ယခုအကြိမ်သာ မြတ်စွာဘုရားထံ လာရောက်ဖူးမြဲဘူးသည် မဟုတ်ပေ။ စိတ်ရှုပ် တွေဝေစွာဖြင့် လှည့်လည် တရားရှာနေသော ဤပရိဗိုဇ်အတွက် ညာဏ်တော်ကြီးမား၍ သနားကရုဏာဖြင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အထူး ဆင်ခြင်စဉ်းစား စိတ်ဝင်စားတော်မူပေသည်။ လောကကြီး မြဲ-မမြဲ၊ အတ္တ ရှိ-မရှိ စသော ပြဿနာများတွင် အစွဲအလမ်းကြီးလှ၍ စိတ်ရှုပ်၊ ပင်ပန်း နေရှာသော ပရိဗိုဇ် ဝစ္ဆဂေါတ္တသည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် တပည့်များထံ မကြာ မကြာ လာ၍ ပုစ္ဆာဆင်တူများကို ထပ်တလဲလဲ မေးမြန်းလျှောက် ထားကြောင်းပါဠိတော်များတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရှိရပေသည်[၁]။ ဗုဒ္ဓ၏ ဆိတ်ဆိတ်နေမှုသည် အာဝဇ္ဇန်းရှင်စွာ စကားလုံးများများနှင့်ဆွေးနွေး ဖြေကြားပေးခြင်းထက် ဝစ္ဆဂေါတ္တကို အကျိုးပြုဟန်ရှိပေသည်[၂]။

၁။ ဥပမာသံယုတ် ၃။ (ပထမ) စာမျက်နှာ (၂၅၇၊ ၂၆၇)။ သံယုတ် ၄။ စာမျက်နှာ (၃၉၁၊ ၃၉၅၊ ၃၉၈၊ ၄၀၀)။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ၁။ စာမျက်နှာ ၄၈၁၊ ၄၈၃၊ ၄၈၉။ အင်္ဂုတ္တိုရ် (၅) စာမျက်နှာ (၁၉၃)။

၂။ အကြောင်းမူ အချိန်ကာလအတန်ကြာပြီ နောက် ဝစ္ဆဂေါတ္တသည် ဗုဒ္ဓအား အဖူးအမြော် ရောက်လာသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့တွေ့ရပြန်သည်။ ဤတကြိမ်တွင်မူ မေးနေကျ ပုစ္ဆာများကို မြတ်စွာဘုရားအား မမေးမြန်းတော့ပေ။ 'အရှင် ဂေါတမနှင့် တရားမဆွေးနွေးရသည်မှာ ကာလအတန်ကြာခဲ့ပေပြီ။ အကျွန်ုပ် အား အရှင်ဂေါတမက ကောင်းမှု မကောင်းမှု (ကုသလာကုသလံ) အကြောင်းကို အတိုချုပ် ဟောကြားတော်မူလျှင် ကောင်းလေစွ' ဟူ၍သာ လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ကောင်းမှု မကောင်းမှုအကြောင်း ကို အတိုချုပ်သာမက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဟောပြမည်ဟု မိန့်မြွက်ပြီးလျှင် ထိုတရားကို ဗုဒ္ဓက ရှင်းလင်းဟောကြားတော်မူလေသည်။ နောက်ဆုံး၌ ဝစ္ဆ ဂေါတ္တသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တပည့်သာဝကတဦးဖြစ်လာ၍ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းအားဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သွား၍ ပရမတ္ထသစ္စာ နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားနိုင်ပေသည်။ အတ္တနှင့် အခြားပြဿနာ ရပ်များသည် ဝစ္ဆဂေါတ္တအား မဖိစီး၊ မနှိပ်စက်တော့ပေ။ (မဇ္ဈိမနိကာယ်)၊ ၁။ (ပထမ) စာမျက်နှာ (၄၈၉)။

အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အတ္တ ဟူသည်မှာ အများသိနေသော စိတ် (သို့မဟုတ်) ဝိညာဉ်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြ၏။ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားက တစုံတယောက်သောသူသည် အတ္တကို မိမိ၏ ရူပကာယဟု ယူပါက တော်သေး၏။ စိတ်၊ မနော၊ ဝိညာဏ်ဟူ၍မူ မယူဆသင့်ဟု ဟောကြားတော်မူ၏။ ရူပကာယသည် အထည်ဒြပ်အားဖြင့် ပိုမိုခိုင်မာဟန် ရှိသေး၍ စိတ်၊ မနော၊ ဝိညာဏ်မူကား ကိုယ်ကာယထက် လျင်မြန်စွာ နေ့ညမပြတ် အစဉ်အမြဲ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်နေသောကြောင့်ပေတည်း။

'ငါ ဖြစ်၏' ဟု ဝိုးတိုးဝါးတား ထင်ယောင်မှားခြင်းကြောင့် အစစ်အမှန် တကယ်မရှိသော အတ္တအယူအစွဲ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသဘောအမှန်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်ပါက နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းကိစ္စကား မလွယ်လှစွ။ ၁သံယုတ်နိကာယ်ပါဠိတော်လာ ရှင်ခေမက ဘွဲ့မည်ရှိ ရဟန်းတပါးနှင့် ရဟန်းတော်အချို့တို့ ပြောဆိုဆွေးနွေးကြပုံသည် ဤအကြောင်းအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသိဉာဏ်ကို လွန်စွာ ထွန်းလင်းစေသည်။

ရဟန်းများက ခေမကရဟန်းအား ခန္ဓာငါးပါး၌ တစုံတခုကို ငါဟူ၍ ၎င်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍၎င်း မြင်ပါသလောဟု မေးမြန်းကြကုန်၏။ ရဟန်းခေမက-က မမြင်ပါဟု ဖြေကြား၏။ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါး၌ တစုံတခုကို ငါဟူ၍၎င်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍၎င်း မမြင်ခဲ့မူ အာသဝေါ ကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ ဖြစ်ရာသလေဟု ပြောကြားကြပြန်၏။ အရှင်ခေမက-က ခန္ဓာငါးပါး၌ တစုံတခုကို ငါဟူ၍၎င်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍၎င်း မမြင်ပါ၊ သို့သော်လည်း ၎င်းသည် အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာလည်း မဟုတ်ပါဟု ဝန်ခံပြီးနောက် ငါ့ရှင်တို့၊ ငါ့အား ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး၌ 'ငါဖြစ်၏' ဟု ထင်မြင်ရယူ၏။ သို့ရာတွင် 'ဤအရာသည် ငါဖြစ်၏'ဟူ၍ကား ရှင်းလင်းစွာ မမြင်ရပါဟု ဆို၏။ ထို့နောက် ဆက်လက်၍ ငါဖြစ်၏ဟူရာ၌ ရုပ်ကို ငါဖြစ်၏ဟု မဆို၊ ဝေဒနာကို ငါဖြစ်၏ဟု မဆို၊ သညာကို၊ သင်္ခါရကို၊

၁။ သံယုတ်၊ ၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၂၆)။

ဝိညာဉ်ကို ငါဖြစ်၏ဟု မဆို။ ၎င်းတို့မှတပါးလည်း ငါဖြစ်၏ဟု မဆို၊ သို့သော် ငါ့အား ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး၌ 'ငါဖြစ်၏'ဟုမူ ထင်မြင်ရယူပါ၏။ ဤသို့ ရယူသည့်တိုင်အောင် 'ဤအရာသည် ငါဖြစ်၏' ဟူ၍ကား 'ထင်လင်းစွာ မမြင်ရပါ' ဟု ရှင်းလင်းပြောပြသည်။

ထပ်မံ၍ ပန်းတပွင့်၏ ရနံ့နှင့် ပုံနှိုင်းပြရာတွင် ယင်းရနံ့သည် ပွင့်ချပ်၏ အနံ့လည်း မဟုတ်၊ အဆင်းအရောင်၏ အနံ့လည်း မဟုတ်၊ ဝတ်ဆံ၏ အနံ့လည်း မဟုတ်၊ ပန်းပွင့်၏ အနံ့သာဖြစ်ကြောင်း ပြောလေသည်။

အောက်ပိုင်း သံယောဇဉ်များကို ပယ်ထားပြီးဖြစ်ကြသော အရိယာများပင် 'ငါဖြစ်၏' ဟူသော အထင်ကို မပယ်ရသေး၊ စွဲကပ်နေဆဲပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့သော် တရားရှုဖန်များ၍ ရင့်ကျက်တိုးတက်လာသော နောက်ကာလတွင်မူ လျှော်ဖွပ်ပြီးစ အဝတ် အထည်ကို သေတ္တာ၌ ထည့်သိမ်းထားခြင်းဖြင့် မကြာမီ ဆပ်ပြာနံ့ စသည်တို့ ပျောက်ကွယ်သွားရသကဲ့သို့ 'ငါဖြစ်၏' ဟူသော အထင်သည် လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားရသည်ဖြစ်ကြောင်း ဆက်လက်ရှင်းလင်း ပြောပြပေသည်။

ဤ ဆွေးနွေးမှုသည် လွန်စွာအကျိုးရှိ၍ အသိဉာဏ်ကို ထက်မြက်ထွန်းလင်းစေရကား ဆွေးနွေးပွဲအပြီးတွင် အရှင်ခေမက အပါအဝင် ရဟန်း အားလုံးတို့သည် 'ငါဖြစ်၏' ဟူသော အထင်ကို အပြီးပိုင်စွန့်လွှတ်ကာ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာများ ဖြစ်သွားကြကြောင်း ပါဠိတော်တွင် ဖော်ပြထားပေသည်။

ဗုဒ္ဓဟောကြားသော တရားတော်အရ 'ငါ၌ အတ္တမရှိ'ဟု ယူလျှင်လည်း ဥစ္ဆေဒဝါဒဖြစ်၍ မှားယွင်းသည်။ 'ငါ၌ အတ္တ ရှိ၏' ဟုယူပြန်လျှင်လည်း သဿတဝါဒဖြစ်၍ မှားယွင်းပြန်သည်။ ၎င်းအယူ (၂)ခုစလုံးပင်'ငါဖြစ်၏' ဟူသော မှားယွင်းယုံကြည်မှုမှ ပေါ်ထွက်လာသော အညွှန့်အဖူးများ ဖြစ်ကြသည်၊ အနတ္တနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောမှန်ထားရှိသော နည်းမှာ မည်သည့်အမြင် မည်သည့်အယူကိုမျှ လက်ခံစွဲယူခြင်းမရှိဘဲ အကြောင်းအရာများကို စိတ်ကူးအကြံအဆကင်းရှင်းစွာဖြင့် ၎င်းတို့သဘာဝအတိုင်း

မြင်ရန် ရှုကြည့်နည်းပင် ဖြစ်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ-ဟူ၍ ခေါ်နေကြသည်မှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားအတိုင်း အကြောင်းအကျိုးဆက်၍ ခဏမဆိုင်း ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အစုအပေါင်းမျှသာ ဖြစ်ကြောင်း လောကတခုလုံးတွင် ခိုင်မြဲသည်၊ ထာဝရတည်နေသည်၊ မပြောင်းလဲဟူ၍ ဘာမျှ မရှိကြောင်းကို မြင်အောင်ရှုနည်းပင် ဖြစ်သည်။

ငါ၊ အတ္တ ဟူ၍ မရှိလျှင် ပြုလုပ်သမျှသော ကံများ၏ အကျိုးကို မည်သူ ခံစားရသနည်းဟု မေးမြန်းလျှင် သဘာဝကျပေမည်။ ဤပုစ္ဆာကို မြတ်စွာဘုရားထက် မည်သူမျှ သာလွန်ကောင်းမွန်စွာ ဖြေကြားနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ရဟန်းတပါးက ဤပြဿနာကိုပင် မြတ်စွာဘုရားအား တင်ပြရာ၌ မြတ်စွာဘုရားက 'ရဟန်းတို့၊ အရာရာတိုင်းသည် ပြုပြင်စီရင်အပ်၏။ အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ ထိုအချက်ကို မြင်အောင်ရှုကြလော့' ဟု ဟောထားပြီးကြောင်း မိန့်တော်မူလေသည်[၁]။

ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသော ငါ၊ အတ္တ မဟုတ်ဟူသည့် အနတ္တတရားတော်ကို မရှိဝါဒ၊ ပျက်သုဉ်းသောဝါဒဟု ပဋိသေဓသဘော မယူမှတ်ရာ။ နိဗ္ဗာန်နှင့်အလားတူ အမှန်တရား၊ သစ္စာတရားသာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရာသည်။ အမှန်တကယ်မရှိဘဲ စိတ်ကူးတွင် ဖြစ်ပေါ်သည့် အတ္တ အယူသာလျှင် မရှိဝါဒ ဖြစ်သည်။ အနတ္တတရားတော်သည် မှားယွင်းသော အယူ၏ အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်၍ ပညာအရောင်ကို ထွန်းလင်းစေသည်။ ပဋိသေဓအနက် မရပေ။ အရှင်အသင်္ဂက အလွန်သင့်မြတ်စွာ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း 'အတ္တမဟုတ်ဟူသည့်အကြောင်းသည် အမှန်ပင် ရှိပေသည်' [၂]။

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊၃။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၁၉)။
   သံယုတ်၊၃။စာမျက်နှာ (၁၀၃)။
၂။ အဘိဓမ္မာသမုစ္စယ၊အသင်္ဂ။ စာမျက်နှာ (၃၁)။

အခန်း (၇)

စိတ် လေ့ကျင့်ရေး

ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ

ရဟန်းတို့၊ အနာရောဂါ ဟူသည် နှစ်မျိုး အပြားရှိ၏။ အဘယ် နှစ်မျိုးနည်း။ ကိုယ်နာမကျန်းခြင်းနှင့် စိတ်နာမကျန်းခြင်းတို့တည်း။ တနှစ် ၂-နှစ် နှစ်ပေါင်းတရာ၊ တရာထက်ပို၍ရှင်း ကိုယ်နာမကျန်းခြင်းမှ ကင်းရှင်းပုံရသူများ ရှိပေသည်။ သို့သော်လည်း ရဟန်းတို့ ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းစင်ပြီးကုန်သော ရဟန္တာတို့မှ အပ ခဏမျှ စိတ်နာ မကျန်းခြင်း ကင်းသူဟူ၍ လောကတွင် ရှားလှဘိခြင်း' ဟု ဗုဒ္ဓက မိန့်မြွက် ခဲ့သည်[1]။

ဗုဒ္ဓ၏ တရားများ၊ အထူးသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားများသည် စိတ်၏ ကြံ့ခိုင်မှု၊ တည်ငြိမ်မှု၊ အေးချမ်းမှုကို ရစေရန် ရည်သန်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓ ဒေသနာများအနက် ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် တရားများကို ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင်ရော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူများပါ အဓိပ္ပါယ်အလွဲမှားဆုံး ကောက်ယူနေကြသည်မှာ ဝမ်းနည်းဘွယ် ဖြစ်ပေသည်။ 'ကမ္မဋ္ဌာန်း' ဟူသော စကားလုံးကို သုံးလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် နေ့စဉ် လုပ်နေကျ လုပ်ငန်းများကို စွန့်ပစ်ရမည်ဟု တွေးလိုက်ကြသည်။ လူသူလေးပါး ကင်းဝေးသော လိုဏ်ဂူ၊ ကျောင်းခန်း စသည်၌ ရုပ်ဆင်းတုတဆူကဲ့သို့ တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်ရလိမ့်မည်ဟု တွေးလိုက်ကြသည်။ လျှို့ဝှက် နက်နဲသော နားလည်ရန်ခက်သော ဈာန်လုပ်ငန်းတခုခုတွင် အာရုံစူးစိုက်၍ စဉ်းစား ကြံဆယင်း နစ်မြုပ်ဖိန်းမောနေရပေမည်ဟု တွေးထင်လိုက်ကြ ပေတော့ သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအစစ်မှာ ဤကဲ့သို့ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်မှု

---

[1] ၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ကိုလံဘို၊ ၁၉၂၉။ စာမျက်နှာ (၂၇၆)။

ဟု အဓိပ္ပါယ်မဘေပါက်စေ။ ဗုဒ္ဓ၏ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်များကို အနည်းငယ်သာ သဘောပေါက်ခြင်း၊ မှားယွင်း၍ နားလည်ခြင်းတို့ကြောင့် ကာလ ရှေ့လျောသာသည်နှင့်အမျှ ကမ္မဋ္ဌာန်း လေ့ကျင့်နည်းမှာ ချွတ်ယွင်း တိမ်းပါးကာ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် အခမ်းအနား၊ သို့မဟုတ် ဝတ်ပြုမှုတမျိုး အဖြစ်သို့ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားသွားရပေသည်[၁]။

ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ သို့မဟုတ် ယောဂီလုပ်ငန်းတွင် စိတ်ပါဝင်ကြသူတို့သည် အများအားဖြင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ မပိုင်ဆိုင်သော၊ ထူးခြားစွာ မြင်စွမ်း နိုင်သော လျှို့ဝှက်နက်နဲသည့် တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်မျိုးကို ရယူလိုကြခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ မကြာသေးမီက အိန္ဒိယပြည်တွင် ဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင် မယ်သီလရင်တဦးသည် ပကတိ မျက်စိနှစ်လုံးဖြင့် မြင်ရသည်ကို အားရ ကျေနပ်မှုမရှိသေးဘဲ နားမှလည်း အထူးမြင်စွမ်း စေနိုင်သော တန်ခိုး မျိုး ရရှိရန် ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ပေသည်။ ဤကဲ့သို့ ကြံစည်ခြင်းသည် 'ဘာသာရေးလုပ်ငန်း လွဲချော်မှု' ပင် ဖြစ်ပေသည်။ တန်ခိုးအာဏာ၌ တပ်မက်မှု၊ တဏှာစစ်စစ်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အင်္ဂလိပ်စကားလုံး (meditation) သည် စိတ်ကို လေ့ကျင့်ပေးမှု၊ ပွါးများပေးမှုဟု အနက်ရသည့် မူရင်းစကားလုံး ဘာဝနာ လောက် အဓိပ္ပါယ်မပြည့်စုံပေ။ ဗုဒ္ဓဘာသာလာ 'ဘာဝနာ' ဟူသည် စိတ်ကိုသန့်ရှင်း စင်ကြယ်စေရန် လေ့ကျင့်ပြုပြင်ပေးခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ် အပြည့်အစုံပါဝင် သည်၊ဘာဝနာ၏ အမှုသည် စိတ်၏ အညစ်အကြေးအနှောင့်အယှက်များ

၁။ ယောဂါဝစရလက်စွဲ။ (တီ၊ဒဗလျူ၊ရိုးစ်ဒေးဗစ် တည်းဖြတ်သည်။လန်ဒန် ၁၈၉၆) ခေါ် (၁၈)ရာစုအတွင် သီဟိုဠ်၌ရေးသားသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ ထိုစဉ်က ကမ္မဋ္ဌာန်းလေ့ကျင့်နည်းသည် ဂါထာများရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ ဖယောင်း ဆီမီးသွန်းညှိခြင်း စသည့် ဝတ်ပြုအခမ်းအနားအဖြစ် ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြား သွားပုံကို ဖော်ပြရေးသားထားသည်။

ဝါလ်ပိုလာရာဟုလာ ရေး သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓဝင်(ကိုလံဘို၊၁၉၅၆)အခန်း(၁၂) 'တောထွက်တရားကျင့်ထုံး'အခန်း။ စာမျက်နှာ (၁၄၉)တွင်လည်း ရှုပါ။

ဖြစ်သည့် ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလိုခြင်း၊ အမျက်ဒေါသထွက်ခြင်း၊ ငိုက်မျဉ်း ထိုင်းမှိုင်းခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ ပူပန်ခြင်းနှင့် ယုံမှားခြင်းတို့ကို ရှင်းလင်း သုတ်သင်ပြီးနောက် သမာဓိ၊ သတိ၊ ပညာ၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ သမ္မာသနုညာဏ်၊ သဒ္ဓါ၊ ပီတိ၊ သုခ စသော ကောင်းမြတ်သည့် ဂုဏ်များကို တိုးပွါး ဖြစ်ထွန်းစေ၍ နောက်ဆုံး၌ သဘာဝတရားတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင် နိုင်သည့် အဓိပညာကို ရယူကာ ပရမတ္ထသစ္စာတည်းဟူသော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်ပင် ဖြစ်သည်။

ဘာဝနာ နှစ်မျိုး ရှိပေသည်။ တမျိုးသည် စိတ်ကို မပျံ့လွင့်အောင် စောင့်ထိန်းကာ သမာဓိကို ပြုစုထူထောင်ရသော သမထဘာဝနာဖြစ်၏။ ကျမ်းဂန်များတွင် လာရှိသည့် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် စိတ္တေကဂ္ဂတာ (တခုတည်းသောအာရုံ၌ စိုက်ထားသောစိတ်)၊ ပြီးနောက် အာကိဉ္စညာ-ယတနဈာန် (စိုးစဉ်းမျှ မရှိခြင်းဟူသော အာရုံ)၊ နေဝသညာ နာသညာ-ယတနဈာန် (ရှိသည်လည်း မဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်သော အာရုံ) စသော ဈာန်သမာပတ်များ ဝင်စားသည်အထိ ကျင့်ဆောင်သောနည်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓအလိုအားဖြင့် ဤဈာန်စခန်းများသည် စိတ်၏ဖန်ဆင်းမှု၊ ထူထောင်မှု၊ ပြုပြင်မှု (သင်္ခတ) တရားများသာ ဖြစ်ပေသည်။ ပကတိ အစစ်အမှန်တရား၊ သစ္စာတရား၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် မည်သို့မျှ မသက်ဆိုင်ချေ။

ဤဘာဝနာလုပ်ငန်းမျိုးသည် ဗုဒ္ဓမတိုင်မီကပင် ထွန်းကားတည် ရှိခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာစစ်စစ် လုပ်ငန်းရပ် မဟုတ်ပေ။ သို့ဝင်တမူ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်များတွင် မထည့်သွင်းဘဲ ချန်ထားခြင်းလည်း မဟုတ်ပေ။ နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုရန် ကိစ္စအတွက်မူ လိုအပ်သောလုပ်ငန်းရပ် မဟုတ်ပေ။ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော် မရမီ ရှေးကာလက ဆရာအမျိုးမျိုးတို့ ထံမှောက်တွင် ဤ ယောဂီလုပ်ငန်းများကို လေ့ကျင့်၍ အထက်ဆုံးဈာန် စခန်းများသို့ ရောက်ခဲ့ဘူးပေပြီ။ ပရမတ္ထ အစစ်အမှန်တရားကို ထိုးထွင်းမသိစေခြင်း၊ လုံးဝလွတ်မြောက်မှုကို မပေးစွမ်းနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ထိုလုပ်ငန်းရပ်ကို ဗုဒ္ဓသည် အားရတင်းတိမ်တော် မမူခဲ့ပေ။ ၎င်းဈာန်စခန်းများကို ဤ

ဘဝအဘွက် ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရမှု (ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ) ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်ရမှု (သန္တဝိဟာရ)တို့ထက် ဘာမျှမပိုဟု ယူဆတော်မူလေသည်¹။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသည် ဝိပဿနာဟု ခေါ်တွင်သော အခြားဘာဝနာ တမျိုးကိုရှာဖွေဘည့်ထောင်တော်မူလေသည်။ ဤဝိပဿနာဘာဝနာသည် ဗုဒ္ဓဘာသာစစ်စစ်ကမ္မဋ္ဌာန်း စိတ်လေ့ကျင့်မှုလုပ်ငန်းဖြစ်၍ သဘာဝတရား ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ပြီးနောက် စိတ်၏ လုံးဝလွတ်လပ်မှု ရခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန် ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်စေသည်။ သတိဖြင့် စောင့်ကြည့်မှု၊ နိုးကြား မှု၊ သဘာဖြင့် မှတ်မှုများဘွင် အခြေပြုသော သုံးသပ်ဆင်ခြင် ဝေဖန်စစ် ဆေးသည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပေသည်။

ဤမျှကျယ်ဝန် လှသော ဘာသာရပ်တခုကို စာမျက်နှာအနည်းငယ်မျှ ဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ရေးသားဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဤနေရာဘွင် ဗုဒ္ဓဘာ သာဆိုင်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် စိတ်လေ့ကျင့်မှု၊ စိတ်တိုးဘက်မှု လက်တွေ့လုပ် ငန်းများကို အကြမ်းသဘော နားသည့်ရန် အကျဉ်းအားဖြင့်သာ ဖော်ပြ လိုက်ပါသည်။

စိတ်တိုးဘက်မှု (ဘာဝနာ) နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူ သော ဒေသနာများတွင် အရေးအကြီးဆုံး ဒေသနာသည် ဒီဃနိကာယ် သုတ်(၂၂)သို့မဟုတ် မဇ္ဈိမနိကာယ်သုဘ်အမှတ်(၁၀)တွင်လာသော သတိ ပဋ္ဌာနသုဘ် ဖြစ်ပေသည်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ဤသုတ်တရားတော်ကို အထူးလေးစားကြရကား ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် မှန်မှန်ရွတ်ဖတ်ရုံမက ဗုဒ္ဓဘာသာ နေအိမ်များတွင် မိသားစုများ စုဝေး ကြကာ ရွတ်ဖတ်သည်ကို ကြည်ညိုသဒ္ဓါဖြင့် နာကြားလေ့ ရှိကြပေသည်။ သေခါနီး လူနာ၏ အိပ်ရာဘေးတွင်လည်း ၎င်း၏သေဃပ်ဇော ကောင်း မွန်သန့်ရှင်းစေရန် မကြာခဏ ဤသုဘ်ကို ရွဘ်ဖဘ်ပေးလေ့ ရှိကြသည်။

ဤသုဘ်ဘွင် ဟောကြားအားသော ဘာဝနာ တရားများသည် လောကနှင့် အဆက်ဖြဘ်၍ လောကကြီးကို ရှောင်ဖယ်သွားစေရန် မဟုဘ်

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ သလ္လေခသုတ် အမှတ် (၈) ကြည့်ပါ။

သည်သာမက ကျွန်ုပ်တို့၏ဘဝ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်း ဆောင်တာများ၊ ဝမ်းသာမှု ပူဆွေးမှုများ၊ အပြောအဆို အကြံအစည်များနှင့် ကျင့်ဝတ်သီလ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများနှင့်ပင် သက်ဆိုင်ပေသည်။

(၁)

သတိပဋ္ဌာနသုတ်ကို (၄)ပိုင်း ခွဲခြားထားသည်။ ပဌမပိုင်းသည် မိမိကိုယ်၌ ဖြစ်ပျက်မှုကို ရှုသော ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဒုတိယပိုင်းသည် မိမိခံစားသောဝေဒနာတခု၌ ဖြစ်ပျက်မှုကို ရှုရသောဝေဒနာနုပဿနာ၊ တတိယပိုင်းသည် မိမိစိတ်တခု၌ ဖြစ်ပျက်မှုကို ရှုရသော စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်၍ စတုတ္ထပိုင်းသည် ကိုယ်ကျင့်သီလ ဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာတရားစု၌ ဖြစ်ပျက်မှုကို ရှုရသော ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တို့ ဖြစ်သည်။

မည်သည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားတွင်မဆို အဓိကဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စမှာ သတိမြဲစွာရှိနေရန်နှင့် အဖန်ဖန်လဲလဲရှုနေရန်(အနုပဿနာ)ဖြစ်ကြောင်း သိရှိထားသင့်ပေသည်။

ထင်ရှားကျော်ကြား လူသိများသော လက်တွေ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားမှာ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ရှုမှတ်ရသည့် အာနာပါန သတိပဋ္ဌာန် တရားပင် ဖြစ်သည်။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်း တခုအတွက်သာလျှင် ထူးထူးခြားခြား တိတိကျကျ နေထိုင်ရမည့် ပုံပန်းကို သုတ်များ၌ သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ အခြားကမ္မဋ္ဌာန်း လုပ်ငန်းများအတွက်မူ သဘောအလျောက် ထိုင်လိုက ထိုင်နိုင်၍ ရပ်ခြင်း၊ စင်္ကြံလျှောက်ခြင်း၊ လဲလျောင်းခြင်းတို့ကို စိတ်ကြိုက် အတိုင်း ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။ထွက်သက် ဝင်သက် ရှုမှတ်ရာတွင်မူ ကျမ်းဂန်အရ တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်ရ၍ ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာဖြင့် သတိကို နိုးကြားစွာ ထားရပေသည်။ လူမျိုးတိုင်းအတွက် အထူးသဖြင့် အနောက်နိုင်ငံသားများအတွက် တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်ရန် လက်တွေ့အားဖြင့် မလွယ်ကူလှပေ။ ထို့ကြောင့် တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်ရန် ခက်ခဲသူများသည် ကုလားထိုင်မှာပင် ထိုင်၍ ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာဖြင့် သတိကိုနိုးကြားစွာ ထားနိုင်ကြပေသည်။ ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်းကို လေ့ကျင့်သူသည် ကိုယ်ကို

ဖြောင့်မတ်စွာ ထားရန်သာလိုသည်၊ တောင့်တောင့်တင်းတင်း ထားရန် မလိုပါ။ လက်နှစ်ဘက်ကို ပေါင်ပေါ်တွင် သက်သာစွာ တင်၍ မျက်စိကို စုံမှိတ်၍သော်၎င်း နှာသီးဖျားကို စိုက်၍သော်၎င်း သင့်သလို ထားနိုင် ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် နေ့ညမပြတ် အသက်ရှုသွင်း ရှိုက်ထုတ် ပြုလုပ်နေလင့် ကစား ယင်းအချက်ကို သတိပြုမိကြသည် မဟုတ်ပေ။ တစက္ကန့်မျှပင် အသက်ရှုရှိုက်မှုပေါ်တွင် အာရုံမစူးစိုက်ခဲ့မိကြပေ။ အာနာပါနသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌မူ ဤအလုပ်ကိုပင် လုပ်ကြရပေမည်။ အထူး လုံ့လမပြုဘဲ အားမစိုက်ဘဲ မှန်မှန် ခါတိုင်းကဲ့သို့ အသက်ကို ရှုသွင်း ရှိုက်ထုတ်လုပ်ပါ။ ဤသို့ ရှုသွင်း ရှိုက်ထုတ် လုပ်နေသည်တွင် စိတ်အာရုံ စူးစိုက်ထားပါ။ ထို့နောက် ကိုယ့်စိတ်ကို အသက်ရှုမှု ရှိုက်မှုကိုသာ စောင့်ကြည့်နေပါစေ။ သတိနိုးကြားစွာဖြင့် ရှုမှု ရှိုက်မှုကိုသာ ရှုနေပါစေ။ တခါတရံ အသက်ရှု ရာတွင် ပြင်းစွာရှိုက်၍ ရှူသတ်ကြသည်မှာ အရေးမကြီးပါ။ သဘာဝ အတိုင်း ပုံမှန်ပင် အသက်ရှုပေးပါ။ ပြင်းစွာရှုလျှင် ပြင်းစွာရှုလိုက်သည် ဟုသာ သိ၍နေပါ။ ဖြည်းညှင်းစွာ ရှုလျှင် ဖြည်းညှင်းစွာ ရှုလိုက်သည်ဟု လိုက်၍သိနေပါ။ အသက်ရှုရှိုက်မှုတွင်သာ အာရုံကို စူးစိုက်ထားခြင်းဖြင့် ရှုလေ့ထုတ်လေ၏ လှုပ်ရှားမှု ပြောင်းလဲမှု ဟူသမျှကို သိရှိနေရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဘေးပတ်ဝန်းကျင် အသိုင်းအဝိုင်းအာ လုံးကို မေ့ပျောက် ၍ ထားပါ။ မျက်စိကိုလှန်၍ မည်သည့်အရာဝတ္ထုကိုမျှ လှမ်းမကြည့် ပါနှင့်၊ ငါးမိနစ်တန်သည် ဆယ်မိနစ်တန်သည် ဤလေ့ကျင့်မှုကို ပြုလုပ်ပါ။

အစကနဦး၌ အသက်ရှုရှိုက်မှုပေါ်တွင် အာရုံစူးစိုက်ထားရန် အလွန် ခဲယဉ်းကြောင်း တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ စိတ်သည် ထားရာ၌မနေ ခုန်ပျံ ပြေးလွှားနေသည်ကို အံ့သြဘွယ်ရာ တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ ထွေရာလေးပါးကို တွေးမိသည်၊ အပြင်မှ အသံများကို ကြားနေသည်၊ စိတ်ပျက်အားလျော့ မိပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် တကြိမ်လျှင် ၅-မိနစ် ၁၀-မိနစ်ကြာ ည,မနက် တနေ့ ၂-ကြိမ် လေ့ကျင့်ပေးပါလျှင် တဖြည်းဖြည်း ကစတာ အသက်ရှု ရှိုက်မှုအပေါ်တွင် အာရုံစိုက်ထား လာနိုင်ပါလိမ့်မည်။ မကြာမီ ပြင်းပ

လောက ဆိတ်သုဉ်း၍ အနီးအနားမှ အသံကိုပင် မကြားတော့သော အာရုံစူးစိုက်မှုကို အသက်ရှူရှိုက်ရာတွင် စက္ကန့်ပိုင်းအားဖြင့် ထားရှိလာနိုင်ပေလိမ့်မည်။ တဒင်္ဂမျှသာ ဖြစ်သော်လည်း ဤအတွေ့အကြုံသည် သင့်အတွက် အလွန်ထူးခြားသော အတွေ့အကြုံ ဖြစ်နေ၍ ချမ်းသာမှု၊ ပျော်ရွှင်မှု၊ ငြိမ်းအေးမှု အရသာကို ခံစားလိုက်ရကား ဆက်လက် တွေ့ကြုံခံစားနေချင်ပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ခံစားနိုင်ဦးမည်မဟုတ်ပေ။ မှန်မှန်လေ့ကျင့်ပေးခြင်းဖြင့် တဒင်္ဂအတွေ့အကြုံသည် အချိန် ပို၍ ပို၍ ကြာလာနိုင်ပေသည်။ ဤတဒင်္ဂ အချိန်ကလေးသည် သင့်ကိုယ် သင် အသက်ရှူရှိုက်မှုအာရုံ၌ မေ့ပျောက်ပစ်လိုက်သော အခိုက်အတန့်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ သင့်ကိုယ် သင် ဤသို့ သိရှိ သတိစွဲနေသမျှ ကာလပတ်လုံး အခြား မည်သည့်အကြောင်းအရာပေါ်မျှ အာရုံစိုက်ထားနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

အာနာပါနာနုဿတိ သည် ပြုလုပ်ရန်လွယ်ကူသည့်အပြင် အထက်ဈာန်များရသည့်တိုင်အောင် သမာဓိကို ဖြစ်ပွါးစေနိုင်သည်။ သမာဓိရင့်ကျက်မှုလည်း နက်နဲသော သဘာဝတရားများကို ထိုးထွင်း သိရှိ နားလည်နိုင်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေမည်။

ဤအချက်များအပြင် အာနာပါနာနုဿတိသည် လက်ငင်း အကျိုးကျေးဇူးများ ပေးစွမ်းနိုင်ပေသည်။ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ကျန်းမာသန်စွမ်းလာစေ၍ ပေါ့ပါး ဖျတ်လတ်ခြင်း၊ နှစ်ခြိုက်စွာ အိပ်ခြင်း၊ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများကို မိုပိုကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း စသော ကောင်းကျိုးများကို ပေးလေသည်။ စိတ်ကို တည်ငြိမ် အေးချမ်းစေသည်။ နှလုံးမငြိမ် တုန်လှုပ်ချောက်ချားနေသည့် အချိန်အခါများမှာပင် ဤအနုဿတိကို တမိနစ်၊ ၂ မိနစ်မျှ သုံးသပ်ဆင်ခြင်လိုက်ပါက ရုတ်တရက် ချက်ခြင်း တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုရသည်ကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ရှိသိမြင်နိုင်ပေသည်။ တရေးတမော အိပ်ရာမှ နိုးသကဲ့သို့ လန်းဆန်း ရွှင်ကြည်နေပေလိမ့်မည်။

လက်တွေ့အသုံးဝင်လှ၍ အရေးကြီးသော အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်နည်း တခုမှာ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စ၊ အများနှင့်သက်ဆိုင်

သည့်ကိစ္စ၊ အလုပ်ခွင်နှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စများကို ကာယကံ၊ ဝစီကံ မြောက် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နေသမျှကို သတိချပ်၍ နေရသည့် ကာယဂတာသတိပဋ္ဌာန် လုပ်ငန်းပင် ဖြစ်သည်။ လျှောက်သည်ဖြစ်စေ၊ ရပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ထိုင်သည်ဖြစ်စေ၊ လဲလျောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ အိပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ဆန့်သည်ဖြစ်စေ၊ ကွေးသည်ဖြစ်စေ၊ အဝတ်တန်ဆာ ဝတ်လဲစဉ်ဖြစ်စေ၊ စကားပြောစဉ်၊ ဆိတ်ဆိတ်နေစဉ်၊ စားစဉ်၊ သောက်စဉ်၊ တပိုတပါး သွားစဉ်ဖြစ်စေ၊ မည်သည့်အလုပ်အကိုင် အပြုအမူကိုမဆို လုပ်ကိုင်နေစဉ် လုပ်ကိုင်နေသမျှ သတိကပ်၍ အလုံးစုံသိရှိနေရမှုပင်ဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်အလုပ် ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်တွင်သာ အာရုံပြု၍ နေထိုင်ရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် လွန်ပြီးခဲ့သည်တို့ကိုရင်း၊ လာလတ္တံ့သော အကြောင်းအရာတို့ကိုရင်း လုံးဝ မစဉ်းစားရဟု မဆိုလို။ ပစ္စုပ္ပန်ကိစ္စနှင့် အလျဉ်းသင့်၍ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ပါမှ ၎င်းတို့ကို စဉ်းစားကြံစည်ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

အများအားဖြင့် လူအပေါင်းတို့သည် မိမိ ယခုပြုလုပ်နေဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ကိစ္စတွင်သာ အာရုံထား၍ နေထိုင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ အတိတ်တွင်ရင်း၊ အနာဂတ်တွင်ရင်း နစ်မျော၍ နေကြပေသည်။ တစုံတရာကို ပစ္စက္ခတွင် လုပ်ကိုင်နေလင့်ကစား စိတ်မှာမူကား တခြားတနေရာတွင် ကျက်စားနေပေသည်။ မရှိသေးသော ပြဿနာများ၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများကို တွေးတောကြံစည်၍ရင်း၊ လွန်ပြီးကိစ္စများကို စားမြုံ့ပြန်၍ရင်း၊ အနာဂတ်အတွက် လိုလားချက်များတွင် စိတ်ကူးယဉ်၍ရင်း နေတတ်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် မျက်မှောက်ပြုလုပ်နေဆဲ ကိစ္စရပ်ဖြင့်သာ နေထိုင်နှစ်သိမ့်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ လက်ရှိအခြေအနေဖြင့် တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်း မရှိရကား ပျော်ရွှင်မှုကင်းမဲ့ကြ၍၊ မိမိဆောင်ရွက်နေဆဲ အမှုကိစ္စတွင် စိတ်ပါလက်ပါ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိ ဖြစ်ရတော့သည်။

စားသောက်ဆိုင်များတွင် အစားတဖက်နှင့် စာဖတ်နေသူကို မကြာခဏ တွေ့မြင်ဘူးကြပေလိမ့်မည်။ စားသောက်ချိန်ပင် မရနိုင်လောက်အောင် အလုပ်များရှာသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရသူ ဖြစ်ပေသည်။ သူသည်

စာဘဲ ဖတ်နေသလား၊ အစားအစာဘဲ စားသောက်နေသလားဟု တွေး တောစရာ ဖြစ်ပေသည်။ နှစ်မျိုးလုံး ဆောင်ရွက်နေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သော်လည်း အမှန်မှာ သူသည် စာဖတ်နေခြင်းလည်း မဟုတ်၊ စားသောက်နေခြင်းလည်း မဟုတ်၊ နှစ်မျိုးလုံးတွင် သူ၌ အရသာ ခံစားမှု မရှိရှာပေ။ သူသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ သက်တောင့်သက်သာ မရှိ ရှာဘဲ စိတ်သောကများနေသူတဦးသာ ဖြစ်ပေသည်။ မျက်မှောက် လက်ရှိ လုပ်ငန်းဆောင်တာတွင် အာရုံခံစားခြင်းမရှိ၊ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် တွင် မမွေ့လျော်၊ မနေထိုင်၊ မျက်မှောက်လောကမှ မသိမသာ မိုက်မဲစွာ ထွက်ပြေးသွားရန် ကြိုးစားကြံဆောင်နေသူ ဖြစ်ပေသည်။ (ဤနေရာ တွင် မိမိ၏ မိတ်ဆွေတဦးဦးနှင့် နေ့လည်စာညစာ အတူတကွစားသုံးစဉ် စကားစမြီ မပြောဆိုရဟု မဆိုလိုပါ။)

သင်သည် မည်ကဲ့သို့ပင် ကြိုးပမ်းသည်ဖြစ်စေ လောကမှ ထွက်ပြေး လွတ်မြောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အသက်ရှင်နေသမျှ မြို့မှာနေနေ၊ လိုဏ်ဂူ တွင် ဝင်အောင်းအောင်း လောကကို ရင်ဆိုင်နေထိုင်ရမည်သာ ဖြစ်ပေ သည်။ ဘဝအစစ်အမှန်သည် ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်သာ ဖြစ်သည်။ ကွယ်လွန် ပျက်ပြုန်းသွားပြီဖြစ်သော အတိတ်မှ အောက်မေ့ဘွယ်များလည်း ဘဝ မဟုတ်။ မပေါ်ပေါက် မဖြစ်ထွန်းသေးသော အနာဂတ်၏ စိတ်ကူးယဉ် အိပ်မက်များလည်း ဘဝမဟုတ်။ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် နေထိုင်သူသာလျှင် ဘဝအစစ်အမှန်နှင့် ထိတွေ့သူဖြစ်၍ ပျော်မွေ့ချမ်းမြေ့ဆုံးသူတဦး ဖြစ် ပေသည်။

ရိုးရိုး အေးအေး နေထိုင်၍ တနေ့လျှင် အစားအစာ တကြိမ်သာ သုံးဆောင်ကြသောသူ၏ တပည့်ရဟန်းများသည် အဘယ့်ကြောင့် ဤမျှ ကြည်လင် ရွှင်လန်းကြပါကုန်သနည်းဟု ဗုဒ္ဓအား မေးလျှောက်ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားက 'သူတို့သည် အတိတ်ကို ပြန်လှန်၍ နောင်တ မဖြစ်၊ အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်း၍ ပူပင်သောကမရောက်၊ မျက်မှောက်တွင်သာ နေထိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် ကြည်လင်ရွှင်လန်းကြကုန်၏။ ။ မိုက်မဲသူများကား အတိတ်ကို ပြန်လှန်၍ နောင်တဖြစ်၏။ အနာဂတ်ကို

မျှော်မှန်း၍ ပူပင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် နေပူဒဏ်ထိခံရသော ကျူရိုးစိမ်းကဲ့သို့ သူမိုက်များသည် ခြောက်သွေ့ကြုံလှီကြ၏' ဟု ပြန်လည်မိန့်ကြားတော်မူသည်[၁]။

✱ <u>သတိကပ်၍ နေထိုင်ခြင်း</u>၊ သတိရှေးရှုထားပြု၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုသည်မှာ 'ငါ ဤဟာ လုပ်နေသည်' 'ငါ ထိုဟာ လုပ်နေသည်' ဟု တွေးတောသိရှိနေရန် မဟုတ်ပေ၊ လုံးဝ မဟုတ်ပေ။ ။'ငါ ဤဟာ လုပ်နေသည်'ဟု တွေးလိုက် သိလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်' 'ငါ'ပါလာ၍ လုပ်ဆောင်မှုတွင်သာ အာရုံမတည်ဘဲ 'ငါဖြစ်၏' ဟူသော အတွေး၌ တည်နေလေသည်။ ထိုအခါ လုပ်ငန်းဆောင်တာလည်း ပျက်စီးရတော့သည်။ နည်းလမ်းအမှန်မှာ မိမိကိုယ် မိမိ လုံးဝမေ့ပျောက်ပစ်၍ လုပ်ဆောင်နေသော အမှုတွင်သာ အာရုံနစ်မြုပ်နေစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ။ပရိသတ်ရှေ့တွင် မိန့်ခွန်းပြောကြားနေသူ တဦးသည် မိမိကိုယ် မိမိ သတိပြုမိကာ 'ငါ ပရိသတ်ကို စကားပြောနေပါကလား'ဟု တွေးလိုက်မိသည်နှင့် တပြိုင်နက် သူ့မိန့်ခွန်းသည် ပျက်ပြားသွားမည်။ ပြောနေသော စကားစဉ်လည်း ပြတ်သွားပေမည်။ သူ့ကိုယ်သူ မေ့ပျောက်ပစ်လိုက်၍ မိန့်ခွန်းနှင့် ပြောကြားနေသည့် အကြောင်းအရာတွင်သာ နစ်မြုပ်နေလိုက်သောအခါ စကားပြောတိုးတက်ကောင်းမွန်လာပေမည်။ အကြောင်းအရာ ရှင်းလင်းပြတ်သားလာပေမည်။ ။အနုပညာ၊ ကဗျာ၊ စာပေပညာနှင့် လောကုတ္တရာဆိုင်ရာ လက်ရာမွန် လက်ရာကောင်း အားလုံးသည် ၎င်းတို့အား ကြံစည်ဖန်တီးသူများက မိမိကိုယ် မိမိ လုံးဝမေ့ပျောက်၍ ငါစိတ်လုံးဝလွတ်နေချိန် ကြံစည်ဖန်တီးနေသော အမှုကိစ္စတွင်သာ လုံးဝနစ်မြုပ်နေစဉ်အခါ၌ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြပေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူသည့် သတိပဋ္ဌာန်မှာ မိမိလုပ်ဆောင်နေသည့် အမှုကိစ္စများတွင် အစဉ်အမြဲ သတိကပ် မှတ်သားခြင်းဖြစ်၍ မျက်မှောက်တည့်တည့် နေခြင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု၌ အာရုံတည်ရှိစေခြင်းပင်

၁။ သံယုတ်၊ ၁။ (ပါဠိ) စာမျက်နှာ (၅)။

ဖြစ်ပေသည်။ ဇင်လမ်းစဉ် (Zen Way) သည်လည်း ဤသတိပဋ္ဌာန် တရားတွင် အခြေခံ၍ လုပ်ငန်းတူပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းနည်း လမ်းအရ သတိပဋ္ဌာန်ထူထောင်ရန် မည်သည့်အမှုကိစ္စမျှ အထူးအထွေ လုပ်ဆောင်ရန် မလိုပေ။ မိမိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သမျှကို သတိကပ်၍ သိရှိနေရန်သာ လိုပေသည်။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးရန် သင်၏ တန်ဖိုးရှိလှသောအချိန်မှ တစက္ကန့်မျှပင် ဖြုန်းသုံးပစ်ရန် မလိုပါပေ။ မိမိ နေ့စဉ် နေ့တိုင်း လုပ်ကိုင်နေကျ လုပ်ငန်းအဝဝ လုပ်ကိုင်နေစဉ် လုပ်ကိုင်သမျှ အမှုကိစ္စတို့ကို နေ့ရောညပါ သတိမလွတ်စေပဲ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရန်သာ လိုပေသည်။ အထက်တွင် တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့သော ကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်းရပ် (၂) မျိုးမှာ ကာယနှင့်ပတ်သက်သော ကာယာနုပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းများ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့နောက် ခံစားမှုဝေဒနာအားလုံးနှင့် ပတ်သက်သော လေ့ကျင့်မှု ကမ္မဋ္ဌာန်း ဝေဒနာနုပဿနာ ရှိလေသည်၊ ခံစားမှုဝေဒနာတွင် သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သုခမဟုတ် ဒုက္ခမဟုတ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိလေသည်။ ဥပမာ ပုံစံတခုကို ထုတ်ဆောင်လေ့လာကြည့်ကြအံ့။ သင်သည် မချမ်းမြေ့ဘွယ် ဒုက္ခဝေဒနာသောကမ္မဋ္ဌာန်းခုကို တွေ့ကြုံ ခံစားရသည်ဟု ဆိုကြစို့။ ဤအချိန်အခါ၌ သင်၏ စိတ်သည် မကြည် မလင် အုံ့ဆိုင်း မှုန်မှိုင်း ဝမ်းနည်း စိတ်ပျက် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ တခါ တရံ ယင်းဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာကို သင် အဘယ့်ကြောင့် ခံစားနေရသနည်း ဟုပင် ရှင်းလင်းစွာ မသိမမြင် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ဤအခါများတွင် ခံစားနေရသော ဒုက္ခဝေဒနာအတွက် စိတ်မချမ်းမြေ့မဖြစ်ရန်၊ ပူပင် သောကများရသည့်အတွက် သောကမရောက်ရန် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ် မိမိ လေ့ကျင့်ဆုံးမ ပေးရမည်။ ထို့နောက် စိတ်မချမ်းမြေ့ရခြင်း၊ သောက ပူဆွေးရခြင်း ဒုက္ခဝေဒနာကို အဘယ့်ကြောင့် ခံစားရသနည်းဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါ။ ယင်းဝေဒနာဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဖြစ်ပေါ်ရသောအကြောင်း၊ မည်သို့ ပျောက်ကွယ်သွားပုံ၊ ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံတို့ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ် ကြည့်ပါ။ သိပ္ပံပညာရှင်တဦးသည် အရာဝတ္ထုများကို လေ့လာ စူးစမ်း

သည့်နည်းတူ ယင်းဝေဒနာကို မိမိနှင့်ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုမရှိပဲ အပြင်ပမှ ရှုကြည့်သုံးသပ်သည့်အနေဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါ။ ဤသို့ သုံးသပ်ရာတွင် 'ငါခံစားမှု ငါ့ဝေဒနာ' ဟု မိမိနှင့်ပတ်သက်သည့် အစွဲအလမ်းဖြင့် မကြည့်ရှုပဲ ကိုယ်မှ အပဖြစ်သည့်ခံစားမှု တပါးသက်သက်၊ ဝေဒနာတပါးသက်သက်မျှသာ ရှုကြည့်ဆင်ခြင်ပါ။ ဤကိစ္စတွင်လည်း မမှန်ကန်သည့် 'ငါ' အယူအဆ အစွဲအလမ်းကို မေ့ပျောက်ပစ်ထားရပေမည်။ အဆိုပါ ခံစားမှုဝေဒနာ၏သဘာဝ၊ မည်ကဲ့သို့ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ပျောက်ကွယ်သွားပုံတို့ကို ဆင်ခြင်တွေ့မြင်သောအခါ ယင်း 'ဝေဒနာ'၌ ငြီးငွေ့လာလိမ့်မည်။ နှစ်သက်သာယာခြင်း ကင်းလာလိမ့်မည်။ နှစ်သက်သာယာခြင်း ကင်းသည်နှင့် စွဲလမ်းတပ်မက်သောတဏှာမှ ကင်းရှင်းလွတ်မြောက်လိမ့်မည်။ ခပ်သိမ်းသော ခံစားမှုဝေဒနာအားလုံး ဤနည်းနှင်နှင် ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူကုန်ရာသည်။

ယခုအခါ စိတ်နှင့်ပတ်သက်၍ လေ့ကျင့်ရသော စိတ္တာနုပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအကြောင်းကို ဆွေးနွေးကြပေအံ့။ ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်း၌ စိတ်၏အခြေအနေကို မျက်ခြည်မပြတ် အစဉ်စောင့်ကြပ်သိနေရ၏။ ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ် ဖြစ်သည်ရှိသော် ရာဂစိတ်ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ရာဂကင်းသောစိတ် ဖြစ်သည်ရှိသော် ရာဂကင်းသောစိတ်ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ မုန်းတီးခြင်း၊ မနာလိုဝန်တိုခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ် ဖြစ်သည်ရှိသော် မျက်မာန်ပွါး၍ မုန်းတီးသော၊ ဝန်တိုသောစိတ် ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ဒေါသကင်းသော မေတ္တာ၊ ကရုဏာစိတ် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဒေါသကင်းသောမေတ္တာ၊ ကရုဏာစိတ် ဖြစ်သည်ဟုသိရ၏။ မောဟဖုံးလွှမ်းသောစိတ် ဖြစ်သည်ရှိသော် မောဟနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ် ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ မောဟကင်းစင်၍ ကြည်လင်ရှင်းလင်း သိနားလည်မှုရှိလျှင် မောဟကင်းစွာ သိနားလည်မှုရှိ၏ဟု သိရ၏။ ဤသို့အစရှိသဖြင့် စိတ်ကို ပြည့်စုံစွာ သိရှိနေရပေမည်။ မကြာခဏ ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိစိတ်ကိုကြည့်ရှုရန် ထိတ်လန့် ရှက်ကြောက်နေတတ်ကြကြောင်း ဝန်ခံရပေမည်။ မိမိစိတ်နှင့် ရင်မဆိုင်ရဲ ရှောင်ကွင်း၍သာ သွားလိုကြပေသည်။ ကြေးမုံ

ပြင်တွင် မိမိ၏မျက်နှာကို ရှုကြည့်သကဲ့သို့ မိမိစိတ်ကိုလည်း သတ္တိရှိရှိ ရိုးသားစွာဖြင့် စေ့စေ့ ကြည့်ရှုသင့်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ကြည့်ရှုရာတွင် စိတ်ကို အပြစ်တင်ဝေဖန်ရန်၊ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန်၊ အမှားအမှန် အကောင်းအဆိုး ခွဲခြားစိစစ်ရန် သဘောများ မထားရှိရပေ။ စိတ်တွင် အာရုံစိုက်၍ သတိနှင့် စောင့်ကြည့်ရန် ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း မလွတ်ရအောင်၊ သိအောင်၊ ရှု၍ ဂရုပြု မှတ်သားလိုက်ရန် သက်သက်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤနေရာ၌ မိမိစိတ်ကို ကြည့်ရှုသူသည် တရားသူကြီးကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ သိပ္ပံပညာရှင်သဖွယ် ပြုမူဆောင်ရွက်ရသည်။ စိတ်ကို သတိဖြင့် စောင့်ကြည့်၍ ယင်း၏ သဘာဝအစစ်အမှန်ကို ထင်လင်းစွာ မြင်လတ်သော် စိတ်၏ လှုပ်ရှားခြင်း၌ရင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်း၌ရင်း၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း၌ရင်း၊ အခြေအနေ အမျိုးမျိုး၌ရင်း ငြိမ်ငြိမ်လာလိမ့်မည်။ နှစ်သက်သာယာခြင်း ကင်းလာလိမ့်မည်။ နှစ်သက်သာယာခြင်း ကင်းသည်နှင့် စွဲလမ်းတပ်မက်သော တဏှာမှ ကင်းရှင်း လွတ်မြောက်လိမ့်မည်။

ဥဒါဟရုဏ်တခုကို ထုတ်ဆောင်ကြည့်ကြအံ့။ သင်သည် အမျက်ဒေါသ ပြင်းစွာထွက်လျက် မုန်းတီးစိတ်, ရန်လိုစိတ်က သင့်အား ဖိစီး လွှမ်းမိုးနေသည် ဆိုအံ့၊ အမျက်ဒေါသ ထွက်နေသူတဦးသည် မိမိ ဒေါသထွက်နေကြောင်း အမှန် သတိမပြုမိ၊ သတိမထားမိတတ်သည်မှာ ထူးဆန်း၍ အထင်နှင့်အမြင် မကိုက်ညီသော အကြောင်းတရပ် ဖြစ်ပေသည်။ မိမိ၏ စိတ်အခြေအနေကို သတိပြုမိသည်နှင့် တပြိုင်နက်, မိမိကိုယ်မိမိ စိတ်ဆိုးနေသည်ဟု သတိရလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဒေါသ အမျက်သည် လူသိ သူသိ ဖြစ်သွားသည်ကို ရှက်ကြောက်သွားသည့်နှယ် ပြေငြိမ်းစ ပြုလေတော့သည်။ ဒေါသ၏ သဘာဝ၊ ယင်းသည် မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံ တို့ကို စစ်ဆေး မှတ်သားရပေမည်။ ဤတွင်လည်း ‘ငါ စိတ်ဆိုးသည်’ ‘ငါ၏ ဒေါသ’ဟု မရှုမှတ်မိရန် သတိပြုရပေမည်။ စိတ်ဆိုး အမျက်ထွက်နေသည့် စိတ်တခု၏ အခြေအနေကို သတိဖြင့် စောင့်ကြည့်ခြင်း, ဂရုပြု၍ မှတ်သားခြင်းသာ ဖြစ်စေရမည်။

ဒေါသစိတ် တခုကို ကိုယ်မှ ပြင်ပအနေ ထား၍ မလွတ်ရအောင်၊ စစ်ဆေး မှတ်သားမှုသာ ပြုရပေမည်။ ခပ်သိမ်းသော စိတ်လှုပ်ရှားမှု၊ ပျံ့လွင့်မှု၊ ဖောက်ပြန်မှုနှင့် စိတ်အခြေအနေ အမျိုးမျိုး အပေါ်တွင် ဤနည်းနှင်နှင် သဘောထား၍ ရှုမှတ်ရပေမည်။

သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ တိုးတက်စည်ပင်စေရန် လေ့ကျင့်ပြုလုပ်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းမှာ ဓမ္မာနုပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်ပေသည်။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ပတ်သက်သော စာ သင်ကြား နာယူခြင်း၊ စာဖတ်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဟောပြောခြင်း၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်း ၊ မျှားသည် ဓမ္မာနုပဿနာ လုပ်ငန်းတွင် အကျုံးဝင်ပေသည်။ ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှု လေ့လာ၍ စာအုပ်တွင် တင်ပြ ဆွေးနွေးထားသော အကြောင်းအရာ များကို နက်နက်နဲနဲ တွေးတောဆင်ခြင်မှုသည်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်နည်း တမျိုးပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးပိုင်း၌ ရဟန်းတော် ခေမကနှင့် ရဟန်းတစုတို့ တရားဓမ္မ ဆွေးနွေးကြပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပေပြီ။ ယင်းသို့ ဆွေးနွေး ဟောပြောခြင်းသည် ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနည်း တမျိုးပင် ဖြစ်ရကား အကျိုးရလဒ်မှာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဓမ္မာနုပဿနာ လုပ်ငန်းအဖြစ် ငါးပါးသော နီဝရဏတရားတို့ကို လေ့လာ ဆင်ခြင် သုံးသပ်နိုင်ပေသည်။ နီဝရဏတရား ငါးပါးဟူသည် ကား—

၁။ ကာမစ္ဆန္ဒ – ကာမဂုဏ်ကို အလိုရှိခြင်း၊

၂။ ဗျာပါဒ – မကောင်းကြံခြင်း၊ ဒေါသအမျက်ထွက်ခြင်း၊ မုန်းတီး ခြင်း၊

၃။ ထိနမိဒ္ဓ – စိတ်ရောကိုယ်ပါ ထိုင်းမှိုင်းခြင်း၊

၄။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ – စိတ်မငြိမ်သက် ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း၊

၅။ ဝိစိကိစ္ဆာ – ယုံမှားတွေးတောခြင်း –

တို့ ဖြစ်သည်။

ထင်လင်းစွာ သိနားလည်မှုဟူသမျှကို ပိတ်ပင် တားဆီးသောကြောင့်, အမှန်စင်စစ် တိုးတက်မှု ဟူသမျှကို ပိတ်ပင် တားဆီးသောကြောင့် ဤတရားငါးပါးကို နီဝရဏများ၊ အခနှောင့်အယှက် အတားအဆီးများဟု ခေါ်ဝေါ်ရသည်။ ငါးပါးသော နီဝရဏတို့၏ ဖိစီးနှိပ်စက်ခြင်း ခံရပြီး ယင်းတို့ကို မည်သို့ ဖယ်ရှားသုတ်သင်ရမည်ဟု မသိ နားမလည်ပါလျှင် အမှားနှင့် အမှန်၊ အဆိုးနှင့် အကောင်းတို့ကို ရှုမြင်ပိုင်းခြား ဝေဘန်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ပေ။

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေသော ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းဖြင့်လည်း ဓမ္မာနုပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနိုင်ပေသည်။

ဗောဇ္ဈင် (၇)ပါးမှာ—

(၁) သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်–အထက်တွင် ဖော်ပြပြီးအတိုင်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ လှုပ်ရှားမှု၊ ဆောင်ရွက်မှု အားလုံးကို အခါခပ်သိမ်း သတိချပ်၍ စောင့်ကြည့် ရှုမှတ်ခြင်း။

(၂) ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်–တရားတော်နှင့်ပတ်သက်သည့်အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို လေ့လာ စူးစမ်းခြင်း၊ သုတေသန ပြုခြင်း။ ဤ၌ ဘာသာရေး ကိုယ်ကျင့်သီလ၊ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ လေ့လာသင်ကြားခြင်း၊ ဖတ်ရှုခြင်း၊ သုတေသနပြုခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း၊ စကားလက်ဆုံ ပြောကြားခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ တရား ဟောပြောပွဲသို့ တက်ရောက် နာကြားခြင်းသည်ပင် ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်၌ အကျုံးဝင်ပေသည်။

(၃) ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်–အဆုံးစွန် ခရီးသို့ ပေါက်ရောက်သည့်တိုင်အောင် ဇွဲလုံ့လဖြင့် ဆောင်ရွက် ကြိုးပမ်းခြင်း။

(၄) ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင် – မကောင်း မြင်ခြင်း၊ စိတ်မသာယာခြင်း၊ ငြိုငြင်ခြင်း၊ ညှိုးငယ်ခြင်း စသည့် စိတ်အခြေအနေများနှင့် လုံးဝ ဆန့်ကျင်၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ နှစ်သိမ့် အားရမှု။

(၅) ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်–ကာယ စိတ္တ အထူး ကြောင့်ကြစိုက်ရမှု ကင်းစွာ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ သက်တောင့်သက်သာ ထားရှိ၍ ငြိမ်းအေးခြင်း။

(၆) သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်–အထက်တွင် ဆွေးနွေး တင်ပြပြီးအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(၇) ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင် – လောကဓံ တရားများကို မတုန်မလှုပ် တည်ငြိမ် အေးဆေးစွာ စိတ်အနှောင့်အယှက် မရှိ ရင်ဆိုင်နိုင်မှု၊ အညီအမျှ ရှုဆင်ခြင်မှု။

ဤ ဗောဇ္ဈင် ၇ ပါးဆိုင်ရာ အရည်အချင်းများ ဖြစ်ထွန်း ပွါးများလာစေရန် စစ်မှန်သော လိုအင်ဆန္ဒ၊ ပြင်းပြသော အာသီသ ထားရှိရန် အထူး လိုအပ်ပေသည်။ ဗောဇ္ဈင်တရား အသီးသီး တိုးပွါးရင့်ကျက်လာမှုကို အထောက်အကူပြုစေရန် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး မည်သို့ အခြေအနေ ထားရှိရမည် (ပလိဗောဓများ)ကို ကျမ်းဂန်များတွင် ဖော်ပြထားပေသည်။

'သတ္တဝါဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ငါဟု ခေါ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း' စသည့် ခန္ဓာ ၅-ပါး အကြောင်းရပ်များကို ဆန်းစစ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အထက်တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြအားသော သစ္စာလေးပါး တရားများကို ဆင်ခြင် သုံးသပ်ခြင်းဖြင့်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနိုင်ပေသည်။ ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါး တရားများကို လေ့လာခြင်း၊ စမ်းသပ်ခြင်းသည် ဓမ္မာနုပဿနာ လုပ်ငန်းတချိုးပင် ဖြစ်၍ ပရမတ္ထသစ္စာ (နိဗ္ဗာန်)ကို မျက်မှောက်ပြုသည့်အထိ အကျိုးပြုပေသည်။

အထက်၌ ဖော်ပြဆွေးနွေး တင်ပြထားသော အနုပဿနာလုပ်ငန်း များအပြင် အခြား ကမ္မဋ္ဌာန်း ကျင့်စဉ် အများအပြား ရှိပေသေးသည်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ကျင့်သုံး ဆောက်တည်ကြသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပေါင်း လေးဆယ်မျှပင် ရှိပေသည်။ ယင်းတရားများမှ ဗြဟ္မဝိဟာရ ကျင့်စဉ်ကိုသာ ဤတွင် အထူး ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။

ဗြဟ္မဝိဟာရတရား ၄-ပါးကား—

(၁) မေတ္တာ – မိခင်သည် တဦးတည်းသော ရင်သွေးကို ချစ်မြတ်နိုးဘိသကဲ့သို့ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်းအား ခွဲခြားမှုမရှိပဲ အကန့်အသတ်မထားသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ စေတနာဖြင့် တလောကလုံး လွှမ်းခြုံ ပျံ့လွှင့်စေခြင်း။

(၂) ကရုဏာ – ဒုက္ခ ဆင်းရဲနှင့် ကြုံတွေ့နေရသော စိတ်နှလုံးငြိုငြင် ပူပန်လျက်ရှိကြသော သတ္တဝါအပေါင်းအား သနားကြင်နာ ကရုဏာဖြစ်ပွါးခြင်း။

(၃) မုဒိတာ – သူတပါး ကောင်းစားခြင်း အောင်မြင်ခြင်း ပျော်ရွှင်ခြင်း၌ နှစ်သိမ့်ဝမ်းသာ ထောမနာပြုခြင်း။

(၄) ဥပေက္ခာ – နိမ့်တုံ၊ မြင့်တုံ၊ အပြောင်းအလဲ၊ ဖြစ်ပျက်ဖောက်ပြန်တတ်သည့် လောကဓံကို မလှုပ်မယှက် တည်ငြိမ် အေးဆေးစွာ ရင်ဆိုင်နိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေသည်။

အခန်း (၈)

ဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ယနေ့ကမ္ဘာ

ဗုဒ္ဓတရားတော်သည် လွန်စွာ နက်နဲသိမ်မွေ့ မြင့်မားရကား နေ့စဉ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ကိုင် စားသောက် နေထိုင် ကြရသည့် လောကလူသား မိန်းမ ယောကျ်ားများအတွက်မူ ဗုဒ္ဓကျင့်စဉ်ကို လိုက်နာ ကျင့်သုံးနိုင်ကြမည် မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓဝါဒီ အစစ်အမှန်တဦး ဖြစ်လိုပါက လောကမှ ဖယ်ခွါ၍ ကျောင်းကန်ဘုရား သိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်များသို့ ‘တောထွက်’ ကြရပေလိမ့်မည်ဟု အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များက ထင်မှတ်နေကြသည်။

ဤကား ဝမ်းနည်းဘွယ်ရာ အထင်အမှတ် လွဲမှားနေခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူထားသည့် တရားတော်များကို ကောင်းစွာ နားမလည်သောကြောင့် ဤသို့ လွဲမှား မှတ်ယူနေကြကြောင်း ထင်ရှားလှသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒကို ကြေကြေညက်ညက် အဖက်ဖက်ဒေါင့်စုံ နားလည် သဘောပေါက်ခြင်း မရှိသူက မပြည့်မစုံ တဖက်စောင်းနင်း ရေးသား ထားသော စာအုပ် စာတမ်းများကို ပေါ့ပေါ့ဆဆ ဖတ်ရှုမိ၍ သူပြော လူပြော ကြားဘူးမိသည်တို့မှ ဗုဒ္ဓဝါဒအပေါ် ဤသို့ မဆင်မခြင် လွဲမှား ကောက်ယူချက်များ ဖြစ်ပွါးခဲ့ရပေသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်သည် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် သီတင်းသုံးနေထိုင်ကြသည့် ရဟန်း သံဃာတော်များအတွက်သာ မဟုတ်ပဲ အိမ်ရာတည်ထောင် နေထိုင် ကြသည့် သာမန်လောကလူသား မိန်းမ ယောကျ်ားများအတွက်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒီတို့ ကျင့်သုံးရာလမ်းစဉ်ဖြစ်သော မဂ္ဂင် (၈) ပါး တရားတော်မြတ်သည် ဂုဏ်ထူးဝိသေသ အဆင့်အတန်း လုံးဝ ခွဲခြားခြင်း မရှိပဲ ခပ်သိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွါးအတွက် ဖြစ်ပေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မြောက်မြားလှသော လူအပေါင်းသည် လူ့ဘောင် စွန့်ခွါ တောရပ်လိုဏ်ဂူ ခိုအောင်း၍ ဘုန်းကြီးရဟန်းဘဝကို ခံယူနိုင်ကြသည် မဟုတ်ပါ။ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် မည်မျှပင် မြင့်မြတ် ဖြူစင်စေကာမူ ယနေ့ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မနုဿလူသားအပေါင်းတို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှာဖွေ လုပ်ကိုင် စားသောက်ကြယင်း မကျင့်သုံး မလိုက်နာနိုင်ပါက အချည်းအနှီးပင် ဖြစ်ပေမည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ရေးသားထားအပ်သည့် စကားလုံးများအဖြစ်သာ မဟုတ်ပဲ ယင်းတို့၏ သဘောအလို အဆီအနှစ်ကို မိမိရရ ဆုပ်ကိုင် နားလည်မိပါက လူ့ဘောင်လောကတွင် သာမန်လူပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် နေထိုင်ယင်း မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို မလွဲမသွေ လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်များသည် လူ့အပေါင်းအသင်းများကို စွန့်ခွါ၍ တောရပ်ခိုမှီး တဦးတည်းနေထိုင်မှ ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို ပို၍လွယ်ကူစွာ လက်ခံ ကျင့်သုံးနိုင်ကြလေသည်။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်မူ ဤသို့ တကိုယ်တည်း နေထိုင်ရလျှင် ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ငြီးငွေ့ထိုင်းမှိုင်း အားငယ်တတ်သောကြောင့် တောထွက်ခြင်းဖြင့် ဉာဏ်ပညာရင့်ကျက်ဖွယ်, တရားတိုးတက်ဖွယ် မမြင်ချေ။

စွန့်ပစ်ပယ်ခွါမှု အစစ်အမှန်သည် လောကကြီးမှ မိမိကိုယ်ကာယကြီးကို သယ်ယူထွက်ပြေးသွားခြင်း မဟုတ်ပါပေ။ မြတ်စွာဘုရား၏ အဂ္ဂသာဝကဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က ဤသို့ မိန့်မြွက်တော်မူဘူးပေ၏။ တောရပ်ခိုမှီး၍ အထူးခြိုးခြံစွာ တရားကျင့်နေသောသူတဦးသည် ညစ်ညူးသော စိတ်များ၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးများဖြင့် ပြည့်နှက် ဖုံးလွှမ်း တည်ရှိနေနိုင်ပေရာ၏။ အခြားတဦးသည် ရွာတွင်ရင်း၊ မြို့တွင်ရင်း နေထိုင်လျက်ပင် အထူးခြိုးခြံစွာ ကျင့်သုံး နေထိုင်ခြင်းမရှိပဲ ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းရှင်း၍ ဖြူစင်သောစိတ်ထား ရှိနိုင်ပေရာ၏။ ဤနှစ်ဦးတွင် မြို့ရွာ၌နေထိုင်၍ ဖြူစင်သော သီလရှိသူက တောတွင်းအောင်း ယောဂီထက် အဆလွန်စွာ

ပိုမိုမြင့်မြတ်၊ ပိုမိုကြီးမြတ်သူဖြစ်ကြောင်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက မိန့်မြွက်ခဲ့ပေသည်။[၁]

ဗုဒ္ဓဩဝါဒ လိုက်နာကျင့်သုံးရန် တောထွက်ရပေလိမ့်မည်ဟု လူအများ လွဲမှားယူဆနေကြသည်။ အမှန်စင်စစ် ဤလွဲမှားမှုသည် တရားမကျင့်သုံးလိုသောကြောင့် မသိမသာ အကာအကွယ်ယူကြခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေများတွင် သာမန် ယောကျ်ား, မိန်းမတို့ လောကအလယ် ပုံမှန် အိမ်ထောင်သားမွေးပြုကြစဉ် ဗုဒ္ဓ၏ဆိုဆုံးမစကားကို အောင်မြင်စွာ လိုက်နာကျင့်သုံးမှုကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြရပုံ သာဓက အမြောက်အမြားတွေ့ကြရသည်။ အနုတ္တတရားအခန်းတွင်တွေ့ခဲ့ကြရသော ပရိဗိုဇ်ဝစ္ဆဂေါတ္တ-ကပင် တချိန်က မြတ်စွာဘုရားအား အိမ်ရာထောင်သော လူဝတ်ကြောင် ယောကျ်ား,မိန်းမတို့တွင် ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမကို နာယူလျက် အောင်မြင်စွာ ကျင့်သုံးခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြရသူများ ရှိပါသလောဟု တိုက်ရိုက်လျှောက်ထား မေးမြန်းဘူးလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားက အိမ်ရာထောင်သော လူဝတ်ကြောင် ယောကျ်ား, မိန်းမတို့တွင် တဦး နှစ်ဦး မဟုတ် တရာ, နှစ်ရာ, ငါးရာမဟုတ် အလွန်ပိုမိုမြောက်မြားလှသော လူဝတ်ကြောင် ယောကျ်ား, မိန်းမတို့သည် အိမ်ထောင်သားမွေး ပြုကြယင်း ဗုဒ္ဓအဆုံးအမကို နာယူလျက် အောင်မြင်စွာကျင့်သုံးခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီးကြပေပြီဟု တိတိလင်းလင်း ထုတ်ဖော်ဟောကြားခဲ့ပေသည်။[၂]

အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဆူညံသံများ၊ အနှောင့်အယှက်များမှ ကင်းဝေးရာ ငြိမ်သက်အေးချမ်းသည့်နေရာ၌ ကေစာရီ နေထိုင်ခြင်းသည် လျှောက်ပတ်စွာ အဆင်ပြေကောင်း ပြေပေမည်။ သို့ရာတွင် လူ့လောကအတွင်း၌ပင်နေထိုင်လျက် လူသားချင်းချင်း ကူညီယိုင်းပင်း၍ လူမှုဝန်ထမ်းတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ယင်း ဗုဒ္ဓတရားများ ကျင့်သုံး

၁။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊၁။(ပတစ)စာမျက်နှာ(၃၀၊၃၁)။

၂။ ယင်းစာမျက်နှာ (၄၉၀)။

နေထိုင်ခြင်းမှာ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိလှသော လုပ်ဆောင်မှုဖြစ်၍ မုချ ချီးကျူး ဘွယ် ထိုက်ပေသည်။ အချို့ သူများသည် မိမိ၏ စိတ်နေသဘောထား အကျင့်စရိုက်တို့ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာရန် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ရှေးဦးလေ့ကျင့်မှုအဖြစ် ကာလအတန်ကြာ တောရပ်ခိုမှီး၍ ကေစာရီ နေထိုင်ရန် လိုကောင်း လိုပေလိမ့်မည်။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ လုံလောက်စွာ ရင့်ကျက်သောအခါ၌ တောမှ ပြန်လည်ခဲ့၍ အခြားသူများကို ကူညီ စောင့်ရှောက်သွားရန် ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် မိမိ၏ ချမ်းသာမှုနှင့် မိမိကိုယ် 'ကယ်ဘင်မှု' ကိုသာ ရည်မှန်းတွေးတောကာ လောကအတူနေ သတ္တဝါအချင်းချင်း အကျိုးကို မသည်းပိုး မထောက်ထားပဲ ရာသက်ပန် ကေစာရီ နေထိုင်သွားမည်ဆိုပါက ဝေနေယျများအား သနားကြင်နာ ခြင်း၊ ကရုဏာထားခြင်း၊ သူတပါးအား ယိုင်းပင်းကူညီခြင်း စသည်တို့၌ အခြေခံသော ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ ဩဝါဒများနှင့် မုချ လိုက်လျောကိုက်ညီ မည် မဟုတ်ပေ။

သာမန်လူဝတ်ကြောင်ဘဝဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ပါလျှင် အဘယ့်ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက သံဃာတည်းဟူသော ရဟန်းအဖွဲ့ အစည်းကို ထူထောင်ခဲ့ပေသနည်းဟု မေးလိုက ဤနေရာ၌ မေးထိုက်လှ ပေသည်။ သံဃာအဖွဲ့အစည်းသည် မိမိ၏ အကျင့်သီလနှင့် ဉာဏ်ပညာ ဖွံ့ဖြိုးစေရန် သာမက ပရဟိတ လုပ်ငန်းများတွင်လည်း မိမိဘဝကို မြှုပ်နှံထားလိုသူများအတွက်အခွင့်အလမ်းဖွင့်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သာမန် အိမ်ထောင်ရှင် ဝတ်ကြောင်တဦးအား ပရဟိတ လုပ်ငန်းများကို တသက်တာ လုံးဝ အာရုံစိုက်၍ ဆောင်ရွက်ရန် မမျှော်လင့်နိုင်ပေ။ ရဟန်း သံဃာဘဝ၌မူ အိမ်ထောင့်တာဝန်များနှင့် အခြား လူ့ဘောင် လောကီ သံယောဇဉ် အနှောင်အဖွဲ့များ ကင်းရှင်း လွတ်ကင်းရကား သူ၏ ဘဝတသက်တာတခုလုံးကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဩဝါဒအတိုင်း 'လူ အများ၏ ကောင်းကျိုး၊ လူအများ၏ ချမ်းသာမှု' အတွက် လုံးဝ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် သမိုင်းလမ်းစဉ်တလျှောက် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ

သည် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဌာနချုပ်အဖြစ်သာမက ပညာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဗဟိုဌာနများအဖြစ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြပေသည်။

ဒီဃနိကာယ် အမှတ် (၃၁) သိင်္ဂါလသုတ်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် လူ့ဝတ်ကြောင်များ၏ အိမ်ထောင်ဘဝနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးကို မည်မျှ အမြတ်တနိုး အလေးထားတော်မူကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

သိင်္ဂါလအမည်ရှိ လုလင်တယောက်သည် သူ၏ဖခင်က ကွယ်လွန်ခါနီး ပြောကြားခဲ့သော ဆုံးမသြဝါဒကို ကျင့်သုံး လိုက်နာသောအားဖြင့် အရှေ့အရပ်၊ တောင်အရပ်၊ အနောက်အရပ်၊ မြောက်အရပ်၊ အောက် အရပ်၊ အထက်အရပ်တည်းဟူသော အရပ်ခြောက်မျက်နှာကို အရိုအသေ အလေးပြုလျက် ရှိခိုးပူဇော်လေ့ ရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ထို လုလင်အား အရိယာတို့၏ သာသနာ၌ အရပ်ခြောက်ပါးတို့သည် ဤသို့ မဟုတ် ခြားနားပေ၏။ အရိယာတို့၏ သာသနာ၌ ရှိခိုးအပ်သော အရပ် ခြောက်ပါးဟူသည်မှာ မိဘတို့သည် အရှေ့အရပ် မည်ကုန်၏။ ဆရာသမား တို့သည် တောင်အရပ် မည်ကုန်၏။ သားမယားတို့သည် အနောက် အရပ် မည်ကုန်၏။ အဆွေခင်ပွန်း၊ ဆွေမျိုးသားချင်းနှင့် အိမ်နီးနားချင်း တို့သည် မြောက်အရပ်မည်ကုန်၏။ အစေအပါး အလုပ်သမားတို့သည် အောက်အရပ်ဖြစ်၍ သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အထက်အရပ် မည်ကုန်၏။ ဤအရပ် ခြောက်မျက်နှာကိုသာလျှင် ရှိခိုးအပ်ကုန်၏ဟု မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းလင်း ဟောပြတော်မူ၏။

ဤ၌ ရှိခိုးခြင်း (နမဿိယ) ဟူသော စကားလုံးသည် လွန်စွာ အရေး ကြီး၍ အဓိပ္ပါယ်လေးနက်ပေသည်။ ရှိခိုးသည်ဆိုရာ၌ အထွတ်အမြတ် ထားဘွယ်၊ ရိုသေဘွယ်၊ ဂုဏ်ပြုဘွယ်ရှိသည်ကိုသာ ရှိခိုးပူဇော်မြဲ ဖြစ်ပေ သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ မိသားစုနှင့် ဆရာသမား၊ ဆွေမျိုးသင်္ဂဟ အစရှိသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း ခြောက်မျိုးကို ဗုဒ္ဓဝါဒအရ အထွတ်အမြတ် ထားဘွယ်၊ ရိုသေလေးစားဘွယ်၊ ရှိခိုးပူဇော်ဘွယ်ရာဖြစ်သည်ဟု ယူဆ ထားပေသည်။ ယင်းအဖွဲ့အုပ်စု ခြောက်ခုကို မည်ကဲ့သို့ 'ရှိခိုးပူဇော်'

ကြရပေသနည်း။ ယင်းတို့အား မိမိက ပြုစုအပ်သော ဝတ္တရားများကို မလစ်မသပ် လေးစားပြုစုခြင်းဖြင့် ရှိခိုးပူဇော်ရာပေသည်ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူပေသည်။ ဤပြုစုအပ်သော ဝတ္တရားများကို သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်တွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပေသည်။

ပဥ္စမ။ ။မိဘများသည် သားသမီးများအတွက် အထွတ်အမြတ်ဖြစ်ပေသည်။ မိဘများကို (ဗြဟ္မာတိ မာတာပိတရော) ဗြဟ္မာဟု ခေါ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓက ဟောကြားပေသည်။ ဗြဟ္မဟူသော စကားလုံးသည် ဣန္ဒိယ အတွေး အခေါ် အယူအဆ၌ အထွတ်အထိပ် အကျဆုံး၊ အမွန်မြတ်ဆုံး သဘော အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်ပေရာ ဗုဒ္ဓက မိဘများကို အမြင့်မြတ်ဆုံးသော အရာအဖြစ် ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓအဆုံးအမကို ကောင်းစွာ လိုက်နာကြသော အိမ်ထောင်စုများတွင် သားသမီးများသည် မိဘများအား နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ညနံနက် လက်အုပ်ချီ၍ ရှိခိုးပူဇော်ကြကုန်၏။ အရိယာတို့၏ သာသနာတော်အရ မိဘများအား သားသမီးများက ပြုအပ်သော ဝတ္တရားများကို ချအပ်ထားပေသည်။ အသက်အရွယ် ကြီးပြင်းသော မိဘများအား သားသမီးများက ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ပြုစုအပ်ပေသည်။ မိဘများ ကိုယ်စား လုပ်ဆောင်ဘွယ်ရာ အမှုကိစ္စဟူသမျှကို လုပ်ဆောင်ရပေသည်။ မိမိ အမျိုးအနွယ် ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၍ မိရိုးဖလာ အစဉ်အလာများကို မပျက်တည်စေရ၏။ မိဘတို့ ရှာဖွေစုဆောင်းထားသော ဥစ္စာပစ္စည်းများကို မပျောက် ပျက်အောင် စောင့်ထိန်းရ၏။ မိဘတို့ ကွယ်လွန်သော် ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ကောင်းစွာ ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ ပြုရပေသည်။ မိဘများကလည်း အတုံ့အလှည့်အားဖြင့် သားသမီးများအပေါ် ပြုအပ်သည့် တာဝန် ဝတ္တရားများရှိပေသည်။ မိဘများသည် သားသမီးများအား မကောင်းသော ဒုစရိုက်အကျင့်များမှ တားမြစ်ရကုန်၏။ ကောင်းသော အကျိုးရှိသောအမှုများ၌ သက်ဝင်စေကုန်ရသည်။ ကောင်းသောအတတ်ပညာကို သင်ကြားစေ၍ လျောက်ပတ်သော အိမ်ထောင်စုမှ သားသမီးများနှင့် ထိမ်းမြားပေး

ကုန်ရာ၏။ လျောက်ပတ်သောအချိန်၌ အမွေဥစ္စာ ပစ္စည်းများကို ခွဲဝေ အပ်နှင်း ပေးကမ်းရာ၏။

ဒုတိယ။ ။ဆရာနှင့် တပည့် ဆက်ဆံရေး။ တပည့် ဖြစ်သူသည် ဆရာအား ရိုသေလေးစား၍ ဆရာ၏ ဆိုဆုံးမစကားကို နာယူမှတ်သား ရသည်။ ဆရာ၏အမှုကိစ္စများကို လိုအပ်သလို ပြုစုဆောင်ရွက်ပေး၍ အတတ်ပညာကို ရိုသေလေးစားစွာ သင်ကြားလေ့ကျက်ရသည်။ ဆရာ ကလည်း သူ၏ဝတ္တရားအဖြစ် တပည့်အား ဆုံးမပဲ့ပြင်သင့်သော အရာ တွင် ကောင်းစွာ ဆုံးမ၍ ကောင်းစွာ သင်ကြားသင့်သည်ကို သင်ကြား ပေးရကုန်သည်။ ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းတို့ထံ၌ အပ်နှင်းကုန်လျက် အတတ်ပညာ ပြည့်စုံသောအခါ၌ တပည့်အတွက် အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေ ပေးခြင်း၊ ဘဝ (စားဝတ်နေရေး) လုံခြုံစိတ်ချရစေရန် ကြိုးစားဆောင် ရွက်ပေးခြင်း ပြုလုပ်ရသည်။

တတိယ။ ။လင်နှင့် မယား ဆက်ဆံရေး။ ။လင်မယားအချစ်ကို အမြတ်တနိုး (ဘာသာတရားနီးပါး) လွန်စွာ လေးစား အပ်သည်ဟု သတ်မှတ် ထားသောကြောင့် မြင့်မြတ်သော အိမ်ထောင်သည် ဘဝ (သဒါရ၊ ဗြဟ္မစရိယ)ဟု သမုတ်အပ်၏။ ဤတွင်လည်း ဗြဟ္မဟူသော စကားလုံး၏ လွန်စွာလေးနက်သော အဓိပ္ပါယ်ကို သတိပြုရသည်။ လင် နှင့်မယား ဆက်ဆံရေးကို အမြင့်မားဆုံး လေးစားမှု ပြုထားခြင်းဖြစ် ပေသည်။ လင်နှင့်မယားသည် တဦးနှင့်တဦး သစ္စာစောင့်သိန်း ရိုသေ လေးစား၍ အမြတ်တနိုး ရှိကြရပေသည်။ တဦးပေါ်တဦး ပြုအပ်သည့် ဝတ်တရားများ ရှိရာတွင် လင်ဖြစ်သူသည် မိမိမယားအား အမြတ်တနိုး ဂုဏ်ပြု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၊ မည်သည့်အခါမျှ မလေးမစား နှိမ့်ချ မခေါ်ဝေါ် ခြင်း၊ မိမိမယားကို အစဉ်မြတ်နိုး၍ အခြားမိန်းမနှင့် မဖောက်ပြန် ခြင်း၊ လျောက်ပတ်သော နေရာပေး၍ အိမ်မှုကိစ္စအဝဝ သက်သာစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အဝတ်တန်ဆာ လက်ဝတ်ရတနာ များ ပေးကမ်း၍ ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်စေခြင်း စသော လင့်ဝတ် များကို ကျေပွန်စေရသည်။ (လင်ဖြစ်သူက မိမိမယားအား လက်

ဆောင်ပစ္စည်း ပေးအပ်ရသည် ဟူသော အချက်ကလေးကိုပင် ထုတ်ဖော် ဟောပြရန် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက မေ့လျော့ခြင်းမရှိသည်ကို ထောက်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သာမန်ပုထုဇဉ် လူသားတို့၏ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားမှုများအပေါ် မည်မျှနားလည်မှုရှိသည်၊ မည်မျှ ထောက်ထားစာနာတတ်သည်ကို သိသာနိုင်ပေသည်။) မယားကလည်း အတုံအလှည့် အားဖြင့် အိမ်ထောင်၏ ပြုဘွယ်ကိစ္စများကို ကောင်းစွာ အုပ်ချုပ်စီရင်ခြင်း၊ ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေ ရောက်လာသူ ဧည့်သည်၊ အလည်အပတ်လာသူ မိတ်ဆွေ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းနှင့် အစေအပါး အလုပ်သမားတို့အား ဧည့်ဝတ်ကျေပြွန်စွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၊ မိမိလင်အား အစဉ်ချစ်မြတ်နိုး၍ အခြားယောကျ်ားတပါးနှင့် မဖောက်ပြန်ခြင်း၊ သူ ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့သော ဥစ္စာစည်းစိမ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အလုံးစုံသော ကိစ္စတို့၌ လိမ္မာ၍ ပျင်းရိမှု ကင်းခြင်းဖြင့် မိမိတာဝန်များကို ကျေပြွန်စေရသည်။

စတုတ္ထ။ ။သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းနှင့် အိမ်နီးနားချင်းတို့ ဆက်ဆံရေး။ ။အချင်းချင်း ဖော်ရွေခင်မင်စွာ ဆက်ဆံ၍ စေတနာ မေတ္တာ ထားရှိရသည်။ သာယာ ညှင်းပျောင်းစွာ သင့်မြတ်စွာ စကားပြောဆိုရသည်။ တဦးအကျိုးတဦး ဆောင်ရွက်ရသည်။ တဦးနှင့်တဦး တန်းတူရည်တူထား၍ ဆက်ဆံရသည်။ အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွါး အငြင်းမပွါးကြရ။ လိုအပ်သော အကူအညီ ပေး၍ စောင့်ရှောက်ရသည်။ ဘေးအန္တရာယ် ကြုံတွေ့သောအခါ၌ ငွေနှပစ်ထွက်ခွါ မသွားအပ်ကုန်။

ပဥ္စမ။ ။အရှင်သခင်နှင့် အစေအပါး အလုပ်သမားဆက်ဆံရေး။ ။ အရှင်သခင်၊ သို့မဟုတ် အလုပ်ရှင်သည် သူ၏ အစေအပါး၊ သို့မဟုတ် အလုပ်သမားအပေါ်၌ ထားရှိအပ်သည့် တာဝန်ဝတ္တရား အမျိုးအပြားရှိပေသည်။ အလုပ်လုပ်နိုင်သော အရည်အချင်းနှင့် ခွန်အားအလျောက် အလုပ်တာဝန်ကို ခွဲခြား ချထား ပေးရသည်။ သင့်တော် လျောက်

ပတ်သည့် အခကြေးငွေကို ပေးကမ်းရသည်။ နာမကျန်းဖြစ်သော် ဆေးဝါးကုသ စောင့်ရှောက်ရသည်။ အခါအားလျော်စွာ အဝတ်တန်ဆာ စသည် စွန့်ကြဲခြင်း။အထူးဆုအဖြစ် ငွေကြေးပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရသည်။ အစေအပါး၊ သို့မဟုတ် အလုပ်သမားကလည်း အပြန်အလှန် အားဖြင့် ပျင်းရိခြင်း ကင်း၍ ထကြွလုံ့လ ရှိရသည်။ မိမိအရှင်သခင်၊ အလုပ်ရှင်အပေါ် ရိုးသားဖြောင့်မတ် ရသည်။ စကားနာခံရသည်။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း မရှိရ။ အခါခပ်သိမ်း အလုပ်ဝတ္တရားကို စိတ်ပါလက်ပါ ကျေပြွန်စွာ ထမ်းဆောင်ရသည်။

ဆဋ္ဌမ။ ။သမဏဗြာဟ္မဏ (ရဟန်းသံဃာ) နှင့် ဝတ်ကြောင်အမျိုးကောင်းသားတို့ ဆက်ဆံရေး။ ။ ရဟန်းသံဃာတို့အား လိုအပ်သောဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ဝတ်ကြောင် အမျိုးကောင်းသားသည် မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော ရိုသေမှုနှင့် ယှဉ်သော ပေးအပ်လှူဒါန်းမှုဖြင့် စောင့်ရှောက်အပ်သည်။ ရဟန်းသံဃာများကလည်း ဖြူစင်သော မေတ္တာ၊ ကရုဏာအပြည့်အဝဖြင့် ဝတ်ကြောင် အမျိုးကောင်းသားအား တရားဓမ္မဟောပြဆုံးမ၍ အသိဉာဏ် ရင့်သန်စေ၍ မကောင်းမှုမှ တားမြစ်ကုန်ရာ၏။ ကောင်းမှု၌ သက်ဝင်စေရာ၏။

ထို့ကြောင့် အိမ်ထောင်သားမွေး လူမှုဆက်ဆံရေးနှင့်တကွ ဖြစ်သော လူဝတ်ကြောင်ဘဝကို 'အရိယာတို့၏ သာသနာ' တွင် ထည့်သွင်းထားကြောင်း မြတ်စွာဘုရား၏ အမြင်တော်အရ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကျင့်စဉ်ဘောင်အတွင်း ကျရောက်ကြောင်း တွေ့မြင်ကြရပေသည်။

ရှေးအကျဆုံး ပါဠိတော်တစောင်ဖြစ်သည့် သံယုတ်နိကာယ်တွင် နတ်တို့၏ဘုရင်ဖြစ်သော သိကြားမင်းသည် အကျင့်သီလသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံ၍ မြတ်သောတရားကို ဆောက်တည်နေကြသည့် ရဟန်းသံဃာများကိုသာ ရှိခိုးပူဇော်သည် မဟုတ်၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိသားမယားအိမ်တောင်ကို တရားနှင့်လျော်ညီစွာ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု

များကို ပြုလေ့ရှိသည့် ဝတ်ကြောင်း ဥပါသကာ များကိုလည်း ရှိခိုး ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားသည်ကို ဖတ်ရှုရပေသည်[၁]။

တစုံတယောက်သော သူသည် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ခံယူကျင့်သုံးလိုပါက ဗုဒ္ဓ ဘာသာသို့ သွတ်သွင်းသည့် ထူးထူးခြားခြား အခမ်းအနားး၊ သို့မဟုတ် နှစ်ချင်းမင်္ဂလာ စသည့် ပြုလုပ်ဖွယ်များ မရှိချေ။ (သို့ရာတွင် သံဃာ့အဖွဲ့ အစည်းဝင် ဘိက္ခုရဟန်းတပါး ဖြစ်လာရန်မူ နှစ်လရှည်ကြာ ပညာသင် ကြားခြင်း၊ အကျင့်သီလ ဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်မှုများ လုပ်ကိုင်ရပေမည်။) ဗုဒ္ဓ၏ ဟောကြားချက်များကို နားလည် သဘောပေါက်၍ ယင်းတရား များသည် မဂ္ဂင်လမ်းမှန် ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်လျက် ထို လမ်းစဉ်ကို လိုက်ပါလျှင် ဗုဒ္ဓဝါဒီတဦး ဖြစ်လာမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားရာ နိုင်ငံများ၌ အစဉ်အလာ မပျက် ဆက် လက် ကျင့်သုံးခဲ့သော ရိုးရာ ထုံးတမ်းအရ ရတနာသုံးပါးဟု ခေါ်ဆို သည့် ဘုရား တရား သံဃာတို့ကို မိမိကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍ ခံယူပြီးနောက် ငါးပါးသီလ စောင့်ထိန်းလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ လူ့ဝတ်ကြောင်ဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တဦး အနည်းဆုံး စောင့်ထိန်း ရမည့် ငါးပါးသီလမှာ—

(၁) သူတပါးအသက် မသတ်ခြင်း။
(၂) သူတပါးဥစ္စာ မခိုးယူခြင်း။
(၃) သူတပါး သားမယား မပြစ်မှားခြင်း။
(၄) မမှန်သော စကားကို မပြောဆိုခြင်းနှင့်
(၅) သေရည်သေရက် သောက်စားမှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။

တို့ဖြစ်၍ ယင်းသီလခံယူရန် ရှေးဟောင်း ကျမ်းဂန်များတွင် လာသည့် စကားလုံးများအတိုင်း ရွတ်ဆိုရပါသည်။ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ နေ့ထူး နေ့မြတ်များတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးများက ချဆိုပေးသည့် သီလများကို တစုတရုံးတည်း ရွတ်ဆို ခံယူကြသည်။

၁။ သံယုတ်၊ ၁။ (ပတစ) စာမျက်နှာ (၂၃၄)။

ဗုဒ္ဓဝါဒီတဦးသည် ပြင်ပ ဝတ်ကိစ္စများ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အခမ်းအနားများ ဟူ၍ ထူးထူးခြားခြား ဆောင်ရွက်စရာ မရှိပေ။ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် နေထိုင်ကျင့်ကြံသော လမ်းစဉ်သာဖြစ်၍ အဓိကအရေးကြီးသည်မှာ မဂ္ဂင် (၈) ပါးကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံအားလုံးတို့တွင် ဘာသာရေးနေ့များ၌ နှစ်လို ကြည်နူးဖွယ်ရာ အခမ်းအနားများ ကျင်းပ ပြုလုပ်သည်မှာ မှန်ပေသည်။ ယင်း နိုင်ငံများ၌ ရုပ်ပွါးတော်များနှင့် တကွ စေတီပုထိုးများ ရှိကြ၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် ဗောဓိညောင်ပင်များ စိုက်ပျိုးထားကြသည်ကို တွေ့ကြရပါသည်။ ဤဌာနများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များသည် ပန်း၊ ဆီမီး၊ အမွှေးတိုင်များ လှူဒါန်းပူဇော်ကြပေသည်။ သို့ရာတွင် ဤလုပ်ဆောင်မှုများသည် ထာဝရဘုရားသခင် ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သော ဘာသာများ၏ ဆုတောင်း ပတ္ထနာပြုခြင်းနှင့် မတူညီပေ။ ဤသို့ ပန်း ဆီမီး ဆက်ကပ်ပူဇော်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်လမ်းကို ညွှန်ပြတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား အောက်မေ့သတိရခြင်းဖြင့် ရိုသေမြတ်နိုးမှုကို ပြသခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရိုးရာရှိခိုးပူဇော်သည့် လုပ်ရပ်များသည် မလုပ်မဖြစ်ဆောင်ရွက်ရမည့် အမှုကိစ္စများ မဟုတ်သော်လည်း ဉာဏ်ပညာ အရာနှင့် တရားသဘောတို့တွင် များစွာ ရင့်ကျက်ခြင်း မရှိသေးသူတို့ အတွက် ဘာသာရေး ဆိုင်ရာ အာသာဆန္ဒနှင့် လိုအပ်မှု ပြည့်စုံစေရန်၊ နှစ်သိမ့်စေရန်၊ တန်ဖိုး ရှိဖွယ် သလောက် ရှိပေသည်။ ယင်း ဆောင်ရွက်မှုတို့သည် မဂ္ဂင် လမ်းခရီး တလျှောက် တဖြည်းဖြည်း လျှောက်သွားရာတွင် ထိုက်သင့်သလောက် အထောက်အကူပြုပေသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် မြင့်မြတ်သည့် အကျင့်သီလနှင့် နက်နဲသော အဘိဓမ္မာ သဘောများတွင်သာ စိတ်ဝင်စားမှုရှိ၍ လူအပေါင်းတို့၏ လူမှုဆက်ဆံရေး၊ သက်သာချောင်ချိရေး၊ စီးပွါးရေးပြေလည်မှုစသည်တို့ကို လျစ်လျူပြုသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆခြင်းသည် လွန်စွာမှားယွင်းပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် လူအပေါင်းတို့၏ ချမ်းသာပျော်ရွှင်မှုကို များစွာလိုလားတော် မူသည်။ တရားတော်ကို လက်ကိုင်ထား၍ သီလမလွတ်ဘဲ စင်ကြယ်စွာ နေထိုင်မှသာ ပျော်ရွှင်မှု ရနိုင်သည်ဟု ဗုဒ္ဓက ယုံကြည်ပေသည်။ သို့ရာတွင် "အမူ

တောင့်မှ သီလစောင့်နိုင်သည်” ဆိုရိုးစကားအတိုင်း စီးပွါးဥစ္စာ၊ ပေါင်း သင်း ဆက်ဆံမှု အခြေအနေများ မပြေလည်၊ မလျောက်ပတ်ပါက စင် ကြယ်စွာနေထိုင်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းပေသည်ဟုလည်း ဗုဒ္ဓက သိတော်မူသည်။

ဥစ္စာပစ္စည်း ကြွယ်ဝချမ်းသာရေးသည် ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် အဓိက မဟုတ်၊ လမ်းဆုံး ပန်းတိုင် မဟုတ်ပေ။ ပို၍ မြင့်မြတ်သော ရည်မှန်းချက်သို့ ရောက်စေရန် အထောက်အပံ့ အကူအညီမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် လူသားတို့အား ချမ်းသာ ပျော်ရွှင်မှု ဖြစ်စေမည့် ဤ မြင့်မားသော ရည်ရွယ်ချက် ပန်းတိုင်သို့ ပေါက်ရောက်နိုင်ရန် ဥစ္စာပစ္စည်း အထောက် အကူ မရှိ၍လည်း မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် တရားဓမ္မလုပ်ငန်း ဖြောင့်ဖြူး သာယာရေး၊ အောင်မြင်စေရေးအတွက် ဥစ္စာပစ္စည်း အခြေအနေ ထိုက် သင့်သလောက် ကောင်းမွန်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဗုဒ္ဓဝါဒက အသိအမှတ် ပြုပေသည်။ တောတွက်၍ ကေစာရီတရား ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းနေသော ယောဂီရဟန်းအတွက်ပင် အနည်းဆုံးရှိအပ်သည့် ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို သတ်မှတ် ပေးထားရပေသည်[၁]။

ဗုဒ္ဓသည် လူ့ဘောင်လောကကို ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး၊ စီးပွါးရေး နောက်ခံများမှ ခွဲထုတ်၍ သုံးသပ်သည် မဟုတ်ပေ။ လူ့လောက၏ လူမှု ရေး၊ စီးပွါးရေး၊ နိုင်ငံရေး ကိစ္စရပ် အားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ရှုမြင် တော်မူပေသည်။ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသည့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် စပ်ဆိုင်သော တရားများ, အဘိဓမ္မာတရားများကို လူသိ များကြပေ သည်။ သို့ရာတွင် လူမှုရေး၊ စီးပွါးရေး၊ နိုင်ငံရေးရာနှင့် ပတ်သက်သည့် ဗုဒ္ဓ ဒေသနာများကို အသူးသဖြင့် အနောက်တိုင်းများတွင် သိရှိသူ ရှားပါးလှပေသည်။ ဤအကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဗုဒ္ဓ ဟောကြားထားသော ဒေသနာ အမြောက်အမြားကို ရှေးဟောင်း ဗုဒ္ဓ စာပေများတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ဥပမာ ပုံစံအနည်းငယ် ကို လေ့လာကြပေအံ့။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊၁။ ကိုလံဘို ၁၉၂၉။ စာမျက်နှာ (၂၉၀)။ သံဃာ့အဖွဲ့ဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းများ၌ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဝတ္ထုပစ္စည်းဟူ၍ မထားရှိအပ်သော် လည်း သံဃာအများပိုင် သံဃိကပစ္စည်းများကိုမူကား သုံးစွဲခွင့်ရှိပေသည်။

ဒီဃနိကာယ်၊ အမှတ် ၂၆၊ စက္ကဝတ္တိ သီဟနန္ဒသုတ်တွင် ဆင်းရဲမွဲတေခြင်း (ဥစ္စာဓန မရှိခြင်း၊ ဒါလိဒ္ဒိယ) သည် ခိုးဝှက်ခြင်း လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း လုယက်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ မုန်းတီး ရန်ငြိုးထားခြင်း၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ခြင်း စသည့် မကောင်းမှု ဒုစရိုက်များ၊ ရာဇဝတ်မှုများ၏ မူလ ပင်မ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။ ရှေးအခါက ဘုရင်များသည် ယခုခေတ် အစိုးရများနည်းတူ ရာဇဝတ်မှုများကို အပြစ်ဒဏ် ပေးခြင်းဖြင့် နှိမ်နင်းပစ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဒီဃနိကာယ်၊ ကူဋဒန္တသုတ်တွင် ဤနည်းဖြင့် ဒုစရိုက်ပပျောက်ရန် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် အချည်းနှီးသာဖြစ်ကြောင်း လုံးဝအောင်မြင်နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်း ပြထားသည်။ ဤ အပြစ်ဒဏ်ထားနည်းအစား ရာဇဝတ်မှု အမြစ်ပြတ် ဖယ်ရှင်းရန် လုပ်သားပြည်သူတို့၏ စီးပွါးရေး အခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာရန် စီမံ ဆောင်ရွက်ရမည်။

တောင်သူလယ်သမားနှင့် သီးနှံစိုက်ပျိုးသူများအား စိုက်ပျိုးရေးအတွက် လိုအပ်သော မျိုးစေ့ကိရိယာ အကူအညီအလုံးစုံကို ထောက်ပံ့ပေးကမ်းရမည်။ အရောင်းအဝယ် ကုန်သွယ် ဖောက်ကားသူများအား ရင်းနှီးမတည်ငွေ ထုတ်ပေးရမည်။ အလုပ်သမားများအား ထိုက်သင့်သော အခကြေးငွေ ပေးကမ်းရမည်ဟု ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက အကြံဉာဏ်ပေးခဲ့ပေသည်။ ဤသို့ လုံလောက်သော ဝင်ငွေရရှိရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖွင့်ပေးခြင်းဖြင့် လုပ်သားပြည်သူတို့သည် စားဝတ်နေရေးအတွက် ပူပင်သောက ကင်းဝေးသဖြင့် ကောင်းတိမ်ရောင့်ရဲစွာ နေထိုင်ကြရပေမည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်နယ်မြေလည်း အေးချမ်းသာယာ၍ ရာဇဝတ်မှုများမှ ကင်းငြိမ်း ပေလိမ့်မည်[၁]။

ဤ အကြောင်းများကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဝတ်ကြောင်ဥပါသကာများအား မိမိတို့ စီးပွါးရေး အခြေအနေ တိုးတက် ကောင်းမွန်စေရန်မည်မျှ အရေးကြီးကြောင်း ဟောပြတော်မူသည်။ ဤသို့ တိုက်တွန်းဟောပြောရာ၌ မိမိ၏ အခြေခံမူရင်းတရားများနှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိသမ

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ ၁။ ကိုလံဘို ၁၉၂၉။ စာမျက်နှာ (၁၀၁)။

လောဘရမ္မက် ငမ်းငမ်းတက်ကာ ဥစ္စာပစ္စည်းများကို မတရား သိမ်း စုဆောင်းရမည်ဟု ဗုဒ္ဓက မဆိုလိုပေ။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု ပြုလုပ်ပုံ လုပ်နည်း အားလုံးကိုလည်း ဗုဒ္ဓက ခွင့်ပြုတော်မမူပေ။ စစ်မက်လက်နက် ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကို (မိစ္ဆာ အာဇီဝ) မသမာသော အသက်မွေးမှုအဖြစ် ဗုဒ္ဓက ပယ်တော်မူသည်။

ဒီဃဇာဏုအမည်ရှိ ဒါယကာတဦးသည် ဟာနေ့တွင် မြတ်စွာဘုရား ထံတော်မှောက်သို့ ရောက်လာ၍ ဤသို့ လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင် ဘုရား တပည့်တော်တို့သည် သာမန် အိမ်ထောင်သည် ဝတ်ကြောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ တပည့်တော်တို့အတွက် ဤလောကနှင့် တမလွန် ဘဝ၌ ချမ်းသာသုခ ရရှိစေမည့် တရားတော်များ ဟောကြားပေးတော် မူပါဘုရား ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ယင်းဒါယကာအား ဤလောကတွင် ချမ်းသာသုခ ဖြစ်စေသော အကြောင်းအရာ ခလေးမျိုး ရှိပေသည်ဟု မြွက်ကြားတော် မူ၏။

ပဌမ။ ။ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ=မည်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ် ငန်း၌မဆို လုပ်ငန်းတွင် ကောင်းစွာ ကျွမ်းကျင်ရမည်။ ကျေပွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော အရည်အချင်းရှိရမည်။ လုပ်ငန်းကို စိတ်ပါလက်ပါ တက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်ရမည်။

ဒုတိယ။ ။အာရက္ခသမ္ပဒါ=ဤသို့ မိမိချွေးနှင့် ကောင်းမွန်မှန်ကန် စွာ ရှာဖွေရရှိထားသော ဥစ္စာပစ္စည်းများကို ကောင်းစွာထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရမည်။ (ဤတွင် မိမိဥစ္စာပစ္စည်းများကို သူခိုးဝှက်မယူနိုင် ရန် ကာကွယ်ရမည်ဟု ဆိုလိုရာ ထိုခေတ်ထိုအခါက နောက်ခံအခြေအနေ အကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားယူကြရမည်။)

တတိယ။ ။ကလျာဏမိတ္တတာ=မိမိအပေါ်၌ သစ္စာရှိသော ဉာဏ် ပညာကြွယ်ဝ သီလသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ရက်ရောသော အသိဉာဏ် ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ပြည့်စုံ၍ မကောင်းမှုကို ရှောင်ကြဉ်၊ ကောင်းမှုတွင် သက်ဝင်စေမည့် အဆွေခင်ပွန်းကောင်းများ ရှိရမည်။

စတုတ္ထ။ ။**သမဇီဝိကတာ**=မိမိဝင်ငွေနှင့်လျော်ညီစွာ မနည်းလွန်း မများလွန်း ချင့်ချိန်နိုင်းဆ၍ သုံးစွဲရမည်။ ဥစ္စာပစ္စည်းကိုလောဘရမ္မက်ကြီးစွာဖြင့် သိမ်းထားခြင်းလည်း မပြုရ၊ စည်းမဲ့ ကမ်းမဲ့သုံးဖြုန်း၍လည်း မဖြစ်ရဟု ဆိုလိုသည်။ တနည်းဆိုသော် မိမိရှာဖွေစုဆောင်းရသည့် ဥစ္စာပစ္စည်း၏ အတိုင်းအတာပမာဏကို နှိုင်းချိန်၍ နေထိုင် စားသောက်သွားရမည်။

ထို့နောက် ကာမလွန်ဘဝ၌ ချမ်းသာသုခ ဖြစ်စေမည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ ၄-ပါးကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ ဟောကြားတော်မူသည်။

(၁) **သဒ္ဓါ**=သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတရားတို့၏ ဂုဏ်အရည်အချင်းများနှင့် ကန်ဘိုးများတွင် စိတ်ချယုံကြည်မှု ထားရှိခြင်း။

(၂) **သီလ**=သက်ရှိသတ္တဝါအား သတ်ဖြတ်ခြင်း၊အန္တရာယ်ပြုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ သူတပါးဥစ္စာ ခိုးယူခြင်း၊ လိမ်လည်ယူခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ သူတပါးသားမယား မပြစ်မှားခြင်း၊ မဟုတ်မမှန် မပြောဆိုခြင်း နှင့် သေရည် သေရက်များကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

(၃) **စာဂ**=မိမိ ဥစ္စာပစ္စည်း၌ လွန်စွာ မက်မော ဘပ်မက်ခြင်း ကင်း၍ ရက်ရောစွာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း။

(၄) **ပညာ**=ဒုက္ခ ချုပ်ငြိမ်းစေ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုစေနိုင်သော ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာ ဖြစ်တွန်းပေါ်ပေါက်စေရန် ကြိုးပမ်း အားထုတ်ခြင်း[၁]။

တခါတရံ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ငွေကို ချွေတာစုဆောင်းနည်းနှင့် သုံးစွဲနည်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ပင် ဟောပြောတော်မူသည်။ ဥပမာ သိင်္ဂါလလုလင်အား ရှာဖွေရရှိသည့် ဝင်ငွေ၏ လေးပုံတပုံကို နေ့စဉ် အသုံးစရိတ်အဖြစ် သုံးစွဲရမည်။ ဝင်ငွေ၏ တဝက်မျှကို မိမိ စီးပွါးရေး လုပ်ငန်းတွင် ရင်းနှီးထည့်ဝင်၍ ကျန် လေးပုံတပုံကို မမျှော်လင့်သော

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ကိုလံဘို ၁၉၂၉။စာမျက်နှာ (၇၀၉)။

အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက် သီးသန့်စုဆောင်းထားရမည်[၁] ဟု ညွှန်ကြားပေးခဲ့လေသည်။

ထင်ရှား ကျော်ကြားသော ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ကြီးကို မြတ်စွာဘုရားအား သာဝတ္ထိတွင် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည့် မြတ်စွာဘုရားအား လွန်စွာကြည်ညိုသဒ္ဓါကြီးလှသော ဒါယကာတဦးဖြစ်သည့် အနာထပိဏ်သူကြွယ်ကြီးအား သာမန်အိမ်ထောင့်ရှင်အဖြစ် နေထိုင်လျက်ရှိသော လူဝတ်ကြောင်တို့တွင် ချမ်းသာသုခ လေးမျိုး ခံစားရပေသည်ဟု တကြိမ်က မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပေသည်။

ပဌမ ချမ်းသာမှု (အတ္ထိသုခ)။ ။တရားမျှတသော နည်းလမ်းများဖြင့် ရှာဖွေရရှိသည့် လုံလောက်သော ဥစ္စာပစ္စည်းကြောင့် စီးပွါးရေး လုံခြုံစိတ်ချရသဖြင့် ချမ်းသာရခြင်း။

ဒုတိယ ချမ်းသာမှု (ဘောဂသုခ)။ ။ဤသို့ ရှာဖွေရရှိသော ဥစ္စာပစ္စည်းများကို မိမိအတွက်သော်၎င်း၊ သားမယား ဆွေမျိုးသင်္ဂဟနှင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ အတွက်သော်၎င်း ရက်ရောစွာ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲနိုင်ခြင်းကြောင့် ချမ်းသာရခြင်း။

တတိယ ချမ်းသာမှု (အနဏသုခ)။ ။ကြွေးမြီ ကင်းရှင်းခြင်းကြောင့် ချမ်းသာရခြင်း။

စတုတ္ထ ချမ်းသာမှု (အနဝဇ္ဇသုခ)။ ။အပြစ်ကင်းမဲ့စွာ နေထိုင်၍ ကာယ၊ ဝစီ၊ မနော သုံးပါးသောကံဖြင့် မကောင်းမှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြင့် ဖြူစင်စွာနေရသောကြောင့် ချမ်းသာရခြင်း။

ဤလေးပါးတွင် ပဌမသုံးမျိုးသည် စီးပွါးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ရရှိသော ပျော်ရွှင်ချမ်းသာမှုမျိုး ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရာသည်။ နောက်ဆုံး၌ မြတ်စွာဘုရားက သူဌေးကြီးအား စီးပွါးဥစ္စာ လုံလောက်ပြည့်စုံသောကြောင့် ရရှိသည့် ချမ်းသာမှုသည် အကုသိုလ်ကင်းရှင်းစွာ ဖြူစင်သန့်ရှင်းစွာ နေထိုင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ၏ ဆယ့်ခြောက်ပုံ တပုံမျှပင် တန်ဖိုးမရှိလှကြောင်း ဟောကြားပေသည်[၂]။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ ၃။ ကိုလံဘို။ စာမျက်နှာ (၁၁၅)။

၂။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ကိုလံဘို။ (၁၉၂၉)။ (၂၃၂။၂၃၃)။

အထက်ပါ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြခဲ့သော ဥပမာများအရ ဗုဒ္ဓသည် လူသားတို့ ပျော်ရွှင်ချမ်းသာမှုအတွက် စီးပွါးရေး ခိုင်လုံတောင့်တင်းရန် အထူးလိုအပ်သည်ဟု ယူဆတော်မူကြောင်း သိနိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် မည်သည့်တိုးတက်မှုမဆို သီလ သမာဓိ အခြေမခံဘဲ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်း သက်သက်သာ စည်ပင်ပါက တကယ်အစစ်အမှန် တိုးတက်မှုဟု အသိအမှတ် ပြုတော်မမူပေ။ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့ အေးချမ်းသာယာ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲသော လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရန် ရုပ်ဝတ္ထု စည်ပင်တိုးတက်ရေးကို အားပေးတိုက်တွန်းသော်လည်း ဗုဒ္ဓဝါဒသည် သီလ သမာဓိ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အစဉ်သဖြင့် အလေးအနက်ထားရှိပေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အကြမ်းမဖက်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဟောကြားတော်မူရှိသော မဟုတ်ဘဲ စစ်မြေပြင်သို့ပင် ကြွတော်မူ၍ ကိုယ်တော်တိုင် ကြားဝင်ဖြန်ဖြေပြီးလျှင် စစ်ပွဲကို တားမြစ်ပိတ်ပင်တော် မူခဲ့ဘူးပေသည်။ ရောဟိဏီမြစ်ရေ ခွဲဝေသုံးစွဲရာတွင် အငြင်းပွါးကြ၍ ပြဿနာကို စစ်တိုက် ဖြေရှင်းရန် ပြင်ဆင်နေကြသော သာကီနှင့် ကောလိယ အမျိုးသားတို့ အရေးအခင်းတွင် ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် ကြားဝင်စေ့စပ် ရန်မီးအေးစေခဲ့သော သာဓက ရှိပေသည်။ တကြိမ်တွင်လည်း ဝဇ္ဇီတိုင်းနိုင်ငံကို အဇာတသတ်ဘုရင်က သွားရောက် တိုက်ခိုက်မည်ရှိရာ မြတ်စွာဘုရားက တားမြစ် ဆုံးမတော်မူခဲ့ပေသည်။

မင်းကျင့်တရား (၁၀) ပါး

ပဌမအင်္ဂါရပ်။ ။**ဒါန**=ရက်ရောခြင်း၊ သဒ္ဓါတရားရှိခြင်း၊ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း။ အုပ်စိုးသူသည် ခန္ဓကြေးငွေ ပစ္စည်းဥစ္စာ၌ စွဲလမ်းတပ်မက်ခြင်း လိုချင်တောင့်တခြင်း မရှိရ။ လူအများ ကောင်းကျိုးအတွက် စွန့်ကြဲပေးကမ်းရသည်။

ဒုတိယအင်္ဂါရပ်။ ။**သီလ**=မြင့်မားသော အကျင့်သီလ စာရိတ္တ။ သက်ရှိသတ္တဝါများကို ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ်ခြင်း၊ သူတပါး ဥစ္စာပစ္စည်းကို လိမ်လည် ကောက်ကျစ် ခိုးယူခြင်း၊ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ သူတပါး သားမယား ပြစ်မှား ကျူးလွန်ခြင်း၊ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်း၊ သေရည်

သေရက် သောက်စားမှုးယစ်ခြင်းတို့ကို လုံးဝရှောင်ကြဉ်ရမည်။ အနည်းဆုံး လူဝတ်ကြောင်တို့၏ အကျင့်သိက္ခာဖြစ်သော ငါးပါးသီလကို လုံခြုံစွာ စောင့်ထိန်းရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

တတိယအင်္ဂါရပ်။ ။ပရိစ္စာဂ = လူအများ ကောင်းကျိုးအတွက် အရာရာ စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်း။ လူထုအကျိုး ကျေးဇူးရှေးရှု၍ မိမိ၏တကိုယ်ရည် ကောင်းစားမှု၊ မိမိ၏ နာမည်ကောင်းမှု၊ ကျော်ကြားမှု စသည်တို့အပြင် မိမိ၏အသက်ကိုပင် စွန့်လွှတ်နိုင်ရန် ဝန်မလေးပဲ အဆင်သင့်ဖြစ်နေစေရမည်။

စတုတ္ထအင်္ဂါရပ်။ ။အဇ္ဇဝ = ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ တော်တည့်မှန်ကန်ခြင်း၊ မိမိဝတ္တရား ဆောင်ရွက်ရာတွင် စိုးရိမ် ကြောက်လန့်ခြင်း၊ မျက်နှာလိုက်ခြင်း ကင်းရှင်းစေရမည်။ စေတနာရည်ရွယ်ချက် သန့်ရှင်းစွာထား၍ အများပြည်သူအား လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း မပြုရ။

ပဉ္စမအင်္ဂါရပ်။ ။မဒ္ဒဝ=ကြင်နာ သနားခြင်း၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့ခြင်း၊ သင့်မြတ်ကောင်းမွန်သော စိတ်သဘောထား ရှိရမည်။

ဆဋ္ဌမအင်္ဂါရပ်။ ။တပ=ခြိုးခြံစွာနေတတ်ခြင်း၊ ရိုးရိုးနေထိုင်၊ ရိုးရိုးဝတ်စားဆင်ယင်၍ စည်းစိမ်ယစ်မူးစွာ နေထိုင်မှုကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်။ မိမိကိုယ် မိမိ ချိုးနှိမ်နိုင်ရမည်။

သတ္တမအင်္ဂါရပ်။ ။အက္ကောဓ = အမျက်ထွက်ခြင်း, မလိုမုန်းတီးခြင်း, ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းများမှ ကင်းခြင်း၊ မည်သူ့အပေါ်မှ ရန်လိုမှု, ရန်ငြိုးထားမှု မရှိစေရ။

အဋ္ဌမအင်္ဂါရပ်။ ။အဝိဟိံသ=ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်မှု မပြုခြင်း။ ဤတွင် မည်သူ့ကိုမျှ အန္တရာယ် မဖြစ်စေရုံသာ မဟုတ်၊ မည်သည့် စစ်မက်ဖက်ပြိုင်မှုနှင့် တကွ မည်သည့် အကြမ်းဖက်မှုမျိုး၊ သတ်ဖြတ်မှုမျိုးမျှ မဖြစ်ပွါးစေရန် ကာကွယ် တားမြစ် ရှောင်ရှား၍ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထူထောင်ကည်ဆောက်ရမည်။

နဝမအင်္ဂါရပ်။ ။ခန္တီ=စိတ်လက် ရှည်ခြင်း၊ အောင့်အည်းခြင်း၊ သည်းညည်း ခံခြင်း၊ နားလည်မှု ရှိခြင်း။ အခက်အခဲများ၊ ဒုက္ခဆင်းရဲ

ခြင်းများနှင့် မထိမဲ့မြင် ပြုမှု၊ စော်ကား ရန်စမှုများကို အမျက်ဒေါသ မထွက်ပဲ ရင်ဆိုင်နိုင်ရမည်၊ သည်းခံနိုင်ရမည်။

ဒသမအင်္ဂါရပ်။ ။အဝိရောဓ = မဆန့်ကျင်ခြင်း၊ မပိတ်ပင်ခြင်း၊ လူအများ၏ ဆန္ဒသဘောကို မဆန့်ကျင်ရ။ လူအများအတွက် အကျိုး ရှိစေမည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို မပိတ်ပင် မတားဆီးရ။ တိုင်းသူ ပြည်သား လူအများနှင့် သဘောညီညွတ်စွာ အုပ်ချုပ်ရမည်ဟု ဆိုလို သည်[၁]။

အထက်ပါ မင်းကျင့်တရားများနှင့် အညီ အုပ်ချုပ်သော တိုင်းပြည် သည် စည်ပင်သာယာ ဝပြောမည်ကို အထူးဖော်ပြရန် မလိုပေ။ ဤသို့ အခြေအနေမျိုးသည် စိတ်ကူးဖြင့်သာ လွမ်းရမည့် 'လေထဲတွင် ဆောက် သည့် တိုက်အိမ်' မဟုတ်ပါပေ။ ရှေးခေတ် အခါများ၌ အိန္ဒိယပြည်မှ အသောကဘုရင် ကဲ့သို့ မင်းကျင့်တရားများကို အခြေခံ၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့ သော ဘုရင်မင်းများ ရှိခဲ့ကြပေသည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာ့လူသားများသည် အစဉ်အမြဲ စိုးရိမ်ကြောက်လန့် တုန်လှုပ် နေကြ၏။ ကမ္ဘာ့အခြေအနေသည် တင်းမာနေ၏။ သိပ္ပံပညာကလည်း အတိုင်းမသိ ချေမှုန်းနိုင်သော စစ်လက်နက်များကို ထုတ်ဆောင်ပေး လျက်ရှိ၏။ ဤ သေမင်းတမန် လက်နက်သစ် လက်နက်ဆန်းများကို ဝင့်ကာ ဝင့်ကာဖြင့် အင်အားကြီးနိုင်ငံများသည် တဦးနှင့်တဦး ခြိမ်း ခြောက်ကာ, စိန်ခေါ်ကာ နိုင်ငံတခုက အခြားနိုင်ငံတခုထက် ကမ္ဘာကြီး တွင် အဖျက်အဆီးများ ပိုမိုပြုလုပ်နိုင်သည်, အသတ်ဒုက္ခများ ပိုမိုကျရောက် စေနိုင်သည်ဟု အရှက်မဲ့စွာ ကြွားဝါလျက် ရှိကြသည်။

ယင်းတို့သည် ဤသို့ မိုက်ရူးရဲလမ်းစဉ်အတိုင်း ပြုမူဆောင်ရွက်နေကြ ရာတွင် ရှေ့သို့တိုး၍ ခြေဟာလှမ်းမျှ လှမ်းပါက အချင်းချင်း ချေမှုန်းပစ်ကြ

၁။ ဤနေရာ၌ 'ပဉ္စသီလ' မူငါးချက် ပါဝင်သော အိန္ဒိယပြည်၏ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒ သည် ဗုဒ္ဓဝါဒီ ကြောက်ဘုရင်ကြီး အသောက-က ဘီစီ ၃ ရာစုနှစ်တွင်တိုင်း ပြည် အုပ်ချုပ်စီမံရာ၌ လက်စွဲပြုခဲ့သော ဗုဒ္ဓဝါဒမူများနှင့် ကိုက်ညီနေသည် မှာ စိတ်ဝင်စားဘွယ် ဖြစ်ပေသည်။ 'ပဉ္စသီလ' ဆိုသော စကားလုံးများ ပင်လျှင် ဗုဒ္ဓဝါဒ အသုံးအနှုန်း ဖြစ်ပေသည်။

ရှုံသာမက လူသားအားလုံး ပျက်သုဉ်းသွားမည့် အခြေသို့ ရောက်ရှိကြပေတော့မည်။

လူသားတို့သည် ဘယ်သူမပြုမိမိမှု၊မိမိတို့ပြုလုပ်ဖန်တီးထားသောအခြေအနေကို ပြန်လည်စိုးရိမ် ထိတ်လန့်နေရကား ယင်းအခြေအနေမှ လွတ်မြောက်ရန် ထွက်ပေါက်ရှာနေကြ၏။ အဖြေတခုခုကို ရှာကြံလျက်ရှိကြ၏။ သူတို့သည် ဗုဒ္ဓက ထုတ်ဖော်ပြထားသော အဖြေမှတပါး အခြားအသက်ရှုပေါက် တွေ့ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဗုဒ္ဓ၏နည်းလမ်းမှာ အကြမ်းဖက်မှုကင်းသော ငြိမ်းချမ်းရေးဝါဒကိုလက်ကိုင်ပြု၍ မေတ္တာကရုဏာထားသောသည်းခံမှု နားလည်မှုရှိသော အမှန်တရားစွဲကိုင်၍ ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော သက်ရှိသတ္တဝါ အားလုံးအပေါ် ညာတာ ထောက်ထားသော တကိုယ်ကောင်းစိတ်ထား၊ မုန်းတီးအမျက်ပွါးခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်းတို့မှ လုံးဝကင်းရှင်းသော လမ်းစဉ်ဖြစ်ပေသည်။

"ရန်ကို ရန်တုံ့မူခြင်းအားဖြင့် ဘယ်အခါမျှ မငြိမ်းကုန်၊ ရန်တုံ့မမူဘဲ ကြင်နာစိတ်ထားခြင်းဖြင့်သာ ငြိမ်းကုန်၏။ဤကား ရှေးအစဉ်အလာ ဓမ္မတာပေတည်းဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်[၁]"။

"အမျက်ထွက်သောသူကို အမျက်မထွက်ခြင်း၊(မေတ္တာထားခြင်းဖြင့်) အောင်ရာ၏။ မကောင်းသောသူကို ကောင်းသော သဘောဖြင့်အောင်ရာ၏။ နှမြောဝန်တိုသောသူကို ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် အောင်ရာ၏။ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုသောသူကို မှန်သောစကားဖြင့် အောင်ရာ၏"[၂]။

မိမိ၏အိမ်နီးချင်းအပေါ် နိုင်ထက်စီးနင်းပြုလုပ်၍ အောင်နိုင်မှုရလိုစိတ်ပြင်းပြနေသမျှ တစုံတယောက်သောသူ၌ ပျော်ရွှင်ချမ်းသာမှု၊ ငြိမ်းချမ်းမှု မရှိနိုင်ပေ။ 'အနိုင်ရသောသူမှာ ရန်များ၏၊ အမုန်းပွါး၏၊ အရှုံးခံရသောသူသည် ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာနေရ၏။ အောင်ခြင်း၊ရှုံးခြင်း သဘောနှစ်ပါးကို ပယ်ရှားသူသည် အေးငြိမ်း ချမ်းသာစွာနေရ၏' ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်မြွက်တော်မူသည်[၃]။ ငြိမ်းချမ်းခြင်းနှင့်ပျော်ရွှင်ခြင်းကို ဆောင်ယူနိုင်

၁။ ဓမ္မပဒ၊၁၊၅၊ ၂၊ ဓမ္မပဒ၊၁၇၊၃၊ ၃၊ ဓမ္မပဒ၊၁၅၊၅၊

သော တခုတည်းသော အောင်နိုင်မှုသည် မိမိကိုယ် မိမိ အောင်နိုင်မှုသာ လျှင်ဖြစ်သည်။ စစ်မြေပြင်၌ ရန်သူသိန်းသန်းကို အောင်နိုင်ရာ၏၊ သို့ရာတွင် မိမိတကိုယ်တည်းကိုသာ အောင်နိုင်သူသည် အောင်နိုင်သူများတွင် အထူး ကဲဆုံး ဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်၏[၁]။

ဤ၌ အထက်ဖော်ပြပါ နည်းလမ်း သဘောတရားများသည် လွန်စွာ ကောင်းမွန်ပါပေသည်၊ သိမ်မွေ့ မြင့်မြတ်ပါပေသည်။ သို့ရာတွင် လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမဖြစ်နိုင်ပါဟု ပြောဆိုကောင်း ပြောဆိုကြလိမ့်မည်။ ဤသို့ပြော လျှင် "တဦးနှင့်တဦး မုန်းတီးခြင်းကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးသင့်ပါသလော။ တဦးနှင့်တဦး သတ်ဖြတ်ခြင်းကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံးသင့်ပါသလော။ တော တွင်းမှ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကဲ့သို့ အစဉ်သဖြင့် စိုးရိမ်တိုတ်လန့်စွာ နေရခြင်းသည် သင့်မြတ်ပါသလော။ ဤသို့ နေထိုင်ရခြင်းသည် ကိုယ်စိတ် နှစ်ဖြာ ချမ်းသာမှုကို ပို၍ပေးပါသလော။ ရန်လိုမုန်းတီးခြင်းကို ရန်လို မုန်းတီးခြင်းဖြင့် မည်သည့်အခါက ငြိမ်းအေးနိုင်ခဲ့ပေသနည်း။ မကောင်း မှုကို မည်သည့်အခါက မကောင်းမှုဖြင့် အောင်နိုင်ခဲ့ဘူးပါသနည်း" ဟူ၍ မေးခွန်းထုတ်ရပေလိမ့်မည်။

မုန်းတီးရန်လိုခြင်းကို မေတ္တာထားခြင်း, ကြင်နာမှုပြုခြင်းဖြင့် ငြိမ်းခဲ့ ရပုံများ၊ မကောင်းမှုကို ကောင်းသည့်သဘောထားဖြင့် အောင်နိုင်ခဲ့ပုံ များကို ကိုယ်တွေ့ အတွေ့အကြုံ ဥပမာ အများအပြား ထုတ်ပြနိုင်ပေ သည်။ တဦးစ နှစ်ဦးစအတွက် လက်တွေ့ကျင့်သုံး၍ ဖြစ်နိုင်ကောင်း ဖြစ် နိုင်ပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် တမျိုးသားလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဆိုင်ရာ အရေးအခင်းများ၌ လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ဟု ပြောကြားပေလိမ့် မည်၊ 'တိုင်းပြည်' 'အမျိုးသား' ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ လူတဦးစီ တဦးစီ စုပေါင်းပါဝင်သော ကြီးမားသော လူစု လူအုပ်ကြီးပင် မဟုတ်ပါ လော။ တိုင်းပြည်၊ သို့မဟုတ် တိုင်းနိုင်ငံက အမှုကိစ္စ ဆောင်ရွက်သည် မဟုတ်ပေ။ လူတဦးစီ တဦးစီကသာ ခပ်သိမ်းသော အမှုကိစ္စ ဆောင်ရွက် ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးစီ၏ တွေးတောကြံဆမှု၊ ပြုမူဆောင်ရွက်မှု

၁။ ဓမ္မပဒ၊ ၈။ ၄။

သည် တမျိုးသားလုံး၊ တတိုင်းပြည်လုံး၏ တွေးတောကြံဆမှု၊ ပြုမူဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်လာပေသည်။ လူတဦးတယောက်အတွက် ဖြစ်နိုင်လျှင် တမျိုးသားလုံး တတိုင်းပြည်လုံးအတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ မုန်းတီးရန်ငြိုးထားခြင်းကို မေတ္တာစိတ် ကြင်နာစိတ်ဖြင့် လူတဦး တယောက်အနေဖြင့် ငြိမ်းစေနိုင်လျှင် အမှန်စင်စစ် တမျိုးသားလုံး၊ ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာ၌လည်း ဖြစ်မြောက်နိုင်မည်သာ ဖြစ်သည်။ လူတဦးတယောက်အတွက်ပင်လျှင် မုန်းတီးရန်ငြိုးထားခြင်းကို ကြင်နာစိတ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်နိုင်ရန် ကြီးမားသော သတ္တိ၊ ဗျတ္တိ ရှိရန်လို၍ ကိုယ်ကျင့်တရား၏ စွမ်းရည်သတ္တိတွင် ယုံကြည်မှု ရှိရပေမည်။ သို့ကြောင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အရေးအခင်းများတွင် ကိုယ်ကျင့်တရား၏ စွမ်းအင်၌ ယုံကြည်မှု ပိုမိုများပြားရမည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။ လက်တွေ့ မကျင့်သုံးနိုင်ဟု ‘သုံးနှုန်းပြောဆိုရာတွင် မလွယ်ကူ’ဟု ဆိုလိုပါက လွန်စွာမှန်ကန်ပေသည်။ ဟုတ်ပါသည်၊ အမှန်ပင် မလွယ်ပါ။ သို့သော်လည်း ဤနည်းလမ်းကို စမ်းသပ် အသုံးပြု ကြည့်သင့်ပေပြီ။ ဤသို့ စွန့်စား အသုံးပြုကြည့်လျှင် အန္တရာယ်များလှသည်ဟု ဆိုပေလိမ့်မည်။ အမှန်စင်စစ် ဤနည်းလမ်းဖြင့် စမ်းသပ်ခြင်းသည် နျူကလီးယားစစ်ပွဲဖြင့် စမ်းသပ်ခြင်းထက် အန္တရာယ် ပိုမို များပြားနိုင်ဘွယ် မရှိပါ။

ကျယ်ပြန့်သော အင်ပါယာကြီးတခုလုံးကို အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ၌ ပြည်တွင်းရေးရာတွင်၎င်း၊ ပြည်ပရေးရာတွင်၎င်း အကြမ်းမဖက် ငြိမ်းချမ်း၍ မေတ္တာရှေ့ရှုသည့် တရားနည်းလမ်းကို ယုံယုံကြည်ကြည် သတ္တိ ရှိရှိနှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အမြင်ရှိခဲ့သော သမိုင်းတွင် ယင်ရှားကျော်ကြားသော ဘုရင်ကြီးတပါး ရှိခဲ့ဘူးကြောင်း ပြန်လည် တွေးတောသက်ပုံလျှင် ဘေးဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော မျက်မှောက်လောကကြီး အတွက် စိတ်သက်သာဖွယ်၊ ရှင်သန်းအားတက်ဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။ ဤဘုရင်ကား “ဒေဝါနံပိယတိဿ= နတ်တို့ချစ်မြတ်နိုးသူ”ဟု အမည်တွင်သော အိန္ဒိယပြည်မှ (ဘီ၊စီ ၃-ရာစုနှစ်) ဗုဒ္ဓဝါဒီ ကေရာဇ် ဘုရင် အသောကပင် ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးဦးပထမ၌ အသောကဘုရင်ကြီးသည် ခမည်းတော် ဗိန္ဒုသာရ၊ ဘိုးတော်စန္ဒဂုတ်မင်းကြီးတို့၏ ခြေရာကိုလိုက်၍ အိန္ဒိယကျွန်းဆွယ်ဟာခုလုံး အပြီးအပိုင် စိုးမိုးပိုင်သရန် ဆန္ဒ ပြင်းပြတော်မူခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် ကလိင်္ဂ တိုင်းပြည်ကို အောင်မြင်စွာ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၍ လက်ရသိမ်းပိုက်တော်မူလေသည်။ ရာပေါင်း ထောင်ပေါင်း များစွာသော လူအပေါင်းတို့ သေကြေပျက်စီးကြကုန်၏။ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရကြကုန်၏။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း ခံရ၍ စစ်သုံ့ ပန်းဖြစ်ကြရကုန်၏။ နောင်တွင် အသောကဘုရင်ကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တဦး ဖြစ်လာသောအခါ ဗုဒ္ဓ၏ တရားဓမ္မများကြောင့် လုံးဝ ပြောင်းလဲသွားခဲ့လေသည်။ ကျောက်ပေါ်တွင် ထုထွင်းထားသည့် သူ၏ ထင်ရှားသော အမိန့်ပြန်တမ်းများအနက်မှ (ယခုအခါ အသောကကျောက်စာအမှတ် ၁၃-ဟု ခေါ်တွင်၍ မူရင်းအတိုင်း ယနေ့ ဖတ်နိုင်ကြသေးသည်) ပြန်တမ်းတခုတွင် ကလိင်္ဂတိုင်းကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဧကရာဇ်ဘုရင်ကြီးက လူသိရှင်ကြား ဝမ်းနည်း နောင်တရကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြား၍ယင်းရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သောလူသတ်ပွဲကြီးကို တွေးမိတိုင်း လွန်စွာစိတ်ထိခိုက်ရပြီးသံဝေဂရသည်ဟု မြွက်ကြားထားသည်။ မည်သည့် မတရားသိမ်းပိုက် စိုးအုပ်မှုမျိုး အတွက်မျှ သူ၏ လက်သုံးတော်ဓားကို စွဲကိုင်တော့မည် မဟုတ်ဟု လူသိရှင်ကြား ကြေငြာပြီးနောက် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်းအား ဘေးရန်ကင်းရှင်းစေရန်၊ မိမိကိုယ် မိမိ ထိန်းသိမ်းနိုင်ကြစေရန်နှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းစွာ နေထိုင် ကျင့်သုံးနိုင်ကြရန် ဆန္ဒပြုတော်မူလေသည်။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး၏ အောင်နိုင်မှုများတွင် ဤ (ဓမ္မဝိဇယ) တရားဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်းသည် အကြီးဆုံး၊ အမှန်မြတ်ဆုံး အောင်နိုင်မှုဟု ယူဆကြသည်။ စစ်မက်ရေးရာ တိုက်ခိုက်မှုများကို ကိုယ်တော်တိုင် စွန့်လွှတ်သည်သာ မဟုတ်သေး၊ 'ကျွန်ုပ်၏ သားတော်များနှင့် မြေးတော်များလည်း တိုင်းသစ် ပြည်သစ် တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခြင်းသည် ကြိုးပမ်း ရရှိအပ်သော အောင်နိုင်မှုဟူ၍ မယူဆကြစေကုန်လင့်၊တရားဓမ္မဖြင့် အောင်နိုင်ရသော

အောင်နိုင်မှု မျိုးကိုသာ တွေးတောကြကုန်၊ ဤသည်သာ မျက်မှောက်လောကနှင့် တမလွန်ဘဝအတွက် ကောင်းမြတ်ပေသည်” ဟု ဖော်ပြထားခဲ့ပေသည်။

ဤကား အောင်မြင်မှုရလျက်ရှိသော အောင်နိုင်သူတဦးသည် မိမိ၏တန်ခိုးအာဏာ အထွတ်အထိပ်ရောက်ချိန်၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံများကို ဆက်လက် သိမ်းပိုက်နိုင်ရန် အင်အားအပြည့်အဝ ရှိဆဲအချိန်အခါ၌ စစ်မက်ဖက်ပြိုင်ရေး၊ အကြမ်းပြုရေးတို့ကို စွန့်လွှတ်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် အကြမ်းမဖက်ဝါဒသို့ ပြောင်းလဲသွားသော လူ့သမိုင်းတခုတည်းသော နမူနာဖြစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

ဤဖြစ်ရပ်မှ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးသည် သင်ခန်းစာထုတ်ယူသင့်ပေသည်။ အင်ပါယာနိုင်ငံကြီး၏ ကေရာဇ်ဘုရင်ကြီးသည် စစ်မက်လက်နက်စွဲကိုင်ခြင်းနှင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို ကျောခိုင်းပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေးတရား, မေတ္တာတရား တို့ကို ရင်ဝယ်ပိုက်လိုက်ကြောင်း လူအပေါင်းတို့အား ထင်ရှားစွာ သိစေလေ၏။ ဤကဲ့သို့ အသောကဘုရင်ကြီးကတရားလက်ကိုင် ပြုသွားသည့်အတွက် မည်သည့် အနီး အနား နိုင်ငံဘုရင်ကမှ အခွင့်ကောင်းယူ၍ သူ့အား စစ်မက်ရေးရာအရ တိုက်ခိုက်လာသည်ဟူ၍၎င်း၊ သူ့ကသက်တာလုံး သူ၏အင်ပါယာအတွင်း၌ တော်လှန်ထကြွ ပုန်ကန်မှုများ ဖြစ်ပွါးခဲ့သည်ဟူ၍၎င်း သမိုင်းအထောက်အထားလုံးဝမတွေ့ရပေ။ သူ၏နိုင်ငံတော်အတွင်း၌ အေးချမ်းသာယာ စည်ပင်ဝပြောလျက် အင်ပါယာပြင်ပမှ နိုင်ငံများကပင် သူ၏တရားနှင့် ပြည့်ဝသော ခေါင်းဆောင်မှုကို လက်ခံ၍ သစ္စာတော် ခံယူကြသည် ဟုသာ သမိုင်းတွင် တွေ့ရသည်။

နိုင်ငံအသီးသီးသည် အင်အား ချိန်ခွင်လျှာ မျှတစေခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ညျူကလီးယားလက်နက်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်၍၎င်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်မြဲစေမည်ဟု ပြောဆိုခြင်းသည် မိုက်မဲမှုသာ ဖြစ်သည်။ ဆင်ခြင်တုံတရားကင်းမဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်။စစ်မက်လက်နက်များ၏ ကြီးမားသောအင်အား

သည့် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်မှုကိုသာ ဖြစ်စေ၍ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ဖြစ်စေနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့စေခြင်းဖြင့် စစ်မှန်၍ တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းမှု ရရှိရန် မဖြစ်နိုင်ချေ။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့် မုန်းတီးရန်ငြိုးထားခြင်း၊ မကောင်းသောစိတ် ထားခြင်း၊ ရန်စွယ်ပွါးများခြင်းသာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေသည်။ ဤမကောင်းသော စိတ်ထားများကို ခေတ္တယာယီမျှ ဖိနှိပ်ထားနိုင်သော်လည်း ယင်းတို့သည် အချိန်မရွေး ပြင်းထန်လာရန်၊ ပေါက်ကွဲထွက်ရန် တာစူနေကြပေလိမ့်မည်။ စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ထိတ်လန့်စိုးရိမ်မှုကင်း၍ ဘေးအန္တရာယ်မှ လွတ်ငြိမ်းသော မေတ္တာနှင့် ချစ်ကြည်မှုတို့ ပြန့်နှံ့တည်ရှိမှသာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း ဖြစ်စေသော အင်အားပြိုင်ဆိုင်မှုများကို စွန့်လွှတ်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဘည်ထောင်ရန် ရည်မှန်းသည်။ ယင်းအဖွဲ့အစည်းတွင် အောင်နိုင်မှု မရှိ၊ ဆုံးရှုံးမှုမရှိ၊ အေးချမ်းသာယာဝပြောမှုသာ တည်ရှိမည်။ အပြစ်မရှိသူတို့အား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းကို ပြင်းထန်စွာ ကန့်ကွက်ရှုတ်ချမည်။ စစ်မက်သက်နက်နည်း၊ စီးပွါးရေးနည်းများဖြင့် သန်းပေါင်းများစွာတို့အပေါ် အနိုင်ယူသူများထက် မိမိကိုယ်မိမိ အောင်နိုင်သူများကို ပိုမိုလေးစား တန်ဖိုးထားမည်။ ဒေါသအမျက်ကို မေတ္တာဖြင့် အောင်နိုင်၍ မကောင်းမှုကို ကောင်းမှုဖြင့် အောင်နိုင်မည်။ ယင်း လူ့အဖွဲ့အစည်းဘွင် မုန်းတီးခြင်း၊ မနာလိုဝန်တိုခြင်း၊ မကောင်းသော စိတ်ထားခြင်းနှင့် ဝိသမလောဘတို့သည် လူသားတို့၏ စိတ်ကို မဖျက်စီးကြတော့ပေ။ အရာရာ အမှုကိစ္စကို ကြင်နာသနားစိတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်၍ ခပ်သိမ်းသော သက်ရှိသတ္တဝါတို့အား တရားမျှတ ငွဲ့ညှာသောက်ထားကာ မေတ္တာစိတ်ဖြင့် ပြုစုစောင့်ရှောက်မည်။ ယင်းလူ့ဘောင်လောက၌ လူအပေါင်းတို့သည် အချင်းချင်း ငြိမ်းချမ်းညီညွတ်ကြ၍ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲမှု ရှိရကား အမြင့်မားဆုံး၊ အမြင့်မြတ်ဆုံးရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည့်ပကာတိသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ မျက်မှောက်ပြုရန် ရှေးရှုဆောင်ရွက်နေထိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ ဒေသနာ

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အက္ကောသ	၁၅၃
အကြည်ခေတ်	၄၀
အခြားဘာသာ ဝါဒများကို လေးစားကြ	၁၁
အင်္ဂါ ၁၂-ပါး	၆၃
အစ္စဝ	၁၅၃
အဇာတသတ်ဘုရင်	၁၅၂
အညမည နိယာမ	၆၂
အတက္ကာဝစရ	၇၈
အတ္တ (အတ္တမံ)	၄၇
အတ္တကြီး	၁၀၄
အတ္တငယ်	၁၀၄
အတ္တ ငါကောင်	၈၆
အတ္တသုခ	၁၅၁
အတွင်းပသာဒ ၆-မျိုး	၄၁
အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာ	၄၀
အမြှ	၂၄
အနဏသုခ	၁၅၁
အနတ္တ ဝိညာဉ်ကောင်မရှိ	၈၆
အနဝဇ္ဇသုခ	၁၅၁
အနာထပိဏ္ဍိကသူကြွယ်	၁၅၁
[အ]	
အနုပဿနာ	၁၂၃
အနုမောဒ	၈၇
အနိုင်ရသူမှာ ရန်များ၏	၁၅၅
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အရေးအခင်းများတွင် ကိုယ်ကျင့်တရား၏ စွမ်းအင်၌ ယုံကြည်မှု ပိုမိုရှိသင့်သည်	၁၅၇
အပ္ပါကဏ္ဍ ပုစ္ဆာများ	၇၄
အမော[illegible]	၇၀
အမျက်ထွက်သူကို မေတ္တာထားခြင်းဖြင့် အောင်ရာ၏	၁၅၅
အရက သရာကြီး	၄၇
အရာရာအမှုကိစ္စဟူသမျှ ကြင်နာသနားစိတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပါ	၁၆၀
အရိယာမဂ္ဂင် ရှစ်ပါး	၇၆
အရှိ အဖြစ်	၆၇
အလင်းရောင် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း	၁၆
အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမား ဆက်ဆံရေး	၁၄၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ-အာ]	
အဝိဇ္ဇာ	၈
အဝိရောဓ	၁၅၄
အဝိဟိံသ	၁၅၃
အသင်္ခတ	၆၅
အသင်္ဂ	၁၈
အသိဉာဏ်ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း	၁၉
အသောက ကေရာဇ်	၁၀
အသောက ဘုရင်	၁၅၇
အဿာဒ	၃၅
အူမတောင့်မှ သီလစောင့်နိုင်သည်	၁၄၇
အိုးထိန်းသည်တဦး၏ တင်းကုပ်	၁၄
အောင်ခြင်း, ရှုံးခြင်း သဘောနှစ်ခုကို ပယ်ရှားသူသည် ချမ်းသာစွာနေရ၏	၁၅၅
အိမ်ထောင်သားမွေးယင်း ဗုဒ္ဓစကား လိုက်နာကျင့်ကြံ၍ နိဗ္ဗာန်ရသူ အနန္တ	၁၃၈
အာစရိယမုဋ္ဌိ	၅၊ ၁၀၈
အာဒီနဝ	၃၅
အာနာပါနဿတိ	၈၄၊ ၁၂၅
အာရက္ခသမ္ပဒါ	၁၄၉
အာရောဂျ	၆၈
အာလဟာဘဒ်	၂၄
အာလောကော ဥဒပါဒိ	၁၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဣ-ဥ-ဧ]	
ဣန္ဒြေ	၄၀
ဣဿိပတန	၂
ဥစ္စာပစ္စည်းကြွယ်ဝရေးသည် ဗုဒ္ဓဝါဒတွင် အဓိကမဟုတ်	၁၄၇
ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ	၁၄၉
ဥပါဒါနက္ခန္ဓ	၃၈
ဥပါလိသူဌေးကြီး	၉
ဥပေက္ခာဝေဒနာ	၁၂၉
ဧဟိပဿိက	၁၉
[က]	
ကဗဠီကာရာဟာရ	၅၆
ကမ္မ	၅၇
ကမ္မဋ္ဌာန်း	၁၁၉
ကမ္မဋ္ဌာန်းကျင့်ရန် နေ့စဉ် လုပ်ငန်းများလုပ်နေရင်း လုပ်နိုင်သည်	၁၂၉
ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ	၁၁၉
ကရုဏာ	၈၁
ကာလိင်္ဂတိုင်း	၁၅၈
ကလျာဏမိတ္တတာ	၁၄၉
ကာပဋိက ပုဏ္ဏားလုလင်	၂၀
ကာမတဏှာ	၅၃
ကာယဂတာ သတိပဋ္ဌာန်	၁၂၆
ကာယပဿဒ္ဓ	၄၀
ကာယာနုပဿနာ	၈၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကာလာမမျိုးနွယ်များ	၅
ကိလေသာညစ်ကြေး ချွတ်ဆေးခြင်း	၁၉
ကုသိနာရုံ (ဥတာပရာဒက်ရှ)	၂
ကူဋဒန္တသုတ်	၁၄၈
ကေသပုတ္တမြို့ငယ်	၅
ကောသမ္ဗီပြည်	၂၄
ကောသလပြည်	၅
ကောသလဘုရင်	၅၂
ကိုယ်ချင်းစာတရား	၁၁
ကောင်းမွန်သောအရာများ(ဓမ္မ)	၂၄
ကယ်တင်ရှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား	၄
ကြေးမုံပြင်တွင် မိမိမျက်နှာကို ကြည့်သကဲ့သို့ မိမိစိတ်ကို ကြည့်ပါ	၁၃၁
[ခ-ဂ]	
ခတ္တိယ	၂၈
ခန္တီ	၁၅၃
ခန္ဓာငါးပါး	၃၉
ခေမ	၆၅
ချမ်းသာသုခ လေးမျိုး	၁၅၁
ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ကျင့်တော်မူသည်။	၁
ဂန္ဓာရုံ	၄၀
ဂိုန္ဒ မဟာဝိရ	၉
[ဃ-င]	
ဃာနပသာဒ	၄၀
ငါ့ရှင်	၁၆
ငါးပါးသီလ	၁၄၅
ငြိမ်းချမ်းခြင်းနှင့် ပျော်ရွှင်ခြင်း	၁၅၅
ငွေကို ချွေတာစုဆောင်းနည်း	၁၅၀
[စ-ဆ]	
စကားစစ်ထိုး အနိုင်ယူရန်	၁၀
စက္ခု ဥဒပါဒိ	၁၉
စက္ခုပသာဒ	၄၀
စကြဝဠာ စသည်နှင့်စပ်သော ပုစ္ဆာ ၁၀-ချက်	၂၅
စတုတ္ထ အရိယသစ္စာ	၃၉
စန္ဒဂုတ်မင်းကြီး	၁၅၈
စာဂ	၁၅၀
စိတ္တာနုပဿနာ	၈၅၊ ၁၃၀
စိတ်အလို	၉၅
စိတ်ကို သတိဖြင့်စောင့်ကြည့်	၁၃၁
စုတိစိတ်	၆၂
စေတနာ	၅၈
စေတီပုထိုးနှင့် ဗောဓိပင်များ	၁၄၆
ဆရာစားမချန်ခဲ့	၅
ဆရာနှင့်တပည့်ဆက်ဆံရေး	၁၄၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ-ဇ-ဉ]	
ဆေးစွမ်းက ရောဂါပျောက်မည်၊ ဆေးဖော်သူကို သိရန်မလို	၁၇
ဆင်းရဲမွဲတေခြင်းသည် ခိုးဝှက်ခြင်း စသည့် ဒုစရိုက်များ ပြုလုပ်ရန်အကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်	၁၄၈
ဇိဝှာပသာဒ	၄၀
ဇင်လမ်းစဉ်	၁၂၉
ဉာဏံ ဥဒပါဒိ	၁၉
ဉာဏဒဿန	၂၀
ဉာဏ်ပညာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း	၁၉
ဉာဏ်မျက်စိ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း	၁၉
[တ]	
တက္ကိကပုဏ္ဏားများ	၂၅
တဏှာက္ခယ	၆၃
တဏှာ	၅၄
တဏှာဒါသော	၅၅
တတိယ အရိယသစ္စာ	၆၃
တထာဂတ	၄
တပ	၁၅၃
တမလွန်၌ ချမ်းသာကြောင်း ကျင့်ဝတ် ၄-ပါး	၁၅၀
တရားတော်ကို ဖောင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း	၂၂
တရားဓမ္မသည် မဂ္ဂင်ဖောင်နှင့် တူညီကြောင်း	၂၃
တရားဖြင့် အောင်နိုင်ခြင်း	၁၅၈
တာဏ	၆၅
[ဒ]	
ဒဿနဋ္ဌ	၃၃
ဒါန	၁၅၂
ဒါနမှုကို ဂိုဏ်းဘာသာခွဲ၍ မရစကောင်း	၁၃
ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ	၁၂၂
ဒိဃဇာဏု	၁၄၉
ဒီပ	၆၅
ဒုက္ခ	၃၁
ဒုက္ခ ဒုက္ခ	၃၇
ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ	၆၃
ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ	၇၉
ဒုက္ခဝေဒနာ	၄၀၊၁၂၉
ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ	၅၃
ဒုစရိုက်အပြစ်	၈
ဒုတိယ အရိယသစ္စာ	၅၃
ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း	၁၅၇
ဒေါသ၏သဘာဝ	၁၃၁
ဒွါရ	၄၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဓ]

ဓမ္မ ၂၄၊၁၀၂
ဓမ္မစက္ခု ၁၉
ဓမ္မတဏှာ ၃၄
ဓမ္မဝိစယ ၁၅၈
ဓမ္မာနုပဿနာ ၈၅၊ ၁၃၂
ဓမ္မာယတန ၃၉
ဓမ္မာရုံ ၄၀

[န]

နာဂါဇုနဝါဒ ၇၂
နာထော ၁၀၅
နိဂဏ္ဌနာဋ္ဌပုတ္တ ၉
နိဗ္ဗာန ၆၅
နိဗ္ဗာန်၏အခြားမဲ့ဥဘာဝရှိသနည်း ၇၃
နိဗ္ဗာန်တွင် ပထဝီစသော ဓာတ်များ မရှိ ၆၇
နိဗ္ဗာန်သည် သံသရာနှင့် မခြားနား ၇၂
နိရောဓ ၃၂၊၇၁
နိဿရဏ ၃၅
နိပေါပြည် ၁
နိဝရဏတရားငါးပါး ၇၊၁၃၂
နေရဉ္ဇရာမြစ် ၂
နွားမတကောင် အငွေ့ ခံရသဖြင့် ၁၆

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ပ]

ပကတိသစ္စာ ၆၈
ပဉ္စက္ခန္ဓာ ၃၈
ပဉ္စဝဂ္ဂီ ၂
ပဉ္စသီလ မူငါးချက် ၁၅၄
ပညာ ၁၅၀
ပညာ ဥဒပါဒိ ၁၉
ပညောင်ပင် ၂
ပဋိဃ ၅၁
ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န ၉၅
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ၉၅
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၉၂
ပဋိသန္ဓေစိတ် ၆၂
ပဋိဧသမ ၆၈
ပဌမ အရိယသစ္စာ ၃၁
ပတိသောတဂါမီ ၉၁
ပန်း ဆီမီး အမွှေးတိုင်များ လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်း ၁၄၆
ပရမတ် သစ္စာ ၆၈
ပရမတ္ထသစ္စာ ၇၁
ပရိစ္စာဂ ၁၅၃
ပရိညေယျ ၈၈
ပဟာတဗ္ဗ ၈၈
ပါရ ၆၅
ပုဂ္ဂလသာတိ ၆၉
ပုဂ္ဂလသာတိ အကျွတ်တရား ရခြင်း ၁၇

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ပ-ဖ]

ပုက္ကုသာတိ ရသေ့ငယ် ၁၅
ပုစ္ဆာများကိုဖြေရှင်းရန် နည်း ၄-မျိုး ၁၁၃
ပြင်ပအာရုံ ၆-မျိုး ၄၁
ပြင်သစ်အဘိဓမ္မာဆရာ ဒေးကပ် ၄၉
ဖဿ ၅၄
ဖဿာဟာရ ၅၆
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ၄၀

[ဗ]

ဗာရာဏသီ ၂
ဗိန္ဒုသာရ ၁၅၀
ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ ဆရာကြီး ၁၀
ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်သည် ရဟန်းသံဃာတော်များ အတွက်သာ မဟုတ် ၁၃၆
ဗုဒ္ဓဩဝါဒ လိုက်နာကျင့်သုံးရန် တောထွက်ရန်မလို ၁၃၀
ဗုဒ္ဓဂယာ (ဘီဟာနယ်) ၂
ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သူ ဦးရေ ၂
ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများ ၂
ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများ၌ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်းဟူ၍ မထားရှိအပ် ၁၄၇
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သန်းငါးရာ ၁၁

[ဗ]

ဗုဒ္ဓဝါဒသည် အဆိုးအဖျက် ကိုသာ တဖက်သတ် ကြည့်သော ဝါဒမဟုတ် ၃၂
ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ပျက်စီးဆုံးရှုံး စေသော အင်အား ပြိုင်ဆိုင်မှုကို စွန့်လွှတ်သည့် လူ့ အဖွဲ့အစည်းကိုဖွဲ့စည်းရန် ရည်မှန်းသည် ၁၆၀
ဗုဒ္ဓဝါဒသည် သဘာဝဓမ္မ အတိုင်း ရှုမြင်သောဝါဒ ဖြစ်သည် ၃၂
ဗုဒ္ဓဝါဒသည် သာမန် လောကသား မိန်းမ ယောကျ်ားများ အတွက် လည်း ဖြစ်သည် ၁၃၆
ဗုဒ္ဓဝါဒသို့ သွတ်သွင်းသည့် နှစ်ချင်းမင်္ဂလာ စသည် ပြုဘွယ်မရှိပေ ၁၄၅
ဗုဒ္ဓဝါဒီ ကေရာဇ်ဘုရင် ၁၅၇
ဗုဒ္ဓသည်ကွန်ပြူတာစက်ယန္တရား မဟုတ် ၁၁၃
ဗုဒ္ဓသည် ဘိသက္က ဘေသဇ္ဇဂုရု ဖြစ်တော်မူသည် ၃၃
ဗေဠုဝရွာ ၁၀၇
ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး ၁၁၃

အက္ခရာစဉ် — စာမျက်နှာ

[ဗ]

ဗြဟ္မဝိဟာရတရား ၄-ပါး ၁၃၅
ဗြာဟ္မဏ ၂၀
ဗြာဟ္မဏဝါဒ ၂၀

[ဘ]

ဘဝတဏှာ ၅၃
ဘဝ၏ ချုပ်ဆုံးရာသည် နိဗ္ဗာန် ၁၉
ဘဝ၌ အစရှိသလော ၄၉
ဘဝင်စိတ် မန ၄၀
ဘာဝနာ ၁၂၀
ဘာဝေတဗ္ဗ ၈၈
ဘာသာတရားလော ဒဿနိကဗေဒလော ၁၂
ဘာသာရေးလုပ်ငန်း လွှဲချော်မှု ၁၂၁
ဘိက္ခု ၁၄
ဘီစီ ၃-ရာစု ၁၀
ဘီ-စီ ၆-ရာစု ၁
ဘုရားသခင် ဘယ်က စသနည်း ၄၉
ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများသည် ဘာသာရေး ပညာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ ဗဟိုဌာနများ ဖြစ်သည် ၁၄၀
ဘောဂသုခ ၁၅၁

[မ]

မကောင်းမွန်သောအရာများ ၂၄
မဂ္ဂ ၂၃
မဂ္ဂင် ၈-ပါးကို လိုက်နာ ကျင့်သုံးရန် အဓိက ဖြစ်သည် ၁၄၇
မင်းကျင့်တရား ၁၀-ပါး ၁၅၂
မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ၇၉
မဒ္ဒဝ ၁၅၃
မနုဿလူသား ဗုဒ္ဓ ၃
မနောသဉ္စေတနာဟာရ ၅၆
မရှိ မဖြစ် ၆၇
မရှိ သတ္တ ၇၁
မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ် ၂၂
မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ၅
မဟာဝီရ ၉
မာယာမိဖုရား ၁
မာလုကျပုတ္တ ၂၅
မိစ္ဆာအာဇီဝ ၁၄၉
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၈
မိဘနှင့်သားသမီးကျင့်ဝတ် ၁၄၁
မိဘများကို ဗြဟ္မာဟု ခေါ်ကြောင်း ၁၄၁
မိမိ၏ချမ်းသာမှုကိုသာ ရည်မှန်း တွေးတောမနေသင့် ၁၃၉
မုတ္တိ ၆၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ-ယ]	
မုသီလ	၁၈
မောသဓမ္မ	၇၀
မျက်မမြင်တွေ စီတန်းနေကြ သလိုဘဲ	၂၁
ယထာဘူတကျစွာ အသိဉာဏ်ဖြင့် အမှန်သိပြီ	၁၉
ယမက အယူနယ်ပယ်	၆၇
ယသော်ဓရာ	၁
[ရ]	
ရဋ္ဌပါလ	၄၇
ရသာရုံ	၄၀
ရဟန္တာ	၁၇
ရဟန်းသံဃာနှင့် လူဝတ်ကြောင် တို့ ဆက်ဆံရေး	၁၄၄
ရဟန်းသံဃာဘဝတွင် အများ ကောင်းကျိုးဆောင်ရွက်ရန် အခြေအနေကောင်း၏	၁၃၉
ရန်ကိုရန်ချင်း မတုံ့လျှင်းနှင့်	၁၅၅
ရာဂကင်းသောစိတ်	၁၃၀
ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သောစိတ်	၁၃၀
ရာမ	၆၆
ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး စက်ယန္တရား	၄၈
ရူပကာယ	၆၁
ရူပက္ခန္ဓာ	၃၉
ရူပဈာန်	၆၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ]	
ရူပါရုံ	၄၀
ရူပုပါယံ	၄၆
ရှင်ခေမက	၁၀၆
[လ]	
လာ၍ ရှုလှည့်လော့	၁၉
လူ့ အဖွဲ့အစည်း ခြောက်မျိုးကို ရှိခိုး ပူဇော်ဖွယ်ရာဟု ယူဆသည်	၁၄၀
လူ့ဘဝသည် အမှန်မြတ်ဆုံး	၄
လောကနာထ	၁၀၆
လောကနှင့်လှုပ်ရှားမှု	၄၈
လောကလူသားတို့ အကျိုးကို လည်း သည်ပိုး ထောက်ထား သင့်သည်	၁၃၉
လင်နှင့်မယားဆက်ဆံရေး	၁၄၂
[ဝ]	
ဝစ္ဆဂေါတ္တ	၁၁၀
ဝစ္ဆဂေါတ္တ၏အမေး	၁၁၈
ဝစ္ဆပရိဗိုဇ်	၇၄
ဝဇ္ဇီတိုင်း	၁၅၂
ဝါဒကန္တာရ	၂၅
ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ	၁၉
ဝိဇ္ဇာခေတ် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း	၁၉
ဝိညာဉ်	၄၀
ဝိညာဏ်	၄၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိညာဏ်ကောင်	၄၄
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ	၄၃
ဝိညာဏာဟာရ	၅၆
ဝိပရိဏာမဒုက္ခ	၃၇
ဝိဘဝတဏှာ	၅၃
ဝိမုတ္တိ	၆၈
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ	၃၉
ဝေဒနာနုပဿနာ	၈၄၊ ၁၂၉
ဝေဿ	၂၈
[သ]	
သံဃာ	၅
သံဃအဖွဲ့အစည်းသည် မိမိ၏ သီလပညာ ဖွံ့ဖြိုးရန်သာ မဟုတ်၊ ပရဟိတလုပ်ငန်း များတွင်လည်း လုပ်ဆောင် ရန် လိုအပ်သည်	၁၃၉
သံသရာသည် နိဗ္ဗာန်နှင့် မခြားနား	၇၂
သက်တော် ၃၅-နှစ်	၂
သက်တော် ၈၀	၂
သင်္ခတ	၁၂၁
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ	၄၂
သင်္ခါရဒုက္ခ	၃၇
သစ္စာမျက်စိ	၁၉
[သ]	
သစ္စာသည် တဦးတယောက်ပိုင် မဟုတ်	၁၂
သစ္ဆိကာတဗ္ဗ	၈၈
သညာက္ခန္ဓာ	၄၁
သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး	၁၀၉
သတ္တဝါဟူသည် အဘယ်နည်း	၁၃၄
သဒ္ဒါရုံ	၄၀
သဒ္ဓါ	၁၇၊ ၁၅၀
သဒ္ဓါ၏ လက္ခဏာ ၃-ရပ်	၁၈
သန္တိ	၆၅
သန္တိဝိဟာရ	၁၂၂
သပိတ် သက်န်း မရှိပဲ ရဟန်းပြု ပေးရိုး မဟုတ်	၁၆
သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရရှိ	၂
သမဇီဝိကတာ	၁၅၀
သမုဒယ	၃၁
သမ္ဗောဓ္ဓိ တရား ၄-ပါး	၁၄၉
သမ္မာအာဇီဝ	၈၃
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ	၁၉
သရဏ	၆၅
သဝိဠ	၁၈
သာကျနှင့် ကောလိယ	၁၅၂
သာမန် လူပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် နေထိုင် ရင်း ဗုဒ္ဓအဆုံးအမကို လိုက် နာ ကျင့်သုံးနိုင်သည်	၁၃၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သာဝတ္ထိပြည်	၁၅
သာသနာ ၂၅၀၀	၁၁
သိက္ခာ ၃-ပါး	၈၃
သိကြားမင်း ရှိခိုးသူများ	၁၄၄
သိင်္ဂါလလုလင်	၁၄၀
သိဒ္ဓတ္ထ	၁
သိမြင်ခြင်းသာ ပမာဏ၊ ယုံကြည်ခြင်းမှာ ပမာဏ မဟုတ်	၁၉
သိဝ	၆၅
သီလ	၁၅၀၊၁၅၂
သီလ သမာဓိ ပညာ	၈၀
သုခ	၇၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ-ဟ]	
သုခဝေဒနာ	၄၀၊၁၂၉
သုဒ္ဒ(သုဒရ)	၂၀
သုဒ္ဓိ	၆၅
သုဒ္ဓေါဒန	၁
သူငယ်ချင်း မိတ်ဆွေ – ဆွေမျိုး သားချင်း – အိမ်နီးနားချင်း ဆက်ဆံရေး	၁၄၃
သောတပသာဒ	၄၀
ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်	၄၃
ဟီနယာနနှင့် မဟာယာန	၉၇
ဟီရာကလိတပ်စ်၏ဝါဒ	၄၇

မြတ်ဗုဒ္ဓဒေသနာ အက္ခရာစဉ် ပြီး၏။

အမှတ် ၁၃၈၈၄
ရက်စွဲ ....

ပ-မ-သဝ-စ—၅၄၅—၂၆-၁၀-၇၉—၃၀၀၀-အုပ်။

ဒေါက်တာဝါလ်ပိုလာရာဟုလာရေး

မြတ်ဗုဒ္ဓ ဒေသနာ

ဦးကိုလေး(ဖေယျာဖောင်)
အငြိမ်းစား၊ ဒုအဓိပတိ၊ မန်းတက္ကသိုလ်
ဘာသာပြန်သည်